Yeni Dünya Gerçeği

Orhan İyiler

Ceylan

Yeni Dünya Gerçeği

Orhan İyiler

Ceylan Yayıncılık

Orhan İyiler
Yeni Dünya Gerçeği
İnceleme/Araştırma
© Ceylan Yayıncılık : 7
1. Baskı, Eylül '96
Tüm Hakları Saklıdır
ISBN 975-8110-06-3

yayıma hazırlayan /redaksiyon
Necmi Akyazan

kapak
Özcan Sapan

dizgi
Ceylan Ajans

baskı / teknik uygulama
Ceylan Matbaacılık

Ceylan Yayıncılık Matbaacılık ve Dağıtım Ltd. Şti.
Akbıyık Değirmeni Sok. Kapıağası Han No: 35/8-9
34400 Sultanahmet - İstanbul
Tel: (0 212) 517 00 81-82 Fax: (0 212) 517 36 12

ORHAN İYİLER

YENİ DÜNYA GERÇEĞİ

CEYLAN YAYINCILIK

Bu kitabın hazırlanmasında, beni öteki yazılarım ve kitaplarım için de yüreklendiren, titiz, özverili çalışmasından kaynaklanan unutamayacağım yardımları için ***Necmi Akyazan****'a;*

radyo programının oluşmasında ve de metinlerin ilk düzeltmesindeki katkılarından dolayı ***Şen Kaya****'ya;*

devrimci yayıncılığımızın özverili, yürekli çalışmalarını tam bir sorumluluk ve titiz bir yöntemle sürdüren CEYLAN Yayıncılık'ın sahibi ***Şaban Taban****'a derin ilgisi için teşekkür etmeyi yazarlığımın onur verici bir görevi bilirim.*

Orhan İYİLER

İÇİNDEKİLER

Nasıl Bir Dünyada Yaşıyoruz? 9
Bunalımın Yaklaşan Patlama Eşiği 19
Yoksulluğumuza Neden Doğan Çocuklarımız mı? 25
Körfezde Yinelenen Kutsal Adaklar 37
Politik Yanardağ: Ortadoğu (I) 49
Politik Yanardağ: Ortadoğu (II) 69
Politik Yanardağ: Ortadoğu (III) 87
Petrol ve Dünya Halklarının Geleceği 99
Özelleştirmenin Ustalıklı Yalanları (I) 113
Özelleştirmenin Ustalıklı Yalanları (II) 133
Özelleştirmenin Ustalıklı Yalanları (III) 151
Parçalanan Bir Devletin Dramı: Yugoslavya/Bosna-Hersek Savaşı (I) 171
Eldorado Gezegeninde Gördüklerim 193
Parçalanan Bir Devletin Dramı: Yugoslavya/Bosna-Hersek Savaşı (II) 213
Gezegenimizin 1994 Yılı (I): Bosna-Hersek İç Savaşı 233
Gezegenimizin 1994 Yılı (II): XXI. Yüzyıla Beş Kala Dünya Burjuvazisinin Suçüstü Belgesi (Ruanda'da İç Savaş) 255
Gezegenimizin 1994 Yılı (III): Ruanda ve Cezayir İç Savaşları 277
Gezegenimizin 1994 Yılı (IV): Kendini Kuşatan Direniş (Cezayir Olayları-1) 299
Gezegenimizin 1994 Yılı (V): Kendini Kuşatan Direniş (Cezayir Olayları-2) 323
1 Mayısı'nı Kutluyorum Senin 343

Nasıl Bir Dünyada Yaşıyoruz?

Dünya Gerçeği adı altında sürdüreceğimiz bu yazılarda dünyanın içinde bulunduğu durumu birlikte değerlendireceğiz. Buna neden gereklilik var? Başlıca iki nedenden. Birincisi: Dünyamız 21. yüzyılın eşiğinde öylesine olaylar yaşamaktadır ki, bu olayları doğru bir biçimde kavrayamadıktan sonra kendi gerçeklerimizi de kavramak hemen hemen olanaksızlaşmıştır. Hemen akla gelebilecek bir örnek vereyim: Gündemimizde tutulan, yaşamımızı çok yönlü boyutlarıyla etkileyecek olan örneğin **özelleştirme** programı. Batı metropollerinin de kendi halklarına uygulamaya yöneldikleri bir programdır aslında özelleştirme programı. Ama batıdaki programla, bizim gibi geri kalmış ülkelerde uygulanan özelleştirme programlarının temel görüşü ve uygulaması taban tabana karşıttır. İşi birbirine karıştıranlar ya da karıştırmakta ustalıklı davrananlar, bizim, özelleştirme programlarıyla asıl nereye varılmak istendiğini doğru bir biçimde kavramamıza kesinlikle engel olmaktadırlar. O nedenle özelleştirme programlarını doğru kavramak isteyenler, Türkiyemiz'deki gerçek karakterini ortaya koymak zorunda olanlar, batıdaki, yani zenginleşmiş batı metropollerindeki özelleştirme programlarını da son derece büyük bir özenle izlemek durumundadırlar.

Bu programın, ***Dünya Gerçeği*** adı altında gerçekleştirilmesinin ikinci nedeni, ya da ikinci gereksinimi, medyanın dünyada olup bitenleri çok kez, bilerek ve amaçlı bir biçimde saptırarak yansıtmasıdır. Ruanda olaylarını mı öğrenmek istiyorsunuz? Resmi ve yarı resmi medyamız, yazılı basınımız için bu olay iki geri Afrika kabilesinin birbirini boğazlamasından başka bir şey değil-

dir örneğin. Milyonlarca insanın, insanoğlunun tarihinde hiçbir zaman görmediği bir biçimde birbirlerini boğazlamasının ardındaki gerçekler alabildiğine gizlenmekte. sis perdelerinin gerisine çekilmektedir. Başka bir örnek; televizyonlarımızda ve basınımızda her gün şöyle ya da böyle gündem oluşturan Bosna-Hersek olayları. Bu savaş, Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi görüşüne göre etnik arındırma ya da Sırpların, Büyük Sırbistan peşinde koşmalarıdır. Medyamız bu görüşü paylaşmaktadır. Ama muhalefetimizin dinsel kanadında yer almış olanlar buna bir de dinler savaşı, müslümanlara karşı açılmış, haçlı zihniyetinin bir savaşı gözüyle bakmaktadırlar. Halkımızın ve yarı resminin yarısı bazı çevreler de bu görüşü dillendirmektedirler. Böylece bizden gizlenen gerçek, koskoca bir Yugoslavya devletinin Almanya ve Fransa'nın işbirliğiyle nasıl parçalandığının gizlenmesidir. Bu parçalanmadaki amaçların ne olduğudur. Ve insanlar kalın kara dumanlar ardına çekilmiş gerçekleri göremeden ateşler içinde yana yana ölmekte, birbirlerini öldürmektedirler. Örneğin hiç kimse, Avrupa Birliği'ni oluşturan ülkelerin imzaladıkları Maastricht Antlaşması'yla bu parçalanma politikalarının derin ve diyalektik ilişkisini düşünmez. Çünkü genel politika insanların **düşünmesini engellemektir**.

Dünyamızın küçüldüğünden söz ettim. Bu küçülen, ulusal sınırların coğrafya dışında silinmeye başlamış dünyamızda, bu birbirinin içinde etkileşim sürecinin başdöndürücü bir ivme kazandığı süreçte, dünyamızda olup biten her şey artık hepimizi ilgilendiriyor. Aslına bakarsanız bu süreç 18. yüzyıl sanayi devrimiyle birlikte başladı. Çünkü sanayi devriminin içgüdüsü, oluşumun doğası, kendi mantığı, bir **dünya pazarı** yaratmaktı. Bakınız bunu Marx'ın şu özgün tümcesinde bilimsel bir veri olarak apaçık bulabilirsiniz: "*Bir ülkenin kapitalist sınıfının bütünü — öteki adıyla burjuvalar — yalnızca kendi aralarındaki oluşumlardan karlar elde edemezler.*" (***Kapital*** ,1. Kitap, *Editions Sociales* 1971, s.151) Yani dünyamızda sanayi devrimini gerçekleştirmiş olan kapitalist

sınıfın, öteki adıyla üretim araçlarının tümünü elinde bulunduran burjuva sınıfların yaşamlarını ve kendi ülkelerindeki halklar üzerinde egemenliklerini sürdürebilmeleri için, başka ulusların egemen sınıfları ve halkları gereklidir. Onlar olmazsa kendi ülkelerinde bile varlıklarını sürdüremezler. Engels bunu emperyalizmin keşfi olarak nitelendirir. İşin başında, yani 18. yüzyıl başlarından 20. yüzyıl başlarına değin, hatta 20. yüzyılın ortalarına değin, sanayi devrimini kendi uluslarının halkları temelinde gerçekleştirmiş olan ulusal burjuvalar dünya pazarını elde edebilmek, ona egemen olabilmek için hem kendi halklarının hem dünya halklarının oluk oluk kanlarını akıtmışlardır. Dehşeti bir rakamla gözler önüne serelim: Yalnızca Avrupa kıtasında 1918-1945 yılları arasında tam 70 milyon insan öldü bu savaşlarda, dünya pazarını elde etmek için. Modern çağların başlangıcını oluşturan Amerika'nın keşfinde kilisenin kutsamalarıyla Amerikalı yerlilerin öldürülenlerinin sayısı 100 milyonu aşıyor. En iyimser görüşler 60 milyon yerlinin öldürülmesinde odaklanıyor. Klasik sömürgecilik dönemi olan 19. yüzyılda Asya'da, Afrika'da, Avustralya'da ve dünyamızın öteki bölgelerinde işgal ordularının ülkeleri işgal ederek işledikleri katliamların, toplu öldürmelerin sayısal değerlendirilmesi bugüne değin yapılabilmiş değil. Ama insanoğlunun tüm bu korkunç yaşamı, bir olguyu bütünüyle gerçekleştirmede önemli bir yol aldı: Dünya küçüldü. Nasıl küçüldüğünü şöylesi bir örnekle daha da açık bir biçimde kavrayabiliriz: Feodalitenin başlangıç döneminde yani 12. ve 13. yüzyıllarda artisan dediğimiz kişi, yani yalnızca kendi küçük ilkel el üretim araçlarıyla ilkel bir biçimde bir şey/bir meta üreten kişi, bu ürettiğini bir kentten bir başka kente götürüp oranın pazarında başka bir artisanın, yani ilkel zanaatkârın ürettiğiyle değiştirmek ya da gereksinimi yoksa kendisininkini satıp başka bir şey almakla, işte ilk kez **pazar olgusu**, bu en yakın kentten öteki yakın kente gidiş-gelişle başladı. Zanaatkarların bir kentten başka kente gidiş-gelişleriyle başlayan bu prekapitalist dö-

nemden, yani kapitalist dönem öncesinden bugün, bilgisayarlarla donatılmış bir dünya pazarına vardık. Bugün birtakım insanlar, yani zanaatkârın yerini alanlar, uçaklarda telekomünikasyon ağının korkunç iletişim akışı için, örneğin Tokyo Borsası'ndan Londra Borsası'na uçarken, daha havaalanına inmeden gelişmelere göre kararlarını verip uygulamalara geçiyorlar. Bunu size daha çarpıcı bir örnekle açıklayalım: Georges Soros adlı Macar asıllı bir Amerikalı bir gecede dünya para dengeleri konusunda telekomünikasyon iletişimiyle, yalnızca bir gecede, 1 milyar dolar kazandı geçtiğimiz yıl. Dünyanın bu en büyük spekülatörü Lenin'in arşivlerini satın almak için uğraşıyor. Şimdi küçülmüş dünya pazarında bir gecede 1 milyar dolar kazanan spekülatiflerin oluşturduğu bir çağ yaşıyoruz.

Bu süreç 21. yüzyıla girmeye hazırlanan insanoğlunun sosyalist blokların dünya burjuvazisi karşısında çökmesiyle alabildiğine ivme kazanmıştır. Şimdi liberal ekonomilerin en dinamik, ama en afyon yutturucu ve tatlı şarkılarıyla yeni bir dönemi yaşıyoruz. 15 Aralık 1993 tarihinde Cenevre'nin görkemli Egmond Sarayı'nda imzalanan GATT belgesiyle artık dünya pazarının tüm biçimlerinin ve her şeyin yerli yerine oturtulmaya başladığını görüyoruz. Türkiye'deki konfeksiyon işçisinin el emeğinden, Vietnam'daki pirince, kapitalist başkentlerde üretilen ilaçlardan, Pakistan'da dikilen donlara, donlardan Polonya'daki ineklere kadar her şeyin bir bir, dünya burjuvazisini oluşturan 7 sanayileşmiş ülke yöneticilerinin boyunduruğu altında şekillendirildiği bir dünya pazarı ile karşı karşıyayız ve bu dünya pazarının nasıl işleyeceğini 1995 yılından başlayıp 2006 yıllarında bitecek olan süreçte GATT anlaşmasını imzalayan 127 devletin gümrük duvarlarını %3'e indirme zorunlulukları ile çok açık seçik görüyoruz. GATT (Dünya Gümrük Tarifeleri ve Ticareti Üzerinde Genel Düzenleme Anlaşması) insanoğlunun tarihinde benim gözümde çok önemli bir belgedir. İki nedenden; hem bilimsel sosyalizmin kurucularının en az 150 yıl ön-

ce gördükleri dünya pazarı olgusunun bütünüyle ortaya çıkmasından, hem de bu dünya pazarının nasıl bir soygun düzeni olduğunun tüm fizik yapısının ortaya çıkmasından. Bu sonuncu durumu galiba en iyi özetleyen GATT anlaşmasını imzalayan Maurice adası delegesinin sözleri olmalı. Zavallı Maurice adası delegesi Egmond Sarayı'nda anlaşmayı imzalarken şöyle diyordu: "*Gelişmekte olan ülkeler bu anlaşmayla her şeylerini bütünüyle yitirmişlerdir. Biz yalnızca başımızı cellat kütüğüne onurlu bir biçimde uzatıyoruz.*"

***

Durumu daha iyi kavrayabilmemiz için, yani 21. yüzyıla beş yıl kalmış bir süreçte insanoğlunun evriminin nerelerden geçmekte ya da geçirilmekte olduğunu doğru nitelendirebilmemiz için şu olguların da bilinmesinde yarar var:

Bugün dünyamızda 187 bağımsız devletten 178'i IMF ve Dünya Bankası'nın boyunduruğu altına alınmıştır. Bunun dışında Paris ve Londra Kulüpleri yaratılmıştır. Paris Kulübü, IMF ve Dünya Bankası dışında, sözümona bağımsız devletlere kredi açan tüm batılı resmi finansman kaynaklarının oluşturduğu finansman topluluğudur. Londra Kulübü ise, özel bankaların bu devletlere açtığı kredilerin denetimini ve ilkelerini izleyen kulübün adıdır. Gerek Paris Kulübü, gerek Londra Kulübü 600 büyük kapitalist finans oligarşisinin, öteki adıyla dünya burjuvazisinin soluk aldırmaz para takipçisidirler. Devletler bu kulüplerden para almak için önce IMF'in stand-by anlaşmasını imzalamak zorundadırlar. Artık IMF'in stand-by anlaşmasının ne anlama geldiğini Hindistan'daki çocuktan, Ruanda'daki Tutsili kadına ve Cezayir'deki radikal islamcıya kadar herkes biliyor: Stand-by demek çok kaba biçimiyle, halkların daha az yiyip içmesi, daha çok çalışması ve daha çok borç ödemeleridir. Bu borçları zaten sayılı olan lokmalarını daha da aza indirerek, bazen açlık ve intiharlar pahasına, hem insan emeğini, hem doğa kaynaklarını batı metropollerine aktararak

öderler. Ne ki IMF hiçbir zaman yeterli parayı vermez. Bunun dehşet verici örneklerini burada sıralamak istemiyorum. IMF insanoğlunun 20. yüzyıldaki en büyük trajedisi, yeni kölelik boyunduruğudur, hem de 19. yüzyıl soygununu aratacak biçimde. Hiçbir zaman IMF'den yeterli para alamayan, sözümona bağımsız devletler IMF'in yeşil ışığıyla bu kez Batı para merkezlerine, yani resmi, resmi olmayan banka ve bankerlik kuruluşlarına başvururlar. Ama IMF'in yeşil ışığı da yetmez. Tüm ekonomik analizden geçirilecek yeni bir operasyona yatırılır sözümona bağımsız devletin tüm sözümona bağımsız organları. Merkez Bankası örneğin, hazinesi ve... ve giderek siyasal rejimi bile... Bunu örneğin Moody's ya da Standard and Poor's gibi özel kredi denetleme kurumları yapar. Bu finans denetim kurumları öylesine duyarlı, öylesine hassas kurumlardır ki, örneğin devletin bir müteahhite zamanında borcunu ödememesi karşısında derin bir sinir krizi geçirerek sizin kredi alabilirliğinizi örneğin AB'den BB'ye indiriverirler. BB'den hele BC'ye indirirlerse sizin kaçacak delik bile bulmanız olanaksızdır. Siz artık 24 Ocak Kararları'nı ya da onun daha da ağırlaştırılmış süreci ve koşulları olan 5 Nisan Kararları'nı yaşamak zorundasınızdır. Yani paranız devalüe edilip durduğu yerde borcunuz dolar bazında katlanarak artacak, dış ödemeler dengeniz yeniden düzenlenecek, yalnızca borç ödeme planları yapmak zorunda kalacaksınızdır; tüm yatırımlardan, tüm sağlık hizmetlerinden, tüm eğitim hizmetlerinden kaçarak ya da onları sıfırlayarak.

21. yüzyıla yalnız bu olguyla da girmiyoruz. Artık dünyamızı 37 bin uluslararası dev firma yönetiyor. Gezegenimizin tüm ekonomik devinimini, ekonomik kan dolaşımını bu 37 bin dev kuruluşla onların ülkelerdeki 170 bin dağıtım ve yan kuruluş ağı yönlendiriyor. Globalleşme adı verilen asıl olgu budur. Bu 37 bin dev firmanın %80'i sanayileşmiş ülkelerdedir. Bunların içinden de 200 önde gelen dev firma 5 trilyon 900 milyon dolarlık cirolarıyla dünya üretiminin % 26'sını ellerinde toplamışlardır. Nasıl bir olu-

şum içinde olduğumuzu daha net kavrayabilmek için Avrupa Birliği Teknoloji Bölümü'nün yaptırdığı bir araştırmanın çarpıcı sonucunu size iletmek isterim. FAST'ın 1993'teki bu raporuna göre '80'li yıllar süresince dünyamızda gerçekleştirilen bu dev firmalar arasındaki stratejik bağlaşıklığın (teknoloji transferinden sermaye aktarımına, yönetimin el değiştirmesinden yeni buluşlara değin) %92'sini ABD, Japonya ve Avrupa Birliği'nin dev firmaları kendi aralarında gerçekleştirmişlerdir. İşte globalleşmenin yani yalan yanlış dilimize aktarılan adıyla **dünyalaşma**'nın temel oluşumları buradaki oluşumlarda biçimleniyor. Aslında globalleşmenin tam içerik anlamı dilimizde ulussuzlaşma olmalıdır. Ve dünya burjuvazisi ulusları kendi içinde etnik savaşlara sürüklerken kendisi ulussuzlaşma aşamasına geçmiştir sessiz sedasız.

Özetleyerek söylersek, Yeni Dünya Düzeni denilen olguların işte başlıca oluşumları. Entegre olmuş bir dünya pazarı. Artık kendi içinde kurumsallaşmış bir dünya burjuvazisi ve tüm dünya halklarının bu ulussuzlaşmış burjuvazisinin yörüngesindeki yaşamı. Peki asıl sorulması gereken soruyu işte burada en çarpıcı bir biçimde soralım: Dünya burjuvazisi böyle bir dünyayı yönetebilir mi? Dünya halklarına mutluluk getirebilir mi? Yani kapitalizmin her yere sömürü, savaş ve düşmanlık getirdiği eleştirisi bir yanılgı mı? Gezegenimiz dünya burjuvazisinin yörüngesinde kandan, sömürüden, kaostan arındırılıp kardeşliğe, üretimde dengeye barış ve mutluluğa ulaşabilir mi? Bunun koşulları var mı?

Bu soruların yanıtını şimdi size vereceğim şu tabloda kendinizi hiç de zorlamadan bulabilirsiniz...

Dünya Bankası'nın 1990'da yayınladığı *Dünya Gelirinin Paylaşım Tablosu*'na göre gezegenimizde 5 milyar 101 milyon insan yaşıyor. Ve dünya halkları, yine Dünya Bankası'nın raporuna göre zenginler ve yoksullar diye ikiye ayrılıyor. Yoksullar da aralarında ikiye bölünüyorlar. Gelişmekte olan yoksullar ya da orta gelişkin yoksullar ve hiç gelişmemiş yoksullar. Örneğin bizim de içinde

bulunduğumuz orta gelişkin yoksul ülkelerde kişi başına 1930 dolar düşüyor. Hiç gelişmemiş. iyice yoksullarda ise kişi başına yılda yalnızca 320 dolar düşüyor. Şimdi işin asıl çarpıcı yanına geliyoruz. Dünya halklarının %84.6'sını oluşturan yoksullar grubu, dünya üretiminden yalnızca %21.8'lik bir pay alabilirken, dünya nüfusunun yalnızca %15.4'ünü oluşturan zenginleşmiş 7 sanayi devletiyle, petro/dolar şeyhleri dünya halklarının ürettiklerinin %78.2'sine el koyuyorlar.

Birleşmiş Uluslar'ın* geçen yıl yayınladığı rapor 1994'e gelinceye dek bu rakamların nasıl feci bir biçimde yoksullar aleyhine değiştiğini gösteriyor. 1993 Birleşmiş Uluslar raporuna göre dünya halklarının %84.6'sını oluşturan 4 milyar 317 milyon insanın dünya gelirinden aldığı pay daha da düşerek 17.93'lere yuvarlanırken, zenginlerin payı yukarıya doğru çıkarak %82.7'ye ulaşıyor. Bir yanda dünya halklarının %85'ini oluşturan 4 milyar 300 milyon insan dünya gelirinden yalnızca %17'lik bir pay alabilirken, %15'lik bencil bir azınlık dünya halklarının ürettiklerinin neredeyse %85'ine el koyuyor. Tabloya daha da eğildiğimizde gördüğümüz gerçek nasıl bir gezegende yaşadığımızı, böylesi bir yeryüzü yaşamında yarını belirleyecek güçlerin nasıl oluşabileceğini

(*)XIV. ve XV yüzyılda feodal sistem Seigneurie-Etat olarak toprak aristokrasisi eliyle devlet yapısını tamamlamıştı. Örneğin Fransa'nın Normandi, Bretagne, Gasgone bölgelerinde İngiltere kralının hükümranlığı bu Seigneurie-Etat "Derebeylik-Devleti"nin gelişkinliği sonucudur. Cumhuriyet ise bir devletin toprak bütünlüğünü ilke olarak kendisine temellendirir. Ulus-Devlet tam da feodalitenin "Derebeylik-Devleti"nin karşıtıdır denebilir. Bir Ulus-Devlet'in içinde milletler-ırklar bannabilir. O nedenle Birleşmiş Milletler sözcüğü yanlıştır. Bugün Avrupa'da 35 Ulus-Devlet var, ama en az 50'yi aşkın millet var. Birleşmiş Milletler dediğimiz zaman, devlet olamamış milletlerin de bu assamblee içinde yer alması gerekirdi. Aslında Birleşmiş Milletler adının deklarasyonuna da uygun olarak Devletler Konseyi olmalıydı. Sosyalistler ileride gerçek Birleşmiş Milletler'i yaratacaktır. O nedenle biz Ulus-Devlet anlamını içerdiği için Birleşmiş Milletler yanılgılı sözcüğü yerine Birleşmiş-Uluslar demeyi sürdürceğiz taa ki gerçek Birleşmiş Milletler'i yaratıncaya değin.

apaçık göstermeye belki de yetiyor. Yoksullar grubu denilen grubun içinde öyle bir grup var ki, adına "hiç gelişmemişler" denilen bu grup, dünya nüfusunun %56.5'ini oluşturuyor. Yani 2 milyar 884 milyon insan. Kişi başına yılda 320 dolarla yaşamaya çalışan dünya nüfusunun %56.5'i ve öte yanda dünya zenginlerinin kişi başına düşen yıllık 17 bin 80 doları.

Böyle bir dünya patlar. 21. yüzyılın ilk çeyrek yüzyılının bu patlamalarla biçimleneceğini şimdiden söyleyebiliriz. Çünkü gezegenimiz 21. yüzyılda bu insanlık dramını taşıyamaz. İçecek sağlıklı su bulamadıkları için her gün ölen 1760 çocuk ve günde bir doların altında geçinmek zorunda bırakılmış 2 milyar 884 milyon dilenci topluluğu içinde insan.

Size çok karamsar şeyler mi söyledim? İyileşmesi umutsuz gerçekler midir bunlar? Hayır. Umutsuzluk gerçekleri bilmemektir. Gerçekleri bilen insanoğlu kurtuluşunun yolunu kesinlikle çizer. Dünya burjuvazisinin, işte ortaya çıkan gerçek, dünya halklarına verebileceği hiçbir şeyinin kalmadığıdır. Dünya burjuvazisi misyonunu çoktan bitirdi. Kendi halkının 35 milyon işsizine çözüm bulamayan dünya burjuvazisinin 21. yüzyılda yukarıdaki tabloyu yayınlayan dünya halklarına refah, zenginlik ve barış getirmesi olanaksızdır.

İnsanoğlu gerçekleri öğrendikçe yazgısını ele alma gücünü bulacak. Yeterki kalın sis perdeleri içine çekilmeye, gizlenmeye gömülmeye çalışan gerçekleri bir bir yakalayıp o gerçeklerle çoğalmasını bilelim. Yalanın, ikiyüzlülüğün, sömürünün maskesini indirelim.

Bir sonraki konuda sizinle tüm bu felaketlere, tüm dünya halklarının nüfusunun çok olması, doğum kontrollerinin yapılmaması, yoksulluğa nüfus fazlalığının neden olduğu savlarının sürüldüğü, dünya burjuvazisinin günahlarından arınmak istediği 5 Eylül'de yapılan Kahire Konferansı'ndaki yalanları ve maskeleri

indirmeye çalışarak tartışacağım.

O güne değin hepinizin yaşama sevincinizin ve dünyayı dönüştürme gücünüzün sizinle birlikte olmasını diliyor, hepinize saygılarımı iletiyorum.

Esenler FM (2 Ekim 1994

Bunalımın Yaklaşan Patlama Eşiği

Avrupalı bir diplomat, kapitalist devlet başkanlarının 1995 yılı Halifax toplantısından sonra, Avrupa-Japon ayağının pekiştirilmesi konusunda hemen başlatılan çalışmalarla ilgili şunları söylüyordu: "*Avrupa Birliği ile Japonya arasında* ***karşılıklı bağımlılığı*** *öylesine geliştirmek durumundayız ki, (bu bağımlılıktaki) herhangi bir kopuklukta herkes bir şeyler yitireceğini çok iyi kavrayabilsin.* " (***Le Monde***, 20 Haziran 1995) İşte size çağını tüm gerçekleriyle kavramış bir politikacı. Siz bu tümcenin içeriğindeki gerçeği, yalnızca Japonya ile Avrupa Birliği arasında "Halifax" doruğundan hemen sonra başlayan yeni sürecin net bir biçimde kavranması olarak algılamayın. Bu, tüm dünya burjuvazisinin bence özgün bir anlatımıdır. Aslına bakarsanız Japonya ile Avrupa Birliği arasındaki süreç şimdilerde gündeme gelen bir süreç değil. 3 yıl önce Fransız Başbakanı Bayan Edith Cresson başbakanlığa başladıktan kısa bir süre sonra: "*Japon halkı karıncalar gibi çalışırken, onların yaşam biçimleriyle bizim yaşam biçimimiz ve bunu algılayışımız arasındaki derin ayrımlar her gün daha çok gün yüzüne çıkıyor. Biz bireyi önemserken onlar sürü biçiminde yaşamayı yeğliyorlar*" yollu bir şeyler söyleyince ortalık birbirine girmişti. Şaşırtıcı ilk tepkinin Alman işverenlerinden geldiğini anımsıyorum. Alman sanayicilerinden birinin Fransız başbakanını eleştiren, hem de alışılmışın dışında çok ağır bir dille eleştiren yazısı çıkmıştı ***Le Monde***'da. Ve sonra Fransız sanayicileri ile işadamları veryansın etmeye başladılar eleştirileriyle bayan Cresson'a. Ve bayan Cresson apar topar başbakanlığı bırakmak zorunda kaldı. Hiç kuşkusuz görünürdeki neden bu değildi. Ama dünya burjuvazisi

kendi entegrasyonunu engelleyecek en küçük bir dil sürçmesini bile bağışlamayacağını bu davranışıyla ortaya koymuştur. Ve ondan sonra Elysée Sarayı'nın Monark'ı Mitterrand, Japonya ile işbirliğine ve var olan kaynaşma sürecine ivme kazandırmak için, özür dilercesine elinden gelenin çok daha fazlasını yerine getirdi. Çünkü dünya burjuvazisi artık, Alman Merkez Bankası başkanı Hans Tietmeyer'ın özgün vurgulamasıyla söylersek "*politikacıları bütünüyle denetimleri altına almışlardır*". Japonya başbakanı Murayama, Bundesbank başkanının dobra dobra söylediğini politik bir dille şöyle açıklığa kavuşturuyordu Halifax zirvesinde: "*Soğuk savaşın bitimi ve ekonominin globalizasyonu (ulussuzlaşması) ile, dünya brüt üretiminin %90'ını temsil eden sanayi devletlerinin başkanlarının, her yıl biraraya gelmeleri ve süreçteki sorunları tartışmaları son derece önemli bir ağırlıktadır — dünyamız için*

Dünyamızda bugün 37 bin içiçe geçmiş dev işletmelerle onların gezegenimizdeki 170 bin ağı dünya ekonomisine ağırlıklarını koymuş bulunuyor. Bunların içinde, yani 37 bin dev işletmenin içinde öyle 172'si var ki bunlar ötekilerini de etkilemekte, dünya ekonomisindeki ağırlığı asıl bu 172 dev şirket oluşturmaktadır. Dünya üretiminin, 1992'deki değerlendirmeleri ile bu 172 firma %26.8'ini ellerine geçirmiş bulunuyorlar. 1982'den 1992'ye dek 3 trilyon dolar olan satışlarını 5 trilyon 900 milyar dolara tırmandırma başarısını elde ettiler. Ve bu 172 firma, daha doğru biçimde söylersek dev işletme ABD, Japonya, Fransa, Almanya ve İngiltere arasında paylaşılmış durumda. (Bkz. ***Le Monde Diplomatique***, Mart '94, Clairemont ve Cavanah Araştırması) Ama asıl çarpıcı açıklama, sosyalist kadroların gözden kaçırmamaları gereken gösterge, Avrupa Birliği teknoloji dairesi eski başkanı Riccardo Petrarca'dan geldi. Geçtiğimiz yıllarda Avrupa Birliği'nin yaptığı bir araştırmada dünyamıza egemenliğini kurmuş olan 200 firmanın %80'inin kendi aralarında tam bir birlikteliğe, tam bir kaynaşmaya geçtiğini gösterdi. Bu % 80 dev işletmenin ABD, Alman, Fransız,

Japon ve İngiliz firmaları olduğu ortaya çıktı. Sermayeden teknolojiye, teknolojinin katıksız aktarımından yönetime değin tam anlamıyla stratejik bir fusion, birbirinin içinde eritme süreçlerinin başladığı bu dönem aslında '70'li yılların sonundan sonra şaşırtıcı bir biçimde ivme kazanmıştır. Bu ulussuzlaşma sürecinin ayırdına varanların başında gelen FAST Başkanı Petrarca, dünyamızın artık "Pax Americana" sürecine girdiğini çok çeşitli bir biçimde vurguluyordu. Hiçbir zaman Marxist olmadığı, giderek bir Hıristiyan püriteni olduğu için de önlemler almayı içeren tüm çözümlemeleri çıkmaz yollarda saplanıp kalmıştır. Bay Petrarca şimdi bir Hıristiyan üniversitesinde verdiği derslerle bu çılgın gidişin dünyayı sürüklediği sefalet uçurumunu ve insanı insanlıktan çıkaran acımasızlığı puta gerili İsa'nın önündeki kürsüden açıklamayı sürdürüyor. Dünyamıza egemen bu 200 firmanın ulussuzlaşması, "milyarderler kulübünü" oluşturan 10 tanesi yılda 34.8 milyar dolarlık net kar elde ederek diğerlerinden giderek hızla soyutlanmakta ve dünyamız tam bir hiyerarşik yapılanmanın despotizmi içinde bir avuç insanın eline geçmektedir. Geriye kalan 190 firmanın toptan karları bu 10 milyarderin karları yanında yalnızca 38.6 milyardır.

Sizi sıkmayacaksa, dünyamızın içinde bulunduğu durumu dev işletmelerle ulusların ürettikleri brüt değer kıyaslamasında görebilirsiniz: General Motors'un bir yılda ürettiği değer 132.4 milyar iken 180 milyonluk Endonezya halkının ulusal brüt üretimi yalnızca 126.4 milyar dolardır. Exxon Şirketi'nin yıllık üretimi 115.7 milyar dolar, Norveç'in ulusal brüt üretimi 112.9 milyar dolar, Güney Afrika halkının ürettiği değerse 103.6 milyar dolar. Ford'un tek başına ürettiği bir yıllık değer 100.1 milyar dolarken Türkiye halklarının bir yılda ürettiğinin dolar değeri yalnızca 99.7 milyar dolardır. Ünilever 43.7 milyar dolarlık üretimi ile Pakistan halkının ürettiği 41.9 milyar dolarlık değeri gerisinde bırakmaktadır. Japonya'nın dev firmalarından Sonny'nin yıllık üretimi 34.4 milyar dolarla, zavallı yoksul Mısır halkının bir yılda ürettiği 33.5

milyarlık değeri aşıyor. Birleşmiş Uluslar'ın *Kalkınma ve Gelişme Raporu*'nda yer alan bu rakamları uzatmak istemiyorum. Ama adını ettiğim 5 büyük dev firmanın ürettiği bir yıllık milyar dolar değer, tüm Ortadoğu halkları ile Kuzey Afrika halklarının ürettiği 100 milyar dolara yakın değeri gerisinde bırakıyor.

Hyper-capitalizme'in bu önemini, 30 yıl önce dünyamızda yalnızca 60-65 dolar milyarderi varken bugün bu sayının 348 dolar milyarderine tırmanışında da görebilirsiniz. Yani yılda 1 milyar doların üstünde gelir elde eden insan sayısı 30 yılda 6 kat artarken, dünya halklarının borcu, 1994 Dünya Bankası Raporu'na göre 1 trilyon 660 milyar dolara tırmanarak, dünya halkları borç kamçısı altında daha da yoksullaştırılmış, 1 milyar insan açlık çeker duruma gelmiştir. Afrika halkları her ay 1 milyar dolar Kuzeyli efendilerine borç faizi öderken 60 milyonu açlıktan ölmekte, her gün gezegenimizde içecek sağlıklı su bulamadıkları için 1700 çocuk ölmektedir.

Tarih hiçbir zaman Kautsky ve Bernstein'i böylesine büyük yanılgılarıyla suçüstü yakalamadı. Yukarıdaki tablo bize sosyal demokrasinin iflas ettiğini, teorisinin geçersizliğini bütünüyle ortaya koyuyor. İlerleyen kapitalizmin dünyaya egemen olma süreciyle evrimleşerek sosyalizme dönüşeceği konusundaki derin yanılgılar kapitalist metropollerin işçilerinin yaşamlarında somutlaşıyor. Ulussuzlaşma aşamasındaki firmalar 10 yılda 400 bin işçiyi işten çıkararak kârlarına kâr eklediler. İşten çıkardıkça kârlılığı atan bir otomasyonun getireceği sonuçlar Marx ve Engels tarafından tüm verileriyle geçtiğimiz yüzyıl ortalarında kanıtlanmıştı. Sosyalizme evrilme bir yana, tam bir sömürü düzeniyle monotarist sistemin oluşturduğu pariteler arasındaki değişimlerden spekülatif kazançlar elde etme yöntemini de son derece ustalıklı bir biçimde geliştirmişlerdir. Lenin'in daha 1914'lerde değindiği "*rekabet döneminin aslında sona*" erdiği görüşü bu yeni **oligopollerin** tüm dünyamızı avuçları içine alışıyla yadsınamaz bir gerçeklikle

somutlaşmış bulunuyor. Bu oligopollerin sosyalizme evrilerek insanlaşacağını mı görmek istersiniz? İşte size bir örnek: 1993 yılında bu dev işletmeler hammadde fiyatlarının saptanmasında üçüncü dünya halklarının, daha doğru deyişle, yoksul halkların ürettiklerine, emeklerine, el emeği ve alınterlerine ve de çoğu kez doğalarını yıkıma uğratarak satabildiklerine tam 100 milyar dolar daha az para ödemişlerdir. Hem de örneğin Afrika kahve ve kakao üreticilerini kendi saptadıkları fiyatların hegemonyası altına sokabilmek için Hindistan ve Bangladeş'te bu tür implantation (başka yerde yeniden yetiştirme) projelerini gündeme getirip zavallı Afrika köylülerini köleleştirerek. Ama bu oligopollerin kendi ulusal topraklarında da tam 35 milyon işsiz yaşamaktadır. Yalnızca Avrupa Birliği'nde işsiz sayısı 22-24 milyon arasındadır.

Dünyamız patlama eşiğine hızla yaklaşıyor. Ulussuzlaşmış şirketler dünya halklarından ve kendi halklarından gittikçe soyutlanır, kârlarına dönüşü olmayan karlar eklerken dünyadan ve kendi halklarından gittikçe soyutlanmaktadır. Dünya halkları tarihin bu önemli aşamasında ilk kez kapitalist metropollerdeki emekçilerle birlikte dünyayı yeniden kurmak, avuçları içine almak, o kocaman avuçları içinde dünyayı ve gökleri yeniden yaratmak sorumluluğu ile daha çok başbaşa kaldıklarını sezinlemeye başlamışlardır. Ve de hiç kuşkusuz komünistler takılıp kaldıkları kıyıların bulanık çırpıntılarından kurtuldukça bu ırmaklaşan akışın yolunu yordamını halklara daha doğru, ikircimsiz biçimde gösterip, bunalım eşiğinin insanoğluna en az yıkıntı ile atlatılmasını sağlayacaklardır.

Yeni Politika (5 Temmuz 1995)

Yoksulluğumuza Neden Doğan Çocuklarımız mı?

Bu kez 5 eylülde, Kahire'de gerçekleştirilen *Dünya Nüfusu ve Kalkınma Konferansı*'nın temel görüşlerinin eleştirisiyle devam ediyoruz.

Kahire Konferansı'na geçmeden önce bir iki şey söylemek istiyorum. ***Dünya Gerçeği*** 'nin temel amacı, dünyamızda olup bitenleri, yaşadıklarımızı dinleyicilerimize aktarmak, birlikte tartışma olanaklarının iletişimini yakalamaktır. Çünkü Türkiyemiz yarı karanlık bir mahalleye benziyor. Ana caddenin renkli ışığından hemen sapıverdiğiniz bir yan sokak gibi. Bu mahallenin sokak lambalarının güçlendirilmesi gerekiyor. Önümüzü görebilmek, çukurlara düşmemek, nasıl bir mahallede, hangi çarpık, köstebek yuvasına benzeyen ara yollarla ana caddeye yani Batı merkezlerine bağlandığımızı kavramak için. ***Dünya Gerçeği*** bu amacın işlevliliğini yerine getirmeye çaba gösterecek.

Bir önceki bölümde nasıl bir dünyada yaşadığımızı genel çizgileriyle anlatmıştım. Dünyamızın tarihsel sürecin içinden süzüle süzüle geçerek nasıl küçüldüğünü, coğrafya sınırlarının ötesinde bir dünya pazarını nasıl oluşturduğunu örnekleriyle vermeye çalışmıştım. Artisanların, yani ilk zanaatkarların bir kentten en yakın öbür kente gidiş gelişleriyle başlayan bu prékapitalist dönemin uzun bir süreçten sonra, 18. yüzyıl sanayi devrimiyle hızla ivme kazanarak bugün telekomünikasyon ağıyla örülmüş tek bir dünya pazarına ulaşmanın olanaklarına vardığını, yine somut örnekleriyle görebilmiştir. 150 yıl önce bilimsel sosyalizmin kurucularının

altını çizdikleri, öngördükleri, "*üniversel bir dünya*" diye nitelendirdikleri olgunun 21. yüzyıla girerken ete kemiğe büründüğünün, yani dünya pazarının biçimlendiğinin temel unsurları aşağı yukarı şunlardı.

1) 15 Aralık 1993'te 127 devletin imzaladığı GATT anlaşmasıyla 1995 yılından başlayarak 2006 yıllarında tamamlanması gerçekleşecek Gümrük Tarifeleri Dünya Yasası'nda, 10 yılda, ülkelerin gümrük duvarları %3'e indirilecek. Bu, dünya burjuvazisinin en az 200 yıldır dünyayı tek bir pazara dönüştürüp tek başına yönetmek düşünün yaşama geçirilişinin en önemli belgesidir.

2) Artık dünyamızın tüm ekonomik devinimini 37 bin dev işletme ele geçirmiş durumdadır. Bu 37 bin dev işletmenin %80'i sanayileşmiş 7 devletin, öteki adıyla 7 zenginlerin, 7'ler grubunun elinde toplanmıştır ve dünyamızdaki 170 bin dağıtım ve yan sanayi kuruluşuyla dünya pazarını bir ahtapotun kolları gibi sarıp sarmalamıştır. Bu dev işletmelerin içinde öyle 200 büyük dev firma vardır ki 5 trilyon 900 milyar dolarlık üretimleriyle dünya üretiminin %26'sını kendi ellerinde toplamışlardır. Bu dev firmaların en önde gelenlerinin kendi aralarında yaptıkları stratejik bağlaşıklık oranının %92'si ABD, Japonya ve Avrupa Topluluğu'nu oluşturan ülkelerin firmaları arasında gerçekleşmiştir. Globalleşmenin asıl olgusunun burada yattığını, dünya pazarının yüreğinin bu olgu olduğu söylemiştim. Bu olguyla dünya burjuvazisi 21. yüzyılı uluslaşma aşamasıyla aşmaya çalışırken kendi yörüngesine çektiği üçüncü dünya ülkelerini, öteki adıyla güneylileri tam bir etnik savaşa sürüklediğini, parçalaya parçalaya kendi yedeğindeki yörüngesinde egemenlik alanına çektiğini görmeye çalışmıştık.

3) 21. yüzyıla girerken dünya pazarının en önemli olgusunun biri de, hiç kuşkusuz, dünyamızdaki bağımsız 187 devletten 178'inin IMF ve Dünya Bankası'nın denetimi altına, boyunduruğuna sokulmasıydı. IMF'in dünya pazarında ve dünya halklarında, dünya burjuvazisinin elinde hangi işlevi gördüğünü örnekleriyle

vermiştim. İşin bununla da yetmediğini, dünya pazarının Londra ve Paris Kulüpleri'yle özellikle parasal ve krediler aracılığıyla dünya burjuvazisinin para oligarşisine nasıl kenetlendirildiğini de, yine geçen haftaki konuşmamda anlatmıştım.

Ve sonra böylesi gerçek dokularla oluşturulmuş bir dünya pazarının dünya burjuvazisi elinde, dünya halklarına yarınlarını inşa etmede önderlik edip edemeyeceğini sormuştuk. Yani Kautsky'nin bir zamanlar savunduğu gibi süper-emperyalizm dönemine erişen kapitalizmin artık evrimleşerek sosyalizme kendiliğinden yöneleceği, dünya halklarına barış, kardeşlik, disiplinli bir üretim ve refah getirebileceği yani dünyayı eşitlik ilkesi içinde yönetebileceği umudu var mıydı?

Kautksy ve onunla derin tarihsel bağlantısı olan sosyal demokrasinin savlarının tutarsızlığı, boşluğu hiçbir zaman bu kadar açığa çıkmamıştır: Bunu Dünya Bankası'nın 1990 yılında yayınladığı dünya gelirlerinden dünya halklarının nasıl pay aldığını gösteren tabloda açık seçik görmüştük. Bu tabloda hiç unutmamamız gereken, bir yana yazmamız kaçınılmaz olan gerçekler şunlardır: Dünya halklarının %84.6'sını oluşturan Yoksullar Grubu dünya halklarının ürettiklerinin yalnızca %21.8'ini alabilirken, dünya nüfusunun %15.4'ünü oluşturan 7 zenginler yani ABD, Fransa, İtalya, Kanada, Almanya, İngiltere ve Japonya ile onlara bağlı petro/dolar şeyhleri dünya halklarının ürettiklerinin %78'ine el koymaktadırlar. Yine Yoksullar Grubu'nun içinde en yoksullar diye nitelendirilen bir kategori vardır ki, dünya nüfusunun % 56.5'ini oluşturan bu yeryüzü insanları dünya halklarının ürettiklerinden yalnızca ve yalnızca %5.4'lük bir pay alabilmektedir. Yani yılda kişi başına düşen 320 dolarla, günde 1 doların altında yaşayan 2 milyar 884 milyon insan ve öte yahda 17 bin 80 dolarla yaşamını fütursuzca sürdüren bencil bir dünya azınlığı. Kautsky ve ondan beslenen sosyal demokrasinin dünya kapitalizminin insanlığa evrimleşerek sosyal adalete dayalı bir yaşam biçimi sunamayacağını,

Kautsky ve sosyal demokrasinin asıl derin bir yanılgı, giderek yanıltıcı bir tutum içinde olduğunu Birleşmiş Uluslar'ın 1994'te yayınlanan raporu açık seçik göstermektedir. Aradan geçen 4 yıl gibi bir süreçte dünya burjuvazisi, dünya haklarının ürettiklerinden kendi aldığı payı daha da artırarak %78'lerden %83'lere tırmandırırken, Yoksullar Grubu'nu daha da yoksullaştırdığını, onların payını %21.8'lerden %5 daha düşürerek %17'lere indirmesinde bütün acı çıplaklığıyla görüyoruz. Birleşmiş Uluslar raporu gören gözler duyan kulaklar için şunun da altını çiziyor: Dünya halklarının %56.5'ini oluşturan dünyamızın en yoksulları için artık hiçbir umut kalmamıştır. Onların nüfus oranlarına orantılı bir yatırım politikası izlemenin dünya burjuvazisinin elindeki dünyamızda maddi olanakları yoktur. 2 milyar 884 milyon insan yazgılarına terk edilmişlerdir. 21. yüzyıla Kautsky ve yandaşlarının dünya burjuvazisine bağladıkları umutların nasıl iflas ettiğini görerek giriyoruz. Bunun son derece de önemli olduğunu vurgulamakla yetiniyorum

***

5 Eylül Kahire Konferansı'nda dünyamızın içinde bulunduğu bu derin sefaletin tek nedenini dünya burjuvazisi doğan bebeklere yükledi. FAO'nun 1994 raporu 1993'te 1 milyar insanın açlık tehlikesi ile karşı karşıya bulunduğunu gösteriyor. İçecek sağlıklı su bulamadıkları için her gün 2000'e yakın çocuk ölüyor gezegenimizde. İşsizlik hızla tırmanıyor. Örneğin orta gelişkin, daha az yoksul ülkeler kuşağında işsizlik oranı %18-20. Yer yer bu yüzdeleri de aşıyor. Yoksulun yoksulu 3 milyara yakın insan topluluğunda işsizlik oranı %30'larda kulaç atıyor. Bu ülkelerde çalışanların da eline doğru dürüst para geçmiyor. Örneğin çarpıcı bir kıyaslama ile gösterirsek bu çarpıcı gerçeği, New York kentinin orta halli bir avukatının bir günde kazandığı parayı 10 Hintli aile bir yılda kazanamıyor. Bu ülkelerdeki çalışanların durumunu başka bir örnekle de vurgulayalım. Yalnızca ABD'nin ayaküstü yenilip içilen

mağazalarında tüketilen kola miktarının parasal tutarı Bangladeş halkının bir yılda eline geçenden daha çok. Ve artık dünyamızda sağlık hizmetleri yeterince yerine getirilemediği için insanların ortalama ömür süresi hızla düşüyor. Okuma yazma bilmeyen insan sayısı yığın yığın büyüyor. Ve çocuklarımız, dünya çocukları, Brezilya'da daha çarpıcı bir biçimde yaşandığı için söylüyorum, anasız-babasız, sokak ortalarında köpek öldürülür gibi kurşunlanarak öldürülüyor. Ormanlar azalıyor, akarsuların yoğunlukları düşüyor... Tüm bunlara neden dostlarım, tüm bunlara neden yeryüzüne gelen bebek sayısının çokluğundan. Dünya burjuvazisi, Kahire Konferansı'nda işte bunu söyledi. Savını şöyle odaklaştırıyor: 1990 yılında 5 milyar 300 milyon olan dünya nüfusu 2010 yılına gelindiğinde 7 milyar 200 milyon insana ulaşacak. Dünya bu nüfus yoğunluğunu taşıyamaz. Çözümsüz sorunların kördüğüm haline gelmesidir bu. Dünya nüfusu doğumu önleyici önlemler, kürtaj yasasının devletlerce kabulü ve çok sıkı bir biçimde, devlet politikası olarak benimsenecek bir politika ile aile planlamasının gerçekleştirilebilmesiyle içinde bulunduğumuz durumdan çıkma olanaklarını belki bulabiliriz. Yoksa, dünya burjuvazisi olarak benim elimden gelen bir şey yok. Ben nüfus artışını %1'lerde tutarak, örneğin Avrupa Topluluğu'nun birçok ülkesinde olduğu gibi, nüfus artışını gerileterek bugünkü ekonomik refahımı koruyabiliyorum. Siz de beni örnek almalısınız. Toplumun yaşlı toplumlara dönüşmesi pahasına elde ettiğim refahı siz bunca çok bebek dünyaya getirerek elde edemezsiniz. Yalnızca kemerlerinizi değil, donlarınızın uçkurlarını da sıkmalısınız.

Dünya burjuvazisinin bu mesajı aslına bakarsanız, adı edilmekten özenle kaçınılan ünlü İngiliz ekonomi-politik yazarı Malthus'un görüşleridir. Malthus'a göre nüfus artışları geometrik olarak çoğalırken beslenme kaynakları ve üretimi aritmetik olarak artmakta ve bu dengesizlik dünya halklarının ve ülkelerin açlık tehlikesiyle karşı karşıya gelmesine neden olmaktadır. Azgın bir

liberal olan Malthus o nedenle tüm doğa felaketlerini, zelzeleleri, su baskınlarını, yangınları, salgın hastalıkları doğanın kendi kendisinyle yaratmak istediği bir denge olarak görür ve onların önlenmesi için hiçbir önlem alınmamasını önerir. Hiç kimseye de devletin en küçük bir sağlık hizmetinde ya da sosyal yardımda bulunmamasını sıkı sıkıya tembihler. Bana göre 5 Eylül 1994 tarihinde *Dünya Nüfusu ve Kalkınma Konferansı*'nda dünya burjuvazisi adına konuşan bir tek kişi vardı: 1800'lerin Thomas Robert Malthus'u... Aslına bakarsanız Avrupa Birliği'nin geçen dönemki başkanı Delors kendi topluluğu için hazırladığı planın dünya halklarını nasıl dışladığının derin bilinci içinde *"Bu planın Malthus teorileri ile hiçbir ilgisi."* yoktur demişti program tanıtımında. Hiç kimse kendisine böyle bir soru yöneltmemişken... Bu tipik durum, dünya burjuvazisinin dünya halkları karşısında aslında, içinde bulunduğu kompleksin, korkunun, vahşi duyguların açığa vuruluşudur.

İşin sonunda söylenmesi gerekeni işin başında söyleyeceğim. Dünyamızın bugünkü durumundan, yani 1 milyar insanın açlık tehlikesiyle karşı karşıya bulunmasından, 1 doların altında yaşamını dilenerek sürdüren 3 milyar insandan, yaşam ortalamasının düşmesinden, çevre dengelerinin bozulmasından, içecek su bulamadıkları için her gün ölen 2000 çocuktan, korkunç boyutlardaki kentleşmeden ve dünyanın öteki işbirlikçi burjuvalarıyla, kendi ülkelerinde ikide bir darbe yapan generalleri sorumludur. Doğan bebekler değil. Dünyamız her gün yeryüzüne umut getiren bebeklerini kucaklamaya, onları doyurmaya, yarınlarını güzel kılmaya hazırdır. Yeter ki dünya, dünya burjuvazisinin ve işbirlikçi generallerinin elinden kurtarılabilsin.

Dünya nüfusunun başdöndürücü bir biçimde arttığı söylemi büyük bir yalandır. Dünya nüfusunun artışı 1960 yıllarından bu yana gittikçe düşüyor. Nüfus uzmanları örneğin bugünkü artış oranı olan %1.54'ü esas aldıklarında dünya nüfusunun 2050 yılların-

da 11 milyar ile tam bir istikrara kavuşacağını söylüyorlar. (Bkz.*Le Monde*. 30 Ağustos 1994/ *Ek Ekonomié*) Bu artış 1975-85 yıllarında 1.73'tü. Gittikçe dünya nüfus artış hızı düşerken dünyamızda refah ve kalkınma payı artıyor mu peki? Tam karşıtı: Dünya nüfus artış oranı düşüyor, düşürülüyor, ama sefalet ve yoksulluk oranı daha da artıyor. Örneklersek dünya burjuvazisinin ve onların işbirlikçisi burjuvaların yalanlarını unutulmayacak bir biçimde kavrayabiliriz: 1980 yılından bu yana, yani dünya nüfus artışının oranlarının düşürülme süreçlerinin başarılı bir biçimde uygulandığı bir dönemden bugüne değin üçüncü dünya ülkelerinin, öteki adıyla zavallı Güneylilerin hammadde satışlarından elde ettikleri döviz gelirleri sürekli düşme gösteriyor. Yalnızca geçtiğimiz yıl, yani 1993'te dünya halkları 7 zenginlere sattıkları hammaddelerden, hem de doğalarını tüketircesine ve emeklerinin payını daha da düşürerek, 100 milyar dolar daha az gelir sağladılar. (Bkz. ***Le Monde Diplomatique,*** Eylül 1994, Jean Louis Gombeaud) 1 yılda 100 milyar dolar daha yoksullaştırılmışlardır. Ama satın aldıkları, satın almaya zorunlu oldukları, 7 zengin Kuzeyli efendiden gelen her şey, daha da pahalanmış, örneğin Afrika'da Fransız frangına bağlı 16 Afrika devleti frank karşısında parasını devalüe etmek zorunda bırakıldıklarından 7 Sahip'ten aldıkları her şey %50 daha pahalanmıştır. Cezayir'de radikal islamcılarla Cezayir askeri ve polis administrasyonu boğaz boğaza ölürlerken IMF'in patronu sanki Babil bahçelerinde dolaşıyormuşçasına yöneticilere Cezayir parasını % 45 devalüe ettirmiş, Cezayir halkının petrol gelirleri düşerken, onun karşısında aldığı tüm yiyecek, içecek girdilerinin fiyatı yükselivermiştir. Ve yükselişiyle birlikte Cezayir'de sanatçıları, yazarları, bilimadamlarını öldürme, bıçaklayarak boğazını kesme eylemliliği de tırmanışa geçmiştir.

Bu ülkelerde doğan o güzelim bebeklerin sayısı, 1 yılda dünya burjuvazisinin kendi ülkesinden kopartılıp 7 zengin sahibe aktarılan 100 milyar dolarlık hırsızlık ve soygunla, ülkelerini salt

dünyaya geldikleri için böylesine yoksullaştıramaz. Belki de bebeklere yiyip içmeleri, o minicik karınlarını doyurmak için, kendilerinin geleceğinden çalınan 100 milyar doların onda biri yeter de artar bile.

Birleşmiş Uluslar Tarım ve Gıda Örgütü FAO'nun başkanı Jacques Diouf'un açıklamaları yalnızca 100 milyar dolarlık haksız kazançların olmadığını, dünya burjuvazisinin doğamızın doğallıklarını da yoksul, aç, sefil insanların altından çekip götürdüğünü gösteriyor. FAO başkanı Afrika'da her yıl akarsuların 4 trilyon 500 milyar küp su yitirdiğini söylüyor. Uzmanlar bu yitirilen su miktarının 3 trilyon 100 milyar metreküpüyle 220-260 milyon hektar alanın sulu tarıma geçebileceğini, böylece de Afrika'daki açlık sorununun çözümlenebileceğini biliyorlar. (Bkz.***Le Monde***, Eylül 1994, Jacques Diouf) 4.5 trilyon metreküp Afrika akarsularının su yitirmesinin sorumlusu, ne göklerdeki tanrılar, ne o topraklar üzerinde yaşayan 60 milyonu aç 720 milyon Afrikalıdır. Tek sorumlusu dünya burjuvazisinin iyice barbarlaşmış soygun düzenidir. Çünkü Afrika'nın ırmaklarının su yitirmesine neden her yıl 4 milyon hektar ormanın yok olmasıdır. Afrikalılar ormanlarını keserek, yakarak tarıma açıp dev Mc Donalds firmaları için inekler beslemekte, 7 Sahip'e 194 milyar 260 milyon borcunu bu yollarla ödemektedir. Her ay, gittikçe okyanusa gömülür gibi açlığa gömülen Afrika halkları, 7 Sahip'e 1 milyar dolar dış borç faizi ödüyorlar. 7 Zengin'in kölesi Afrikalı halklar, açlık, salgın hastalıklar, iç savaşlarla yeryüzü cehennemini yaşarken onun iki katı nüfusa sahip 1 milyar 200 milyonluk sosyalist Çin'de tek bir kişi aç değildir. Üstelik ABD'den 19 milyar dolar alacağı var. Hadi bakalım, açıklayınız çarpıcı gerçeğin gizemini: Nüfus yoğunluğu, doğan bebekler kalkınmayı, açlığı getiriyorsa, Çin'in hele son zamanlarda yaşadığı ekonomik mucize ile Afrika halklarının az nüfuslu, çok ölümlü sefaletinin arasındaki ilişkiyi...

Birkaç çarpıcı örnekle maskenin altındaki o iğrenç yüzü gö-

relim: Sovyetler dağıtılıp parçalayıcı, yırtıcı hayvanlar gibi dünya burjuvazisinin önüne atıldığından bu yana yalnızca 4 yıl içinde nüfusu 700 bin azaldı. Yalnızca 1993 yılında, geçtiğimiz yıl, 300 bin doğal olmayan ölüm oranıyla karşılaşıldı. Rus gazeteleri bağırtılı manşetlerle çıkıyor: "Rusya'da demografik çöküntü", "Gittikçe azalıyoruz", "Bu yüzyılın sonunda % 30 daha azalmış olacağız" Evet, kapitalizmin restorasyonu döneminden bu yana Rusya'da halk sessiz sedasız ölüyor azala azala... Açlıktan, stresten, soğuktan ve bulaşıcı sayrılıklardan... Daha düne değin Sovyet halklarının 350 milyonu ne bu hastalıkları, ne bu ölüm oranlarını, ne de açlığı bilirdi. Tarımda kişi başına düşen 550 kiloluk üretimle Avrupa Birliği'ni bile geride bırakmıştı. Yaşam yüzdesi %72-75 yaşlarıydı. Bugün yaşam ortalaması 59'a düşmüştür.

Kalkınmayı engelleyenin dünyaya gelen bebekler ya da nüfus artışı olmadığını bu örnekteki kadar hiçbir şey açıklayamaz. Nüfus aynı nüfusken, insanlar hiç açlık çekmezken ve insanlar yarınlarından çok kaygılı değilken, birdenbire bir şeyler değişerek insanlar veba hastalıkları, sayrılıklar, tifüsler ve açlık içinde ölmeye başladılar 3,5 yıllık gibi kısa bir süreçte. Çünkü o ülkeye kapitalizmin 7 sahiplerinin ölüm kokan nefesleri fırtınalaşarak esmeye başladı.

Tüm zenginlikleri ellerinde toplamış 7 kapitalist devletin dünya halklarına karşı nasıl acımasız davrandıklarının elle tutulur, insanoğlunun hesabını soracağı çarpıcı bir örneğini de bundan bir yıl kadar önce yaşadık GATT tartışmaları sürecinde. ABD'nin baskısıyla Avrupa Birliği ülkeleri kendi tarımcılarına, köylülerine tanıdıkları devlet desteğini kaldırdılar. Bununla da yetinilmedi, tarım alanlarının %15'inde artık ekim yapmama kararı aldılar. Çünkü tarım üretimlerini depolamanın çok daha masraflı olduğunu söylüyorlardı. Fransız köylüleri Paris sokaklarını işgal etiler. Hükümet üyelerini toplantılarda tutsak aldılar ve tüm dünyaya seslerinin olanca gücüyle bağırdılar: "*Dünya açken bizim fazla üretti-*

ğimizden şikayet ediliyor. ABD, GATT politikasıyla dünya tarımı üzerinde hegemonyasını ve sömürgeciliğini kurmak istiyor ve Avrupa Topluluğu da buna alet ediliyor." Ama sonuçta dünya burjuvazisinin Anglo-Sakson kanadının dediği oldu. Sübvansiyonlar kaldırıldı, verimli ekim alanlarının %15'i terk edildi. Dostlar bu %15'lik bölüm bile dünya haklarının yarısının karnını tıkabasa doyurmaya yeter de artardı bile. Ruanda'da iç savaşta göç edenlerin açlıktan ölmesini insanoğlu eli böğründe böyle izlemezdi. Miniminnacık çocukların çevrelerinde akbabalar bir konup bir kalkmazdı böyle açlıktan karnı şişmiş çocukları parçalayıp yemek için. Abarttığımı sananlar böylesi bir fotoğrafın bu yıl dünya fotoğraf yarışmasında birincilik aldığını anımsamalıdır. 21. yüzyılın fotoğrafıdır bence bu fotoğraf. İskelet durumuna gelmiş şiş karınlı bir siyah çocuğun yerlerde bir şey ararken yuvarlanışını adım adım izleyen gerisindeki vahşi akbaba. Tarım ürünlerindeki kendi devlet desteklerini kaldırıp bu desteğin fiyatını üçüncü dünyanın halklarına ödetenler görkemli saraylarında bir gün suçüstü yakalanacaklardır. Onları suçüstü yakalayanlar yalnızca dünyamızda 100 milyon ton buğday açığı varken %15 ekim alanlarını boş bırakmanın hesabını sormayacaklar ama geri kalmış ülkelere sattıkları her 26 savaş uçağı ile bu ülkelerde en az 140 ile 200 milyon insanın yoksunluğunu çektikleri içilebilir suyu en az bir yıl süreyle sağlayabileceğinin hesabını da soracaklardır. Her 26 savaş uçağının satın alınması artık dünyamızda 200 milyon insanı kavuşabilecekleri içilebilir sudan yoksun bırakıyor çünkü. (Bkz. ***Le Monde Diplomatique,*** Ağustos 1994, Jacques Decornoy)

Dünya halklarının çok çoğaldıkları için kendi sefaletlerine neden oldukları, kalkınmayı gerçekleştiremedikleri yalanı ve ikiyüzlülüğü kendi içlerindeki gerçeklerin kavranmasıyla daha da kolay anlaşılabilir.

Kalkınmanın, zenginleşmenin nüfus artışıyla bir ilgisi olmadığını gösteren sayılar kendi içlerinde patlamaya hazır dinamit de-

poları gibi yaşıyor. 7 kalkınmış efendinin 35 milyon işsizi var, nüfusu hiç artmadığı, giderek azaldığı ve yaşlandığı halde. Örneğin Avrupa Birliği'nde 1975 yılında 38 milyon insan yoksulluk sınırının altında yaşarken bu sayı 1985'e gelindiğinde 44 milyona tırmanıyor. 1985-1992 yılları arasında — hem de pazar ekonomilerinin en büyüleyici, en liberal aryalarının en üst perdelerde söylendiği bir dönemde — Avrupa Birliği'ndeki yoksulluk sınırının altında yaşayanların sayısı sessiz sedasız artarak 53 milyona ulaşıyor. Neden, neden peki? Nüfus artışı yoksulluğun nedeni ise, işte sizde nüfus artmıyor, düşüyor, toplumlarınız yaşlanıyor ve de insanlarınız yine açlığında yoğunlaşarak sayılarını yukarılara tırmandırıyorlar... Siz nereye mutluluk getiriyorsunuz? Ne kendi halklarınıza, ne dünya halklarına... Küçülttüğünüz dünyada televizyon ekranlarının gerisine çekilerek yalanlarınızı, saldırılarınızı Kahire Konferansı'nda çoğaltma becerinizden başka elinizde halklara mutluluk getirecek hiçbir şey kalmadı artık. Ama insanoğlu bu yalanlarla yaşamayacak kadar hem akıllı hem de tarihi kazanımları olan bir yaratıktır. Öylesine büyüktür, öylesine erişilmez yalın bir güce sahiptir ki, bu yalanları korumak için üretilen hidrojen bombalarını havada yakalayıp geldiği yere göndermesini bilir.

Dünya Gerçeği güzel bebeklerinin dünyaya gelmesinden korkmayacak kadar zenginliklere, özveriye, güzelliklere sahiptir. Mavi göğe, gürül gürül akan ırmaklara, ormanlara ve denizlere, dünyamız, bebeklerini bekliyor. Bebeklerimiz bugünden sorumlu değildir. Dünyamız 2050 yılındaki nüfus yoğunluğunun iki katını besleyecek durumdadır. Yeter ki bencil bir azınlığın elinden dünyamızı kurtarmasını bilelim.

Yarınlarınızın, yarınları dönüştürecek umutlar ve güçler taşıyarak size ve tüm dünya bebeklerine mutluluklar getirmesini diliyorum ve "Merhaba ey bebek... dünyaya iyi ki geldin" diyorum.

Radyo Umut (9 Ekim 1994)

Körfez'de Yinelenen Kutsal Adaklar

2 Ağustos 1990 yılında Irak'ın gece yarısından sonra Kuveyt'i işgali ile başlayan 1. Körfez Savaşı'ndan bu yana 4 yıl gibi bir süre geçti. 1. Körfez Savaşı Türkiye'ye kimi hesaplara göre 10 milyar, kimi varsayımlara göre 20 milyar dolara patladı. Zamanın Cumhurbaşkanı Turgut Özal, aslında Irak-Kuveyt Savaşı'ndan Türkiye'nin hiçbir şey kazanamayacağını bile bile, bu savaşta topraklarımızı kullandırmak amacıyla bir koyup üç alacağımızı söyleyerek Türkiye halklarının "Savaşa hayır" direnişini büyük ölçüde kırmayı başarmıştı. O dönemin başta Cumhurbaşkanı ve tüm öteki yetkilileri apaçık biliyorlardı ki, ABD ve bağlaşıklarının isteğini yerine getirmekten başka yapabilecekleri hiçbir şey yoktur. Ve Türkiye 1. Körfez Savaşı'ndaki tutumundan dolayı 10 ile 20 milyar dolar arasında bir zarara uğratılmıştır. Bu zararın ödetilmesi konusunda zaman zaman başbakanlar, Cumhurbaşkanları, ABD ve bağlaşıklarının oluşturdukları "Körfez Savaşı" fonundan kendilerine para verilmesi istemlerinde bulunmuşlarsa da bugüne değin alabildikleri yalnızca bir dişin kovuğunu doldurmayacak niteliktedir. ABD zaten savaşta bir taşla birkaç kuş vururken ABD'nin daha da kârlı çıkması için Kuveyt, tüm altyapı onarımlarını çok büyük ölçekte bu ülkenin firmalarına vermiştir. Türkiye milyarlarca dolar harcayarak gerçekleştirdiği Irak petrol boru hattını bile çürümekten kurtaramama tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Yine mi bir savaşın eşiğindeyiz? Hem de hiç kimsenin beklemediği bir zamanda... Giderek Irak'a uygulanan ambargonun en azından yumuşatılacağının ciddi bir biçimde gündemde olduğu bir süreçte, bölgemizde birdenbire yoğunlaşan bu kara savaş duman-

ları nereden kopup geliyor? Kara bulutların ardına çekilmiş gerçek ne? Her şey iyi giderken bozulan ya da yörüngesinden çıkarılan ilişkilerin varmak istediği amacı, bu kara savaş bulutlarının yağmaya başlaması olanaklı bomba yağmurları içinde görüp yakalamamız olanaklı mı? Oysa Irak'la ilişkilerimizin düzelmeye başladığı izlenimi yaşanıyordu. Odalar Birliği toplulukları ziyaretlerde bulunuyorlar, müsteşarlık düzeyinde diplomatik ilişkiler kuruluyor, petrol boru hattının birkaç ay içinde açılabileceği konusundaki umutlar, son birkaç küçük pürüzün giderilmesi ile yaşama kavuşacağı görüntüsünü veriyordu. Yalnızca bizimle değil, Irak, Birleşmiş Uluslar Güvenlik Konseyi'nin 7 sürekli ülkesinden Çin, Fransa ve Rusya'yı ambargonun kalkması konusunda ikna etmişe benziyordu. Tüm diplomatik kaynaklar 10 ekimde tartışılacak olan ambargo konusunda ABD ile İngiltere'nin ambargonun kalkmaması konusundaki üstelemelerinin önceki etkinliğini gösteremeyeceği doğrultusundaydı. Aslına bakarsanız Birleşmiş Uluslar'ın Irak'a uyguladığı dehşetli ambargoyu içeren 687 sayılı kararının kalkması demek, Irak'ın bir bakıma kendi topraklarındaki egemenlik haklarını kullanması, sınırlarına yeniden kavuşması anlamına gelir. Çünkü gerçekte Irak parçalanmıştır. Irak'ın kuzeyinde 36. paralelden başlayan bölge tümüyle Irak Kürt devletinin denetimi altındadır. Ve henüz bağımsızlığını tümüyle diplomatik biçimde deklare etmemiş bu özerk bölgenin ya da yarı resmi devletin koruyuculuğunu İncirlik'teki Çekiç Güç üstlenmiştir. Çekiç Güç'ün Silopi'deki denetim ve gözetim merkezi 36. paralelden itibaren hiçbir Irak askeri eylemliliğine ve politik girişimine kesinlikle izin vermemektedir. Yani bir **de facto** olarak 36. paralelden itibaren Irak toprakları yabancı güçlerin denetimi altında kendisinden koparılıp alınmıştır. Irak'ın 32.paralelin altında kalan toprakları da kendi denetiminden çıkarılmıştır. Burası Iraklı şiilerin, kuzeyde olduğu gibi olmasa da, yarı özerk yönetimi altındadır. 32.paralelin altındaki bu Irak toprakları üzerinde örneğin Irak,

egemenlik hakkını kullanarak ne bir uçak, ne bir helikopter uçurabilir. Bu bölgenin denetimi de Bassorah bölgesinde konuşlandırılmış Birleşmiş Uluslar'la ABD yetkililerinin kesin buyruğundadır. Tüm bunlardan başka Kuveyt sınırından başlatılan ve Irak topraklarının içindeki 10 km'lik bir bölüm askerden arındırılmış bölge olarak ilan edilerek uluslararası gözetimci askerlerin üssü durumuna getirilmiştir.

Tüm bu gerçeklere karşın, herkes Irak'ın toprak bütünlüğüne saygıdan söz etmektedir ustalıkla. Türkiye, Suriye, İran iki ayda bir toplanan dışişleri bakanlarının deklerasyonlarıyla "Irak'ın toprak bütünlüğünden yana" olduklarını söylerler. Oysa üç dışişleri bakanı da bilir ki Irak'ın toprak bütünlüğü kalmamıştır. Türkiye askerleriyle ve uçaklarıyla bu sınırı yol geçen hanına çevirmiştir. İran kendine bağlı Kürtleri ve şiileri korumak için, ya da onların karşı hareketlerini bastırmak için elini kolunu sallayarak Irak topraklarına girip çıkmaktadır ve Bağdat yönetimi bu duruma gıkını bile çıkaramaz duruma gelmiştir. Dostlarım **de facto** olayının yani bu 36. ve 32. paraleller arasındaki fiili durumun yanında Irak'a bırakılan topraklardaki duruma da kısaca, var olan olguyu doğru kavramak için kısaca bir göz atalım.

36. ve 32. paraleller arasında kendilerine bırakılan bölgede Iraklılar tüm özgürlüklerini yitirmiş, tüm dış ilişkilerine el konmuş, uluslararası toplumda tüm özgürce ve egemence davranma haklarından yoksun bırakılmış, derin ve koyu bir sefaletin içinde yaşamaya mahkum edilmişlerdir... Günde 3 milyon varil petrol üreten Irak bugün 500 bin varil petrol çıkarma gerçeği önünde diz çökmüştür. Bu ölçekte bir petrol çıkarımı ancak kendi araç-gereçlerinin kullanılmasına zar zor yetiyor. Halk ulaşımını trenlerle sağlamak istiyor ama 269 lokomotifin ancak 137'si çalışabiliyor. Parasızlık yüzünden, salt bu nedenle okuma çağına gelmiş ilkokul çocuklarının %45'i okullarına gidemiyor. Egemenlik haklarını yitirmeden önce kişi başına 3022 dolar yani neredeyse Türkiye'deki

kişi başına düşenin iki katı bir ulusal gelire sahip Irak halkının eline bugün 2000 dinar ya geçiyor ya geçmiyor. Bu 2000 dinarın nasıl bir alım gücü oluşturduğunu kavrayabilmeniz için 30 yumurtanın 1000 dinar olduğunu, 1 kg. etin 850 dinar, bir tavukçuğun 1250 dinar ettiğini bilmeniz gerekiyor. Yani her gün bir yumurta yese bir Iraklı, eline geçenin yarısını yalnızca bu yumurtalara veriyor. Batılıların Irak halklarını cezalandırmalarının acımasız boyutları, salt yeterince antibiyotik bulamadıkları için yaşlılarla çocukların sapır sapır dökülüp ölmelerinde görülüyor. 1991 yılında, yani ambargonun kendini artık duyumsatmaya başladığı bu ilk yılda 0-5 yaş grubu arasındaki 170 bin çocuğun medikal yoksunluklar yüzünden öldüğünü herkes biliyor. Bu açlığa yönelik derin sefaletin Iraklıları ölüm kıskacına almaya başladığını 11 ekimde UNICEF'in Cenevre'deki toplantısında yayınlanan rapor apaçık gösteriyor. Hükümetin vesika sistemiyle belirlediği yiyecek içecek miktarını 24 eylülden itibaren yarı yarıya düşüreceğini açıklaması ve uygulamaya geçmesiyle, 3 milyon 600 bin insanın artık açlık eşiğini aşma konumuna geldiğini gösteriyor. Bu halkın alabildiği kalori miktarının %40 daha düşürülmesidir. Yani vesika ile alınabilen 1770 kaloriden 1100 kaloriye düşüş. (Bkz.***Le Monde,*** 11-13 Ekim 1994) Irak halkının çektiği bu derin yoksunlukları ve yetmezlikleri yadsıyamayan ABD'nin Birleşmiş Uluslar'daki sürekli delegesi bayan Madeleine Albright, Genel Kurul'da yaptığı konuşmada şunları söylüyor: "*Irak çok iyi biliyor ki, dünya kamuoyu Irak'ta sivil halkın acılarını belirleyen argümanlara, yalnızca bu kanıtlara derin bir sempati ile bakıyor. Ama Güvenlik Konseyi Irak halkının bu acılarıyla Saddam Hüseyin'den daha çok ilgilidir. Saddam Hüseyin'in aile bireylerinden hiçbiri en küçük bir açlık sorunuyla karşı karşıya değillerdir ve Saddam halkının acılarını hafifletmek için en küçük bir davranışta bulunmamaktadır.*"

Bayan Albright'ın sözlerinin içtenlikli olup olmadığını kavramak isteyenler hiç kuşkusuz Küba halkına karşı uygulanan ve tüm

dünya kamuoyunun tepkisini çeken Amerikan ambargosunu da aynı bayanın Birleşmiş Uluslar'da savunduğunu bilmek zorundadırlar...

Irak'ın içine düşürüldüğü bu tutsak durumundan ve içinde yaşadığı derin sefalet tablosunda, Irak'ın son girişimini, yani 7 ekimde Kuveyt'e doğru askeri birliklerini yeniden kaydırdığı, Kuveyt'i işgal etmeye yöneldiği savlarının itici olgularını bulabiliriz. Hemen belirteyim ki Irak Batı metropollerinden dünyamıza ve halklara yayıldığı gibi hiç de Kuveyt'i yeniden işgale falan hazırlanmış, böylesi bir girişimde bulunmuş değildir. Démilitarisée edilmiş yani Birleşmiş Uluslar'ın 10 km.'lik askerden arındırılmış bölge olarak belirlediği bölgeye de iki ya da üç zırhlı tümenini, ileri sürüldüğü gibi sokmuş da değildir. Bu bölgedeki hareketlilik şudur: Aslında Kuveytli olan ama Körfez Savaşı sırasında Kuveyt emiri El Sabah ailesi tarafından Irak'a sürülen onbinlerce bedeviden bir bölümü kıl çadırlarını kurarak bu bölgeye yerleşmişlerdir. Sonuçta silahlı değillerdir ve silahtan arındırılmış bölgeyi de silahlandırmış değillerdir. Irak sürgün durumdaki bu onbinlerce bedeviyi kendi sefalet tablosu içinde barındırmaya çalışıyordu. Bu son eylemiyle onların trajedisine dünya kamuoyunun dikkatini çekmek istemiştir. "Ben zaten kendime bakamıyorum, bu Kuveytliler'in ülkelerine dönmesini sağlayınız" demek istemiştir.

Irak'ın 10 km'lik askerden arındırılmış bölgeye askerlerini sokmadığını Birleşmiş Uluslar gözlemcileri de açıkladılar. Gözlemciler apaçık bir dille, 10 km'lik sınıra Irak birliklerinin girdiği ve Kuveyt sınırına doğru ilerledikleri savını tümüyle yalanladılar. (Bkz. ***Le Monde***, 11 Ekim 1994) Kuveyt sultanı da bu yalanlama karşısında "Irak askerlerinin tarafsız bölgeye girmedikleri, ama kıl çadırlar içinde yerleşen bedevilerin kılık değiştirmiş Iraklı askerler olduğu" savını hiç kimseyi inandıramayacak bir biçimde açıkladı. Irak'ın içinde bulunduğu koşullarda Kuveyt'e saldıramayacağını herkes biliyordu. Filistinliler artık Irak'ın yanında değil Kör-

fez Savaşı'nda olduğu gibi. Saddam'ın yanında tüm Filistinliler "*Ey dünya duy bizi, biz diz çökecek halklardan değiliz*" diye haykırmıyorlar şimdi Şeria bölgesinde. Yaser Arafat Saddam'ı "*Ortadoğu'da yeni savaş tehlikeleri yaratmamak için soğukkanlılığa çağırıyor*" Ürdünlüler'de Saddam'la birlikte değiller şimdi. Onlarda İsrail'le barış görüşmelerinin ivme kazanmasının pürüzlerini ortadan kaldırmakla uğraşıyorlar. Libya lideri Kaddafi bile Saddam'a "Sakin ol" demekle yetinmeye çalışıyor. (Bkz.***Le Monde***, 9 Ekim 1994; ***Le Monde***, 7 Ekim 1994) İsrail Dışişleri Bakanı Şimon Peres 10 ekimde yaptığı radyo konuşmasında "*Saddam'ın Kuveyt'i işgale hazırlandığına inanmadığını, bunun için yeteri gücünün bulunmadığını, Scud füzelerinin hemen hemen hepsinin tahrip edildiğini*" açıklıyordu. Gerçekten de olayları yakından izleyenler biliyorlarki Irak'ın savaş öncesi, yani 1991 şubatında başlayan *Çöl Fırtınası*'na karşı elinde bulundurduğu 1 milyon tepeden tırnağa silahlı, dünyanın bu üçüncü güçlü ordusundan, *Çöl Fırtınası* dindikten sonra elinde kala kala *Cumhuriyet'in Seçkin Koruyucuları*'ndan başka hiçbir ciddi güç kalmamıştır. Askeri gözlemciler ya da uzmanların değil, olayı şöyle sıradan izleyenlerin bile Irak'ın içinde bulunduğu konumda Kuveyt'i işgale kalkışmasının olanaksız olduğunu görüp bilmemeleri olanak dışıdır. Irak Başbakan 1. Yardımcısı Tarık Aziz 7 ekimde Birleşmiş Uluslar Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada bu gerçeği şöylesi diplomatik bir dille söylüyordu: "*Askeri birliklerimizi kendi sınırlarımız içinde kullanma hakkına sahibiz. Birliklerimizin kendi sınırları içinde hareket etmelerinin bir saldırı biçiminde yorumlanmasını derin bir şaşkınlıkla karşılıyorum.*" (Bkz. ***Le Monde***, 9 Ekim 1994)

Peki ortada apaçık görünen gerçekler bunlarken, sormamız gereken soruyu sormalıyız. Nedir peki bir bardak suda koparılan bu fırtına? Birdenbire 156 bin Amerikan askerinin alarma geçirilişinin, bölgede zaten bulunan 28 bin askerin iki katına yakın arttırılarak 40 bine çıkarılmasının, Adriyatik sularında seyreden George

Washington savaş gemisinin Kızıl Deniz'e dümen kırmasının. Bill Clinton'ın kişisel buyruğu ile 350 savaş uçağının — içinde F-117'ler, ağır B-52 bombardıman uçakları var — Kuveyt'te konuşlandırılmasına, Suudi Arabistan'dan alelacele sökülen Patriot füzelerinin yine 4 bin askerle Kuveyt'e apar topar gelmelerine, Fransa ve İngiltere'nin nükleer başlıklar taşıyan iki denizaltıyı Körfez sularına göndermelerine, Irak ordusunun güçsüzlüğü ve yönteminin hiç de Kuveyt'i işgal etme gibi niyeti yokken ve apaçık bilinirken tüm bu savaş güçlerinin birdenbire bölgemizde yoğunlaşıvermesine neden olan asıl **gerçek** ne peki? Herkes bunun "Saddam'ın çılgın biri olduğu" savıyla açıklığa kavuşturulamayacağını biliyor. ABD Savunma Bakanı William Perry ile Dışişleri Bakanı Warren Chistopher'i bir solukta bölgeye koşturan, savaş tanrılarının oklarının hazırlığının ardında, gizlenmek istenen çok ciddi başka nedenler olduğu ortadadır Saddam'ın iki tümeni bir parmak oynatması yanında. Bu asıl gerçek, savaş gümbürtülerinin içinde saklanmak istenen gerçek, aslında Birleşmiş Uluslar Genel Sekreteri'ne verilecek bir raporun son derece diplomatik dengelerle kurulmuş verilerinde yatıyor. Bu raporun açıklanmaması ya da işlevliliğinin yerine getirilmemesi için ABD, İngiltere, onların kulu kölesi petro/dolar şeyhleri aylar önce girişimlerde bulunmaya, raporun yönünü değiştirmeye, raporu hazırlayanlar üzerinde baskılar oluşturmaya başlamışlardı.

Bir yıl kadar önce Birleşmiş Uluslar özel bir komisyon oluşturmuştu Irak'ın klasik, biyolojik, nükleer silahlarından tümüyle arındırılıp arındırılmadığına ilişkin. Bu komisyonun başına da İsveçli Rolf Ekeus adlı olumlu ve ciddi bir diplomat uzman getirilmişti.

Dostlar, Rolph Ekeus'un başkanlık ettiği, Irak'ta ambargonun kaldırılması koşullarını inceleyecek olan komisyon kasım 1993'te göreve başladı. Ve rapor 10 Ekim 1994 yılında Genel Sekretere sunulma aşamasına geldi. Rapor "*Komisyonumuz Irak'tan tam bir*

yardım ve ciddi bir destek görmüştür" tümceleriyle başlıyordu. Komisyon raporu şu gerçekleri dile getiriyordu: Irak Birleşmiş Uluslar'ın ambargo kararını içeren 687 sayılı kararının, özellikle Amerikalıların istediği doğrultuda konmuş olan 22. maddesinin tüm koşullarına uymuştur. Yani tüm askersel gücünü ve sivil üretim merkezlerini komisyon üyelerinin denetimine açmıştır.

Ayrıca Irak'ın bundan sonraki gerek ekonomik gerek askersel her türlü davranışını izleyebilecek bir mekanizma Irak topraklarına yerleştirilmiştir. Bu mekanizmanın, istenildiği zaman Birleşmiş Uluslar uzmanlarına Irak'ın her türlü teknolojik faaliyetlerinin içeriğini verebileceği de raporda altı özellikle çizilerek belirtiliyordu. Rapor bugüne değin Irak için verilmiş en iyi görüşleri içeriyor, örneğin rapor sonlarına doğru "Eğer Irak bugüne değin komisyonumuza gösterdiği düzeyde bir işbirliğini ve denetim olgusunun gerçekleşmesini bundan sonra da sürdürürse iyimser olmanın haklı nedenleri var" diyordu.

Ekeus raporu Fransa, Çin ve Rusya'nın tüm desteğini almıştı. Ve raporun istediği bir biçimde, 6 aylık bir deneme süreci sonunda, denetim mekanizmasının opérationnel sistemi Irak'a uygulanan ambargonun kalkması kararını gerçekleştirebilecekti. (Bkz.***Le Monde***, 8-9 Ekim 1994) ABD, İngiltere ve petro/dolar şeyhleri ile sultanları bu raporun Güvenlik Konseyi'ne gelmesi ile artık önceki gibi ambargonun kalkmaması konusunda yeterince güçlü olamayacaklarını anlamakta gecikmediler. ABD 687 sayılı kararın 22. maddesinin böyle delinmesi karşısında hemen yeni maddeler ekleme girişiminde bulunmaya başladı. Irak'taki azınlıklar sorununu ortaya attı. Kuzey Irak'taki Kürtler ile 32. paralelin altında kalan Şiilerin demokratik ve kendi yazgılarını belirleme haklarının da gündeme gelmesini istemeye başladı.

ABD'nin azınlıklardan söz etmesinin ne denli inandırıcı olabileceğini Türkiye halkları herkesten çok iyi bilmektedir. Ve de özellikle Irak'taki Kürtler... ABD'nin 28 mart ile 1 Nisan 1991'de

100 bin Kürt'ün Saddam tarafından öldürülmesini, 2.5 günde 2 milyondan çok Iraklı Kürt yurttaşın en yakın komşularına sığınmak zorunda kaldıklarını, kışın dağlarda bebelerini ve yaşlılarını yitirdiklerini; burnunun dibinde Saddam'ın bu cinayetlerini, hem de Çöl Fırtınası'nın tüm güçlerini elinde bulundururken tam bir kayıtsızlıkla izlediğini hiç kimse unutmamıştır. ABD'nin eski Adalet Bakanları'ndan Ramsey Clark'ın oluşturduğu *Körfez Savaşının Suçluları Komisyonu*'na, bu konuda, benden istenen raporda, ayrıntıları ile değinmiştim. Gerçekleri yüreklice bilmek zorunda olduğumuz için bu konunun altını çizmekle yetiniyorum.

Azınlık haklarının ABD için pek de inandırıcı olmayacağı anlaşılınca BAD rapora karşı açıktan açığa tavır almaya ve tehdide varan ölçekte baskılar yapmaya başladı. CIA'nın şefi 23 eylülde hiç üzerine vazife değilken raporu ağır bir biçimde eleştirdi ve Irak'ın kitle imha silahlarını hâlâ elinde bulundurduğunu, Scud füzelerini gizlediğini, toprak altında çok derinlerdeki tünel ve yeraltı yuvalarında kitleleri imha edebilecek kimyasal malzemeyi barındırdığını söyledi (Bkz.***Le Monde***, 9 Ekim 1994) Öte yandan yine ABD yetkililerinden ama bu işle uzak ilgisi bulunması gereken Amerikan Hazine Bakanı Llyod Bentsen, Suudi Arabistan'ın Cidde kentinde Suudi yetkililerle birlikte "*Irak'a uygulanan ambargonun kalkmaması konusunda Riyad ve Washington'un aynı çıkarları paylaştığını*" deklare etti. ABD Hazine Bakanı'nın apaçık bir şekilde Cidde'de açığa vurduğu bu çıkar şuydu: Irak'ın dış dünyaya petrol satmasını engelleyen ambargonun getirdiği boşluğu 4 yıldan bu yana Suudi Arabistan dolduruyordu. Suudi Arabistan günlük 5 milyon 380 bin varillik üretimini 8 milyona çıkarmıştı, Irak'ın 3 milyon varillik günlük üretimini kendi kotasına aktararak. Bu arayla ABD'nin bölgeye silah satma politikasının kendine düşen payını ödüyor, hem de ilk kez 1992'lerde ortaya çıkan 7 milyar dolarlık dış açığının bir bölümünü kapamaya bunun katkısı oluyordu. Hemen anımsatmakta yarar umarım: Körfez Savaşı'n-

dan bu yana ABD başta olmak üzere, İngiltere, Almanya, Fransa ve İtalya derece derece pay almak koşuluyla Körfez İşbirliği Konseyi'ni oluşturan 6 küçük Arap petro/dolar sultanına 20 milyar dolarlık bir silahlanma programı kabul ettirmişlerdir. Bu programa göre neredeyse bir Kuveytliye bir tank ve bir roketatar ya da Patriot füzesi düşmektedir. Ve bu planın 1994 yılları başında 8-9 milyarlık satışı belki de 11 milyar dolarlık bölümü gerçekleştirilmiştir. Yani petro/dolar sultanlıkları kişisel zenginliklerinden hiçbir şey yitirmeden halklarını altlarındaki petrol kaynaklarını tükete tükete artık yoksullaştırmaya da başladılar, ucuz petrolü metropollere bağlayıp pahalı ve gereksiz silahlar, savaş uçakları, füzeler, tanklar alarak.

İşte dostlar, Ekeus raporuna göre 6 ay sonra kalkacak ambargo Irak'ın 3 milyon varillik günlük üretiminin getirisinin Suudi Arabistan'dan geri alınması demekti. OPEC'de de bu konuda gelişmeler, mırıldanmalar başlamıştı. 21 kasımda Bali'de yapılacak Petrol Üreticileri Karteli'nin, yani OPEC'in toplantısının hazırlıklarını sürdüren OPEC Genel Sekreteri Abdullah El Bedri "*Petrol üretiminin tavanı bugünkü düzeyinde tutulurken üretici ülkelerin kotalarının yeniden düzenlenmesi gerekiyor*" demeye başlamıştı. (***Le Monde***, 9-10 Ekim 1994)

Raporun ABD, İngiltere ve petro/dolar şeyhlerine getirdiği olumsuzluklar kadar Irak'a getirdiği olumsuzluklar da vardı. Rapor 6 aylık bir ön sınav süresi öngörmüştü. Oysa Irak'ın artık bekleyecek mecali kalmamıştı. Üstelik Ekeus raporu 6 ay sonrası için de ambargonun kalkacağını belirtmiyordu. Tarık Aziz bunu şöyle açıklıyordu: "*Güvenlik Konseyi'nin pozisyonunun (bu rapor nedeniyle) ne olacağını açık bir biçimde, hiçbir gizlilik olmadan — şimdiden — bilmek bizim hakkımızdır.*"

İşte Saddam bu 6 aylık sürece dayanamayacağını kendi asker kafasıyla dünyaya duyurmak için iki tümenini oracıktan buracığa yer değiştirtivermişti. Ve bir batılı diplomatın dediği gibi, kendisi-

ni dövecek sopaları ABD'nin eline kendi elleriyle vermişti. Tarık Aziz aynı konuşmasında Saddam yönetiminin içinde bulunduğu durumu yarı ağlamaklı bir biçimde ne güzel açıklıyor: *"Öfkemizi açığa vurma hakkına da mı sahip değiliz artık?"*

İşte şimdi olgular, tümüyle, zavallı Irak halklarının, çocuklarının ölümleri pahasına gittikçe düşen beslenme kalorileri ile onların boynundaki zincirin halkalarını daha da sıkmaya varıyor. Bayan Albright'ın Birleşmiş Uluslar Genel Kurulu'nda açlık sınırını aşmakta olan Iraklı 3 milyon 600 bin insan için nasıl timsah gözyaşları döktüğü daha iyi anlaşılıyor.

Dostlarım, Irak halkının ve tüm bölge halklarının kurtuluşu, gerçekleri apaçık kavramalarından geçiyor. Ve gerçekleri ikircimsiz bir biçimde kavrayan halkların çıkarcı, dar kafalı yöneticilerden, onların aracılığıyla kendilerini en zengin doğa varlıkları üstünde açlığa ve yoksulluğa mahkum eden dış kaynakların sömürücü boyunduruğundan kurtulmaları olanaklaşacaktır.

Türkiyemiz Ortadoğu'nun politik volkanı üzerinde oturuyor. Kendimize karşı sorumluluğumuz o nedenle komşularımıza olan sorumluluktan, tüm Ortadoğu halklarına sorumluluktan geçiyor.Bir sonraki bölümde Ortadoğu'nun bu volkanik görünümü altında nasıl yalın gerçeklerin yattığını tartışacağız. O zamana değin gücünüze güç katmayı ihmal etmemenizi diliyor, saygılarımı sunuyorum.

Radyo Umut (16 Ekim 1994)

Politik Yanardağ:
Ortadoğu (I)

Irak'ın 32. paralele doğru iki zırhlı tümenini oynatıvermesiyle bölgemizde, 4 yıl önceki gibi, yine yoğun bir biçimde Patriot füzelerinin, ağır bombardıman uçaklarının, nükleer başlık taşıyan denizaltıların, F-17'lerin üşüşüverdiğini gördük. Bölgemiz yeni bir Körfez Savaşı'nın anlaşılmaz bir biçimde birdenbire eşiğine geliverdi. Yine bir önceki bölümde Türkiye'nin politik bir yanardağa benzeyen Ortadoğu bölgesinin tam üstünde oturduğundan söz etmiştik. O nedenle, globalleşme yönünde ivme kazanmış dünyamızın **gerçeğini** çok iyi bir biçimde irdelemenin bölgemizde, yani hemen burnumuzun dibinde olup bitenleri anlamaktan geçeceğini de vurgulamıştık. Ve yine o nedenle Ortadoğu sorunu ve de sosyo/ekonomik sorunları üzerinde durmamız gerektiğini yinelemiş ve bunu gerçekleştirmeye çalışacağımızı söylemiştik.

Dostlar, ABD'nin Pasifik Okyanusu'nda bulunan 156 bin deniz piyadesini alarma geçirten, bölgede var olan ABD askerlerini 28 binden göz açıp kapayıncaya dek 40 bine çıkartan, 350-500 adet dehşet saçan savaş uçaklarını Körfez semalarında gümbürdeten, Adriyatik sularında gezinen dünyanın en büyük savaş gemisi George Washington'la birlikte Fransız ve İngiliz nükleer denizaltılarını Basra Körfezi'ne dümen kırdırtan, tüm bu savaş cayırtılarının kopmasına neden olan olayın altında yatan asıl gerçek neydi? Bu gerçeğin dünya kamuoyundan ve bölge halklarımızdan şiddetle ve özenle saklandığını biliyoruz. Çünkü hiç kimse Saddam'ın bir Körfez Savaşı başlatamayacağını biliyordu tüm karşı propagandaya karşın. Saddam'ın 1991 Körfez Savaşı'nda tepeden tırna-

ğa silahlı,dünyanın üçüncü güçlü ordusundan, yalnızca üç hafta süren Çöl Fırtınası'ndan sonra elinde kala kala *Cumhuriyet'in Seçkin Koruyucuları* adı altında dökünti halinde birlikleri kalmıştı. Bu birliklerin iki parmak yer oynatmada sahip olduğu zırhlı araçların dörtte biri yollarda kaldı. Seçkin (!) erlerin üstlerinin başlarının döküldüğü, subaylarının üniformalarının iyice aşındığı, piyadelerin botlarının delik deşik olduğu gözlendi. (Bkz. ***Le Monde***, 18 Ekim 1994) Dışişleri Bakanı Şimon Peres 19 ekimde yaptığı radyo konuşmasında bu durumu apaçık ortaya koyuyordu. Şimon Peres "*Irak'ın Kuveyt'i işgale hazırlandığına inanmadığını, elindeki tüm Scud füzelerinin Körfez Savaşı ve sonrasında imha edildiğini*" söylüyordu.

Ayrıca herkes tarafından bilinen bir gerçek daha vardı: Bir yıldır Birleşmiş Uluslar'ın Irak'ı Silahlardan Arındırma Komisyonu Irak'ın 150 km'den daha öteye top atabilecek bir askeri üretim gerçekleştirmesine kesinlikle izin vermemektedir. (***Le Monde***, 20 Ekim 1994)

Irak'ın askeri aygıtı ve gücü bu durumdayken Irak ekonomik anlamda da tam bir çöküntü içindeydi. Geçen haftaki konuşmamızda komşumuz olan bir halkın nasıl koyu bir sefalet tablosu içinde yaşadığını rakamlarıyla açıklamıştık. Amerikan ambargosunun neden olduğu bu derin sefaleti kısaca anımsatmakta yarar umuyorum: Bugün bir Iraklı'nın eline ortalama 2000 dinar geçmektedir. Bu 2000 dinarla, örneğin her Iraklı günde bir yumurta yese 1000 dinarını yani yarısını yalnızca yumurtaya vermekte, 1 kg. et alsa 850, bir tavuk için 1250 dinar ödemektedir. Ambargonun uygulamaya sokulduğu 1991 yılında ve hemen savaş sonrasında Iraklı 0-5 yaş grubundaki 170 bin çocuğun salt medikal yoksunluklar yüzünden, örneğin antibiyotik bulamadıkları için öldüğünü biliyoruz. Kısacası, Irak'ın gerek ekonomik gerek askersel gücü bakımından içinde yaşadığı gerçekler bunlarken yeniden Kuveyt'i işgale kalkışamayacağı bilinen, apaçık bir gerçekti. Ama bu-

na karşın başta ABD ve bağlaşıkları öteki emperyalist devletler büyük bir yaygara koparark Irak'ın yeniden Kuveyt'i işgale hazırlandığı görüntüsünü vermeyi başardılar ve görüntünün ardına asıl gerçeği sakladılar. Neydi bu gerçek? Bu gerçek, Irak'a uygulanan, Irak'ın petrol satmasını engelleyen Birleşmiş Uluslar ambargosunun 687 sayılı kararından 4 yıl sürece Suudi petro/dolar şeyhlerinin 4 yıl süreyle Irak halkının açlığı ve sefaleti pahası yararlandığı gerçeğiydi. Gerçekten de Iraklılar artık açlık sınırını aşmak üzeredirler. UNICEF'in 10 ekimde Cenevre'de yaptığı toplantıda bu gerçek tüm dünya kamuoyuna açıklanmıştır. Irak hükümeti 24 eylülde aldığı ve uygulamaya geçtiği yeni bir kararla bugüne değin vesika sistemi ile halkına sağlayabildiği 1700 kaloriyi bundan böyle %40 daha düşererek 1100 kalori dolaylarında tutabileceğini açıklamıştır. UNICEF'in 10 ekimdeki Cenevre toplantısında, bu kararın 3 milyon 600 bin Iraklıyı ölüm sınırına hızla yaklaştırdığı vurgulanmış, en ivedi önlemlerin hemen alınması tüm yardım kuruluşlarından istemiştir. İşte Suudi sultanları, Arap kardeşlerinin 4 milyonunu açlığa ve ölüme götüren ambargonun kalkmaması için ellerinden geleni 4 yıldan bu yana acımasız bir vurdumduymazlık içinde sürdürüyorlardı. Suudi Arabistan Irak'ın günlük 3 milyon varillik petrol üretimini kendi kotasına aktararak kendi üretimi olan günlük 5 milyon 380 bin varillik üretimini 8 milyon varile çıkarmıştı. Bu son zamanlarda öteki OPEC ülkelerinde de huzursuzluk yaratmaya başlamıştır. Ama Irak'tan koparılıp alınan ve zavallı Iraklıları 500 bin günlük varil üretimine mahkum eden ambargodan Suudiler aracılığıyla Amerika Birleşik Devletleri tam anlamıyla korkunç yararlar sağlıyordu. Kendisi de bir petrol üreticisi olan ABD, Suudilerin bu kota fazlasıyla elde ettikleri dünyada en fazla petrol üreten ülke konumunu kendi çıkarları doğrultusunda ve egemenliklerinde yönlendiriyor, petrol fiyatlarının düşmesini önlüyordu. Denebilir ki petrol üretimi kartelini Suudiler aracılığıyla ABD tümüyle ele geçirmiş, öteki OPEC ülkelerinin varlığını

asgari düzeylere indirmiştir.

Suudiler de bu hırsızlama kota fazlasından yararlanarak tarihlerinde ilk kez gördükleri 7 milyar dolarlık bütçe açığını peyderpey kapama yolunu bulmuşlardı. İşte 10 ekimde Birleşmiş Uluslar Özel Komisyonu'nun görüşülecek raporunda Irak'a uygulanan ambargonun 6 aylık bir deneme sürecinden sonra kalkabileceğini anımsatan görüşlere yer verilmesi, Irak halkından ambargo aracılığıyla çalınan gelirin onlara geri verilmesine başlanması anlamına geliyordu. Bir önceki bölümde bu olasılığı önlemek için aylar öncesinden ABD'nin petro/dolar şeyhlerinin nasıl baskılar oluşturmaya çalıştıklarını anlatmıştım. CIA şefi James Woolsey'in Birleşmiş Uluslar'ın özel komisyonunun raporlarını nasıl yalan dolu suçlamalarla tehdit etmeye başladığını anlatmıştım. ABD yetkililerinin Cidde'de ortaçağ sultanlarıyla yaptıkları açıklamalarda Rolph Ekeus raporunu nasıl topa tuttuklarını, Birleşmiş Uluslar'ın bu raporuna karşın tüm dünyaya ambargonun kalkmaması doğrultusunda tehditler savurduklarını ve bu konuda sultanlarla tam bir kararlılık ve işbirliği içinde olduklarını açıkladıklarını da belirtmiştim. Sorun günlük 3 milyon varillik üretim kotasının yeniden Irak'a tanınmaması ve bundan Suudi sultanlarıyla Amerikalıların yararlanmalarını sürdürmeleriydi. İşte Saddam yönetimi tüm dünya kamuoyuna bu haksızlığı göstermek için son derece beceriksiz bir biçimde ve yalnızca askeri bir düz kafalılıkla son eylemini yapmış, yani iki tümenciğini yerinden oynatmıştır. Oynatır oynatmaz da bir diplomatın dediği gibi *"kendisini dövecek sopaları ABD'nin eli*ne *kendi elleriyle vermiştir"* Ve Saddam Hüseyin bu dayağı bir kez daha yemiştir. Ne ki yediği dayak da ortaya çıkarmaya çalıştığı gerçek de savaş uçaklarının yeri göğü inleten gümbürtüleri içinde ortadan silinip gitmiş gibidir.

Güvenlik Konseyi'nin ABD'nin baskısı altında, bir bakıma Silahsızlanma Komisyonu'nun raporunu elinin tersiyle yiten 15 ekim tarihli 949 sayılı kararı ABD hegemonyasının dünyamızda

nasıl soluk aldırmaz boyutlara ulaştığının en çarpıcı örneklerinden biridir ve de bir ulusu nasıl acımasızca çökerttiğinin tipik örneğidir. Hiç kuşkusuz gelecek kuşaklar 949 No'lu karar üzerinde yapacakları çalışmalarda dünya burjuvazisinin Anglo-sakson kanadının nasıl bir gelişme ile ötekilerini de etkilediğini çok açık seçik göreceklerdir.

Güvenlik Konseyi'nin 15 ekim tarihli 949 No'lu kararı ile aslında Saddam yönetimi zar zor bugüne değin durabildiği dizlerinin üzerinde artık duramaz duruma gelmiştir. Bağdat'ta yönetim yerindedir, ama bu tüm yetkileri elinden kanırta kanırta alınmış bir yönetimdir artık. 949 No'lu bu yeni kararla Irak resmen 32. paralelin altındaki topraklardan da olmuştur. Ulussuzlaşma aşamasındaki dünya burjuvazisi büyük babalarının yaptığı yanlışları yapmıyor artık her şeyin adını açık seçik söyleyerek. Örneğin topraklarınızı işgal etmiyor. O kendinize ait olduğunu sandığınız topraklar üzerinde tüm egemenlik haklarınızı elinizden alıyor. Genel valiler de göndermiyor. Sizden olan, sizin dininizden, dilinizden olan insanları doların boyunduruğu ve yönlendirici gücünde sizin yöneticiniz yapıyor. 949 No'lu karar işte globalleşen emperyalizmin tüm bu yeni öğelerini çok açık bir biçimde taşıyor. Amerika buna "**Dayak ve diplomasi**" yöntemi diyor. Sizi bir güzel dövüyor, sonra diplomasi yoluyla, yani Birleşmiş Uluslar'ın Güvenlik Konseyi kararları ile sorunu size yani dayak yemişe bir güzel çözdürtüyor. 949 No'lu Güvenlik Konseyi kararına göre artık Irak en küçük bir askeri birliğini bile 32. paralelin altındaki sözüm ona kendine ait olan topraklara gönderemeyecektir. Bu 36. paraleldeki gibi adı konmamış, bir biçimde özerk ve otonom bir bölgenin yaratılmasıdır. 949 No'lu karar Irak'ın es kaza böyle bir yanlışlık yapması durumunda "tehlikeli sonuçlarına katlanması" gerekeceğini apaçık bir dille vurguluyor. Bu "tehlikeli sonuçların" ne olacağını herkes biliyor. Irak'a bomba yağmurunun yağması, belki de Körfez Savaşı'nda olduğu gibi çoluk çocuk 300 bin kişinin ölmesi demektir

bu... Güvenlik Konseyi'nin 15 ekim tarihli 949 No'lu kararı bugüne değin, Konsey'in Irak için aldığı tüm kararlara Irak'ın daha sıkı uyması gerektiğini de özellikle vurguluyor. Bunun anlamı ambargonun süresini artık ABD'nin istediği zaman gündeme getirmesidir. Topraklarımızdan geçen petrol boru hatlarının içindeki petrollerin ne zaman boşaltılacağının şimdi planlı bir biçimde belirginsizleştirilmesidir. Ve ortaçağ sultanlarının günlük Irak petrol üretiminin 3 milyon varilini kendi kotalarında hırsızlama dünya pazarlarına sürmelerini sürdürmeleridir... Ve Irak ilk kez 949 No'lu kararla Kuveyt'in toprak bütünlüğü ve egemenliğini ve bağımsız bir devlet olduğunu kabule çağırılmaktadır. Bunu doğal bulanlar yani hiçbir devletin başka devleti tanımamaya hakkı olmadığını düşünenler ilk bakışta haklı görünebilirler ama herkes biliyor ki Osmanlı devletinin eyaleti olan Irak toprakları üzerinde 1920 yılında Fransız ve İngilizler bölgedeki paylaşım dengelerini San-Remo Anlaşması'yla yeniden düzenlerken nüfusu 2 milyonu zar zor bulan, kendilerine bağlı yapay bir Kuveyt devleti yaratmışlardır Irak topraklarından koparark, petrol rezervlerinin üzerine böyle bir emirliği zorla, silah gücüyle oturtmuşlardır. 70 yıllık yapay bir devlet olan Kuveyt sultanlığı Irak'la sürekli sınırları konusunda anlaşmazlık içinde olageldi. Bu anlaşmazlığın odaklaştığı bölgede çok zengin petrol yataklarının bulunduğu Rumaila bölgesidir. Birleşmiş Uluslar'ın bu bölgenin iki ülke için de tarafsız bölge olduğunu kabul eden bir kararı vardır. Petrol tesislerinin de bulunduğu bu bölgeden ne Irak ne Kuveyt petrol çıkarabiliyordu. Ancak 1979 yılının 2 eylülünde Irak'ın İran İslam Cumhuriyeti'ne saldırısı ile başlayan ve de 9 yıl süren savaş boyunca Kuveyt emirliği bu tarafsız bölgeden petrol çıkarmaya başladı ve savaşın sonuna dek de bu girişimini sürdürdü. Irak İran'la o acımasız savaşında Kuveyt'in kendisine ait olduğunu öne sürdüğü Rumaila bölgesinden petrol çıkarmasına göz yumdu, sesini çıkarmadı. Nedeni çok basit: Kuveyt ve öteki petro/dolar şeyhleri kendisini İran

saldırısında parasal bakımdan tam anlamıyla destekliyorlardı. Yeşil dolarları bir bir Saddam'ın avucu içine sayıyorlardı. Savaş bitince şeyhler — bu kez Irak tehlikesinden kurtulmak için, onu savaşa itecek bir girişimde bulunarak — verdiklerini bir bir geri istemeye başladılar. Irak'da Rumaila bölgesinde çıkarılan kaçak petrolün tutarı 2 milyar 4 milyon dolarlık bir gelirin kendisine ödenmesi koşuluyla borçlarını şeyhlere ödeyeceğini bildirdi. Kuveyt'in işgali işte bu Rumaila bölgesindeki derin anlaşmazlığın kışkırtıcı gücünden kaynaklanmıştır denebilir. İşte dostlar, 15 ekim tarihli 949 sayılı Güvenlik Konseyi kararı bu Rumaila bölgesinin de artık Kuveyt sultanlığının sınırları içinde bulunduğunun tartışılmaz bir biçimde Irak tarafından da kabulü anlamını içeriyor.

Peki, Irak halkı dizlerinin üzerinde 949 No'lu kararla böylesine çökertilmesine karşın Bağdat'ta neyin zaferini kutluyor... Çünkü Bağdat'ta halk 7 ekim girişimiyle liderleri Saddam'ın bir zafer kazandığına inandırılmıştır. Diktatoryal askeri oligarşilerin halklarını kandırmada son derece ustalıklı olması gerekiyor. Halk, örneğin 949 No'lu kararın son maddesine ABD'nin eklemek istediği *"Irak'ın hangi koşullarda olursa olsun en küçük bir askeri yer değişimini Birleşmiş Uluslar Genel Sekreteri'ne önceden haber vermesi"* koşulunu diğer üyelerin *"ehh bu kadarı da olmaz..."* diye çıkartıkları hükme sevindiriliyor. Saddam yönetimi bunu kendi karşılarında oluşmuş bloku artık parçaladıkları görüntüsüyle televizyon ekranlarında yansıtıyor. Rusya ile ilişkiler kurulması Bağdat'ta halkın sevinç çığlıklarıyla karşılanıyor, mermiler sıkılıyor onbinlerce insanın toplandığı alanlarda... Ve Saddam, Hamlet'in babasının hayaleti gibi bu kalabalıklar üzerinde geziniyor, zafer işaretleriyle halkını selamlıyor... Iraklılar Ruslarla yeni soluk alma olanağı yakaladıklarına inanıyorlar. Eski dostları Rusların sevgisiyle başları dönüyor, bu dünyada sırtlarını dayayabilecekleri bir dost bulduklarına inanıyorlar açlık sınırını da aşmanın bunalımlı düşleri içinde.

Iraklıların Rusya Dışişleri Bakanı Andrey Kozirev'in Bağdat'a gelmesiyle yeşeren umutları gerçek temellere dayanıyor mu? **El Cumhuriya** gazetesinin manşetten verdiği habere göre gerçekten dünya burjuvazisinin oluşturduğu blokta artık bir çatlama söz konusu mu? Bu sorunun yalın yanıtı 4 yıl önceki geçmişin gerçeklerinde yatıyor. 1991 şubatında Irak'a karşı başlatılacak *Çöl Kalkanı Operasyonu*'nun tüm hazırlıkları bitmişti. O zamanlar henüz dağılmamış olan Sovyetler Birliği, Güvenlik Konseyi'nin sürekli 7 üyesinden biriydi. Ve herkes Sovyetler'in Ortadoğu'daki bu en yakın bağlaşığına yani Irak'a karşı silah kullanımına izin veren Birleşmiş Uluslar'ın 668 No'lu kararını veto edeceğine inanıyordu. Iraklılar inanıyordu. Filistinliler inanıyordu. Libya ve Cezayir halkları, Ürdünlüler inanıyordu. 668 No'lu kararın Güvenlik Konseyi'nde tartışılmasından birgün önce Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Suud El Faysal Kral Fahd'ın özel uçağı ile özel bir misyonla Moskova'ya geldi. Kremlin'de yapılan başbaşa görüşmede Suud El Faysal Kral Fahd'ın 4 milyar dolarlık çekini Gorbaçov'a uzattı. Ve hemen ertesi gün Sovyetler, Güvenlik Konseyi'nin Irak'a karşı silah kullandırılmasına izin veren 668 No'lu kararını onayladılar. (Bkz. ***Körfez'in Kutsal Adakları*** , s. 105-116, Orhan İyiler, *Akyüz Yayınları*, 1991)

İşte şimdi Saddam ve Irak halkları kendilerini artlarından bıçaklayanların bu ihanetini unutmuşa benziyor ve denize düşen insan örneği Kozirev'e sarılıyorlar. Oysa şimdi Sovyetler yok ve parçalanmış bu büyük topluluktan çıkan Rusya Federasyonu ABD dolarının bir cent'ine bile dünden daha çok muhtaç. Bu konu üzerinde azıcık durulması gerekiyor. Sağımız ve solumuz Rusya Federasyonu'nun kendi emperyalist girişimlerini yaratarak Batılılar karşısında yeni bir çelişki yarattığı yorumunu yapıyorlar. Ve bunun belki de üçüncü bir dünya savaşının olgularını taşıdığını söylüyorlar. Ve de global bir emperyalizme karşı savaşım veren ulusların bu çelişkiden yararlanabileceği umudunu geliştirmek istiyor-

lar. Gerçeklerin, diyalektik gerçeklerin yöntemi bize asıl kurtuluşun nerelerde olduğunu daha doğru bir biçimde kavratacaktır. Rusya Federasyonu'nun ve onun yöneticilerinin izlediği politika halkımızın o özdeyişindeki görüşe tam bir uygunluk içinde gelişiyor: "*Kelin merhemi olsa önce kendi başına sürer.*" 1,5 milyar dolar alabilmek için IMF'in istediği stand-by anlaşmasını meclisten çıkartamayacağını bilenler kendi parlamentolarını topa tutmaktan çekinmemişlerdi. Daha Gorbaçov zamanında, perestroika ve glasnost süreçlerinin başdöndürücü gelişiminde Batılılar işbirlikçi nomenklatura ile nasıl bir suikast politikası oluşturabileceklerini 1990'lı yılın başlarında saptamışlardır. 17 Eylül 1990'da ***Newsweek*** dergisi bu politikanın temel görüşünü Pentagon'a yakın çevrelerden alınan bilgilerle açığa vurmuştu. "*Rusya, Batı'ya karşı ortaya çıkacak tehlikeli bölgesel saldırılara karşı potansiyel bağlaşığımız olabilir*" Konudan uzaklaşmamak için ayrıntılara girmeyeceğim ama bu "potansiyel bağlaşıklık" şimdi fiili bağlaşıklık dönemine girmiştir; NATO ile Rusya Federasyonu'nun "Barış Ortaklığı" protokolü ile. Bu işbirliği Sırpları şaşırtacak biçimde Bosna-Hersek olaylarında gerçekleşmiştir. Somali'de, Haiti'de gerçekleşmiştir. Bu işbirliği NATO'nun buyruğuna uçak alanlarını ve tesislerini tahsis etmekle oluşum içindedir. Hiç kimse şu gerçeği unutmamalıdır: Kremlin'de artık Sovyet halklarının simgesi değil Çarlık Rusyası'nın milliyetçi bayrağı dalgalanıyor.

Ama Iraklılar'ın düşü çok uzamayacağa benziyor. Çünkü Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanı Andrey Kozirev batılıların kendilerine verdiği görevi hemen yerine getirmeye başladı. 18 ekimde Tarık Aziz'le New York'ta yaptığı görüşmede batılıların yüzyüze söylemekten şöyle ya da böyle çekinecekleri şeyleri söylemeye başladı. (***Le Monde***, 20 Ekim 1994) Irak Anayasası'ndan Kuveyt'in tanınmasını engelleyen maddelerin kaldırılması istemiminde bulundu. Ve bu konuda Tarık Aziz ile aralarında önemli bir görüş ayrılığı bulunduğunu söylemekten de çekinmedi: "*Irak Ana-*

yasası'nın Kuveyt'in tanınmasını engelleyecek maddeler olmadığı savı ile bizim görüşümüz arasında önemli bir ayrım var." Ve Batılılar potansiyel olmaktan çıkmış fiili bağlaşıkları Rusya Federasyonu eliyle ülkelerin içişlerine, anayasalarına bile karışma gücünü kendilerinde son derece kurnaz bir biçimde bulabilmektedirler. Nitekim, ***El Cumhuriya*** gazetesi daha iki gün önceki manşetinin mürekkebi kurumadan bu kez Kozirev'i eleştirmeye, "*Böylesi bir öneri bizim içişlerimize karışmaktır.*" diye haykırmaktadır.

Irak halkı 1700 kaloriden 1000 kaloriye düşürülen beslenme gücü içinde çoluk çocuk açlık sınırına hızla yaklaşırken, anayasası bile değiştirilme aşamasına sokulur, kendine bırakılmış 36. ve 32. paralellerdeki topraklarında birliklerini bile kımıldatamazken, yani bir ulus böylesine çökertilir ve emperyalizme böylesine tutsak edilirken Pentagon sözcüsü Deniz Box bölgemize, burnumuzun dibine, askeri yığınağın öngörüldüğü biçimde sürdürüldüğünü ve sürdürüleceğini, şimdiye değin 250 savaş uçağının konuşlandırıldığını, 24. Mekanize Piyade Tümeni'nin bölgeye ulaşmak üzere olduğunu, Bill Clinton'un öngördüğü 350 savaş uçağının tümüyle bölgede yığınağını birkaç gün içinde tamamlayacağını söylüyor. (Bkz.***Le Monde***, 20 Ekim 1994) Irak şimdi El Qaqa bölgesine yerleştirilmiş dev kameraların, Suudi Arabistan'daki U-2 uçaklarının; radyoaktivite, dedektörlerle donatılmış Alman helikopterlerinin denetimi altında tüm elindeki silahlarını bir bir teslim etmedeyken, Ürdün İsrail'le 26 ekimde barış anlaşması imzalamaya, Körfez sultanlıkları İsrail'e uyguladıkları sözüm ona tecimsel ambargoyu kaldırmaya, Suriye Golan Tepeleri'nin pazarlığını olumlu noktalara çekmeye hazırlanıyor. Bölgemizdeki bu Pax Americana'nın yani Amerikan barışının bölge halklarına mutluluk getirip getirmeyeceğini, Pax Americana'nın altında yatan gerçekleri, volkanik bir yanardağa benzeyen Ortadoğu'nun sorunlarını kavradıkça daha iyi değerlendirebileceğiz. Ve halklarımızın yazgısı bu gerçeklerin kavranmasıyla çok sıkı bir ilişki içindedir.

Yaşam kıvancınızın nesnel gerçekleri dönüştürebileceğiniz özgüveninizden kaynaklanarak gürül gürül akmasını diliyorum. Saygılarımı sunuyorum.

Radyo Umut (23 Ekim 1994)

SORULAR ve YANITLARI

SORU: *Ben İstanbul'dan arıyorum. Şu an gerçekçi açıklamalarınızı dinliyoruz zevkle. Merak ettiğim, bu yüzyılda ortaçağ zenginliğini yaşayan bu sultanların ülkesindeki halklar, yoksul Arap halkları ve elbette aydınları bu gerçekleri görmüyorlar mı? Bir halk hareketi var mı? Biraz önce rakamlarla belirttiniz. Lüks içinde yaşıyorlar. Her türlü medya olanaklarından, görüntülü ve yazılı medyadan da etkileniyorlar. Peki buradaki gerçekleri görüp herhangi bir ayaklanma olmuyor mu? Demokratik bir cumhuriyet için halkın girişimleri sözkonusu mu? Böyle bir bilginiz var mı?*

O.İviler: Körfez İşbirliği Konseyi'ni oluşturan altı ülkedeki halklar, yaşantılarından çok şikayetçi değiller. Çünkü sultanlıklar belli şekillerde kendilerine düşenden onlara da pay veriyor. Ama son zamanlarda gerek Suudi Arabistan'da gerek Kuveyt'te hareketlenmeler başladı. Bunun bir nedeni de özellikle Körfez Savaşı'ndan sonra yani Irak'ın Kuveyt'i işgalinden sonra. Batı'nın özellikle de ABD'nin ve Fransa'nın 20 milyar dolarlık bir savaş projesini bu Körfez Savaşı ülkelerine dayatarak onları borçlandırmasından kaynaklanıyor. Yani gittikçe oradaki halklar da bu sömürü düzeninden, belki Filistinliler gibi değil, belki Ürdünlüler gibi değil, belki Cibutililer gibi değil — düşününüz insanlar Cibuti'de 170 dolarla geçiniyor ve her ay Somali'de açlıktan 250 bin çocuk ölüyor — evet onlar gibi değil belki ama, gittikçe yoksullaşma sınırına yaklaştıkça zenginliklerinin gerilemekte olduğunun bilincine vardıkları için Kuveyt ailesine karşı, demokratik hareketler ön plana geçmeye başladı. Suudi Arabistan'da birtakım hareketlerin

zorla bastırıldığı çok zor elde edilebilen kaynaklardan ulaşabildiğimiz bilgiler arasında. Hiç kuşkusuz medyanın, biraz önce konuşmamın başında değindiğim gibi saptırıcı yönünden halklar kurtuldukça kendilerine oynanan oyunları çok daha net kavrayacaklardır. Sorunuzun çok iyi ve isabetli olduğunu düşünüyor, teşekkür ediyorum.

SORU: *Peki bunun gerçekleşeceğini umut ediyor musunuz? Bu yönde bir gözleminiz var mı? Böyle bir şey olanaklı mı? Yani Amerika'ya karşı, dış güç'e karşı, pek inanmıyorum ama, açıklamalarınız o yönde bir tepki olduğunu gösteriyor olsa bile, sonuç vereceğine pek inanmıyorum. Sizin kendi görüşünüzü belirtmeniz mümkün mü? Teşekkür ediyorum.*

O.İyiler: Hemen bir şeyin altını çizeyim.Umutsuzluğa düşmek için bence bir neden yok. Umutsuzluk şudur: Gerçekleri bilmemektir umutsuzluk... Gerçekleri bilenler kendi örgütlenmelerini ve mücadelelerini mutlaka yerli yerine oturtacaktır. Biraz zaman gerekecektir. Bu zaman süresince de zorunluluklar mutlaka başarılı bir şekilde yerli yerine oturacaktır.

****

SORU: *Konuşmalarınızı zevkle dinliyoruz. Son derece demokratik ve aydınlatıcı bilgiler veriyorsunuz. Efendim Körfez'in, yani sözkonusu burjuva-sosyetik ülkelerin batıyla olan ilişkileri ve açıkça onların kuklası olduğunu aşağı yukarı az da olsa aydın olan insanlar biliyorlar. Sormak istediğim, bu ülkelerin Türkiye'yle ilişkileri nedir, ne gibi yatırımları vardır? Bize bakış açıları nedir?*

O.İyiler: Körfez sultanlıklarının, işbirliği konseyini oluşturan bu büyük zengin potansiyelin Türkiye'ye yatırımlarının bana göre çok önemli boyutlarda olduğunu sanmıyorum. Elimde rakamlar yok. Bunun çok önemli olduğunu sanmıyorum. Daha çok bu yatı-

rımların alanlarını tahmin ediyorum. Ticarete yönelik, sanayiye yönelik değil, ama ticarete, dağıtım şebekesine, finansman kaynaklarına yönelik olduğunu düşünüyorum. Çünkü buraya verdiklerinden çok daha fazlasını alma olanakları vardır. Ve daha çok da işbirliği yaptıkları kendi siyasi felsefesine uygun insanlar ve hatta, onların siyasi partileriyle ilgili olabilecek kesimlerledir.

SORU: *Aslında demek istediğim hani Japonlar yatırım yapıyor, otomobil fabrikaları kuruyorlar örneğin... Yani bize ne gözle bakıyorlar?*

O.İyiler: Bana sorarsanız çok fazla bir yatırım yok. Kuveyt'te Körfez Savaşı'ndan sonra Türk müteahhit firmaları ve Türkiye Cumhuriyeti yetkilileri büyük paylar alabileceklerini sandılar. Ama çok az bir pay alabildiler. Bu payın büyük bir bölümünü ABD'nin inşaat firmaları kaptı. Hatta Kuveyt emirinin çok yakını politik sözcüsü olan bir zat, aynen şöyle söyledi: "*Artık Kuveyt'te iki varlık olacaktır: 'Allah ve Amerikalılar' Başka hiç kimseye yer yok!*" Böyle bir felsefeyle Türkiye'ye çok yakından baktıklarını ve Türkiye'ye fazla bir yatırım yapabileceklerini sanmıyorum ve ayrıca Batı buna çok fazla izin vermeyecektir.

****

SORU: *Efendim bu burjuva ve kapitalist sistemler dünyadan ne zaman kalkabilir? Buna karşı ne gibi önlem almak lazım.*

O.İyiler: Çok farklı bir soru. Daha önceki konuşmalarımda şunu söyledim. Global olarak dünyanın durumunu çizerken şöyle rakamlar verdim anımsarsanız: Dünyamızda bir milyar insan açlık içinde. Ve 60 milyon insanın FAO'nun raporuna göre ölüm sınırına geldiğini biliyoruz. Her gün 2 bin çocuk dünyamızda içecek su bulamadıkları için ölüyor. Böyle bir dünyada patlama olacağı kesin. Patlamanın geriye doğru olmaması, ileriye doğru olması için herkesin çaba göstermesi gerekiyor. Herkesin önce gerçekleri

kavraması gerekiyor. Ondan sonra da çevresinde gittikçe bu gerçeklerle örgütlenmesini ve karşı koymasını bilecek yöntemleri bulması gerekiyor. Hiç kuşkusuz burada daha detaylı bilgileri size sunma şansına sahip değilim. Teşekkür ederim.

****

SORU: *İyi günler, benim bir sorum olacak. Ortadoğu'da bu kadar zenginliklerden bahsettiniz ve diğer taraftan da insanların sıkıntısından. Peki bu büyük çelişkiye karşı insanların tepkisi nasıl oluyor? Daha çok islami ağırlıklı ve eskiye özlem şeklinde gelişen hareketler. Bunun dışında ileriye dönük hiçbir hareket, hiç demek biraz yanlış olur ama, öyle göze çarpan, duruma müdahale edecek ve değiştirecek bir seçenek göremiyoruz. Peki bunu nasıl açıklıyorsunuz?*

O.İyiler: Evet bu son derece çarpıcı bir soru ve belkide Ortadoğu'nun ve de bizim sorunumuzu içeren bir sorun. Tepkiler var. Zaman zaman çok önemli tepkiler oluyor. Irak bir tepkiydi aslında. Ürdün'ün hareketi bir tepkidir. Ve bu tepkilerin — çok kısa ve özetle söylemeye çalışıyorum —, bu tepkilerin şu aşamada daha çok pro-iraniel dediğimiz; İran yanlısı islami güçler tarafından oluşturulduğu bir gerçek. Ama bunun arkasında yani HAMAS örgütünün, İslami Cihad örgütünün arkasında gerçekten Filistin halkının, gerçekten Arap halklarının bu Körfez İşbirliği Konseyi'ne karşı tepkilerini destekleyen çok önemli ilerici güçler var. Ve ben şunu öne sürüyorum: HAMAS'ın tek başına hareketi değildir yapılan şeyler. Onun arkasında çok dinamik, ilerici ve bölgeyi dönüştürecek güçler var. Ama bölge kaç yıldan beri bu ilerici güçlerini gerek Saddam'ın elinde, gerek Nasır'ın elinde, gerek Haşimi Kralı Hüseyin'in elinde öldürte öldürte bugün çok zayıf bir duruma gelmiştir. Ve Irak'ta, İran'da olan olaylarda da sol çok büyük güç kaybetmiştir. Sol toparlanıyor ve islami hareketlerin hemen yanında gücünü göstermeye başladığı izlenimini ediniyorum ve belki d

bunun çok sağlıklı bir yol olabileceğini düşünüyorum. Teşekkür ediyorum.

****

SORU: *Ben Kartal'dan arıyorum. Arap ülkelerindeki aydınların bu sömürü karşısındaki tavırlarını öğrenmek istiyorum. İyi günler. Teşekkür ediyorum.*

O.İyiler: Aydınların tavrı direniş biçiminde kendini gösteriyor. Ama çok zor koşullar altında olduğunu biliyorum. Örneğin Fas'ta geçen sene 20 yıl yatan bir aydın Fas Kralı'nın elinden zorla çekilip alınabildi. Aydınlar Ortadoğu'da çok büyük baskılarla karşı karşıya. Düşününüz ki bu kadar zenginliklerin var olduğu ve Batı'nın bu kadar büyük finansman kaynağı sağladığı bir yerde örgütlenme güçlükleri halklarla bütünleşme ve bu gerçekleri anlatma son derece önemli problemler taşımaktadır. İlerici görünen Ortadoğu yöneticileri kendilerinin çıkarları doğrultusunda bu aydınların ilerici fonksiyonlar üstlenmelerine kesinlikle engel olmaktadır. Sorun yalnızca aydınların sorunu da değil kuşkusuz. Sorun bölge halklarının sorunudur. Filistin bu konuda en iyi örneği vermiş olan bir hareketin temsilcisiydi. Ama sonraki konuşmalarımda değineceğim gibi, Filistin halkının da bugün içinde bulunduğu durum bana göre Arap halklarının en aydın kesimini oluşturur. Filistinliler, laik kesimi oluşturur. İçinde bulunduğu durum kaygı verici noktalara doğru gidiyor. Hiç kuşkusuz bunları bilmeliyiz. Bunları bilmek için Mehdi olmak gerekmez. Bunu bilmek ne yapacağımızı bilmektir. Umudumuzu neye göre gerçekçi bir şekilde toparlayabileceğimizi bilmektir. Çok teşekkür ediyorum.

****

SORU: *Orhan Bey, ben sizi Laleli'den arıyorum. Zamanınızın kısa olduğunu gözönünde bulundurarak şöyle söyleyeyim: Refah Partisi Türkiye'de Kürt sorunu olduğunu biliyor. Bunu Al-*

lahın ipine sarılarak çözeceğini söylüyor. Ben şunu söylemek istiyorum. Acaba Arap ulusu bir tek ulus değil midir? Ben tek ulus olduğunu biliyorum. Emperyalistler tarafından paylaşılmış, zaten sınırları cetvelle çizilmiş gibi görünüyor genellikle. Bunun hakkında kısa da olsa bir şeyler söyler misiniz?

O.İviler: Arap ulusu benim de bilebildiğim kadarıyla 220 milyon topluluğuyla tek bir ulustur. Sanıyorum dialekt olarak yani diller arasında farklılıklar olabileceğini düşünmek olanaklı. Ama bu 220 milyonluk topluluğun içinde bölgenin koşullarından, ekonomik sosyal gelişmelerden ve tarihi süreçlerden de gelen farklılıklar hiç kuşkusuz var. Ama biz Arap halklarının bir bütün olduğunu ve bu bütünlüğün içinde 20 milyon şeyhliğin ayrı bir grupla, ayrı bir oluşumla Batı'ya entegre olduğunu ve batıya bağlandığını, sömürü düzeninin bir mekanizması olarak biliyoruz. Sorunuza çok dar bir zamanımız olduğu için bu kadar yanıt verebiliyorum. Teşekkür ediyorum.

****

SORU: *İyi günler efendim. Ben Kadıköy'den arıyorum. Bir konuda saptamanızı öğrenmek istiyorum. Anlaşıldığı kadarıyla bu Arap ülkeleri uluslararası kapitalizmle bütünleşmiş bir tarzda artık ulusal olmaktan öte artık ulussuzlaşmış bir durumda emekçi halklara karşı bir saldırı içerisinde. Anlattıklarınızdan bunu anladım ben. Şimdi bu saldırıya karşı ulusal bir karşı çıkışın organize edilmesi ya da örgütlenmesi bana anlamsız gibi geldi. Daha çok sınıfsal ya da emekçilerin örgütlenmesiyle oluşabilecek bir kurtuluş yolu var gibi bir sonuç çıkarıyorum. Sizin bu konudaki saptamalarınız nedir acaba?*

O.İviler: Elbette çok önemli. Bu bütün anti-emperyalist mücadelelerin temelini oluşturan ve verildiği koşullarda böyle bir mücadelenin kazanılması olanaklı kılınabilen bir mücadeledir.

Arap halklarının ulusal bir mücadeleyle soruna bakmalarının çok önemli olduğunu ben de sanmıyorum. Özellikle Irak savaşından sonra 1 milyon veya 1.5-2 milyona yakın Kuveyt'teki proleter, Mısır'a. Filistin'e hatta Bangladeş ve Pakistan'a göç etmek zorunda kaldılar. Fuat Morsi'nin dediği proleter uluslarla burjuva ulusların oluşumu, şu anlama geliyor. Bir tarafta burjuva yaşamını ve buna entegre olmuş bir biçimde sömürü düzenini sürdürenlerle, emekleriyle çalışanlar yanyana. Diğer yanda bu emeklerinin karşılığını alamayan, gittikçe sömürülen bir dünya Ortadoğu. Dolayısıyla proleter uluslar sözünden, proleter sınıfın bütün toplumdaki mücadelesi ön plana çıkarılacak ve gelişmeler hiç kuşkusuz insanların peşinde olacak ve tek çıkış yolunun da bu olduğunu yaşayan olaylar bize gösterecek. Daha önce verdiğim yanıtlarda bazı atıflarda bulundum. Ama hiç kuşkusuz bu hem kuramsal anlamda, hem ideolojik anlamda oldukça geniş tartışmayı gerektiren bir olgudur. Ortadoğu'nun oradaki bölgelerde yaşayan katmanlarının gözden geçirilmesi gerektiğine inanıyorum.

Politik Yanardağ:
Ortadoğu (II)

Anımsayacağınız gibi 23 Ekim 1994 tarihini taşıyan ***Dünya Gerçeği***'nde Ortadoğu sorunlarına öncelik vermiştik. Bölgemizde birdenbire yoğunlaşıveren savaş bulutlarının ardındaki gerçeği kavramaya çalışmıştık. Yani Irak'ın 7 ekimde iki tümeni kımıldatıvermesi ile başlayan ABD'nin askeri yığınağının ardındaki gerçeği kavramaya çaba göstermiştik. Bu gerçek bugüne değin ne yazık ki ne dünya kamuoyunca ne de bölgemiz halklarınca yeterince kavranabilmiş değildir. Gerçekte Ortadoğu'nun sorunlarının gerçeğinin kavranmamasına özellikle Batı metropolleri son derece büyük önem verirler ve sorunun bu karmaşa biçimine dönüşmesine alabildiğine de özen gösterirler. O nedenle de en az yarım yüzyıldır uzak politik çevreler ve de halklar "Ortadoğu sorunları"nın çok karmaşık olduğu, kimin elinin kimin cebinde olduğunun bir türlü doğru dürüst anlaşılamadığına inandırılmışlardır. Tıpkı son Irak olayında olduğu gibi. Örneğin Irak halkı bile olayı tüm boyutlarıyla kavrayabilmiş değildir. Bunun başlıca nedenlerinden biri de Saddam yönetiminin kendi halkından gerçekleri sürekli gizlemesi, bu gerçeklerin saptırılmasına kendi politik yaşamının doğrudan doğruya ilişkin oluşudur denebilir. Zavallı Irak halkı öylesine aldatılmıştır ki, Birleşmiş Uluslar'ın ABD'nin baskısıyla aldığı 15 ekim tarihli ve 949 sayılı kararının kendisini nelere mahkum ettiğini bile kavrayamamıştır. Tam karşıtı kendisinin ve Saddam'ın bir zafer kazandığına inanmıştır. Dünya kamuoyu ise CNN ekranlarının ya da dünya burjuvazisinin 7 merkezinden yönlendirilen gerçeği saptırıcı haberlerin görüntüsünde ne olup bittiğini bile düşün-

meye olanak bulamamıştır. Artık Marx'ın özdeyişini şöyle söyleyebiliriz bile: "*Halkların afyonu televizyon ekranlarıdır*" Dostlarım bu konuyu canınızı sıkmayacak bir biçimde birazcık açma gereği duyuyorum. Çünkü dünya burjuvazisi eline artık bütünüyle geçirdiği bu yayın organları, özellikle de televizyon kanallarıyla halklara çok büyük oyunlar oynamakta, onları şaşırtmakta, gerçeği görüp kavramalarını sürekli erteletmektedir. Bilimsel sosyalizmin kurucularından Engels geçtiğimiz yüzyılda ortaya çıkmaya başlayan bu olgunun ne denli önemli olduğunu vurgulamıştı. "*Burjuvazi ikiyüzlülüğünü gizlemede oldukça ustalaştı*" diyordu. Şimdi bu ikiyüzlülüğün maskesini indirebilmek için insanoğlunun kollarını yıldızlara kadar uzatması gerekiyor. Çünkü dünyamıza gökyüzündeki uydularla donatılmış yalanlar yayınlanıyor sürekli olarak ve geceli gündüzlü. İnsanları kendi gerçeklerinden uzaklaştıran, giderek kendi gerçeklerini alabildiğine aykırı yönlerde yorumlatan pembe dizilerden, seks filmlerinden ya da tek kişinin kahramanlığına vurgu yapan, bireysel kurtuluşu öne çıkaran dizilerden söz etmiyorum yalnızca. Şimdi örneğin Fransa'da bir çocuk daha 12 yaşına gelmeden tam 100 bin ayrı kategoride reklam spotu izliyor. Bu reklam spotlarının hepsinde de dünya burjuvazisinin egemen düşüncesi son derece sinsi bir biçimde sızdırılmış. "*Sen ötekilerden ayrıcalıklısın*", "*Bu ancak senin için*", "*Yalnızca sorumluluğun kendinedir*", "*Hiçbir şey senin yaratıcı gücünü sınırlayamaz ve sen bununla başkalarına egemen olabilirsin*" gibi... Bir Amerikan psikolojisi kuruluşunun yaptığı araştırma sonunda Amerikalı bir çocuk, ilköğrenim sürecini tamamlamadan 8 bin cinayetin, 100 bin şiddet olayının ve ırza geçişin tanığı oluyor ekranlardaki filmlerden. İş bununla da bitmiyor, insanları kendi kendilerine kapamak, onları yeni dünya düzeninin istediği gibi biçimlendirmek için elektronik bilgisayarlar da devreye giriyor. Örneğin Vietnam, Nikaragua ya da son zamanlarda olduğu gibi Körfez Savaşı'nın senaryoları monte ediliyor bu bilgisayarlara. Ve de bir

Amerikalı 18 yaşına gelmeden bu bilgisayarlar aracılığıyla tam 40 bin Vietnamlıyı ya da Iraklıyı öldürüyor elektronik aygıt oyunlarının üç boyutlu göstergesinde. (Bkz. ***Le Monde Diplomatique***. Mayıs 1994. İgnacio Ramonet) Ve 18 yaşını geçmiş olanlara da seks filmlerinin hemen hemen her çeşidi, onun yanında dinsel içerikli senaryolar, şiddet içeren filmler ve müzik sunuluyor. Dünya halkları, burjuvazisinin kendi metropollerindeki halklar da dahil, şizofren toplumlar konumuna getiriliyor. Şizofren sayrılığının başlıca göstergesi bildiğiniz gibi dış ortamla tüm ilginin kesilmesi ve insanın kavrama sürecinin hızla düşmesidir. Bir şizofren hep kendisine dönüktür, kendine kapanmıştır. Oysa kendisinin derinliklerinde hiçbir şey yoktur gerçekte. Yalnızca bir karanlık vardır o kadar. İşte dostlarım dünya halkları 21. yüzyıla yıldızlara tırmanmış bu televizyonun kendisini şizofren eden saldırısıyla giriyor. Hiç kuşkusuz bu gerçeği görmezlikten gelemeyiz. Politik yayınlar da işte bu anlayışın bir ürünü olarak şizoid kafalara CNN ekranlarından şırınga ediliyor ustalıkla. Bunu son Irak olaylarında çok değil 15 gün önce yaşadık. İnsanlar ağızları açık bir biçimde dev uçak gemilerinin körfeze doğru yönelişini, Patriot füzelerinin çöllere yeniden monte edilişini, yüzlerce jet uçağının ve ağır bombardıman uçaklarının yeri göğü inleten görüntülerini hiçbir şey düşünmeden yalnızca izlediler herhangi bir filmi izler gibi. "Peki tüm bunlar neden oluyor?" sorusu gelmedi dünya halklarından. Ama gerçekleri yoğun yaşayanlar, yaşadıkları gerçekleri hem kendilerinde hem başkalarında çoğaltırlarken tıpkı Zagrep'teki büyükannesinin yanına sığınmış 14 yaşındaki Saraybosnalı Ognjen'in, günde 1500-1800 obüs mermisi düşen Saraybosna görüntüsünü televizyonda izledikten sonra büyükannesine sorduğu gibi sorgulayacaklardır olayları: "Büyükanne, bize gerçeği neden söylemiyorlar peki?"

15 gün önce yaşadığımız gerçek, dünya burjuvazisinin görsel ve yazılı yayımlarında bütünüyle gizlenmesine karşın Irak'ın gün-

lük 3 milyon varillik petrol üretimini Suudi Arabistan'ın kendi kotasına aktararak dünya pazarlarına hırsızlama sürmesinde yatıyordu. Bundan petro/dolar şeyhi Suudiler ve ama belki de onlardan daha çok kazanan Amerika Birleşik Devletleri'ydi.

15 ekim tarihli ve 949 No'lu karardan sonra her şey birdenbire değişiverdi. içinde bulunduğumuz ortadoğu bölgesi birdenbire son derece cümbüşlü barış şölenlerinin kutlandığı bayram yerine dönüşüverdi. Halklar bir kez daha şaşırtıldı. Ürdün semalarında barış güvercinleri uçuşmaya başladı. Barış güneşinin ılık yüzü savaş bulutlarının karanlığını dağıttı. Oysa daha 20 gün önce Tel Aviv'de HAMAS'ın gerçekleştirdiği saldırıda 22 sivil İsrailli ölüyor, 40'ı ağır biçimde yaralanıyor ve televizyon ekranları paramparça olmuş İsrailli yurttaşların cesetlerini gösteriyordu. Yitsak Rabin Gazze Şeridi'ne ve de Şeria bölgesine tüm giriş-çıkışları yasaklıyor. 70 bin Filistinli sınır kapılarında İsrail'e geçmek, oradaki çalışmalarını sürdürebilmek için gösteriler yapıyorlar, İsrail ve Filistin denetim merkezlerine saldırıyorlardı. Bu saldırılarda Filistinli gençler ölüyor. Yitsak Rabin Yaser Arafat'ı yeniden terörizme dönmekle suçluyordu. Oysa şimdi, Tel Aviv'deki cesetler mezarlarında çözülmeden, Filistinliler'in gösteri merkezlerindeki kanları kurumadan Arafat ve Rabin, Fas'ın başkenti Kazablanka'da el sıkışıyor, yeniden birbirlerini kucaklamaya başlıyorlardı. 46 yıldır birbiriyle savaş durumunda olan Ürdün ile İsrail bir sınır kasabasında savaş durumlarına son veriyor, Haşimi Kralı Hüseyin ile İsrail Cumhurbaşkanı Ezer Weizman 5 bin özel çağrılı gazeteci ve binlerce televizyon ekranı önünde, Bill Clinton'ı aralarına alarak birbirlerine el uzatıyorlardı. Kuran ve de İsrailliler'in dinsel yasalarını içeren Torah'tan bölümler okunuyordu. Bölgede birdenbire gelişiveren bu Pax Americana'nın yani Amerikan barışının boyutları daha da genişliyor, ABD'nin "Terörist devlet" listesinin başında bulunan Suriye'nin başkenti Şam'a görkemli karşılama törenleri ile ziyarette bulunuyor, barış sürecinin Ortadoğu'da ivme kazandığı

Şam'da iki başkanın el sıkışmaları, televizyon ekranlarına verdikleri demeçlerde tüm inandırıcılığıyla yansıtılıyordu. Tüm bunlarla yetinilmiyor, barışın ekonomik temelleri, "Ortadoğu'nun Yeniden İnşası" sloganlarıyla Kazablanka Konferansı'nda başlatılıyor, bu konferansa bölgenin tüm devlet yöneticileriyle binlerce bankacı, işadamı ve banker katılıyor, dosyalar bir bir açılıyor, 21 proje gündemde kalıyor, bu arada "Doğu Kalkınma Bankası" bunların içinde öncelikli sırayı alıyordu.

Savaş bulutlarının, *Çöl Operasyonu* fırtınalarının ardından birdenbire başlayıveren bu barış süreçleri neyin nesidir? Ortadoğu'nun temelli sorunlarından hangisi çözümlenmiştir de artık kalıcı, adil, onurlu bir barış süreci bölgemizde başlatılıyor olmalıdır? Ama herkes biliyor ki Ortadoğu'daki barış süreçleri bir süre sonra yeniden savaş yoğunluklarına kendini terk etmektedir. Bağdat Paktı'nı anımsayanlar bu değişkenliklerin, yani savaştan barış görüntülerine uzanan süreçlerin bir türlü yerli yerine oturtulamadığına parmak basmayı sürdürürler. Olay, örnek verildiği gibi Almanya-Fransa savaşlarının ve düşmanlıklarının İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ve de özellikle Berlin duvarının yıkılmasından sonra kazandığı sürece benzetilemez. "Düşmanlıkların yıllarca" süremeyeceği Almanya ve Fransa'nın bütünleşmeye doğru giden örneğindeki olgularla açıklanamaz. Çünkü bu iki devlet de ekonomi ve sosyal düzlemde son derece önemli benzerlikler taşımakta, dünya burjuvazisinin ulussuzlaşma aşamasında önemli benzerlikler kaynaştırıcı bir işlevsellik yüklenmektedir. Aslına bakarsanız her iki devletin birbiriyle olan düşmanlıkları dünya pazarına egemen olma ya da ondan en güçlü payı alabilme olgusuna dayanıyordu. Şimdi dünya burjuvazisi iki paylaşım savaşı geçirdikten ve yalnızca Avrupa kıtasında bu iki savaş sürecinde 70 milyon insanın ölümüne neden olduktan sonra şu gerçeği kavramış görünüyor: "*Tek başımıza dünyayı yönetmemiz ve ondan istediğimiz gibi pay almamız olanaksız. Bu işi birlikte düzenleyebiliriz.*" İşte ABD-Japonya

ve Avrupa Birliği'nin barış temeli, içlerindeki kaynaşma süreci, dünya burjuvazisinin bu gerçeği kavraması ve ona göre kendini düzenlemesiyle yörüngesine oturmuştur denebilir. Yani dünya burjuvazisinin gelinen aşamada ulussuzlaşmaktan başka bir seçeneği yoktu.

Oysa Ortadoğu'nun böylesi gerçeklerin bileşimiyle hiçbir ilişkisi yoktur. Yani Ortadoğu'da halklar kaynar sulardan buzlu sulara gözlerini açıp kapayıncaya dek kısa süreçlerde dalıp dalıp çıkmak zorunda kalmaktadırlar. Bunun nedenini, bu karmaşa gibi görünen Ortadoğu yapılanmasının yalın gerçeğini çok basit bir olguda buluruz. Eğer bu olguyu doğru kavrayabilirsek her şeyin kördüğüm gibi çözüldüğünü, her gelişmenin nasıl yerli yerine oturduğunu kavramamız olasıdır. Bu öylesine etkin bir olgudur ki, örneğin ülkemizdeki birçok politik gelişimi de çok doğrudan ve de çok etkin bir biçimde basınç altında tutmaktadır.

Bu olgu dostlarım, Basra Körfezi Arap İşbirliği Konseyi'ni oluşturan yalnızca 6 Arap devletinin varlığında yatar. Basra Körfezi Arap İşbirliği Konseyi'ni oluşturan bu 6 Arap devleti yani: Suudi Arabistan, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Kuveyt, Umman ve Katar Sultanlıkları 1920'de San Remo Anlaşması'yla Fransız ve İngiliz sömürgecilerinin bölgedeki petrol kaynaklarına el koyuşlarının kendi aralarındaki dengeleri sonucunda, yapay bir biçimde oluşturulmuşlar ve bu sultanlıklar kimisi 400 bin nüfusla, kimisi 600-700 bin nüfusuyla petrol rezervlerinin üzerine oturtulmuşlardır.

Size Osmanlı Devleti'nin yıkılmasından sonraki bu süreci tarihi olgularıyla birlikte şimdi sıralayacak değilim. Ama tüm Ortadoğu uzmanları bu devletlerin yapay olduklarını söylemekten çekinmezler. Benim asıl vurgulamak istediğim tüm Ortadoğu sorununun bu yapay devletlerin varlığıyla yakın organik bir oluşum içinde olduğu gerçeğinin kavranmasıdır. Ünlü Mısırlı ekonomist Fuad Morsi'nin diliyle söylersek nüfusu 20 milyonu geçmeyen bu

şeyhlikler topluluğu tam bir "burjuva toplumları" gibi yaşamlarını sürdürürlerken geriye kalan 200 milyon bölgede yaşayan Arap koyu bir sefalet içinde "proleter topluluklar" olarak yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Örneklersek, İslam Birliği'ni oluşturan ülkelerden Mısır'da kişi başına yıllık gelir 660 dolarken, Körfez İşbirliği Sultanı Bahreyn'de kişi başına yıllık gelir, yoksul Mısırlı'nın 10 katı yani 6340 dolardır. Yine Sudanlı müslümanlar yılda kişi başına düşen 480 dolarla açlık sınırının altında yaşarlarken Suudi Arabistan'da kişi başına düşen gelir bunun 15 katı 6200 dolardır. Somali'de kişi başına düşen gelir yalnızca 170 dolarken ve de her ay 250 bin çocuk daha dün denecek kadar yakın bir zamanda açlıktan ölürken, hemen burunları dibindeki Birleşik Arap Emirlikleri'nde kişi başına düşen gelir 15.770 dolardır. Yemen halkı su bulamadığı için tifo, difteri salgınlarında ölür, yıllık 500 dolarlık geliriyle uluslararası kuruluşlara dilenci gibi avucunu açıp elini uzatırken, Kuveyt 13.400 dolarlık kişi başına düşen geliriyle tam bir vurdumduymazlık içinde yaşamını sürdürmektedir. Dostlarım size İslam Birliği'ni oluşturan öteki ülkelerin, Moritanya'nın, Cezayir'in, Tunus'un, Ürdün'ün, Cibuti ve öteki bölge devletlerinin konumlarını kıyaslamalar yaparak açıklamak istemiyorum konunun uzamaması için. (Bkz.***Körfez'in Kutsal Adakları,*** Orhan İyiler, *Akyüz Yayınları*, 1991) İşte bu binbir gece masalları içinde yaşayan ortaçağ sultanlarının yanında korkunç zengin bir devlet daha vardır 13.220 dolar kişi başına düşen geliriyle: İsrail. (Bkz. ***Le Monde,*** 1 Kasım 1994)

Ama dostlarım bölge dramının asıl trajik boyutu, bu göz kamaştırıcı, kristaller içinde parıldayan Arap sultanlarının zenginliğiyle 200 milyon Arabın derin sefaleti içindeki çelişkisinde değildir. Bu bir çelişkidir kuşkusuz. Ama çelişkinin antagonist yapısı daha derinlerde, daha diyalektik bir yöntemle kavranabilecek biçimdedir. Çelişkinin biraz sonra değineceğim bu boyutu – bana göre – tüm bölge sorunlarının anahtarı durumundadır. Bu kavran-

dığı zaman Ortadoğu sorunlarının o karmaşık yapısının ne denli yalın, ne denli basit bir gerçeğe oturduğunu da görmüş olacağız.

Arap-Fransız Bankalar Birliği'nin 1989 raporuna göre, bugüne değin, daha doğrusu 1988 yılının sonuna değin bu 6 Arap sultanının kapitalist ülkelere kaynak aktarımı tamı tamına 670 milyar dolardır. Sultanlar bunları yatırımlar biçiminde yapmakta, Alman, Fransız, İngiliz, Japon firmalarıyla bu kaynak aktarımını gerçekleştirmektedirler. İspanya'nın en ünlü turistik otelleri bu şeyhlerin elindedir örneğin. Yalnızca Kuveyt sultanı El Sabah ailesinin her yıl petrolden elde ettikleri gelir 20 milyar dolar. Ve bu ailenin kapitalist metropollerdeki yatırım tutarı 120 milyar doları aşıyor. Bu 120 milyarın ne anlama geldiğini şöylesi bir kıyaslamayla daha doğru somutlaştırabiliriz belki de: Kuveyt sultanlığı sözüm ona bağımsızlığına 1962 yılında kavuştu. 30 yıl bile sürmeyen bir süreçte 120 milyar dolarlık bir yatırımı sultan ailesi gerçekleştirirken, düşününüz ki Türkiye Cumhuriyeti'nin 70 yılda dışarıdan alabildiği ve acımasızca faizlerini ödediği borç toplamı yalnızca 60 milyar dolardır. Yani TC 60 milyar borcuyla yatırımlar yapmaya çalışırken, onun iki katı bir geliri onun iki katı kısa bir zamanda ortaçağ sultanı El Sabah ailesi Batı'ya aktarmıştır. Bu kıyaslamanın bölge halkları için ne anlama geldiğini, az önce verdiğim sayısal değerlendirmeleri düşünürseniz çok daha iyi somutlarsınız hırsızlık ve talan düzeninin boyutlarını. Tüm bu yatırımlardan Emir hazretlerinin kişisel payına düşen kazanç İsviçre bankalarındaki kişisel hesabındaki 19 milyar doları oluşturuyor. Adını ettiğim Fuad Morsi'nin verdiği sayılar, eğer sultanlıklar Araplara ait bölgelere yatırım yapmış olsalardı nasıl ulusal zenginliklere ulaşabileceklerini de çok çarpıcı bir biçimde apaçık gösteriyor.

Körfez İşbirliği Konseyi sultanlıklarının 670 milyar dolarlık batı metropollerine kaynak aktarımının trajik boyutunu 200 milyon Arap halkının kendi ülkelerinde iş bulamadıkları için Batı metropollerine kaçarak orada en düşük gelirli emek gücü oluştur-

malarında somut biçimde görüyoruz. Genç Araplar bu ülkelerde en pis, insan onuruna en aykırı hizmetlerde ve de kaçak işçi olarak çalıştırılmaktadırlar. 70'li yılların başında bölgede yaşayan Arapların yalnızca 650 bini kendi yuvalarının dışında, Batı'nın büyük kentlerinde, hem de kaçak olarak değil yasal yollardan çalışırlarken, bu sayı tümden denetimden çıkarak 80'li yılların başında 4 milyona ulaşıyor. Bugün Ürdün'ün ulusal gelirinin %28'ini dışarıda çalışan Ürdünlü işçilerin gönderdiği paralar oluşturuyor. Oysa burunlarının dibindeki sultanlıklar Batı firmalarına aktardıkları kaynakların belki yüzde birini yani 6-7 milyar doları Ürdün'ün kalkınma projesine yatırsalardı bu insanlar yuvalarından uzak, kaçak ve insan onurunu kırıcı işlerde çalışmayacaklardı. İşte o nedenle dostlar, bu gerçeğin bilincinde olan Ürdünlüler Irak'ın Kuveyt'i işgalini sabaha dek süren coşkuyla kutlamış, sokaklarda dans etmiş ve Iraklıların yanında yer almıştır.

Durumu daha iyi kavramamız için bir başka örnek vereyim: Cezayirliler 7-8 yıl önce, artık iyice su yüzüne çıkmaya başlayan bütçe açıklarına ve ona bağlantılı olarak halkının gittikçe artmaya başlayan yoksulluğuna önlem alabilmek için de gelir kaynağı olan petrol fiyatlarının varil başına 1 dolar kadar yükseltilmesi için OPEC'e başvurdu. Petro/dolar sultanları Cezayir'in bu istemine OPEC'deki ağırlıklarını koyarak karşı çıktılar. Nedeni çok açıktı: Batı sanayi kuruluşlarına yaptıkları 670 milyar dolarlık yatırımdan her yıl sultanların İsviçre bankalarına aktarılan gelirin petrolün fiyatının 1 dolar yükselmesiyle tehlikeye girebileceğiydi. O nedenle petrol fiyatlarının 18 dolarda kalması gerekiyordu. Çünkü artık sultanlar öyle bir konuma gelmişlerdir ki dostlarım, dışarıya sattıkları ham petrolün varil başına getirisinden daha çok bir getiriyi 670 milyar dolarlık Batı'daki yatırımlarından İsviçre bankalarına aktarmaktadırlar. Bu gerçek onların kendi halklarına da ne denli yabancılaştığını gösterir. Zavallı Cezayirliler bundan sonuç alamayacaklarını görünce bu kez, Irak Kuveyt'e girmeden üç-dört ay ön-

ce, son derece özenle hazırladıkları kalkınma projelerine finansman sağlaması için Kuveyt finansman imparatorluğunun kapısını çaldılar. İstedikleri yalnızca 20 milyar dolardı. Ve her zamanki gibi imparatorluğun kapısı yüzlerine kapandı. Yalnızca el Cebir'in İsviçre Bankaları'ndaki hesabı Cezayir kalkınma projesine yatırılmış olsaydı, Cezayir halkı daha ilk yıldan başlamak üzere ilk beş yılda, içinde yaşadığı yoksulluk eşiğini çok gerilerde bırakmış olacaktı hem de El Cebir'e dolarlar kazandırarak. Ama kendi Arap halklarının gerçekten haini olan monarşik şeyhler Kuwait-City'nin görkemli yatırım ofisinde Alman Hoescht firmasının hisse senetlerine yatırım yapmayı yeğliyorlardı. Bugün Cezayir'de yaşanan korkunç iç savaşın asıl sorumluları bu monarşik şeyhliklerdir. Ve Cezayir halkı, giderek o dönemin sorumlu hükümeti bile Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesinde Irak'ın yanında coşkuyla yer aldı.

Dostlarım şeyhliklerin Batı metropollerine, 7 Kuzeyliye aktardıkları bu tüm Arap halklarına ait olması gereken 670 milyar dolarlık kaynak işte Ortadoğu'nun asıl yalın ve tek gerçeğini oluşturmaktadır. 7 Kuzeyli bu kaynağın kendi metropollerine sürekli bir biçimde akması için Ortadoğu'da her şeyi yapmaktadır. Irak'a yeniden savaş tehditleri savurmakta, bölgemizi bir anda ve de hiç yoktan bir savaş bölgesine çevirmekte, sonra yine aynı dürtünün doğrultusunda barış güvercinleri uçurtmakta, 45 yıllık düşmanlara televizyon ekranlarında el sıkıştırmakta, barış güvercinleri, balonlar göklerde uçuşmaktadır. Tüm bunların tek amacı ve tek bir hedefi vardır: Ortadoğu'nun zengin petrol gelirlerinin yapay, çağdışı sultanlıklar aracılığıyla sürekli kendi metropollerine ve kendi firmalarına akmasını sağlamak. Düşününüz ki Arap halklarına ait olması gereken bu petrol gelirlerinin bugüne değin yatırım olarak Arap halklarına aktarılan oranı %7 bile değildir. Ve Filistinliler işgal edilmiş topraklarda kendi köleliklerini bu nedenle yaşamaktadırlar. Cezayir halkının 20 bini aşan iç savaştaki ölülerinde hep bu düzenin akışının gerçekleşmesi planları vardır ve IMF eliyle bu

planlar mağrip ülkelerinde de başarıyla sürmektedir.

Türkiyemiz'de ve dünyadaki islamcı hareketlerin niteliğini Körfez İşbirliği Konseyi'ni oluşturan Arap şeyhlikleri ile de açıklığa kavuşturabilir, niteliklerinin ne olduğunu bu prizmadan geçirerek çok net bir biçimde kavrayabilirsiniz. Körfez İşbirliği Konseyi'ni oluşturan sultanlıklarla derin bağlantılar içinde olan islamcı hareketler tüm anti-emperyalist söylemlerine karşın bu nitelikte değillerdir. Kendi burjuva kesimlerine yoksul halk yığınlarının desteğini sağlayabilmek için kurulmuş bir tuzaktır bu. Bunun da ötesinde emperyalizmin Ortadoğu planlarının temeli olan monarşik şeyhlikleri yeni bir koruma çemberi içine almanın gizli, sinsi uygulamasıdır. Refah Partili dostlarınıza onun için sormalısınız: Refah Partisi 170 dolarlı Cubitililerin mi yanındadır yoksa 15.770 dolarlı Birleşik Arap Emirlikleri kralının mı yanında? "Her ikisinin de yanındayız, tüm İslam camiasını birleştirip yeni bir İslam Birleşmiş Uluslar'ı oluşturacağız." sözleri mi örneğin Gazze'deki Filistinliler için vız gelip tırıs giden bir söylemdir. Onlar yaşadıkları gerçeklerle şu özdeyişi tüm yoksul Arap halklarına mal etmeyi bildiler: "Yoksul Arapların yazgısı kokuşmuş şeyhliklerin yıkılmasından geçer." Bu gerçeği Iraklılar, Sudanlılar, ayda 250 bin çocuğu ölen Somaliler yaşamlarından bilmekte ve bu şeyhliklere karşı öfkelerini beklenmedik zamanlarda dışa vurmaktadırlar. Türk-İslam burjuvazisinin Suudilerle ve şeyhliklerle olan ilişkilerini artık herkes biliyor. Yaratmak istedikleri "İslam Birleşmiş Ulusları" şeyhlikleri koruma altına almak, 200 milyon Arabın yoksulluğu ile şeyhliklerin zenginlikleri arasında yeni bir İslam Kuzey-Güney'i yaratmaktan başka bir şey değildir ve bu ABD'nin şeyhlikler çerçevesinde gittikçe genişleyen, örneğin İran radikalizmini dışlamaya çalışan güvenlik çemberini daha da yaymak ve sağlamlaştırmak planlarına son derece de uygun düşmektedir. Bu güvenlik çemberleri ile milyarlarca dolarlık kaynak aktarımı görünmeyen yeraltı borularıyla, tıpkı petrol boru hatları gibi batıya,

batı firmalarına kaynak aktarmayı sürdürecektir.

İşte dostlarım, yapay şeyhliklerin üzerine kurulu yapay barış girişimleri halkların yaşadıkları acı deneyimlerin sınamasından geçiyor Ortadoğu'da. Sömürüye dayanak, sömürüyü ortadan kaldıramayan bir sistem gerçek barıştan daima uzak düşecek, bölgemizde yeni patlamalara, bu patlamalarda yüzbinlerce insanın yeniden ölmelerine neden olmaktan başka sonuçlar getiremeyecektir. Bunu abartılı bir irdeleme olarak görenler olabilir. Ama daha şimdiden Pax Americana'nın sonuçları kendini belli etmeye başladı. Filistinliler Yaser Arafat'la kendilerinden nelerin koparılmak istendiğini hızla görme sürecine girdiler. Ortadoğu'nun barış içinde yeniden inşasının hangi planları içerdiğini bir sonraki bölümde tartışmaya ertelerken, o zamana değin gerçeklerin size, yaşama kıvancı taşımasını diliyor, saygılarımı sunuyorum. Çünkü ancak gerçeklerin bilinmesidir yaşama kıvancımızı ve yarınları dönüştürecek gücümüz.

Radyo Umut (6 Kasım 1994)

SORU ve YANITLAR

SORU: *Kapitalist sistemin özellikle Ortadoğu'da oynanan büyük oyunların, örneğin İran-Irak savaşının, denizlerin kirlenmesindeki çok büyük rollerini biliyoruz. Bizim ülkemizi de benzer şekilde mahvedip bununla kendi çıkarlarına çanak tutmaya çalışıyorlar. Yani hem pisletiyorlar, hem bir şey yapmaya çalışıyorlar. Bizim bunun farkına varamamamız nedeniyle Ege Denizi'nin ve denizlerimizin kirlenmesinde çok büyük rolleri oluyor. Sizce biz ne zaman uyanacağız?*

O.İyiler: Bunları aşağı yukarı herkes biliyor. Geçen yıl çevre sorunuyla ilgili olarak Brezilya'da yapılan bir toplantıda, üçüncü dünya ülkeleri çevre kirliliğini önlemek için bu konuda bir takım öneriler getirdiler. Çevrenin, yaşadıkları ortamın kendi ellerinden, özellikle üçüncü dünya ülkelerinin, ellerinden gittiği bir gerçektir. Ama ABD ve İngiltere buna karşı çıktı. Çünkü bu anlaşmayı imzalamakla kendi fabrikalarında, kendi endüstrilerinde önemli bir daralmaya gitmeleri gerekiyordu. Dolayısıyla bu daralmayı göze alamadıkları için dünyamız büyük bir tehlikeyle karşı karşıyadır. Geçen haftaki konuşmalarımda şu gerçeği dile getirmiştim. Afrika'da 4 trilyon 3 yüz milyar metreküp Afrika ırmağının suları azalıyor. Nedeni elbette ormanların azalması... Ormanların azalmasının nedenini soracak olursanız. Afrikalıların Batılılara borçlarını ödemek zorunda kalmaları ve ormanları keserek Mc Donald's gibi firmalara et yetiştirebilmek için otlaklar haline getirmelerinden kaynaklanıyor. Oysa Afrika'da 60 milyon insan aç ve ölüm sınırına gelmiş durumda. Afrika'da her yıl kay-

bolan 4 trilyon metreküp suyun her yıl kaybolan 3 trilyon metre küpü ile 230 veya 250 milyon hektar sulanabilecek ve Afrika halkından 70 milyon insan açlıktan kurtulabilecek. Dünya burjuvazisi buna izin vermiyor. Dünya burjuvazisi dünyanın bu durumundan sorumludur. Ama hiç kuşkusuz ilerici insanlar bu vebali onların üstüne atarak bir kenarda durup "Eh artık, siz yaptınız siz temizleyin!" diyemez. Çünkü temizlemeye hiç niyetleri yok. Dünyanın elimizden gitmemesi, insanlarımızın geleceğinin kurtulabilmesi için süratle bilgilenilmesi ve insanlarımızın kurtarılması gerekiyor.

SORU: *Ortadoğu'da dinde aydınlanma olsa ve "demokratik bir süreç başlasa ve bunlara mali kaynaklar da eklense" Ortadoğu'da bir düzenleme olabilir mi? Bunu, Türkiye'nin yapısıyla bir karşılaştırma yapabilir misiniz? Bizde de dinde aydınlanma tam olarak yapılabilmiş değil. Turan Dursun gibi değerli bir insanımızın öldürülmesi aydınlanmayı engelleyici şeyler ama yine de böyle bir şey olsa ne olur..?*

O.İyiler: Ortadoğu'da ve bölgemizde bu zenginlikleri ele geçirebilecek siyasetler yeni düzenlemeler yapabilirler mi diye anlıyorum sorunuzu. Şimdi burada çok önemli bir şey var. Bunu gerçekleştirecek olan güçlerin niteliği çok önemli. Geçen haftaki telefonlaşmalarımızda birkaç arkadaşımızın bu konudaki uyarısını dikkate almaya değer. Bu hareketler oldu, örneğin Musaddık Ortadoğu'da bu girişimi yaptı. Cemal Abdullah Nasır yaptı. Hatta Saddam belli ölçülerde gerçekleştirmeye çalıştı. Yani BAAS Partisi'nin ilerici, demokratik ve laik kanatları bunu yaptı.Ama yetmiyor... Nasır başarılı olamadı. Olmayışının nedeni sınıf ve ideolojik yapılanmanın kitlelerle birleşerek, Ortadoğu'nun ve hatta dünyanın zenginliklerini yeniden dünyaya ve onların geleceğine yönelik olarak programlanmamasından geçiyor. Artık enternasyonel bir dünyaya gidiyoruz. Sınırları kaybolan ulussuzlaşmış burjuva-

zinin karşısında dünya kaynaklarını sınıfsız niteliğiyle çok milim milim kullanabilecek yeni bir düzenlemeye gereksinim duyulur. Bu gereksinimi ancak belli bir dünya görüşüne sahip ve buna öncülük edebilecek bir örgütlülükten ve yoğun bir sınıf yapısına oturmasından geçiyor. Bu çalışmanın yapılması gerekiyor ve solcuların birleşmemesi soruna gelince. Bu hepimizin derdi ama birleşmenin de hemen olmasına çalışılmasının yanlışlıklar getirebileceğini söylüyorum. Dünya solu ile birlikte sosyal demokrasi de son derece bunalım içine girmiştir, ama çalışmalar belirtilerini göstermeye başladı. Yani artık Yeni Dünya Düzeni'nin ideolojik saldırı dalgası dibe vurmuştur. Şimdi dünyayı düşünen insanlar yeni bir yapılanmanın peşinde ve ideolojik oluşumu gerçekleştirme yönünde hızlı adımlar atıyorlar. Belki biraz zamana gereksinmemiz olacak, ama bu mutlaka olacak.

****

SORU: *Ortadoğu'da yapay olarak gerçekleştirilen İsrail ve Filistin barış anlaşmasına bakış açınızı, ayrıca barış anlaşmasının arkasındaki emperyalistlerin duruşunu öğrenmek istiyorum.*

O.İviler: Bu ayrı bir konu, bunu bir programımda işlemek istiyorum. Önemli bir konu çünkü. Bir iki dergide bu konuyla ilgili yazım çıktı ama program olarak geliştirmekte yararı olacağını düşünüyorum. Kısaca şunu söylüyorum. Filistin halkının şimdi içinde bulunduğu konum emperyalizmin geliştirmekte olduğu süreçler bakımından çok iç açıcı değil. Ancak bir şey var. Bunu ileride tartışacağız ama hemen şimdiden şunu söyleyebilirim. Ortadoğu Bankası olarak hazırlanmakta olan bankaya, bugüne kadar kimin ne kadar para koyacağı tespit edilemedi. Yani Ortadoğu'da barış planlamasının alt yapısı olacak olan bankanın BERD gibi yani Doğu Avrupa Ülkelerini Kalkındırma Bankası gibi bir duruma gelmesi kaçınılmazdır. Batı burjuvazisinin çıkarı yeteri kadar barışı finanse edebilecek güce sahip değildir. Nitekim Sovyetler

olayında bile IMF, Sovyetlere 1993'de vaad ettiği 43 milyon doların sanıyorum 10'da 1'ini veya 3'de 1'ini ya verdi ya da veremedi. Bu miktar 4,5-5 milyar dolar kadardır. Son IMF Başkanı Camdessus, şu sıralar Moskova'ya gidecek ve yine düzenlemeler yapacak. Dolayısıyla halkların barış istedikleri ve kendi topraklarında işgal edilmeden özgürce yaşama istemlerine batı burjuvazisinin yanıt verebileceğini sanmıyorum. Onlar Ortadoğu'daki bu değişimlerin, bu dengesizliğin sürüp gitmesinden sürekli pay almanın hesabı içindeler. Yani emperyalizmin aslında dünyaya hiçbir zaman barış getiremeyeceğinin tipik örneklerini oluşturmaya devam ediyorlar. Örneğin Kazablanka toplantısına gitmeden önce enteresan bir gelişme oldu. HAMAS, Marksist örgütler ve Yaser Arafat ilk defa Kazablanka toplantısından önce bu toplantının içeriğini, Ürdün'ün İsraillilerle barış toplantısını ve İsrail'le barış anlaşmasını kınayan bir girişimde bulundular ve bu girişim hemen etkisini gösterdi. Dolayısıyla aydınlanma sürecinin ve örgütlenme sürecinin hızla kitlelere yayılması gerekiyor. Öyle sanıyorum. Filistin sorununu belki başka bir bölümde işlenmesini daha yararlı olacağını düşünüyorum. Ama örnek alınabilecek, bizim de örnek almamız gereken bir gerçeklik olduğunun tartışılmaz olduğunu belirtiyorum.

SORU: *Ortadoğu'da Amerikan emperyalizminin sürekli oynadığı oyunu biliyoruz. Son dönemlerde Irak üstünde uygulanan ambargonun kaldırılması için belli bir dolap çevirme girişimi içerisinde olduğunu görüyoruz. Bunun Kürt halkı için ne tür sonuçlar doğuracağını soracaktım?*

O.İviler: Amerika'nın 15 ekim tarihli, 949 sayılı Birleşmiş Uluslar Güvenlik Konseyi'nden çıkarttığı yasayla Irak'ta bana göre ambargonun kalkması konusunda bir girişimi yok. Son dönemde Örneğin Fransa ve İngiltere bir girişimde bulundular. Rolph Ekeus'un hazırladığı rapor zaten 6 aylık süreci kapsıyordu.

6 ay sonra ambargonun kalkması kendiliğinden gündeme gelecek. Ama burada çok ters bir oyun var. Ben bunu daha bir hafta önceki konuşmamda açıklayarak ve ne gibi sonuçlara gittiğimizi gördük. ABD'nin bana göre Irak Kürtleri'yle ilgili samimi hiçbir projesi yoktur üstelik bizdeki çekik güçe karşın. O, Irak halkını tutsak almak için ele geçirilmiş ve son derece sonuna kadar kullanılmak istenen bir oyundur. Ben 1991 yılında ABD'nin Körfez Savaşı'ndan sonra hemen burnunun dibinde, 2,5 günde Körfez Savaşı'nın bütün dev güçleri Bağdat'a yönemişken, Erbil bölgesinde Saddam Hüseyin'in 100 bin Kürt'ü öldürmesinin unutulmaması gerektiğini söylüyorum. Saddam 2,5 gün içinde 100 bin Kürt'ü öldürdü. Buna ilişkin olarak ABD'deki silahlanma komisyonunun başkanlarından Alt Komisyon Başkanı Naum bu duruma "şaşıyorum" dedi.. Yörede bizim bütün güçlerimiz varken ABD 100 bin Kürt'ün öldürüldüğü bu 2.5 günde hiç sesini çıkarmadı. Bugün bir tane helikopteri düşse ABD dakikasında vuruyor. 2,5 günde 100 bin Kürt'ü öldürmesi ve 100 binlerce Kürt'ün Türkiye'ye ve İran dağlarına sığınması durumunda kalmasına ve Clark Komisyonu'na benim verdiğim rapora göre bölgede en az 200 bin Kürt ölmüştür. ABD buna da hiç sesini çıkarmamıştır. Yine bu iki komşu yardımcı olmuştur. Dolayısıyla ABD'nin Kürt sorununda özgürlükçü bir politika izlediğine tanık olduğumuz olaylar hepimizi düşündürmelidir. Halklar kendi yazgılarını kendileri belirledikleri zaman bu sorunu çözecekler.

****

SORU: *İran olayi, gerici olaylar ve dini partilere bakınca ben şunu görüyorum. İran'daki olayların benzerlerini burada da görüyoruz. Bizde de benzer eğilimler giderek daha ağır basıyorlar. Sağ partiler dini gericiliğe bence çok fazla ödün veriyorlar. Ben bunu büyük bir telilike olarak görüyorum. Sivas olaylarının yankısı henüz bitmedi. Çevremize bakıyoruz başlarında takke üs-*

tlerinde siyah elbiselerle geziyorlar.Yoksa Türkiye İran olacak mı? Ben bunu önemli bir tehlike olarak görüyorum. Sizden bu konuya bir yanıt istiyorum.

O.İviler: Bence olaya yüzeysel bakmayalım. Türkiye'nin illa yeni bir İran olup olmayacağı konusu değil sorun... Bir takım belgelerimiz var elimizde. ABD'nin bölgemizde bir takım planları var. Emperyalizme karşı İslam direniyor, görüntüsü bu...Ama gerçekte onun arkasında gizlenen, onun arkasında yeni dünya düzenine entegre edilmeye çalışılan programlar ve planlar var. Benim korkum şu: Cezayir'deki olaylar gibi olayların yapay olarak yaşanmasının herkes önüne geçmekle yükümlüdür. Herkesin bunun için bilgilendirilmesi, gerçekleri bilmesi ve bu gerçeklerle diyelimki Refahlı dostlarını uyarması, onları adım adım izlemesi lazımdır. Bu sorun çok önemlidir. Sen yılda 170 dolarla geçinen, günde 1 dolar bile düşmeyen, yarım dolarla geçinen Somali'nin mi yanındasın, yoksa 19 milyon dolarlı Kuveyt emirinin mi yanındasın? Bugün artık Ortadoğu bu kadar netleşmiştir. Bu sorularla ancak insanlar gerçek aydınlığa kavuşacaktır. Süre alınmasından korkmayın ve geçecek olan sürede bilgilenme hazinelerimizin yoğunlaştırılmasına gayret göstermeliyiz. Şu aşamada bir kaygı yok.

Politik Yanardağ:
Ortadoğu (III)

IMF'in tümüyle denetimine girmiş bir ülkede, ekonomi bütünüyle dolarize edilmiş, yani emek ve üretim tecimsel gücü güçlendirilmiş dolarlarla gerçek değerinin altında satın alınırken ve %137 yıllık enflasyonla yaşatılırken o ülkenin insanlarının pazar dinlencelerini gönüllerince geçirmeleri olanaksızdır hiç kuşkusuz. Lokmaları her gün daha da azalan, üstü başı her gün daha da eskiyen halkımızın pazar günlerini konser salonlarında, sinemalarda, tiyatro gösterilerinde, çocuklarını eğlendirebilecekleri, birlikte bir şeyler yiyip içebilecekleri yerlere gitmeleri düş bile olmaktan çıktı. Oysa bütün din kitaplarında tanrının dünyamızı ve Adem'i yarattıktan sonra 7. günde dinlenceye çıktığı yazılıdır ve tanrı insanların da kendisi gibi yapmasını yani hafta sonlarını dinlence içinde geçirmelerini buyurmuştur. Oysa halklarımız, tüm dünyanın yoksul halkları gibi göklerdeki tanrılardan daha çok çalışmaktadırlar yeryüzünde ve çalıştıkça da daha çok yoksullaşmaktadırlar. Pazar günlerini bile çalışarak, örneğin semt pazarlarında bazı şeyler satmaya çalışarak ya da daha başka ek işlere kayarak evlerindeki çoluk çocuklarına bir şeyler götürmenin derin bunalımı içindedirler. Ya işsizlerimiz... Çığ gibi; hem bizde, hem yoksul ülkelerde, hem de kapitalist metropollerde gittikçe bir çığ gibi büyüyen işsizler ordusunun her bireyi toplumdan kopartılıp atılmış olmanın derin yalnızlığı, onarılması güç iç bunalımları içinde çırpınmaktadırlar. Oysa kapitalist sistem, dünyamız her yıl 100 milyon ton tarım ürünleri açığı verir ve 1 milyar insan açlık sınırında yaşarken ka-

pitalist devletlerdeki tarım alanlarının % 15'ini boş bıraktırarak, hem kendi içinde işsizlik yaratmakta hem de açlıktan insanların, önce çocukların ve yaşlıların ölmesine tam bir vurdumduymazlıkla omuz silkmektedir. Böylesi bir çağı yaşıyoruz, ama yine de ben, bundan 2500 yıl önce yaşamış büyük tragediya ustası Aiskhulos'nun Pers Kralı Darios'un ağzından söylediği şu tümceyle pazar dinlencenizi selamlıyorum: "*Gün ışığının getirdiği nimetlere kıvançla sarılınız ve yaşamın değerini biliniz.*"

Bir önceki bölümde bölgemiz Ortadoğu'da tüm sorunların, 1920'de İngiliz-Fransız sömürgecilerinin Osmanlı İmparatorluğu'nun yağmalanmasından sonra, son biçimini verdikleri San Remo antlaşması ile Basra Körfezi İşbirliği Konseyi'ni oluşturan 6 yapay küçük monarşik devlet yaratarak dünyanın en zengin petrol rezervleri üzerine oturtmalarından kaynaklandığını, bunu tüm kanıtlarıyla birlikte göstermiş ve de bunu kanıtlamıştık. 6 yapay devletin yani; Kuveyt, Suudi Arabistan, Bahreyn, Umman, Birleşik Arap Emirlikleri ve Katar'ın 1988 yılı sonuna dek tamı tamına 670 milyar doları zavallı Arap halklarından çalarak Batıya aktardıklarını vurgulamıştık. O nedenle de Arap halklarının sefaletinin her geçen gün arttığını görmüştük. Bu yapay feodal şeyhliklerin her yıl 250 bin çocuğu açlıktan ölen Sudan'a, Cezayir'e, günde yarım dolarla geçinen Cibutili müslümanlara, yılda 500 dolarla geçinmeye çalışan Yemenlilere ve tüm öteki Müslüman İşbirliği Konseyi'ni oluşturan öteki yoksul, sefil, yıllık ortalaması kişi başına 500-800 dolar arasında gidip gelen ülkelere petrolden elde ettikleri gelirin %7'si oranında bile yatırım yapmadıklarını görmüştük. Bu çelişkinin bölgenin antagonist çelişkisini oluşturduğunu yani ancak birinden biri ortadan kalkınca düzlüğe çıkılabileceğinin kanıtlarını vermiştik. Bu çelişki antagonistti, çünkü artık petro/dolar şeyhleri ve emirleri emperyalizmin oturduğu toprakların altından çıkan petrolün varil başına satışından elde ettikleri gelirden daha çoğunu emperyalist ülkelerdeki, onlarla birlikte gerçekleştirdikleri

yatırımlardan elde etmekte, İsviçre bankalarına her yıl bu getirinin dev rakamlı kazançları otomatikman işlenmektedir. Bu durum şeyhlerin kendi çevrelerine bütünüyle yabancılaştıklarının en çarpıcı örneğini oluşturuyordu. Ve yine bir önceki bölümde, eğer bu şeyhler böylesine açgözlü olmasalar ya da daha doğru bir deyimle emperyalizm onların kendi bölgelerine de yatırım yapmalarına olanak verseydi, örneğin 4 milyon Arap gencinin nasıl dışarda kaçak işçi durumuna düşmeden kendi ülkelerinde çalışabileceklerini görmüştük. Ve işte o nedenle 2 Ağustos 1990 yılında Irak'ın Kuveyt'e girmesini Yemenliler, Sudanlılar, Ürdünlüler, Filistinliler, Cezayirliler, Hafız'ın baskısına karşın Suriye halkları nasıl sabahlara dek süren coşkularla karşılamışlardı. Ortadoğu'nun temel sorununun bu olduğunu vurgulamak için belirleme yapmıştık. Günde bir dolarla geçinmek zorunda olan Yemenliler, hemen kuzeydeki komşuları Suudi Arabistan Elçiliği'ne yürümüşlerdi örneğin onbinlerle... "Yahudileşmiş Araplara hayır" sloganıyla dalga dalga gelen yoksul Yemenli müslümanların Suudi Arabistan Büyükelçiliği'ni işgal edip içeridekileri ele geçirmelerini ancak Yemen ordusu onlarca Yemenliyi öldürerek önleyebilmiştir. Irak'ın Kuveyt'i işgalinde Körfez şeyhlerine derin kin besleyen Arap halkları kendi ülkelerindeki Körfez şeyhliklerinin büyükelçiliklerini tarumar etmişlerdir. Ve biz o nedenle Refahlı dostlarınıza sormalısınız demiştik: Refah Partili yöneticiler hangi müslümanın yanındadırlar? Günde yarım dolarla geçinmek zorunda olan Somalili yoksul müslümanın mı yoksa 19 milyar dolarlı Kuveyt Emiri El Cebir'in mi yanındadırlar? Kan gövdeyi götüren Cezayir'deki müslümanın mı yoksa Suudi prensi Faysal'ın danışmanlarından, bir gecede Fransız Rivierası'ndaki lüks Carlton Oteli'nde bugünün parasıyla en az 10 milyar Türk Lirası'nı bir gecede kumarda yitiren Suudili Şeyh Eynani'nin mi yanındadır Refah Partili üst düzey yöneticiler? İsrail'in, kendilerine ait olması gereken topraklarında aç sefil yaşamlarını sürdüren, kendi topraklarının sınır kapılarında çalışmak için

çırpınan 70 bin Filistinli işçinin mi yanındadırlar yoksa, kişi başına 15.770 dolarlı Birleşik Arap Emirlikleri kralının mı? "*Biz tüm müslümanların yanındayız. Yeni bir İslam Birleşmiş Uluslar'ı yaratacağız*" söylemi yeni bir İslam kuzey ve güneyi yaratmaktan başka bir şey değildir. ABD'nin ve öteki emperyalistlerin de istediği budur. Bu emperyalizmin kendisine milyarlarca dolarlık kaynak aktaran feodal şeyhliklerin çevresinde genişlete genişlete oluşturmaya çalıştığı güvenlik çemberini daha da yoğunlaştırmaktan başka bir şey değildir. Son zamanlarda Refah Partisi genel başkanının ABD ziyaretleri, İngiliz büyükelçisinin kendisiyle iki saat boyunca yaptığı görüşme hep bu amaca yöneliktir. Ve de Refah Partisi lideri bunu gizlememeyi oy alma açısından gerekli görmekte: "Bizim iktidara gelişimiz onların da yararınadır. Her geçen gün bu gerçeği daha iyi kavrıyorlar." demektedir. Dostlarım, Refah Partililer'i yukarıdaki sorularla adım adım izleyiniz. Halkımızın onlar aracıyla yeni bir düş görmesini önleyiniz. Bu düş Saddam'ın da kafasına yerleştirilmişti ve halklar düşten, İran-Irak savaşında dokuz yıl boyunca 1 milyon 200 bin ölerek ve yine milyonlarca sakatlanarak uyandılar. Belki gerçeği gördükleri söylenemez ama artık müslümanlar şunu kesinlikle biliyorlar: Milyarlarca dolarlık kendilerinden kaynak aktaran şeyhliklerle kendi yaşamları arasındaki ayrım, uzlaşmaz çelişki birbirine karşı düşmüş iki dünya kadar açık ve seçiktir...

Türkiye Başbakanı Bayan Tansu Çiller'in Ortadoğu'ya geçtiğimiz hafta gerçekleştirdiği resmi gezi yukarıda sözünü ettiğimiz gerçeklerin hiçbirinin doğru kavranmasına olanak vermemiştir. İsrail'i *ilk* ziyaret eden başbakan, *Gazze'ye giden ilk yabancı devlet yöneticisi* gibi magazinleştirilmiş görüntüler içinde Ortadoğu'nun yakıcı sorunları gizlenip saklanmıştır. Özel ve resmi televizyon kanallarından ve de yazılı medyadan yinelene yinelene gösterilen Mescid-i Aksa'da, öteki adıyla El Aksa Camii'nde başörtüsüyle Kuranı öpüp başına koyan, kadın korumaların gözetiminde tek ba-

şına namaz kılan Çiller görüntüsü, ulusal marşların çalınması, Türkiyeli Musevilerin sevgi gösterileri, karşılıklı atılan söylevler, Nil kıyısında gezintiler, piramitler ve mumyalar görüntüsüyle bütünleşerek, dönüşte işadamlarının doğum günlerini başbakanın uçağında kutlama pastaları ile pırıl pırıl bir başarı sevincine dönüştürülüyor, tüm bunlar yukarıda sözünü ettiğimiz gerçeklerin üstünün örtülmesini amaçlıyordu bir bakıma. Oysa Türkiye başbakanı bayan Çiller, Nil kıyısında yapacağı görkemli geziler yerine birkaç gün önce patlayarak 600 Mısırlının ölümüne neden olan petrol deposu sular altındaki yoksul Kahire sokaklarındaki Mısırlıları ziyaret etse, onların yaşamına katkıda bulunabilecek bir bağışta bulunsa çok daha anlamlı olurdu. Bayan Çiller binbir gece masallarındaki gibi halılar üstünde göbek atan Mısırlı rakkaseyi izlerken İsrail'in işgali altında bulunan Güney Lübnan'daki Khyam hapishanesinde 14 yaşından küçük 260 Lübnanlı çocuktan 11'inin İsrail askerlerinin işkencesi altında öldüğü açıklanıyordu Lübnan resmi ajansı ANI tarafından. (Bkz. ***Le Monde***, 6-7 Kasım 1994) El Aksa'da Kuranıkerim'i öpüp öpüp başına koyarken İsrail'in büyük rabbi, hahambaşı Scholomo Goren'in gömülüşü sırasında vaadedilmiş topraklar peşindeki yayılmacı politika taraftarı kitleler, büyük rabbin vasiyetine uygun davranacaklarına, mutlaka vaadedilmiş toprakları ele geçireceklerine, rablerinin buyruğuna sadık kalarak Yaser Arafat'ı öldüreceklerine, Filistinlilerin sürülüp çıkarılacağına ultranationaliste Goren'in gömütü başında yemin ediyorlardı. (Bkz. ***Le Monde,*** 1 Kasım 1994) Bayan Çiller piramitleri gezerken İran, Irak'ın 80 km. içerisindeki Aşraf bölgesine Scud füzeleri fırlatıyordu. (Bkz. ***Le Monde***, 8 Kasım 1994) İsrail'le terörizm konusunda işbirliği anlaşması imzalanırken Beyrut'ta toplanmış İnsan Hakları Komisyonu tüm dünya kamuoyuna, Basra Körfezi şeyhliklerinde, gizlice, hiç kimsenin haberi olmadan 11 bin Arap yurttaşın cezaevlerinde tutuklu olduğunu, tüm insanlık dışı koşullarda ve işkenceler içinde yaşatıldığı duyuruluyordu. (Bkz. ***Le***

Monde, 8 Kasım 1994)

Yarını belirleyecek olan televizyon ekranlarındaki o üç günlük gezi süresince bize sunulan gerçekleri maskeleyen bu görüntüler midir, yoksa, bayan Çiller'in üç günlük gezisi sırasında şöyle gelişigüzel saptayıverdiğimiz gerçekler mi? Bu gerçekler öylesine belirleyicidir ki dostlarım, örneğin İsrail, Çiller'in gezisinden hemen sonra, havaalanında gezisiyle ilgili elde edilen başarıları anlatırken, Filistinlilere ait Doğu Evi'ni bundan böyle ziyarete kapayıvermiştir: Çiller'in bu evi ziyaret etmesini bahane ederek ve öfkesini hiç çekinmeden açığa vurarak. Çünkü Ortadoğu'da tarihi süreç içinde çıkarcı politikalar en gerçekçi politikalar olmuştur. Körfez İşbirliği Konseyi'ni oluşturan 6 feodal şeyhliğin 670 milyar dolarlık kaynak aktarımından, herkes, ama özellikle de İsrail ve onun destekçisi Batılı emperyalist odaklar bir doların cent'ciğine kadar pay alabilmek için ellerinden geleni ardlarına koymazlar. Körfez İşbirliği Konseyi'ni oluşturan 6 feodal şeyhlik bu bölgede, Ortadoğu'da, tıpkı atmosfer olaylarında olduğu gibi bir bakıma alçak basınç oluşturmakta, bölgenin yoksul bölgelerinde oluşan yüksek gerilimli basınç olanak buldukça bu bölgeye hücüm etmektedir. Örneğin İran Şahı Rıza Pehlevi bu bir türlü önlenemeyen ve bölgede sürekli istikrarsızlığa neden olan yüksek basınç akımını önlemek için batılı emperyalistlere önemli bir plan sunmuş, ama batılılar bu planı kabule yanaşmamışlardı. Şah'ın bu planında üstelemesi ve gerekirse tek başına bu planı uygulamaya koyma girişimi yenilgisinin başlangıcını oluşturur. Çok kişinin sandığının tam karşıtındadır gerçek: Şahı içeride Ayetullahlar yenmiştir, ama Şah'ı asıl yenen, Ayetullahları destekleyen Batılı dış devletler, ABD, İngiltere, Almanya ve Sovyetler Birliği olmuştur. Bölgemizdeki gerçeklerin tarihsel arka planını görebilmek ve emperyalizmin 21. yüzyıla girerken niteliğinin ne olduğunu daha iyi kavrayabilmek için bu konuya kısaca değinmede olayı bütünüyle kavramamız açısından yarar görüyorum.

Kendisi de son derece önemli petrol üreticisi olan İran'ın petrol üretimini millileştiren Dr. Musaddık'tan iktidarı İngilizlerin desteğiyle alan Şah Rıza Pehlevi 1973 yılına gelindiğinde tüm petrol üreticilerini kendi devlet yapısı altında toplamak girişiminde bulundu. İşe önce OPEC'e girmekle başladı. 70'li yılların ortalarına doğru OPEC yalnızca Cezayir, Endonezya, Nijerya ve Venezüella'dan oluşuyordu. Basra Körfezi İşbirliği Konseyi'ni oluşturan şeyhlikler 70'li yılların ortasına değin OPEC üyesi değillerdi. Batılılar işte o ünlü adıyla ilk "petrol şoku"nu bu dönemde yaşamışlardır. Şah OPEC'e girer girmez petrolün fiyatını varil başına yükseltiverdi. O dönemin özelliklerinden en önemlisi yani 70'li yılların ortasında iki kutuplu bir dünyanın var oluşu ve batı emperyalizminin o dönemlerde son derece büyük bir bunalım içinde oluşudur. ABD 1968'de Paris Konferansı ile başlayan Vietnam yenilgisinin derin sancılı sürecine girmiş ve yenilgi yoksul Vietnam halkının o destansı büyük zaferiyle 1973 yılında noktalanmıştı. Dünya ulusları yüzyılın başında gördükleri ulusal bağımsızlık savaşlarının çok daha anlamlısını, daha derin boyutlusunu 1973'lerde bir kez daha görüyor, İkinci Dünya Savaşı'ndan daha çok bomba atılan bir ülke halkıyla birlikte ABD'nin koskoca bir savaş aygıtını, ordusunu ve tüm o korkunç donanımını önünde diz çöktürüyordu. İşte ünlü adıyla Vietnam sendromu bu dönemde ortaya çıkmıştır ve tüm ABD'ye, yalnızca ona da değil tüm kapitalist-emperyalist merkezlerin beyin kıvrımlarına yerleşmiştir. Bu Vietnam sendromu etkisini bugün bile sürdürmekte, örneğin ABD'nin Somali işgalinde, bir Amerikalı erin tutsak görüntüsünde tüm toplumda etkisini göstererek yönetimin Somali'den çekilmesine bile neden olabilmektedir. İşte dostlarım Şah, emperyalizmin bu en bunalımlı döneminde bir taşla birkaç kuş vurarak bölgenin en güçlü devleti olma düşüne kapılmış, Körfez İşbirliği Konseyi'ni oluşturan Körfez'deki irili ufaklı şeyhleri kendi çatısı altına toplama girişimine bu dönemde başlamıştır. Batılılara inandırmak istediği şey

şuydu kanımca: "*Bu 6 küçük yapay şeyhlik bölge için her zaman sorun oluşturmakta, örneğin 473 bin nüfuslu Bahreyn, 1,5 milyonluk Birleşik Arap Emirlikleri, ondan da küçük Umman şeyhliği, 2 milyonluk Kuveyt emirliği, 400 binlik Katar sultanlığı bunca petrol gelirinin tek sahipleri görünümüyle yoksul, aç, büyük nüfuslu komşularının kendilerine saldırılarını önleyecek, daha düzenli bir üretim ve daha düzenli bir kaynak aktarımı sağlanabilecektir. Bölgede petrol üreticisi olarak ve de halkı müslüman olan tek güçlü orduya sahip yalnız İran'dır ve İran'ın yapısı içine bu küçük devletler çekilerek düşmanlıklar önlenmiş olabilir. Batı çıkarları kesin bir güvenceye kavuşturulabilir.*" Aslında İran Şahı Rıza Pehlevi bu öneriyi öne sürmekte kendisince haklıydı ve Batılıların kesin desteğini alacağını da biliyordu. Kendisinin Batılıların hizmetçisi olduğunu gösteren bu somut veriler ortadaydı çünkü.

Gerçektende Şah'ın bu önerisi yabana atılacak gibi değildi. Zaten Şah önerisinin yabana atılmayacağını pek akıllıca (!) kestirdiği için ilk girişim olarak Körfez'de son derece stratejik önemi olan Şat-ül Arap bölgesini bir gecede ele geçiriverdi. Şah batılı emperyalistlere sunduğu öneride haklı pozisyondaydı, çünkü kendisi de bu şeyhler gibi İran halkının petrol gelirlerinden tam 200 milyar doları Batı metropollerine, onların şirketlerine, yatırımlarına ve bankalarına aktarmıştı. Güçlü ordusunun yanında çağın gördüğü en büyük istihbarat örgütünü oluşturmuştu. Adı SAVAK olan bu örgüt başta komünistleri, tüm yurtsever demokratları acımasızca katletmekle ünlüydü. Şah korkunç bir anti-komünistti ve Sovyetlere karşı NATO'nun Asya'daki boşluğunu bu en güçlü ordusuyla dolduruyordu. Ve güçlü ordunun tüm donanımını İran halkının boğazından kestiği lokmalarla sağlamış, Batılıların silah üretim fabrikalarının bir aralık tek siparişçisi durumuna gelmişti. 2500 yıllık bir devlet geçmişine sahip olduğunu tüm dünyaya kanıtlamak için inanılmaz görkemli törenler düzenliyor. Batı'nın tüm devlet yöneticileri bu yeni Pers kralını saygıyla selamlıyorlardı.

Zavallı şeyhlerin yüreği gümbürdemeye, ayaklarının bağı kesilmeye başlamıştı. Batılıların Şah'ı seçeceğine inanmaya başlamışlardı. Şatt-ül Arap'ın Şah tarafından işgaline hiç ses çıkarmamalarından. Öyle ya, 200 milyar dolar parayı Batılıların cebine koyan, ülkesinde en demokratik düşüncelere bile göz açtırmayan, 2500 yıllık bir büyük devlet geleneğine sahip, bunun yanında modern çağların en güçlü istihbarat kuruluşu SAVAK'ı gerçekleştirmiş bir Şah, miniminnacık kalıvermiş şeyhlerden çok daha çekiciydi. Ama herkesin unuttuğu bir gerçek vardı. Ve bu gerçeği hiçbir zaman kavrayamadan Şah sanıldığından da kısa bir sürede tüm güçlü ordusuna, tüm kendisine bağlı generallerine, ünlü SAVAK'ına, Batı'ya kaçırdığı 200 milyar dolara karşın tıpkı bir zamanların Çar Nikolası gibi gümleyip gitti. Belki yüzyılın başındaki Nikola gibi 3 günde değil ama 30 günde gitti. Şah'ın anlayamadığı gerçek şuydu: Emperyalizm sömürüden, bir başkasının sırtından alınan yüzdeler sonunda o başkasını kendisine "potansiyel bir tehlike" olarak ortaya çıkarmaktadır. Dostlarım bu öylesine önemli bir öğretidir ki, örneğin bugün Bill Clinton'ın dış güvenlik danışmanı Anthony Lake'in raporunda ve bu raporu açıklamasında tüm olgularıyla bulabilirsiniz. Aslında bugünkü başkanın danışmanı olan Anthony Lake cumhuriyetçiler döneminde hazırlanan "potansiyel tehlike" tezinin hazırlanışında silahlı kuvvetler alt komisyonunun başkanlığını yapıyordu. Bugün bu tez bütünüyle gündemdedir ve yepyeni ama temelde "bölgelerde hiçbir potansiyel tehlike yaratmayacak" deneyiminin ve görüşünün taktik boyutlarını güncelleştirmektedir. İşte zavallı şah tek uşak olmanın isteğiyle yanıp kavrulurken bu gerçeği göremiyordu. Öylesine göremiyordu ki, Tahran'da 2500 yıllık görkemli kutlamalarda Batılılar Pers uygarlığına övgüler düzerken Şah'ın bir numaralı düşmanları Ayetullahları bir bir Irak'a yerleştirmeye, Irak içinde örgütlemeye başlamışlardı bile. Buna özen göstermenizi diliyorum: Humeyni ilk örgütlenmesini Irak'ta yapmıştır. Hem de Saddam Hüseyin'in artık Irak'ta dizginleri iyice

ele almaya başladığı bir dönemde. Çünkü Irak'da 1972-74 yılları arasında petrol üretimini devletleştirme sürecini tamamlamış ve Saddam BAAS'ın en önemli yerine gelmişti. Humeyni'nin ve de öteki Ayetullahların Irak içinde, Şah'ın burnu dibinde örgütlenmelerini, Kum kentiyle bağlantılarının ve öteki halk katmanlarıyla ilişkisinin sınırlar boyu ve sınırlar içinde gerçekleşmesini kolaylaştıran adam, Saddam Hüseyin olmuştur. Ne ki Şah ağır basınca Batılılar Humeyni'yi ve öteki etkili Ayetullahları Irak'tan alarak Fransa'nın Cherbourg kentine yerleştirmişlerdir. Bu kentin seçilmesine neden Humeyni'nin sağlık durumuna en uygun kentin bu kent oluşunu batılı doktorların özenle hazırladıkları rapor belirlemiştir de ondan.

Ayrıntılara girmeden yalnızca şu unutulmuş gerçeklerin bölgemizdeki etkisini hala sürdüren konumuna dikkatinizi çekerek yetineceğim:

Şah'ı 20. yüzyılın ikinci yarısında, yani bu yeni Çar Nikola'yı yerinden edebilmek için Batılılar daha sonra bir kaşık suda boğacakları Humeyni'yi tüm teknik donatımlarla donatmışlar, onun Şah'a karşı İran halkını ayaklandırabilmesini Sovyetler'in de işbirliğiyle gerçekleştirmişlerdir. Öyle ki Humeyni'nin Cherbourg'da doldurduğu kaseti İran halkları birkaç saat sonra tüm İran'da dinleyebiliyorlardı. Çünkü Hazar Denizi kıyısına çok güçlü bir verici radyo istasyonu kurulmuş, İran halkları günü gününe, saati saatine Humeyni'nin yönlendiriciliğine sokulmuş ve başkaldırı bu yolla başlatılmıştı. İran'da yeraltında çalışan Şah karşıtı güçler olup biteni aynı yoldan, doldurdukları kasetlerdeki bilgilerle Humeyni'ye ulaştırıyor, onun önerilerini bekliyorlardı.

Hemen şunu vurgulamama izin veriniz: Aslına bakarsanız İran devrimi sanıldığı gibi yalnızca Ayetullahların örgütlülüğü ile sağlanmış değildir. Tüm Şah karşı güçlerinin özellikle de Şah'a soluk aldırmayan solcu güçlerin Şah'ın devrilmesinde çok önemli işlevler yüklendiğini artık herkes biliyor. Ama ***Dünya Gerçeği***'nin

bu bölümünün konusu İran İslam Devrimi olmadığı için, bilinmesinde çok yarar olduğunu bildiğim bu önemli ayrıntıların tartışmasını burada yapacak değiliz. Şah işte dostlar Körfez İşbirliği Konseyi şeyhlikleri için kabaran iştahının kurbanı olarak 30 gün içinde yerle bir olmuş, gerisinde İran halkının 200 milyar dolarlık zenginliğini ve parasını Batı metropollerinde bırakarak ölüp gitmiştir hem de o çok güvendiği başkentlerde yatacak yer bulamayarak, günahı kadar sevmediği Enver Sedat'ın Nil kıyısındaki bir villasında ne olduğu pek de bilinmeyen bir sayrılıktan göçüp giderek... İran halkının bu 200 milyar dolarının bir centini bile İran halkı geri alabilmiş değildir bugüne değin.

Humeyni'nin İran'a yerleşmesinden bu kez 18 ay sonra, dün kendisine destek olan Saddam bu kez 22 Eylül 1980'de Batı'nın iyice donattığı dünyanın üçüncü güçlü ordusuyla İran'a ve İran İslam devletine saldırmıştır. Çünkü Humeyni, yoksul İran halkına ait olması gereken bu 200 milyar doları geri istiyor, hem de Körfez İşbirliği Konseyi'ni oluşturan "büyük şeytan Amerika"nın uydusu 6 küçük şeytana ideolojik saldırıya geçiyordu. İşte dostlarım, bölgemizde alçak basıncı oluşturan ve yüksek gerilimli yoksul halkların basıncının Körfeze böylesine fırtınalarla yönelen akışının tipik bir örneğini, hemen ardımızdaki bir tarihi olguyla daha açıklığa kavuşturmaya çalıştık. Bu gerçekler El Aksa'da birkaç kez Kuran öpüp başa koyarak, ya da Mısır başkentlerinde göbek dansı seyrederek gizlenemeyecek kadar ciddi ve yarını belirleyici olgulardır.

Radyo Umut (13 Kasım 1994)

Petrol ve Dünya Halklarının Geleceği

Öncelikle bir, daha doğrusu iki kaygımdan yola çıkarak konuya başlamak istiyorum. Kaygımın birincisi, Ortadoğu sorunları üzerine aşağı yukarı bir aydır bir süre eğilmemizin sizleri usandırıp usandırmadığı, bu konunun artık kabak tadı verip vermediğidir. Bana sorarsanız, 21. yüzyıla girmeye hazırlanan dünyamızda Ortadoğu yarının en belirleyici dinamiklerinden biridir. Ve biz bir politik yanardağa benzeyen Ortadoğu'nun tam da volkanik tepesinde oturmaktayız. Ortadoğu sorunu yalnızca bu nedenle, yani bölgemiz olduğu için de en önemli değildir. Bu sorunun açılımı örneğin İslamcı eylemlerin de odağıdır. Ortadoğu'yu düşünmek çok yönlü gerçeklerin ve gelişmelerin temel eksenini dünya genelinde yakalamamıza da asıl katkıyı sağlar. Buna karşın Ortadoğu konusunda yaptığımız çalışmanın yine de sizi usandırıp usandırmadığı konusunda bilgilenmeye gereksinim duymaktayım. Bir ikinci kaygım da sorularınıza verdiğim yanıtlardan oluşuyor. Bantları dinlediğimde bazen soruların asıl temeldeki görüşüme yakın düşmediğimi görüyorum. Bunu nasıl giderebileceğimiz konusunda şöyle bir çözümü birlikte geliştirebileceğimizi varsayıyorum: Yanıtımdan sorusunun yeterince yanıtlanmadığını düşünen dostlar bu sorularının içeriğini yeniden gündeme getirebilirler ve yanıta karşı görüşlerini çok açık seçik biçimde belirleyebilirler. Bu bize önemli bir kazanım getirebilir. Bulanık hiçbir şeyin kalmaması yaşadığımız günlerin bize dayattığı bir zorunluluktur çünkü.

Bu bölümü *Petrol ve Dünya Halklarının Geleceği*"ne ayırdık. Çünkü petrol dünya enerji tüketiminin başlıca girdisi olmayı sür-

dürüyor. hem de gün geçtikçe artan bir önemde. Ortadoğu sorunu nasıl artık gezegenimizin başlıca sorunu olma özelliğini koruyor, bunu *Petrol ve Dünya Halklarının Geleceği* bölümünde bugün görmeye çalışacağız. Bu sorun hepimizi, geleceğimizi, çocuklarımızı ve torunlarımızı çok yakından ilgilendirmektedir çünkü. Ve dünya emperyalizminin, özellikle de dünya burjuvazisinin Anglosakson kanadı şimdiden dünya halklarının geleceğine yeni bir ipotek koymanın hazırlıklarını son derece sinsi bir biçimde gündemlerine almışlardır. Olayın yaşamsal önemi şuradan kaynaklanıyor: Dünya petrol rezervlerinin %66'sı ve yine dünya petrol dışsatımının hemen hemen yarısı, yani %48'i Ortadoğu bölgesinde oluşuyor. Uluslararası Enerji Ajansı'nın — ki dünya burjuvazisinin önemli bir kuruluş — son raporunda 2010 yılına geldiğimizde, yani göz açıp kapayıncaya dek kısa bir sürede, 15 yıl sonra, dünyamızın 27 milyon varil petrol üretimine günlük gereksinimi olacağını söylüyor. (Bkz. ***Le Monde Diplomatique***, Kasım 1994, Nikolas Sarkis) Yine bir başka etüde göreyse bu gereksinim aslında şimdiden başlamış, 1995'ten 1996 sonuna değin günde 1 milyon varil petrol açığı ortaya çıkmıştır. (Bkz. ***Le Monde Diplomatique***, Kasım 1994, Eric Rouleau) Uluslararası Enerji Ajansı'nın sözünü ettiğim raporuna göre 2005 yılına gelindiğinde bugün 17 dolar olan petrolün varil fiyatı 27 dolara yükselmiş olacak. Durumu doğru kavrayabilmemiz için bir başka açıklamaya daha değinmek istiyorum: Biliyorsunuz 1 Ocak 1995'te GATT anlaşmasının yerini Dünya Ticaret Örgütü alacak. Dünya Ticaret Örgütü'nün niteliği üzerinde duracak değilim şu anda. Ama hemen kesin bir biçimde şunu söyleyebilirim: 1995'te yürürlüğe girecek olan Dünya Ticaret Örgütü dünya burjuvazisinin 200 yıldır düşünü gördüğü, dünyayı tek başına yönetmek olanağının somutlaşmaya yönelmiş en belirgin örgütüdür ve de dünya halklarının yazgısına birçok kişinin ayırdına varamadığı bir biçimde egemen olma yolunda olacaktır. İşte bu örgütün başına geçmeye aday üç kişiden biri olan İtal-

ya'nın eski Ticaret Bakanı Renato Ruggerio geçen haftalarda Fransız ***Le Monde*** gazetesine yaptığı açıklamada şöyle diyordu: *"Bugünden başlayıp önümüzdeki 10 yıllık bir süreçte dünyamızdaki enerji tüketiminin yarısını gelişmekte olan ülkeler kullanacak. Çin, bugün ABD'nin tükettiği kadar petrol ve enerji tüketimine ulaşacak. İşte şimdiden petrol fiyatlarının ve öteki enerji hammadde girdilerinin fiyatlarının gelecekteki sorunu daha bugünden ortaya çıkmış oluyor. Ama biz doğrusu ya bu soruna nasıl yanıt verebileceğimizi çok açık seçik bir biçimde bilmiyoruz.* (Bkz. ***Le Monde***, 6-7 Kasım 1994)

Tüm bunlar geleceğin bilgisayarlarına yansıyan doğrular. Hiç kuşkusuz dünya uzmanlarının yanılgı paylarının şaşırtıcı ölçülerde olabileceğini düşünemeyiz. Çünkü bu raporların hazırlanmasında kimi yalnızca yalınkat uzman olmaktan öteye hiçbir hesabı olmayan insanlar da var. Tüm bunlara karşı denebilir ki insanoğlu bu gerçekleri bildiğine göre şimdiden önlemlerini de almaya başlamış olmalıdır. Yalnızca bu konu bile dostlarını, yani enerji tüketiminin dünyamızdaki paylaşımı ve kullanımı bile artık dünyamızın nasıl tek düzenlemeli ve enternasyonal boyutlara ulaşmak için eski kalıplarını zorladığını apaçık gösteriyor.

Ama sorunun çarpıcı ve çok kişiyi şaşırtan konumu şu: Dünya enerji tüketiminin %78'ini elinde bulunduran Batılılar bu raporlara karşın en küçük bir önlem almıyor, giderek dışa bağımlılıklarını artırıyorlar. Kendi tüketimleri konusunda önlemler alarak değil, bu bağımlılığı, işin asıl şaşılası yani var olan petrol rezervlerini ve petrol üretimlerinin kapasitelerini artırarak azaltmak yerine, kapasitelerini düşürerek bilinçli bir biçimde artırmalarında görüyoruz.

Bilinen bir gerçek de şu: Dünya enerji tüketiminin %78'ini oluşturan dünyanın sanayileşmiş 7 zenginiinin elinde aslında yeterince petrol rezervleri de vardır. Tüm bunlara karşın şimdiden önlem alınmamasını birçok kişi şaşkınlıkla izliyor. örneğin Dünya

Ticaret Örgütü'nün adayı bay Ruggerio bile "*Ne yapmamız gerektiği konusunda açık bir düşünceye henüz sahip değiliz.*" diyebiliyor.

Oysa dünya burjuvazisi bay Ruggerio'nun sandığının tam karşıtı ne yapacağını pek açık seçik biliyor ve pusuya yatmış yırtıcı bir hayvan gibi dünyamızda petrol krizinin başlayacağı önümüzdeki 5-10 yılı tüm hazırlıklarını yapmış bir biçimde bekliyor. Hem de petrole bağımlılığını çok hesaplı kitaplı bir biçimde artırarak.

Şimdi size aktaracağım şu tümcenin kaba anlatımı bana ait değil. Bu kaba tümce ABD'nin eski başkanlarından Carter'ın enerji bakanı James Schlesiger'indir. James Schlesiger Eylül 1992 yılında yapılan Dünya Enerji Kongresi'nde aynen şöyle diyor: "*Amerikan halkının Körfez Savaşı'ndaki payı şu oldu: Ortadoğu'da yaşayanların kıçlarını botlarımızla tekmelememiz, (yükselen petrol fiyatlarının dışalımı karşısında) Amerika'nın petrole bağımlılığını azaltmak için katlanmamız gerekenden çok daha kolaydır.*"

Ortadoğu halklarının kıçlarının botlarla tekmelenmesinin ne anlama geldiğini daha önceki konuşmalarımızda değinmiştik. Aslında bir yanılgının önüne geçmek için bir ayrım yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Körfez Savaşı denince akla 1991'in ocak ve şubat ayında gerçekleştirilen ve emperyalistlerin doğrudan kendi botlarını kullandıkları savaş akla geliyor. Oysa bu 2. Körfez Savaşı'dır ve 1. Körfez Savaşı'nda yani şubat 1979'da başlayan Irak-İran Savaşı'nda emperyalistler kendi botlarını kullanmamışlardır. Bunun için Saddam'ın botlarını cilaladılar, demirlerini sağlamlaştırdılar ve sonra ayağa kalkıp Saddam'ı selamladılar. Saddam'ın orduları 2 Şubat 1979'da dalga dalga İran içlerine ilerlerken selamlarını sürdürüyorlardı. Humeyni devrimini gerçekleştirdiği zaman petrol fiyatı bugünkü dolaylarında yani 17 dolardı. Bundan önceki bölümde petrolün varil başına fiyatının 17 dolarda tutulmasının neden gerekli olduğunu vurgulamıştım anımsarsanız. Bu, ya-

pay petro/dolar şeyhlerinin batı yatırımlarından elde ettikleri kazançları tehlikeye atmıyor ve emperyalizmin çarkları tıkır tıkır işleyebiliyordu. Ne ki Humeyni'nin, — şimdi burada ayrıntılarına konumuzla doğrudan ilişkin olmadığı için değinmeyeceğim — tutumuyla petrolün varil başına fiyatı birdenbire 34 dolara fırlayıvermiştir ve dünyanın 7 sahibi kendi dilleriyle söylersek "İkinci petrol şoku"nu birincisinden de yani Şah Rıza Pehlevi'nin 1973 yılındaki şokundan da ağır biçimde yaşamışlardır. O zaman kendi botlarını kullanma olanakları yoktu. Çünkü Sovyetler Birliği vardı ve Sovyetler TUDEH partisi aracılığı ile Humeyni'nin "büyük şeytan" ABD ve öteki irili ufaklı 6 küçük şeytana karşı açtığı ideolojik saldırıyı bütünüyle destekliyordu. Kısaca değinmede yarar umuyorum: Humeyni'nin bu ideolojik saldırısı öylesine önemli boyutlara ulaşmıştır ki neredeyse "Grev sözcüsünün" ne anlama geldiğini yıllar önce unutmuş olan petro/dolar şeyhleri artarda patlayan grevler karşısında ne yapacaklarını şaşırmışlar, görebilecekleri en korkunç düşleri görmeye başlamışlardı. Örneğin Suudi Arabistan'da bölgenin gördüğü en büyük ve uzun grevini Humeyni desteklemiş, TUDEH yönetmiştir o dönemde. Humeyni'nin ve Ayetullahlar'ın yalnızca ideolojik saldırısıyla da olayı doğru nitelendiremeyiz. Bu saldırıyı destekleyen güçlü bir orduyu hem de hiç zedelenmeden Ayetullahlar Şah Rıza'dan olduğu gibi devralmışlardı. Bu ordu en güçlü hava ordusuna sahipti. 1 milyonu aşkın tepeden tırnağa en modern silah ve ateş gücüyle donatılmış bir kara ordusu ve Körfez'de en güçlü deniz filolarına sahipti. İkinci petrol şoku öylesine bunaltıcı olmuştur ki, bu bunalım 1929 buhranını bile geride bırakmıştır ekonomi uzmanlarına göre. Ama önü çabuk alınabilmiştir Saddam'ın botlarını temizleyerek, önünde gelip botlarını cilalayarak ve petrol fiyatları 34 dolardan 40 dolara, 40 dolardan da 42 dolara tırmanırken, yani Ayetullahlar büyük şeytanı, petrol silahıyla kendi içinde vurmada son derece şaşırtıcı bir biçimde gelişmeler elde ederken, petrol 42 dolarda Wall Street'i

hallaç pamuğu gibi atarken, Saddam'ı İran sınırları içine sırtını sıvazlayarak salıvermişlerdir. Saddam'ın bu saldırısı tam 9 yıl sürmüştür ve dostlarım bu 1. Körfez Savaşı'nda Hürremşehirler(gül bahçeli şehirler) Huninşehirlere (yani kanlı kentlere) dönüşmüştür. İran'ın şimdiki Cumhurbaşkanı Rafsancani 8 Ocak 1991'de durumu şöyle açıklıyordu: "*Bu savaşta tam 1 milyon 200 bin insan can vermiştir. Savaş bize maddi olarak da 1 trilyon dolara patladı. 1980-'88 yılları arasında 15 kentimiz tümüyle, 1200 köyümüz yerini bile bulamayacağımız bir biçimde haritadan silindi. Bu korkunç yıkımın rakamsal değerleri bize bile abartılmış gibi geliyordu. Bu sayısal göstergeler gelişme durumundaki bir ülke için son derece ve de düşünülemeyecek kadar astronomik rakamlardır.*" Gerçekten de İran, 1989 yılındaki petrol üretiminin 20 kat fazlasını yani 65 trilyon 353 milyar riyali savaş harcamalarında yitirmiştir. 1978'de kişi başına petrol üretiminden gelen yıllık gelir 650 dolardan 120 dolara düşmüştür. Yine 1989'daki bütçe açığı, yani hemen savaş sonrası bütçe açığı %45'tir. Enflasyon savaş sürecinde %800'lere ulaşmıştır. Ve İran halkının %75'i bugün 40 yıl öncesinin, yani 1950'lerin İngiliz sömürgeciliğinin petrol üretimini tek başına denetlediği dönemin koyu sefaleti içine yuvarlanıp gitmiştir. Ve İran halkı, Şah Rıza Pehlevi döneminde kendisinden çalınan 200 milyar dolarlık petrolden gelen paralar kapita-metropollerin bankalarında boylu boyunca yatarken, aslında böylesine zenginken, örneğin IMF ya da Crédit Lyonaise'den 2 milyar dolar kredi alabilmek için bu metropollerin önünde diz çöküp avuç açar hale getirilmiştir. Dünya petrol rezervlerinin %9.2'sini elinde bulunduran zavallı İran halkları 200 milyarlık alacağına karşın böylesine muhtaç, avuç açar duruma gelmiştir Saddam'ın botlarıyla.

Ne ki 1. Körfez Savaşı'ndan sonra, bu kez Saddam batılıların cilaladığı botlarındaki İran halklarının kanı daha kurumadan kendisine kurulan bir tuzakla Kuveyt'e giriverince... İşte o zaman, daha önceki konuşmalarımızda değindiğimiz ikinci Körfez Savaşı'nı

bu kez Batılılar kendi botlarıyla gerçekleştirmişler ve "sıfır ölüm" teorileriyle 1.5 ay içinde kendilerinden yalnızca 3 kişi ölürken Irak halklarının 300 binini, sivil, asker, çoluk-çocuk demeden öldürmüşlerdir. Yine daha önceki konuşmalarımızda ve bazı sorulara verdiğimiz yanıtlarda Irak halkının içinde bulunduğu durumu anlatmaya çalışmıştık. Bu durum — aslına bakarsanız — bölgenin Kürt halkları da dahil tam bir rehin alınmasıdır. 2. Körfez Savaşı başlamadan önce James Baker Cenevre'de Tarık Aziz'e aynen şöyle diyordu: "*Sizi öyle bir duruma getireceğiz ki, bu durum, Irak halkı için endüstri döneminin çok gerilerine düşmek anlamına gelecektir.*" (Bkz. ***Le Monde Dip***. Kasım '94, Eric Rotileau) Başkan Reagan'ın Dışişleri Bakanı James Baker sözünü tutmuştur. Irak bugün gerçekten de endüstri döneminin gerilerine yuvarlanıp gitmiştir. Irak'ın elektrik santrallerinin %82'si yerle bir edilmiştir. Petrol rafinerilerinin %80'i kullanılamaz duruma getirilmiş, yine petro/kimya kuruluşlarının, telekomünikasyon ağının %80'i ağır bombardıman uçaklarıyla birer yıkıntı durumuna getirilmiştir. Yüzlerce büyük köprü, otoyollar, demiryolları, 300 modern lokomotif acımasızca hedef gözetilerek bir bir bombalanmıştır. Bu hedef gözetilen yıkımlar içinde çimento fabrikaları, alüminyum fabrikaları, büyük tekstil atölyeleri, elektrik kablosu üreten birimler, ecza depoları ve ilaç fabrikaları vardır. Ve Irak halkının 4 milyonu, geçen haftaki konuşmamızda da değindiğimiz biçimde uygulanan haksız ambargo nedeniyle hızla ölüm sınırına yaklaşmaktadır. 5 yaşından küçük 3 milyon 250 bin çocuk, sayıları saptanamayan hamile Iraklı kadın ağır hastalıklar içindedir. Ambargonun uygulandığı bu 3 yıl süresince ölüm oranları iki katına çıkmıştır. Irak'a nitrat satışı yasaklandığı için küçük yaştaki çocuklar da dahil, ameliyatlar anestezi uygulamadan yapılmaktadır. (Bkz. ***Le Monde Dip***. 24 Kasım'94, Eric Rouleau) İşte , önce Saddam'ın botlarıyla İran halkını ezenler, bu kez kendi botlarıyla Irak halkını ezerek Körfez'in bu iki büyük halkını ölüme, açlığa, zenginlik içinde se-

falete, kendilerine avuç açar duruma getirmeyi bilmişlerdir. Kullandıkları her litre benzinde İran ve Irak halklarının kanı vardır. Kullandıkları fuel-oillerin her biriminde Ortadoğu halklarının kemikleri de yanmaktadır.

Ama şu gerçeğin altını çizmeliyiz: Tüm bunların günahı yalnızca emperyalizmin değildir. Bu günahın faturasının ağırlıkla bir bölümü de İran'da Ayetullahlara, Irak'ta Saddam Hüseyin yönetimine aittir. Ayetullahlar iktidarın alınmasından sonra içeride, Halkın Mücahitleri, Halkın Fedaileri, Peyker gibi sol ve komünist örgütleri darmadağın eder, gençlerini acımasızca öldürürken, Saddam'da Irak'ta aynı işleri yapıyor, komünistleri, yurtseverleri, Kürt yurttaşlarını acımasızca öldürüyor, demokratlar ya ülkeden kaçıyor ya da demirparmaklıklar ardına atılıyor, böylece de emperyalizmin saldırısının altyapısı önce kendi içlerinde hazırlanıyordu. Size kesinlikle şu savımı ileri sürebilirim: Her iki halkın içinde komünistler ve gerçek yurtseverler bu dar kafalı yöneticiler tarafından temizlenmiş olmasalardı emperyalizm Ortadoğu'da bugün elde ettiği başarıları kesinlikle elde edemezdi. O nedenle bilimsel sol devrimciler artık kendilerinin öldürülmesinden ustalıkla kaçınmasını bilmelidirler halklarını ilerdeki asıl büyük yönelişlerinde yalnız bırakmamak için.

İşte, Carter döneminin Enerji Bakanı Schlesiger'in "*Ortadoğu halklarının kıçını botlarımızla tekmelemek petrole bağımlılığımızı azaltmaktan daha ucuza geliyor.*" sözünün ne anlama geldiğini Ortadoğu halklarının yaşam coğrafyalarında böylece açık seçik görüyoruz. Ama bu sözün asıl açılması gereken bir yanı, yani ikinci bir bölümü var.

Gerçekten de, Uluslararası Enerji Ajansı'nın ve öteki uluslararası araştırma gruplarının raporuna göre 10-15 yıl içinde bugünkü petrol tüketiminin yarısını yalnızca kalkınmakta olan ülkeler tüketecek ve de 2005 yılında petrolün varil başına fiyatı 27 dolar olacakken. Batılılar, özellikle de ABD neden petrole bağımlılığını

azaltmak için bugünden önlemler almıyor, petrol üretimini artırma yönünde en küçük bir girişimde bulunmaktan özellikle kaçınıyor? Yalnızca Çin 10 yıl sonra bugün ABD'nin kullandığı kadar petrol tüketecekse enerji tüketiminin %78'ini ellerinde bulunduran dünyamızın 7 sahibi neden bu büyük tehlike karşısında kıllarını bile kıpırdatmıyorlar? Gerçekten de ABD artık petrol aramalarının teknolojik yatırımlarına bilerek gittikçe daha az pay ayırıyor. Bugün ABD rezervlerinin 22,9 milyar varil olduğu biliniyor. Bu dünya petrol rezervlerinin yalnızca %2.3'dür. Rezervlerini çoğaltmak için hem de petrolün 17 dolar olduğu bu dönemde en küçük bir çaba göstermezken kendi ülkesindeki üretimin düşmesini de önleyici önlemler almaktan ustalıklı bir biçimde kaçınıyor. Örneklersek, ikinci petrol şokunun yaşandığı dönemdeki üretimini, yani 1979-80 yıllarındaki petrol üretimini bugün %17,2 daha azaltarak, üretimini günde 8 milyon 560 bin varilde tutuyor.

Oysa ABD günde 17 milyon 200 bin varil petrol tüketiyor. Apaçık gerçek şu: Bugün ABD'nin günlük petrol tüketimindeki dışa bağımlılık oranı yarı yarıya, yani dışa bağımlılığı %50. Bu bağımlılık 1985'te yalnızca %27'ydi. Uluslararası enerji kuruluşlarının dünya petrolüne 5-10 yıl içinde yarıdan daha çok bir artış gereksinimi olacağı raporları apaçık ortadayken ABD neden petrol bağımlılığını 7-8 yıl gibi süreçte %27'lerden %50'lere çıkarıyor ve bunun önlemini almak için hiçbir girişimde bulunmuyor? Bunun tek nedeni "*Ortadoğu halklarının kıçlarının tekmelenmesinin daha ucuz olduğu...*" mudur?

Gerçekse bambaşka, sinsi ve dünya halklarının yarınına ipotek koyacak bir planlamada yatıyor. Bu gerçeği ne yazık ki petrol konusunda uzman Nicolas Sarkis gibiler bile göremiyor. Dünya Ticaret Örgütü'nün başına geçecek olan adaylardan biri bay Rugg.rio tam bir safdillikle, "dünya ticaretinin bir politik araç" olarak kullanılmaması gerektiğini vurgularken, ortaya çıkacak enerji açığı konusunda ne yapabileceklerini bilmediklerini söylüyor... Oysa

emperyalizm biliyor. Ve hazırlanıyor. Bu hazırlık 10 yıl sonra dünya halklarını enerji tüketimi yönünden tümüyle kendine bağımlı kılmaktır. ABD dünyanın üçüncü büyük petrol üreticisidir. Ve bugün halen ABD'de üretime geçmemiş olan büyük yeraltı rezervleri kapalı olarak tutuluyor. İş bununla da kalmıyor. ABD'nin dev petrol şirketleri petrol bölgelerinde kuyuları işletme haklarını aldıktan sonra kapıyor, üretime geçmiyor ya da var olan üretimle yetiniyor. Örneğin ABD'nin önde gelen Texaco şirketi eski Sovyetler'in Timan Peşora bölgesinde petrol arama, çıkarma hakkını aldıktan sonra hiçbir şey yapmadı. Oysa Timon Peşora bölgesinde günlük üretime tam anlamıyla geçilince bunun 6 milyon varil günlük üretime ulaşılacağını Sovyet uzmanları daha önce saptamışlardı.(Bkz. ***Körfez'in Kutsal Adakları,*** Orhan İyiler) Yine Kazakistan'ın Tengiz bölgesinde dev Amerikan petrol şirketlerinden Chevron petrol çıkarma ve arama hakkını elde etmiş, ama bugüne değin Kazakistan petrolünde en küçük bir artış gerçekleşmemiştir. Türkmenistan'da da aynı durumu izliyoruz. Türkmenistan'daki 90 bin kilometre karelik son derece zengin petrol rezervlerinin bulunduğu bir alanda W. Geophsical üstlenmiş bulunuyor. 3 yıl önceki Moskova Anlaşması'na göre. Ve hiçbir sondaj işlemine rastlanmıyor.

İşte bu gerçekler apaçık bir biçimde şu olgunun gelişmekte olduğunu ortaya koyuyor: ABD, daha doğru bir deyimle dünya burjuvazisinin Anglo-sakson kanadı dünya petrol rezervlerini kapayarak, 5-10 yıl sonra 27 milyon günlük varil gereksinimiyle karşı karşıya kalacak dünya halklarının gelişme programlarını, kalkınma projelerini tümüyle kendine bağımlı hale getirecek ve dünya enerji tüketiminde tek egemen güç olarak tıpkı tarımda olduğu gibi dünya halklarının yazgısını kendine bağımlı kılacaktır. O zaman petrol kuyularını açacak, o zaman kendisinin belirlediği fiyatlarla petrolü satacak ya da "potansiyel tehlike gördüğü halklara" petrol satmama hakkını kullanacaktır. Bunun için Birleşmiş

Uluslar'ın Güvenlik Konseyi'ne başvurmasına bile gerek yoktur artık. Dünya halkları 7 zengin sahibin doğal ambargosuyla karşı karşıya kalacaklardır 10 yıl sonra. Çünkü ticaret kutsaldır ve özgürlüklerin en erdemlisidir. İstediğine satıp satmama hakkı vardır bu kutsal özgürlüğün. O nedenle Marksist olmadıkları için bay Rigerrio da, bay Sarkis de rakamların göstergesine karşın yalan yanlış sonuçlara ulaşıyorlar.

Gittikçe artan ve daha bugünden günde 1 milyon ton petrol açığı belirlenmiş dünyamızda, Batılıların hiçbir önlem almamalarının, kendi petrol kaynaklarında üretimini buna göre düzenlemelerinin bir başka nedeni de şudur: Körfez İşbirliği Konseyi'ni oluşturan şeyhliklerin kaynaklarını sonuna dek tüketmelerini sağlamak ve bundan elde edebilecekleri en üst düzeydeki geliri kendi metropollerinde oluşturmak. Feodal şeyhlikler tehlikeyi bildikleri için kendi halklarının yaşamlarını dışlayarak tüm yatırımlarını kendi üzerlerine yapmayı sürdürüyorlar. Bugüne değin 670 milyar dolarlık kaynak aktarımına tam bir vurdumduymazlık, tam bir açgözlülük ve acımasızlık, bencillikle kaynak aktarımı ekleyerek sürdürüyorlar. Körfez savaşları sırasında diz çökertilmiş iki büyük Ortadoğu ülkesi, İran ve Irak artık Körfez için hiçbir tehlike oluşturmaz iken salt 1993-1999 yılları arasında bu şeyhlikler tam tamına Batılılardan 65 milyar dolarlık silah alımına bağlandırılmışlardır. (Bkz. ***Le Monde***, Kasım '94, Sarkis) 2 milyonu bulmayan nüfusuyla bir Kuveytliye neredeyse bir Patriot füzesi, 400 binlik Katar sultanlığında 3-5 kişiye neredeyse bir tank düşmektedir. Böylesine silahlanan bu şeyhlikler kimin için silahlanmaktadırlar, hangi düşman için? Artık hiç kimse onlara başkaldıracak bir durumda değilken. Kaldıki böyle bir girişimin nasıl önlenebileceğini birkaç saat içinde Bill Clinton'ın 300 uçağı Körfeze yığıvermesiyle son olaylarda gördük. Öyleyse tepeden tırnağa bu silahlanma niye? Kaldıki ve de herkes biliyor ki, hep zenginlik içinde yaşamış bu şeyhlik kulları tembeldirler ve hiç de

savaşkan değillerdir. Böylesi bir gelenekleri de yoktur. Bu silahlandırmanın tek amacı vardır: Petrol gelirinden Batılıların silah satarak sonuna dek kar etmeleri ve kendi silah üreten dev firmalarının siparişlerini sürekli kılabilmektir. Bu gerçeği şu somut sayısal değerlendirme de apaçık görebilirsiniz: Amerikan bütçesinde 1 milyar dolarlık bir askeri kısıtlamanın gerçekleştirilebilmesi için 38 bin kişinin işsiz kalması gerekiyor. ABD böylece bütçesindeki kısıtlamaları petrol şeyhlerinden gelen gelirlerle, onları silahlandırarak işsizlik sorununa acımasız bir çözüm bulmuş oluyor. Ama göstergeler bunun çok uzak olmadığını da gösteriyor. Mc. Donnelle Douglas, General Dynamic, General Electric, Tecneco ve Reyheon gibi dev silah fabrikaları Suudi Arabistan'ın 7 milyar dolarlık bütçe açığı vermesini kaygıyla karşılıyorlar. Kuveyt bütçesi de açığını tüm önlemlere karşın kapayamıyor. Bu bütçe açıklarının şeyhlerin kişisel açıkları olduğunu sanmayınız. Onlar Batı'ya aktardıkları 670 milyar dolarlık kaynak yatırımıyla İsviçre'deki hesaplarını şişirmeyi noksansız sürdürüyorlar. Bu açık halkların açığını oluşturuyor. Zenginliklerinin artık azalmaya başladığının göstergesini oluşturuyor. Altlarındaki petrol azaldıkça zenginliklerinin düzeyi de artık hızla düşüyor. Kendi yaşam düzeyleri düştükçe Batıdakiler'in yaşam düzeyi belli ölçüde yükselme gösteriyor.

Emperyalizm yenilmez değildir. Halkların sömürüsü sonuna dek sürecek değildir. Anımsayınız Vietnam destanını. Anımsayınız Somalidekiler'in açlıktan kemikleri sayılı insanlarının o direnişini. Anımsayınız, İntifada'da Filistinli çocukların 1987'de başlattıkları ve binlercesinin ölümüne neden olan o destansı başkaldırışını. İsrail'in — bana göre 13 Eylül 1993'te barış sürecine sürükleyen — yenilgisinin başlangıcını o çocuklar oluşturdu. Ve unutmayınız diz çökertilemeyen Küba halkının direnişini. Ve unutmayınız ki halklarına ihanet edenler, Rıza Pehlevi gibiler, 200 milyar para kaçırmalarına karşın kaçırdıkları yerlerde yatacak yer

bulamazlar halkın direnişi bir kez gündeme geldi mi. Hırsız Körfez şeyhliklerini bekleyen yazgının da bu olduğunu yaşayanlar görecektir.

Petrolün dünya halklarının yazgısına el koyma planları 7 Batılı sahibin elinde budur ve bunun açığa çıkarılmasının başlıca görevi bilimsel sol devrimcilere ve kadrolara düşmektedir. Artık misyonunu bütünüyle yitirmiş bir dünya burjuvazisinin elinden dünyamızı kurtarmak, halkların ve emekçilerin kendi yazgılarını kendilerinin ellerine alması sorunu olmaktan da çıkıyor. Dünya ormanları, ağaçları, her gün debisi düşen o güzelim akarsular, ırmaklar, denizler ve içindeki türleri yok olmaya yüz tutmuş balıklar ve dünyamızın tüm böcüsü börtüsü bile bizden dünya burjuvazisinden kendilerini kurtarmamızı istiyor yok olarak, ölerek, kirlenerek ve bizi yalnızlaştırıp yoksullaştırarak.

Dostlarım, dünyayı dönüştürmenin kıvancıyla yaşamınızda mutluluklar diliyorum. Saygılarımı sunuyorum.

Radyo Umut (20 Kasım 1994)

Özelleştirmenin Ustalıklı Yalanları (I)

Kendini belirlemeye başlayan bir durumdan söz açmayı kaçınılmaz buluyorum. Belki yanıldığım söylenebilir. Ama kaygı duyduğum bir durumu sizlerle tartışma gereğini ertelenemez buluyorum. Çünkü öyle bir dünyanın sorumluluğunu üstlenmişiz ki, böylesi durumlarda dostlar birbirlerine en doğruları söylemek zorundadırlar. Bugüne kadar edindiğim iki izlenim beni kaygılandırıyor. Bunlardan birincisi ***Dünya Gerçeği***'ne uyguladığımız yöntemin doğru kavranmadığı ya da bu konuda benim yeterince başarılı olamadığım kaygısıdır. Bunun son derecede önemli olduğunu anlatmaya çalışacağım. Yöntemimizin bizi farklı kılan boyutu doğru bir biçimde kavranamazsa bizim eleştirilerimizin niteliği, ayrıcalığı ve de sonuçta ona bağlı olarak sunacağı dünya görüşünün bilinçli bir biçimde yansıtılması olanaksızlaşır. Örneğin Mehmet Doğan arkadaşım içiçe geliştirdiği görüşlerinde bana göre son derece haklı bir konumu saptamasına karşın kullanılan yöntemin ayrıcalığını saptayamadığından ya da benim bu konuda yeterince başarılı olamamaktan kaynaklanan bir karmaşaya düştüğünü görebiliyoruz. Ama dostlarım bu yalnız sayın dinleyicimin yanılgısı değildir, tüm doğru saptamalarına ve vurgulamalarına karşın, bu bazı dinleyicilerimizin sorularında da var olan bir yanılsamanın kendini dışa vuruşudur. Sayın dinleyicimin "eleştirilerinize katılıyorum ve bu eleştiriler her yerde her zaman yapılıyor" demesindeki yanılgı payının sonuçta bizi yine sayın dinleyicimin vardığı bir sonuca götürmesi kaçınılmaz oluyor: "Tüm bunlar doğru ama alternatif sunulamıyor." Dostlarım, eleştirilerimizin ayrıcalığında gizlidir alternatif programlarımız ve dünyayı yeniden

dönüştürme gücümüz, ama bunu diyalektiğin doğru kavranması ile gerçekleştiremezsek, eleştirilerimizin özgün doğrularına karşın yine de kendimizi savrulmaktan kurtaramayız. Bu yöntemin dinleyicilerimiz tarafından yeniden kavranması ve gözden geçirilmesi, ayrıcalığının ayırdına varılması bir başka yönden de kaçınılmazlaşıyor. Sol kesimin belli bir kanadı yani devrimci solumuz da sık sık bu yanılgıya düşüyor, eleştiri yönteminin diyalektik gerçeğine uzak düştüğü zaman bazen şaşılası bir biçimde örneğin küçük burjuva eleştirileri ile ya da sağ eleştirilerle birlikte aynı doğrultunun içine yuvarlanıp gidebiliyor.

Dünya Gerçeği'nin bundan sonraki programlarında hep karşılaşacağımız bir durumun yani dünyanın fotoğrafının doğru çekilmesinin, bu fotoğrafın analizinin en doğru bir biçimde yapılabilmesinin başarısı bizi diğer eleştirilerden ayrıcalıklı ve şaşmaz değerlendirmelere götüren yöntemimizin, **méthode**'umuzun iyice belirginleştirilmesinden geçtiğini bilmek zorundayız. Öyleyse şimdi yöntemimiz üzerinde durabiliriz:

Bizim yöntemimiz nedir?

Bizim yöntemimiz, **méthode**'umuz bilimsel sosyalizmin kullandığı ve bence 19. yüzyılın en büyük keşiflerinden biri olan diyalektik materyalizm yönteminin kullanılmasıdır. Bunun bir başka bilimsel adı da Marksist diyalektik yöntemdir. Bu öylesine etkileyici bir yöntemdir ki bugün, özellikle Batıda sağ düşünürler bile bu yöntemi kullanmaktan kaçınamaz duruma gelmişlerdir. Ama onlar bu yöntemin doğal uzantısından çıkacak sonuçlara özellikle politik alanda, devrimci bir atılım ve yorum getiremedikleri için sonuçta kendilerini sağ görüşlere savurup atmaktadırlar. Geçen yıl Fransa'da ***Le Monde*** gazetesinin düzenlediği bir sempozyumda katılımcı olarak bulunan sosyal bilimcilerin, dünyanın dört bir yanından, özellikle İngiltere, Almanya, ABD ve İtalya'dan katılan bilimadamlarının sundukları araştırmalar bir kitapta toplanarak basıldı. Aslında hiç de Marksist olmayan bu sosyo/politik uzman-

lar şu gerçekte birleşiyorlardı ve de liberal tutumlu ***Le Monde*** gazetesi de bu gerçeği apaçık duyurmakta hiçbir sakınca görmüyordu: "*Marx'ın kullandığı yöntem bütünüyle haklı çıkmıştır. Yani altyapının üstyapıyı belirlediği gerçeği hiçbir zaman bugünkü kadar kendini doğrulatmadı. Bunun gözden kaçırılmamasına bugün çok daha önem verilmesi gerekir. Ama Lenin özelikle emperyalizm konusunda haksız çıkmıştır.*" İşte dostlarım sosyo/politik bilimadamlarının yargısı bu. Onların Lenin konusundaki düşüncelerinin ne denli yanlış olduğu. Marksizmin son derece politik yorumunu yoğun bir biçimde içeren Lenin'in görüşlerinin devrimci sorumluluk isteyen yönüne yan çizmekten kaynaklanıyordu. Bunu ayrıca tartışacağız bir gün. Ama bu tarafsız bilimadamlarının, Marksist yöntemin dünyanın içinde bulunduğu bu karmaşaya doğru bir yorum getirebilmek için tek çıkar yol olduğunu söylemeleri de önemli bir aşamadır ve gerçeğin kendini kaçınılmaz bir biçimde dayatmasının sonucudur. Çünkü Marksist diyalektik yöntem, insanoğlunun yeryüzü macerasının en bilimsel tahlilini, çözümünü içeren, insanoğlunun mücadelesinin aşama aşama ulaştığı evreleri kendi içinde en damıtık bir biçimde oturtan önemli bir bilimsel keşiftir ve bilim sacayağının temeline oturtularak bugün de yolumuzu aydınlatmakta, olayları doğru kavramamızı, onlara doğru çözümler getirmemizi en sağlıklı bir biçimde gerçekleştirmektedir. Bu sacayağının üç ayağından biri Alman felsefesi, ikinci ayağı modern İngiliz ekonomisi ve üçüncü ayağı da Fransız sosyalizmine oturtulmuştur. Hiç kuşkusuz gerek Alman felsefesinin, gerek modern çağların İngiliz ekonomi biliminin ve de Fransız sosyalizminin gerilerinde nasıl binlerce yıllık insanoğlunun devinimini ve evrelerini içerdiğini, sonuçta vardıkları durakta Marksizmi nasıl oluşturduklarını burada söz konusu edecek değiliz. Ama şunu vurgulamakla yetiniyoruz: Bu yöntem eşsiz bir keşiftir ve bu yöntemin üzerine henüz yeni bir yöntem keşfedilip de onu bir yana itecek güce erişilememiştir. Bu yöntemin temel görüşü altyapının

yani belli bir aşamaya gelmiş toplumun üretim güçlerinin üstyapıyı belirlediğidir. Yani politik olarak üstyapıyı, devlet yönetimini, devleti ele geçiren güçler yani devleti ele geçirenler egemen düşünceyi de oluşturdukları gerçeğidir temel olan. Bunea yalın ve basit özetlenebilecek yöntemin insanoğlunun tarihsel süreçlerden nasıl geçerek oluşturduğunu, bu yöntemin oluşturulmasındaki tüm evrelerde ve bilimsel oluşumlarında görebilirsiniz. Ama şunun altını kalın bir biçimde çizmeliyiz. Bir düzenin eleştirisini yalnız Marksist yöntemi kullananlar yapmaz. Yani bir düzenin yapısını, üst ve alt kuruluşlarının eleştirisini sağ da yapar, küçük burjuvazisi de yapar, Marksistler de yapar. Bunu daha çarpıcı bir örnekle belirlemek için örneğin daha önce değindiğimiz 5 eylülde Kahire'de gerçekleştirilen *Dünya Nüfusu ve Kalkınma Konferansı*'ndaki eleştirilere bir göz atmamız yöntemimizin ne denli farklı olduğunu ve en bilimsel görüşleri ve olguların değerlendirilmesini içerdiğini apaçık görebiliriz. 5 eylüldeki Kahire Konferansı'nın dünya burjuvazisinin öne sürdüğü *"Dünyamızın yoksullaşmasına doğan bebeklerin neden olduğu"* görüşü sağ görüş sahiplerince de eleştirildi. Sağ görüşün dinsel kanadını oluşturan kilise ve müslümanlar örneğin dünya burjuvazisinin doğumların denetimi, gebeliğin önlenmesi ve kürtajın dünya devletlerince yasallaştırılması görüşüne büyük ölçekteki katılımlarla, kilise sözcüleri, başta Katolik kilisesinin lideri II. Jean Paul ile müslüman liderler şiddetle karşı çıktılar. Kahire'de son derece önemli gösteriler oldu. Kilise ve cami birlikte eylem koydu, birlikte aynı doğrultuda görüşler ileri sürdüler. Ulussuzlaşma aşamasındaki dünya burjuvazisinin sağcılığını kendi içindeki bir başka sağ böylesine eleştiriyordu. Ne ki, dünya burjuvazisinin içindeki küçük burjuvazinin temsilcileri kendi içindeki bu sağ akıma karşı çıkarak sosyal demokrasinin eleştirilerini yönelttiler. Küçük burjuvazinin temsilcileri, örneğin Benelux devletlerinden birinin kadın başbakanı, kadının kendi bedenini kullanma özgürlüğünden, doğumu denetlemek için insanların kul-

landıkları ilkel yöntemlerin kadınların ve çocukların ölmelerine neden olduğu savıyla karşı çıktı. Dikkatinizi çekmek isterim: Bu eleştirilerde yani sağın kendi içindeki eleştirisine ve küçük burjuvazisinin öngörülerinin ileri sürüldüğü Kahire toplantısında dünyamızın yoksulluğuna kapitalizmin ve emperyalizmin neden olduğunu söyleyen hiçbir görüş çıkmadı. Çünkü onların temsilcileri orada yoktu. Sosyalist sistem dağıtılmıştı çünkü. Oysa dostlar 1974 yılında Bükreş'te yapılan *Dünya Nüfusu ve Kalkınma Konferansı*'nda bu görüşler bütünüyle ve çarpıcı sayısal değerlendirmelerle öne sürülüyor ve Bükreş Konferansı'ndan, üçüncü dünya ülkelerinin de büyük katılımıyla şöylesi bir karar çıkıyordu: "*Dünya nüfusunun artışının önlenmesi ve kalkınmasının sağlanması öncelikle dünya halklarının sömürülmesinin önlenmesi ile doğrudan ilişkilidir ve dünya halklarının kalkınması nüfus planlamasının tek reçetesidir.*"

Dünya düzenini ve olayları eleştirme yöntemimizin ancak bize özgün olduğunun en belirgin örneklerinden birini de *Petrol ve Dünya Halklarının Geleceği* başlıklı bölümde bulabilirsiniz. O konuşmamda verdiğim tüm bilgiler dünya petrol uzmanlarının bilgilerine dayanıyordu. Ama hiçbiri, bu gerçeğin dönüştürülebilmesi ve insanoğlunun tuzaklardan hem kendisi hem de geleceği için kurtulabileceğinin yolunu yordamını gösteremiyordu. Çünkü Marksist değillerdi ve de Marksist yöntemi kullanmıyorlardı. Marksizm bize, yöntemi kullanıldığı zaman dünyamızın nasıl dönüştürülebileceğini de gösterir. Sözü uzatmadan bir örnek daha vermek istiyorum. AB'nin teknoloji ve gelişme biriminin başında bulunan Bay Riccardo Petrella'nın Batı basınında çıkan her yazısının peşine düşerim. Bay Petrella örneğin dünya firmaları arasında nasıl bir bütünleşmenin uygulamaya girdiğini açık seçik gösterir. Dünyanın yoksullaştığını da söylemekten kaçınmaz. Yeni bir "dünya sosyal kontratasının" gerekliliğini vurgular da bunun nasıl gerçekleşebileceğini söyleyemez. Bir dilekten öteye geçemeyen

bu yaklaşım ne denli istatistiki verilere dayanırsa dayansın dönüştürme konusunda kendi açmazını yaşamayı sürdürür. Claude Julien de böyledir örneğin. Bugünkü dünyanın haksızlıklarını şiddetle eleştirir. Ama sonunda hıristiyan puritenizmine gelip takılır. Bu örnekleri ABD'den, İngiltere'den, Almanya'dan çoğaltabilirim. Sonuçta ortaya çıkan gerçek şudur dostlar: İçinde yaşadığımız koşulları ancak en iyi biz eleştirebiliriz ve en iyi çözümü bu eleştirilerin içine biz yerleştirebiliriz. Çünkü bizim yöntemimiz sınıf temelinin büyük diyalektik keşfini içerir ve bunun gözden kaçırılmasına karşı önemli bir savaşım verir. Onun için bilinmelidir ki bizim yaptığımız eleştiriler başkalarına, sağın ve küçük burjuvazinin eleştirilerine hiç mi hiç benzemez. Dünya gerçeğine oturur ve felsefesi yönünden onu değiştirmeyi içerir. Eleştiriyi de olduğu yerde bırakmaz. O nedenle "bu eleştiriler her yerde yapılıyor" dememiz bizim yöntemimizi başkalarından ayırt etmekte zorluk çektiğimizi, yöntemimizi tam kavrayamadığımızı gösterir. Dünyamızın şimdi en büyük gereksinimi bu yöntemin kullanılması, bu yöntemi kullanacakların şaşmaz çabalarına yönelişidir.

Şöyle bir izlenim edindim; bazı dinleyicilerim yönelttikleri soruların temel içeriğinde sanki şöyle diyorlar: "Evet sosyalizme inanıyoruz. Ama sosyalizmin gerçekleşeceğine inanmıyoruz. Artık her şey çöküntü ve gerileme döneminde. Dünyamız bütünüyle dünya burjuvazisinin hegemonyası altına girdi. Bundan çıkış için ne nesnel koşullar ne de öznel koşullar yeterince olanaklı. Bize ne yapmamız gerektiğini bir alternatif programla söyleyenler de yok. Herkes darmadığın bir perişanlıkta burjuvaziye kaptırdığı mallarının peşinde koşuşturup duruyor. Bu malları, yani sosyalizmin ilkelerini kapitalizmin yengisine kaptıranlar o malların kapitalistler tarafından kendilerine bir daha hiç mi hiç geri verilmeyeceğinin bilincinde bile değiller. Dükkancı bir anlayışla kaptırılan malların etiketini yenileme uğraşı veriyorlar yalnızca. Ne yeni üretim malları çıkarmaya güçleri yetiyor ne de böyle bir çabanın somut belir-

ileri var...

Bu eleştirilerde haklı olan yönler var. ama temelde bu görüş /e yaklaşım bir karamsarlığa, mücadeleden kaçışa sırtını dayadığı .çin tüm haklı görüntüsünü yitiriyor, bizim yeni aşamalara ulaşmamızı da bu tutum ayırdına varamadığımız bir biçimde büyük ölçekte köstekliyor. Çünkü bu yaklaşım çevresine körlemesine bakıyor... Aslında, dünya burjuvazisinin ve Türkiye egemen çevrelerinin son yıllarda kazandıkları önemli başarılara karşın direniş sürüyor. İnsanlarımız direniyor. Önce direnme, sonra derlenip toparlanma süreçlerini yaşayacağız kuşkusuz. Örneğin işçiler, gençler direniyor. Sosyalizmin ilkelerine inanmış insanlarımız canlarını dişlerine takarak Devlet Güvenlik Mahkemeleri savcılarının tüm toplatma kararlarına karşın sorunlarımızı tartışan, kitlelerle bütünleşmek çabalarını sergileyen dergilerini çıkarıyorlar. Olağanüstü çabalar gösteriyorlar. Fransız yazarı Jean Paul Sartre'i hiç mi hiç sevmem ama onun bir sözünü de hiç unutmam: "*Dikkat edin burjuvazi sizi satın almak için pusuya yatmış bekliyor*" diyordu Sartre. Dergilerini, gazetelerini çıkaran bu insanlarımız türlü sıkıntılara katlanarak direnişlerini sürdürüyorlar, burjuvazinin kendilerini teslim almaması için her şeyi ellerinin tersiyle itiyorlar. Onları saygıyla selamlıyorum. Onları görmenizi istiyorum. Gençlerimiz direniyor. Öncü işçi kadrolarımız direnişlerini yeni kazanımlara vardırmak için direniyorlar. Ve düşünen insanlarımız direniyor, üstelik yüzlercesi hapishanelerde. Ve hapishanedeki politik tutuklularımız insanlık onuru ve sosyalizmin kazanımı için direniyorlar. Hiçbir ülkede olmayacak kadar düşünce ve politik suçlu bulunan ülkemizdeki demirparmaklıklar ardındaki bu dostları ve onların direnişini unutmamanızı istiyorum yine sizin adınıza. Onlar bize umut taşıyorlar. Onları taşıdıkları bu umut ve özveri için sizin adınıza selamlamama izin vermenizi diliyorum. Ve de bilimsel sosyalizmin ideolojisini, eleştirisini kitlelere, çalışanlara, yoksullaşan emekçilere, kısacası sömürülenlere taşımak için çaba

gösteren sosyalist partilerin çabasına gözlerinizi kapamamanızı diliyorum. Yüzyılımızın en büyük ayıbıyla mahkemeler bu partileri kapıyor ama onlar yine büyük bir özveriyle direnmeyi, yeniden kurulup ortaya çıkmayı başarıyorlar. Sizin için, insanlık için ve geleceğimiz için. Dünya direniyor. 1993 şubatında Bill Clinton'ın başkanlık seçiminden sonra ilk kez geldiği Avrupa'da, tesadüfe bakın ki Rosa Luxemburg ve Liebknecht'in öldürülüşlerinin yıldönümünde yüzbinlerce Avrupalı işçi mezarları başında toplanarak şöyle haykırıyordu: "*Rosa, Lenin, Liebknecht hiçbiriniz unutulmadınız. Ey dünya hakları ayağa kalkınız ve direniniz!*" Bill Clinton'un bu mesajı nasıl değerlendirdiği konumuz değil ama direnişin örneklerinin nasıl çoğaldığını, yeni bir dünya arayışının sosyalizmin ilkeleri temelinde nasıl gerçekleştirilebileceğinin ivme kazanan örneklerini size bir bir vermek isterdim. Kendinizi yalnız duyumsamamalısınız. Ve size çok görevler düştüğünü bilmelisiniz. İnanmak ve bir kenarda durmak yarınlarımızın ve gezegenimizin geleceğini tehlikelere atmaktır çünkü. İnsanın her zaman yapabileceği şeyler vardır. Bizim bile böyle karşı karşıya gelişimiz, diyalog geliştirmemiz bir şeyler yapılabileceğinin en somut verisidir işte. Çünkü sosyalizm 1793'ün ideallerini yani ekmek, barış, eşitlik, kardeşlik ilkelerini gerçekleştiremeyen burjuvazinin tamamlayamadığı, tamamlayamayacağı her geçen gün daha iyi anlaşılan misyonunu yerine getirmek, gerçekleştirmek için yola çıkmıştır. Bunu hiç ama hiç unutmamalıyız.

Şimdi yöntemimizin bize ayrıcalıklı ve yalnız bize özgü eleştirisi ile dünyamızı bir kasırga gibi kasıp kavuran özelleştirme programlarının içeriğini görmeye başlayabiliriz. Hemen ve öncelikle şunu söylemeliyim: Dünyadaki sosyal demokratların hemen hemen hiçbiri özelleştirme programlarına karşı çıkmıyor. Bu işin yalnız bize kaldığını söyleyebiliriz. Ayrıca sağın özelleştirme programlarına karşı çıkışındaki gelişmeleri yalnızca milliyetçi ve faşist nitelikli partilerin üstlenmesi onların gerçek bir alternatif su-

namayışlarındaki bunalımlarıyla geçerliliğini büyük ölçüde yitiriyor. Sağın bir kesiminin özelleştirmeye karşı çıkışlarının temelde, düzenin bugünkü aşamasının vardığı evreyi önleyemeyişleri ve önleyemeyeceklerinin derin çaresizliğini içeriyor ve yalnızca demagojik ya da popülist söylemlerde takılıp kalıyor. Bu söylem aslına bakarsanız 21. yüzyılın başındaki ulusalcı akımların yeniden üretilmesinden başka bir nitelikte değildir; o nedenle de başarılı olması olanaksızdır. Pazar ekonomisine bağlı kalındığı sürece bu ekonominin ne kadar serbest, ne kadar devlet denetiminde olması gerektiği tartışması varılan aşamada artık çok gerilerde kalmış eski bencillikleri içeriyor ve bu eski bencillik yeni bencilliğin bir devamı olduğu gerçeğini gizleyemiyor.

Özelleştirme programlarının dayandığı temel düşünceyi ve sınıfsal niteliğini kavrayamadığımız sürece özelleştirme programlarının ayrıntılarında boğulup gitmemiz işten bile değildir. Burjuvazinin tecimsel gelenekçi sağ kanadıyla, küçük burjuvazinin "öyle değil de şöyle yapalım" vıdıvıdıları içinde boğulup gitmek işten bile değildir. Özelleştirme programlarını savunan ya da belli ölçüde karşı çıkmaya çalışanların eleştirilerine bakınız: Olayın temel gelişme süreçlerini ve dinamiklerini hiçbir zaman kavrayabilmiş değillerdir. Çünkü dünya burjuvazisi 21. yüzyıla halkların yüzyıllardır biriktirdikleri ekonomik değerlere, çok yakın zamana değin son derece de verimli çalışan sanayinin verimliliğine el koyarak, daha açık bir biçimde söylersek kendine taze kan aktararak girmek istiyor; kaçınılmaz olarak gelinen bu süreci yaşıyor. Özelleştirme burjuvaziye kan aktarımıdır. Sonunda göreceğiz ki burjuvazi özeleştirmenin kanıyla kendini toparladıktan bir süre sonra yine bu işletmeleri küçük burjuvazinin sosyal demokratları ile devletleştirecek, kendisine yeniden kan toplamasını sağlayacaktır. Anımsamanızı isterim: Fransa'da sosyal demokratlar işe başladıkları zaman özel işletmelerin ve özel kişilerin elinde bulunan tüm firmalar iflasın eşiğindeydi. Fransız sosyal demokratları bunları

kamulaştırdı ve de verimli çalışan bu işletmeler canlanıp kanlanınca onun kanını, kendi halkının kanını burjuvaziye aktarmaya başladı. Bir süre sonra Thaetcher ve Gonzales ile başlayan süreçler hep budur.Bugün Avrupa Birliği'nde 8 milyon işçi kamu işletmelerinde çalışıyor. Tarımsal kesim dışındaki bu işçilerin ürettiği, tüm topluluğun ürettiğinin ve yatırımlarının %7'sini oluşturuyor. Bu kamu işletmeleri yani bizim dilimizdeki adıyla Kamu İktisadi Teşekkülleri'nin hiçbiri de zararda değildir. Müthiş verimli çalışmaktadırlar. Ama yine de özelleştiriliyorlar. Hem de UAP, AGF, ELF Aquitaine, Thomson Sa., Telecom gibi dev kuruluşlar tarafından. Bunların çoğu da ulusal stratejiler açısından son derece önemli köşetaşları oluşturmasına karşın ve de hiç zarar etmedikleri halde, verimliliğine kimsenin de itiraz edemediği bu dev kuruluşlar bir bir özelleştiriliyorlar. Öyleyse özelleştirmede amaç zararı önlemek ya da verimliliği artırmak değil, başka bir şey... İşte biz bu başka şeyi bulup çıkarmakla sorumluyuz. Bu sorumluluk bilincinin diyalektik gerçekçiliğiyle üçüncü dünya ülkelerinde zarar eden ya da ettirilen dev kamu işletmelerinin hangi yöntemlerle özelleştirildiğini, hangi amaca yöneldiğini, ileri kapitalist ülkelerdeki kamu işletmelerinin özelleştirmelerindeki yöntem ve amacı her ikisi de tek bir amaca yönelik ama yöntemleri değişik biçimde nasıl uygulandığını göreceğiz ve halklara nasıl yalan söylendiğini açık seçik saptayacağız.

Kapitalist metropollerdeki özelleştirme saldırısının yanında ve de asıl ağırlıklı olarak gezegenimiz genelinde uygulanmaya konan özelleştirme programlarının temel yönelişi üçüncü dünya ülkeleri ile, öteki adıyla gelişmekte olan ülkelerle, çökertilip teslim alınan sosyalist ülkelere uygulanan özelleştirme programlarının uygulanışındaki tıpatıp benzerliklerde kendini göstermektedir. Hiç kimsenin gözden kaçırmaması gereken şu gerçeğin altını kalınca bir çizgiyle çizmeliyiz: Dünya genelinde uygulamaya konan özelleştirme programları ve yöntemleri dünya burjuvazisinin üç büyük

üst kuruluşu tarafından bilgisayarlarla ve ona bağlı tüm politik aygıtlarla yönlendirilmektedir. Bu üst kuruluşlar IMF, Dünya Bankası ve de Brüksel'deki Avrupa Birliği komisyonunun 21 komiseridir. IMF ve Dünya Bankası'nın, bizim gibi gelişmekte olan ülkelerle ve eski sosyalist ülkelerle ilgili özelleştirme programlarının başına ünlü özelleştirme uzmanları; örneğin, Jeffrey Sachs ve öteki Harvard çıkışlılarla, Chicago Boys'lar yerleştirilmiştir.

Burada çok önemli bir özelliğin altını çizmeliyiz. Özelleştirme programları özelleştirmeye geçişi sağlayacak bir dizi ön hazırlığın yıllar süren titiz uygulamalarının ve denetimlerinin vardığı aşamadan sonraki artık en son uygulama sürecidir. Bu ön hazırlıklar süreci monetarist düşüncenin felsefesine uygun bir biçimde hemen hemen tüm ülkelerde, eski Sovyetler Birliği ile doğu Avrupa ülkelerinde, Latin Amerika ülkeleri ile Türkiye ve benzeri ülkelerde hiçbir ayrım gözetilmeden tıpatıp uygulanır. Özelleştirmeye hazırlık dönemi olan bu dönem üç aşamadan geçer: Bu üç aşama "Şok tedavisi" adı altında toplanmışlardır. Şimdi bu üç aşamayı özenle görelim ve belleklerimize iyice yerleştirelim:

Şok Tedavisi'nin 1. Aşaması: Özellikle borcunu ödemekte zorluk çeken ülkeler dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar parasal bir operasyon geçirirler. 1 trilyon 600 milyar dolar borçlu tüm ülkeler için bu yöntem tıpatıp uygulanır, üstelik ülkenin özellikleri hiç mi hiç gözetilmeden. Bu, birdenbire, hiç beklenmedik boyutlarda gerçekleştirilen ve gerçekten de **şok** etkisi yaratan bir devalüasyondur. Yani ulusal paranın dolar karşısında bazen %100'leri aşan oranda değer yitirmesi. Parasının dehşetli değer yitirdiğini gören ülke ekonomisi daha buna ayak uydurup uyduramamakta şaşkınlığını atamadan parasal operasyonun ikinci şok dalgası gelir. Bunun adı gerek tarımda gerek sanayide tüm devlet sübvansiyonlarının kaldırılmasıdır. Şokçular bunu şu yalan gerekçeye bağlarlar: Pazar ekonomisine planlı ekonomiden geçişte istemin stabilize edilmesi ve enflasyonist baskıların önlenebilmesi. Oysa çok kı-

sa bir süre sonra görülür ki ne enflasyon düşmektedir ne de ulusal paranın paritesi stabilize edilebilmiştir. Çünkü asıl amaç, halklardan gizlenen amaç, ülke ekonomisinin dolara bağlanması, yani ekonominin dolarize edilmesidir. Bu dönemi 24 Ocak Kararları'nda ve generaller darbesinde apaçık yaşadık. Anımsayınız o dönemin uygulamalarını, şok tedavisinin bu birinci aşamasını çok iyi kavrarsınız. Şok tedavisinin vardığı sonuç ülke ekonomisinin tam bir stagflasyon durumuna yani ekonomik durgunluk ve enflasyon karışımı bir noktaya geriletilmesidir.

Şok Tedavisinin 2. Aşaması: Bu aşama birincisinden hemen sonra başlatılan dış ticaretin tümüyle serbest bırakılması ve gümrük duvarlarının kaldırılması ya da sıfırlara yakın bir düzeye çekilmesidir. Devalüasyon ve hemen onun ardından tüm devlet sübvansiyonlarının kaldırılmasıyla büyük ve korkunç bir yer sarsıntısında kendi içlerinde çöküntüye uğratılan ulusal ekonomik kuruluşlardan hala ayakta kalabilenler varsa, onlar da bu ikinci ve daha kesin sonuçlu yer sarsıntısında tam bir enkaz haline getirilir. Bizde KİT'lerin zarar etme dönemleri işte şok tedavisinin bu ikinci aşamasında başlamıştır. Batı'nın ürettikleriyle başa çıkamayan devlet kuruluşları gerek ekonominin dolarize edilmesi, gerek sübvansiyonların kaldırılması, gerekse gümrük duvarlarının sıfırlara yakın çekilmesiyle ne yapacaklarını artık iyice bilemez duruma gelir, tam bir iflasın eşiğine sürüklenirler. Bu iflasın toplumsal muhalefetini çökertmek için "kutsal rekabet" anlayışı allanıp pullanıp — dünya burjuvazisinin ve yerli işbirlikçi burjuvazinin bu eski fahişesi — görkemli bir güzellikte televizyon ekranlarına salınıverir. Ve bu fahişe, tüm fahişeler gibi borçlandırır. Örneğin TC kurulduğundan 80'li yılların başına değin, yani 60 yılda yalnızca 15 milyar dolar borçluyken, bu "kutsal rekabet"in cilveleriyle yalnızca son 10 yılda 40 milyar dolar borçlandırılıvermiştir. Bundan amaç serbest pazarla önü açılan "kutsal rekabetin" tüm ülkenin egemenlik hakkını yani **souveraineIté**'sini bütünüyle felce uğrat-

mak, onu kendine bağımlı kılmak.

Şok Tedavisinin 3. ve Son Aşaması: Son aşama özelleştirmedir. Yukarıdaki iki aşamalı hazırlık süreci yaşanmadan hiçbir ülkede özelleştirme programları uygulamaya konmamıştır. Batılı uzmanların gözden kaçırdıkları bu gerçeğin ne anlama geldiğini gelişmekte olan ülke halkları çok iyi bilmektedirler yaşamlarındaki gerçeklerle. Batılı uzmanlar geri kalmış ülkelere uygulanan iki ön hazırlık aşamasını yaşamadan kendi ülkelerinde özelleştirme programlarıyla doğrudan doğruya karşı karşıya kaldıklarında ise, bu — bence çok önemli — iki aşamalı gelişmeye yeterince önem vermemekte dolayısıyla kavrayamamaktadırlar. Bu iki hazırlık aşaması sonuçta şu sloganla bütünleştirilir: "Devletin hastalıklı, zarar eden kuruluşlardan kurtarılması yani özelleştirme programlarının yürürlüğe girmesi."

Ülkemizde bu son aşama süreci başlamıştır. Burjuvazi avına sabırla yanaşmayı öğrenmiştir kolonyalist deneyiminden. Böyle dolana dolana yaklaşarak, örneğin Türkiye'nin 150 trilyon değerindeki KİT gayrimenkulleri ile fabrikalarının 100 milyar dolarlık değerine el koyma aşamasının altyapısını tamamlamış görünmektedir. Bir sonraki konumuzda özelleştirme uygulamalarının dünyamızda nasıl gerçekleştiğini, bize sunulan Arjantin, Meksika, Sovyetler ve Doğu Avrupa ülkelerindeki uygulamaların somut sonuçlarını çok şaşırtıcı bir biçimde göreceğiz. Burjuvazinin özelleştirmedeki ustalıklı yalanlarını gün ışığına çıkaracağız bilimsel yöntemimizle. Çünkü bu bizim ve çocuklarımızın, gezegenimizin geleceğidir. Saygılarımı sunuyorum.

Radyo Umut (4 Aralık 1994)

SORULAR ve YANITLARI

SORU: *Genel doğrular konusunda birtakım şeyler söylüyorsunuz. Bunlar hemen hemen her yerde doğru olarak kabul edilen şeyler. Bugün KİT'lerin özelleştirilmesinde, sosyalistlerin yalnızlığında ya da umutsuz olmamaları gerektiği konusunda, ben bunlara katılıyorum. Ancak şu var: KİT'lerin özelleştirilmesinde düştüğünüz bir yanılgı, biz sosyalistlerin düştükleri genel bir yanılgı var. KİT'ler gerçekten kamu kuruluşları mıdır? Bunu iyi gözlemlemek gerekir. Kaldı ki, Sovyetler Birliği'ndeki dağılma öncesindeki mülkiyet biçiminin dahi kamu mülkiyeti olup-olmadığı tartışılmaktadır. Oradaki devlet mülkiyetinin sonucu sosyalizm bugünkü geldiği noktaya gelmiştir. Bugün Türkiye'deki KİT'ler de kamunun değil, bir avuç azınlığın KİT'leridir. Elbette KİT'lerin, azınlık elindeyken kendi tekelci sermaye ve yandaşlarıyla birlikte bunalıma düştüğü zaman yapacağı şeyler vardır. Bir zaman onu özelleştirir, bir zaman da tekrar devlet güdümüne verir. Şimdi burada özelleştirmenin amacında gözden kaçırılan birşey var. Buna bütün toplantılarda tanık oluyorum. Bunun ne olduğunu biliyor musunuz? Özelleştirmenin asıl altında yatan şey sendikasızlaştırmadır. İşçilerin sendikalarda örgütlenerek emek güçlerini daha pahalıya satmalarına engel olmaktır. Bu daima gözden kaçırılıyor. Bunu siz de gözden kaçırdınız, başkaları da gözden kaçırıyor. İkincisi, KİT benim değil bir defa... İşçinin, emekçinin değil... Ne yaparsa yapsınlar beni çok ilgilendirmiyor. Koysun referandum sandığını önüme, sendikalaşmanın önündeki engelleri ortadan*

kaldırsın, ondan sonra KİT'i de kime satarsa satsın. Ben düşmanımı daha iyi tanıyabileceğim, daha somut bir şekilde mücadele edeceğim. Bugün işçiler ve emekçiler sanki KİT'ler kendilerininmiş gibi ve işsizlik korkusundan dolayı buna sahip çıkmaktadırlar. Bugün için geçerli olabilir bu. Bir bakıma doğrudur da, KİT'lerin özelleştirilmesine karşı çıkmak... Ancak, asıl amacı da gözardı etmemek lazım. Bu KİT'ler bizim değil. Bu KİT'ler, tekelci sermayenin yandaşlarının yani oligarşi dediğimiz azınlığın elindedir. Bu azınlığı iyi teşhir etmek lazım, işçi ve emekçilerin mücadelesini bu yöne yöneltmek lazım. Ben şimdi size soruyorum. Gerçekten KİT'ler, Kamu İktisadi Teşekkülleri adı üzerinde kamunun mudur? Ya da kamu kavramıyla neyi anlıyoruz? Onu da bana açıklamanızı istiyorum.

Bir sorum daha var. Sosyalist partilerden, birtakım gruplardan sözediyorsunuz? Onlar işçiler, emekçiler için bir şeyler yapıyor diyorsunuz. Yalnız değilsiniz diyorsunuz. Burada da bir yanılgı görüyorum. Önce yalnız olduğumuzu bilip, biri ikiye, ikiyi üçe, üçü dörde, dördü beşe katlamamız gerekiyor.Bu gerçeği de saptamamız gerekiyor. Bizim kahramanlık ve korkaklık psikolojisinden kurtulup, kendi somut gerçeğimizi diyalektik yöntemle hesaplayıp, ona göre hareket etmemiz lazım. Bir de söylediğiniz genel doğrulara katılmakla birlikte bugün dünyada sosyalistlerin sorununu açıklamanızı istiyorum. Bugün sorun diyalektik ve Marksist yöntemde değildir. Sorun sınıfların mevzilenmesindedir ve sosyalizme nasıl gidileceğindedir. Bu konularda açıklama yaparsanız, sevinirim. Teşekkürler.

O.İyiler: Öncelikle birinci bölümde anlattığım, yani özelleştirmenin bir defa dünya genelinde nasıl gerçekleştirilmek istendiğini ve bir üst yapı kuruluşu halinde, dünya burjuvazisinin gerek üçüncü dünya ülkelerine, gerek yoksul ülkelere ve de gerekse de kapitalizmin kendi içinde özelleştirme programlarını nasıl uygu-

lamaya başladığının öncelikle tespit edilmesi lazım. Yani yalnızca bize özgün bir sorun değildir bu, dünya genelinde bir sorundur.. Bundan ne amaçlanıyor peki? Biliyoruzki zarar etmeyen şirketler bile devletleştiriliyor. Ama sizin sorularınızın yanıtı bunlar değildir. Şimdi sizinle belki tartışmamız gereken asıl sorun şudur? KİT'ler bizim değil derken, bence ideolojik olarak veya kuramsal bir yanılgıya düştüğünüzü söylemek olanaklı. Biliyorsunuz, Marks gerek ***1844 El Yazmaları***'nda gerekse de ***Alman İdeolojisi***'nde açıkladığı ve Engels'in de daha sonraki sosyalizmin ne olduğu konusundaki açıklamalarında devletin bir üst yapı kuruluşu olduğu belirlemesi vardır. Yeni bir aşama olduğunu söyler, devlet olmak önemli bir niteliktir. 1923 yılına geldiğimiz zaman Lenin'in devlet kapitalizmini buluşu, NEP'le birlikte çok önemli bir buluştur aslında. Yani Lenin, devlet kapitalizmi derken, bugünkü KİT'lerin varlığını, KİT'lerin yani devlet işletmeciliğinin bir açılım getirebileceğini öngörmüş ve bana göre örneğin son derece başarılı bir biçimde, dünyada eşi benzeri görülmeyecek bir biçimde Sovyetlerde 5-6 yıl içinde 350 milyon insanın elektrifikasyon sorununu bu yöntemle çözmüştür. Şimdi soğukkanlı olarak düşünmek zorundayız. Yalnız Lenin şunu çok iyi vurguluyordu: Özellikle ***Toplu Yapıtlar*** 33. ciltte uluslararası bir konferansta bu konular çok iyi tartışılmıştır. "*Yanılgıya düşmemeliyiz, bunlar hiçbir zaman emekçinin değildir.*" der Lenin, "*Ama devlet kapitalizmi bir süreçtir.*" Yani sosyalizme geçiş sürecinin uygulamalarıdır. Eğer biz bunları kaptırırsak, eğer bunlar yeniden özelleştirme aşamasına gelirse — ki çok fazla bize sorun getirebileceği de yok! (Bunu da sosyalistlerin fazla büyütmemesi gerektiğini söylüyorum.) — böyle bir duruma geldiğimiz zaman, işte o zaman gerçekten şu olguyla karşı karşıya kalıyoruz. Burjuvazi, kendisine kan aktaran bu kuruluşları, iki de bir devrettirerek yaşama gücünü elde ediyor, süreklilik kazanıyor. Süreklilik kazanması işlerimizi ve dünyamızın sorunlarını büyütüyor. Dolayısıyla KİT'lerin

emekçilerin zaten olmadığını bilerek ama bunun bir aşama olduğunu vurgulayarak, ben özellikle ikinci konuşmanın bir bölümünde sosyalistlerin çok başka bir şeyi gözden kaçırdığını sizinle tartışacağım, bu konuya açıklık getireceğim. Ama bunları bilerek savaşımımızın hedeflerini doğru tespit etmek zorundayız. Sendikasızlaştırma sorunu bence burjuvazinin sorunu değildir. Örneğin sendikacı tanıdıklarım var. Onların bazıları zaten az kazanan, zaten zarar eden bir şirkette sendikacılık yapmanın güç olduğunu, politik anlamda da sınıfın bilinçlenmesini ertelediğini söylüyorlar. Bu da bir görüştür. Dolayısıyla olayları daha yalın, çok ciddi bir şekilde önümüze koyup tartışmak ve kitlelere yeni programlar sunmak zorundayız. Ben ikinci bölümde yalnızlığa değindim. Elbette yalnız değiliz, ama sanki yalnızmışız izlenimi veriyor dünya burjuvazisi bize. Böyle bir parçalanmışlık süreci yaşıyoruz. Bu parçalanmışlık sürecini, birbirimizle, işte sizinle benim yaptığım gibi, siyasi partilerle tartışarak yeni bir dünyayı kurmanın ön hazırlıklarını yapacağız mutlaka.

****

SORU: *Efendim size ilk önce sormak istediğim, siz Türkiye'de özelleştirmeye karşı mısınız, değil misiniz? Karşı değilseniz, Türkiye'de özelleştirme olur mu? Türkiye'nin toplum yapısını biliyorsunuz. İşçiyle işverenin, zenginle fakirin yapısını biliyorsunuz. Özelleştirmenin işçiye zarar getireceği açık. Zenginlerin cebini dolduracağı malum. Siz bu yapıda özelleştirmeye karşı mısınız değil misiniz bunu öğrenmek istiyorum?*

O.İyiler: Daha önceki açıklamalarımda ve telefon görüşmelerimde göreceksiniz düşünce mantığımı.

Şimdi benim için sorun karşı olup olmamanın ötesinde birşey. Karşıyım desem çok fazla anlamlı olmayacağını biliyorum. Karşı değilim demenin de çok anlamlı olmayacağını biliyorum.

Ama elbette karşıyım. Ama hangi açıdan karşı olduğumuzu diyalektik materyalizmin bulgularıyla ortaya getirip koymamız, bizim karşı oluşumuzun gerekçelerini verilere dayandırmamız gerekiyor. İkinci bölümde bütün propagandaya karşın bunları anlatacağım ve bir bir örnekler vereceğim. Liderler buna yanıt versinler hatta güçleri varsa sorgulasınlar. Bakın vereceğim rakamlar özelleştirme programlarının uygulandığı Sovyetler'de, Meksika'da, Arjantin'de, üçüncü dünya ülkelerinde ne sonuçlara götürdü insanları. Öyleyse bizim şimdiki sorunumuz bu değil. Aslında başlamış olan bu süreci pek engelleyebileceğimizi sanmıyorum. Bana göre belki engellenebilir ama başladı bu süreç. Bizim sorunumuz özelleştirmenin bugünkü aşamasında dünya burjuvazisinin kazandığı kendine göre haklı ideolojik saldırıyı ortadan kaldıracak yeni programlar, sosyalizmin yeniden inşasının ve kuramının verimliliğini kitlelerle bütünleştirmekten geçiyor diyorum. Ve kendimizi eleştirmekten kaçınmamalıyız diyorum. Biliyoruzki uygulamalarda bizim de başarısızlıklarımız oldu. Devlet kapitalizminin uygulanmasında büyük başarısızlıklar yapıldı. Sovyetler'le ilgili olan bölümde bunları anlatacağım. İkinci bölümde bunu daha rahat tartışabileceğiz.

Özelleştirmenin Ustalıklı Yalanları (II)

Bir önceki bölümde anımsayacağınız gibi, bizim özelleştirme sorununu gündemimize alışımız, eleştirel yaklaşımımızın diyalektik materyalist yöntemi kullanmadaki becerimizle, aynı konuyu eleştiren sağ ve küçük burjuva partilerinin yani bir bakıma sosyal demokrasinin eleştirilerinden hem içerik bakımından, hem de sonuçta getirdiği çözümler bakımından çok büyük bir farklılıklar taşıdığını, taşıyacağını belirtmiştik. Çünkü bizim eleştirilerimiz olayı yalnızca mikroekonomi bazında, diyelim yalnızca firmaların ve işletmelerin iyileştirilmesi, verimliliğini artırması temelinde ya da makroekonomi bazında yani ekonominin genel erekleri ve stratejileri konusunda görüşler ileri sürmekle yetinmez. Bizim eleştirilerimiz ya da değerlendirmelerimiz bütün bu yaşamın kendisini kapsar. İnsanların bundan sonra hangi değişikliklerle neleri yaşayacağının saptamasını yapar ve dönüşümün nasıl başlayabileceğinin büyük ölçekte belirgin gelişme sürecini saptar.

Ne denli doğru olduğunu bilmediğim bir anekdot vardır Kristof Colomb ile ilişkili. Kraliçe İsabelle donanmasının amiralliğini vermek için ünlü denizciler arasında açtığı sınavda düz bir masadaki cam üzerine bir yumurta koymuş. Ve sınava giren denizcilerden bu yumurtayı cam masa üzerinde, sivri ucundan dik tutmalarını istemiş. Sınava alınanların hiçbiri başaramıyormuş. Sıra Kristof Kolomb'a gelmiş. Kraliçe İsabelle içeriye giren Colomb'tan da aynı şeyi isteyince Kolomb yumurtayı sivri ucundan masaya vurup dik oturtmuş ve sınavı başararak amirallik rütbesini almış. Özelleştirme sorunu Kristof Kolomb'un yumurtası değildir. Yani o ka-

dar basit değildir. Yani "özelleştirmeye karşı mısın, değil misin?" diye yöneltilen soruların yanıtı "karşıyım ya da değilim" boyutunun çok ötesinde tüm yaşamı kavrayan bir süreç aşamasına girmiştir. Böylesi kolaycı çözümleri içeren davranışları kaldırmayacak kadar önemli bir boyut, küçümsenmesi olanaksız bir ağırlık kazanmıştır. Özellikle reel sosyalizmin uygulandığı devletlerin 21. yüzyıla girmeye 10 dakika kalmış bir zamanda dizlerinin üzerine çöküp teslim olmasından sonra. Herkesin bildiği gibi sosyalist devletlerin bir büyük bölümünde kolektivist sistemler geçerliydi. Kamu işletmeciliğinin %100'lere vardığı bir makroekonomik yaşam söz konusuydu. Sistemin işte bu temel omurgası özelleştirme olgusunun ivme kazanmasıyla kırılıp çökertilmiştir. Kolektivist sistemin beli, özelleştirme girişimleri ve onun haklılık kazanmış görünen felsefi, ideolojik saldırısıyla kırılmıştır. Bu belkemiğinin neden zayıfladığını, neden aslında pek de güçlü olmayan özelleştirme saldırısının bireyci girişiminin en uç noktalara vardığı ideolojik saldırısı karşısında dayanamayıp darmadağın olduğunu görmek zorundayız. Açıkça söylemekte yarar umarım: Bunu göremeyenler ne denli sosyalist söylemler kullanırlarsa kullansınlar, hem de en başta işçileri inandırabilecekleri yeni bir politik proje sunma olanağını kolay kolay bulamayacaklardır. İşte özelleştirme böylesi bir kapsama ulaşmıştır.

Özelleştirmeye karşıyım ya da değilim sloganının ya da davranışının olayı kavrayışımızda hiç de yeterli olmayışı gibi olayı salt bir sendikacılık anlayışıyla ele almak — bence — bundan da yetersiz ve sakıncalı sonuçlar içerir. Özelleştirmeyi sendikasızlaştırma amacına yönelik görmek, yalan yanlış kavranmış bir sendikalizm anlayışının, çok gerilerde kalmış bir **trade-union** anlayışının açmazına düşmek anlamına gelir. Kadrolarımızın bilmesi gereken, ama çok kez de gözden kaçırdığımız bir gerçeğin altını burada hemen çizmeliyim: Bilimsel sosyalizmin kurucuları bilimsel sosyalizmin büyük ideolojik verilerini hazırlarlarken bizim özel-

likle şu konulara dikkatimizi çekmişlerdi. Bilimsel sol devrimciler işçi partilerine ve sendikalizme karşı belli bir uzaklıkta durmasını bilmelidirler. ***Manifesto***'da bu gerçeğin hangi bulgulara dayandığını görebilirsiniz. Yani bilimsel sosyalistler yalnızca işçilerin çıkarlarını dar anlamda savunan işçi partileriyle ve trade-union yaklaşımıyla yetinmezler. Tüm üretim güçlerine ve insanlara yepyeni bir dünya sunmanın politik projesini aşama aşama geçiş süreçlerini içererek anlatırlar. Ve sonra dünyadan paranın kalktığı, devletin ortadan silindiği, herkesin herkese sorumlu olduğu bir dünyanın, işte asıl o zaman insanın altın çağının yeryüzünde başlayacağını söylerler. Biz parayı bile ortadan kaldırmak için yola çıkmışız. Bu idealimizi unutamayız, erteleyemeyiz. Olayları, "karşıyım-değilim", "amaç sendikasızlaştırmak ya da sendikalizmi ortadan kaldırmaktır" gibi dar kalıplar içinde değerlendirme alışkanlığı edinmişlerin bu yazılardan çok şey öğrenebileceklerini sanmıyorum. Ama onları yine de dinlemeye ve bugüne değin uyguladıkları yöntemlerle başarı elde edemeyişlerinin nedenleri üzerinde durmaya çağırmak isterim. Ancak böylece saldırıyı önleyebiliriz, yarınlarımızı kurabiliriz.

Bu konu üzerinde üsteleyerek durmamın bir başka gerekçesi de son zamanlarda özellikle özelleştirme programlarına ilişkin karşı çıkışların, hem devrimci sol parti ve kadrolarımızın, hem de tek tek devrimci çevre ve grupların çok yanlış bir yönteme yani **ouvriérisme**'e ve populizme düşmelerinde görüyorum. Asıl kan kaybına burada uğradığımızın henüz bilincine erebilmiş değiliz. Ve kitleler kendilerine -- halkımızın deyişiyle söylersek — yağ çekenlerden hoşlanmayacak kadar yaşadıklarının, kendilerine yaşatılan gerçeklerin bilincine ermişlerdir. Bu yöntemi kullananlar açıkçası burjuvazisinin sözcüleriyle başa çıkamaz duruma gelmişlerdir. Örneğin bayan Çiller televizyonlarda gün boyu özelleştirme şarkısının şu dizelerini söyleyip durmaktadır: "*Yurttaşlarım, 4 günde yalnızca 250 trilyon zarar eden kamu işletmelerinin sizi*

yoksullaştırdığının ayırdında değil misiniz? 700 bin işçinin cebine koyduğumuz bu parayla 5 milyon esnafımızın, yani milyonlarca köylümüzün, dar gelirlimizin yaşam standartlarını yükseltebiliriz. Esnafımıza bir yılda verebildiğimiz 10 trilyon krediyi yalnızca iki ayda zarar eden KİT'ler yutmaktadır. Çiftçimize, köylümüze neden daha çok kredi açmayalım? İş bekleyen gençlerimize neden kendi işlerini kurabilmeleri, kendi becerilerini geliştirebilmeleri için kredi vermeyelim? Tüm bunları sağlarsak ekonomimiz daha canlı, daha dinamik ve üretken bir konuma gelmez mi? İş bununla da bitmiyor. Bu zarar eden KİT'lerin yükünü özelleştirme ile devletin sırtından alırsak daha çok okul, daha çok sağlık hizmeti, daha çok güvenlik önlemleri alma olanaklarına kavuşmuş olmaz mıyız? Yurttaşlarım özelleştirme fukarılıktan kurtulmaktır." Evet bayan Çiller böyle diyor.

Çiller'in başdanışmanı, ulemadan Emre Gönensay televizyon ekranlarından birkaç kez yayınlanan açık oturumlarda bu şarkının en melodik tonlarını örneğin şöyle dillendiriyordu : *"Özelleştirme Türkiye Cumhuriyeti'nin bugüne değin gerçekleştirdiği en büyük siyasi reformdur. Yolsuzlukların engellenmesi için bir önlem niteliğinde olduğu için de özelleştirme siyasal nitelikte bir reformdur. (...) Hiç kimse özelleştirmeden dolayı zarara uğrayacak değildir. Özelleştirme gelirlerinin toplanacağı fonlar önce işçilerin ödentisinde daha sonra işletmelerin iyileştirilmesinde kullanılacaktır. Bu yöntemi kullanan devletler, örneğin eski Sovyetler ve Doğu Avrupa ülkeleri, Latin Amerika ülkeleri başta Arjantin olmak üzere bizden ileri giderek ekonomilerini son derece verimli bir biçimde iyileştirdiler. Onlardan geç kaldığımız için ne denli üzülsek yeridir. Ama artık yitirecek bir dakikamız kalmadı."*

Avrupa'daki Brüksel komiserlerinin teziyse şudur: *"Hantal kamu işletmelerinin maliyetleri özelleştirme ile daha aşağıya çekilecektir. Devlet tekeli kaldırıldığından dolayı Avrupalılar daha az para ödeyerek uçacaklar, daha az harcayarak trenlere binecekler*

ve daha az ödeyerek telekomünikasyon hizmetlerinden yararlanacaklardır. Ve daha az ödeyenlerin ellerinde kalan tasarrufları yeni harcamalarla, tüketime yönelerek ekonomiye dönecek, ekonomide canlılık sağlayacak ve işsizliğin önünü alacaktır." Dünya Bankası'nın Dünyada Gelişme Raporu'nda 1990 yılında, bankanın patronu Lewis Preston, özelleştirme programlarının dünya halklarının kalkınması için tek reçete olduğunu yazıyor ve özelleştirme gerçekleştirilirken "*Yoksulluk konusunda ciddi bir güç harcamayan hiçbir ülkeye parasal katkıda bulunmayacağız.*" diyordu. Ve IMF başkanı Michel Camdessus, "*Bizim önerdiğimiz iyileştirme programları — öteki adıyla özelleştirme — halkın yaşam düzeyini yükselten en iyi araçlardır.*" diyordu.

Yukarıda örneklerini verdiğimiz, örneklerini daha da çoğaltabileceğimiz ideolojik saldırı, özelleştirme olgusunun yalnızca firmaların el değiştirmesi, kamu sektöründen özel kişilerin eline geçişin bir bakıma mikroekonomi düzeyinde ele alınmaması gerektiğini bize apaçık gösteriyor. Özelleştirme programlarının dünyamızı kasıp kavuran bugünkü uygulaması öyle bir aşamaya gelmiştir ki, çok çıplak bir gözle bile bakılsa şu gerçek görülecektir: Özelleştirme, kapitalizmin son aşaması emperyalizmin kendi içinde son derece önemli bir ivme kazanarak yeni bir aşamaya ulaşmasıdır. Özelleştirme yalnız firmaların nasıl işletilmesi ya da verimliliğinin tartışılmasının ötesinde ulusların ekonomik kolonlarına son derece dikkatli, özenle hazırlanmış dinamitlerin yerleştirilerek patlatılması, kendi içine çökertilerek yeni yapılanmaların uygulanmaya alınması aşamasıdır. Kısacası emperyalizmin varabileceği en uç noktasıdır. Bunun böyle olup olmadığını en az 5 yıldır uygulanan özelleştirme programlarının getirdiği sonuçları — bizden ne denli özelleştirmenin ustalıklı yalanlarıyla gizlenirse gizlensin — görerek saptayacağız.

Özelleştirme programlarının en yoğun biçimde uygulandığı ülkelerin başında eski Sovyet toplulukları ile Doğu Avrupa ülkele-

ri gelir. Bunun başlıca nedeni de devlet işletmeciliğinin, kolektivist sistemin en yoğun olduğu ülkeler bu ülkelerdir de ondan. Yani biz bir bakıma özelleştirmenin başarılı olup olmadığını ya da ne olduğunu onun tam karşıtı bir sistemin uygulandığı rejime ve yaşam biçimine getirdiği sonuçlarda çok açık seçik görme olanağına sahibiz. Gorbaçov, Sovyetler Birliği Komünist Partisi 28. Kongre açış konuşmasında şöyle diyordu: "*Pazarın kendiliğinden mal değişiminde çok iyi organize olmuş mekanizmalara uzanan binlerce yıllık bir geçmişi var. Biz de iradeci yaklaşımlardan, — yani plancı ve kolektivist sistemden — hızla uzaklaşmalıyız.*"

İşte 1989'dan başlayıp günümüze değin serbest pazar ve özelleştirme programlarının Doğu Avrupa ve eski Sovyetler Birliği'ne getirdiği sonuçlar: Bir önceki bölümde değindiğim "**şok iyileştirme**" — ki bu şok iyileştirmesi özelleştirmenin önünü açıyordu — 1989-1991 yılları arasında Bulgaristan'da sanayi üretimini %22.3 düşürdü. Ulusal üretimdeki genel düşüş ise %11. Belki de planlı ekonominin en başarılı örneklerini tüm dünya kamuoyuna sunma aşamasına gelmiş Romanya'da özelleştirmeye geçiş süreci olan "şok bakımda" sanayi üretimi %38.9 düştü. Burada, Romanya ile ilgili hiç unutamadığım, unuttumak istemediğim bir ayrıntıyı kısaca vermek istiyorum: Romanya Cumhurbaşkanı Nikola Çavuşesku ve karısı Elena Çavuşesku darbeciler tarafından bir duvar dibinde kurşuna dizildikleri günün kanlı görüntüsünü batı televizyonları bir Romanyalı kadının filesini etlerle doldurmuş, kollarını kıvançla havaya kaldırmış görüntüsünde ustalıklı bir biçimde gizlemeyi başardılar. Romanyalı yaşlı kadın Batı televizyonlarına zafer şarkısını şöyle haykırıyordu: "*Yaşasın özgürlük. Her ay kişi başına 2 kilo et alabiliyordük. İşte şimdi yıllardan beri ilk kez bir çırpıda 4 kilo et alabiliyorum. Özgürlük budur işte...* Dünyanın en borçsuz ülkesi olan Romanya şimdi Doğu Avrupa ülkelerinin en borçlularının başında ve Cumhurbaşkanı Iliescu 15 gün kadar önce Paris'in yeniden kapısını çalıyor, kendisine bir miktar daha

borç verilmesini istiyordu. (Bkz. ***Le Monde***, 30 Kasım 1994) En gerici ve şovenist çevrelere sırtını dayamış olan Iliescu'nun ülkesinde özelleştirme programlarının uygulanmaya başlamasıyla birlikte sanayi üretiminin %38.9 düşüşü kadar ulusal üretimdeki düşüşün oranı da inanılmayacak ölçülerdedir: Tam tamına %13-15 dolaylarında. 4 kilo et filesini Çavuşeskuların kanlı cesetlerini gizlercesine havaya kaldıran yaşlı Romanyalı kadını düşünüyorum şimdi. Aldatılan, yanlış bir özgürlük anlayışının ihanetindeki Romanyalı yaşlı kadın şimdi yalnızca kaç gram etin peşinde? Serbest pazar ekonomisinin ve özelleştirme programlarının en erken başladığı Polonya'da sanayi üretimindeki düşüş %34.5. Ulusal üretimin bütünündeki düşüşse %14. Papa hazretlerinin kutsal desteğini almış işçilerini Lenin yontusuna sırtlarını çevirterek Jean Paul II'nin önünde diz çökertmiş olan bir zamanların Solidaritası'nın başkanı, şimdiki Cumhurbaşkanı Lech Walesa özelleştirme programlarının getirdiği sonuçları bakınız nasıl açıklıyordu: "*Avrupalılar bizi aldattı. Batı her şeyi kapitalist bakış açısından değerlendiriyor. Bize dediniz ki: Fabrikalarınızı kapatınız, insanlarınızı işsiz bırakınız. Gemi yapımına öncelik tanıyınız. Bu ötekileri de finanse edecektir. Biz bu dediklerinizi yaptık. Ve sonra siz bize gelip yine şunları söylediniz: Yooo, gemi yapımı da karlı değil... öyleyse gemi yapımından da caymalısınız. Size göre her şeyi başıboş bırakmalıyız (...) Sonuç: Bugün korkunç sorunlarla karşı karşıyayız. Fabrikalarımız artık durdu. Ve biz şimdi müthiş bir işsizlikle karşı karşıyayız.*" (Bkz. ***Le Monde***, 11 Eylül 1911) 1991 yılında Solidarité'nin programladığı ve 444 devlet işletmesini içeren özelleştirme programının uygulanmasını bugün, büyük çoğunlukla yine parlamentoya girmiş bulunan komünistler gözden geçiriyorlar ve uygulama aşamasını başlatıyorlar. Burada kısaca değineceğimiz birbirine zıt iki olgu var. birbirini zıt iki irade gibi: Polonya'daki komünist sistemin çökmesinden sonraki korkunç ekonomik çöküntü ve komünistlerin sosyal demokrat ilkelerle yeniden yöneti-

me gelişleri ve bu yönetimlerin tüm ertelemelerine karşın özelleştirme programlarını uygulamaya koymak zorunda kalışları... Burada çok çarpıcı bir durumla karşı karşıya kaldığımızı belirtmek zorundayız. 1989 yılında başlayan Doğu Avrupa ülkelerindeki kapitalist restorasyon dönemi hemen hemen tüm sosyalist ülkelerde halkın bir-iki yıl sonra dehşetli bir karşı koyuşuyla karşılaşmıştır. Litvanya'da, Beyaz Rusya'da, Ukrayna'da, Bulgaristan, Macaristan, Polonya'da eski komünistler yeniden işbaşına gelmişlerdir, 1992-93'te yapılan seçimlerde. Ne ki işbaşına gelen komünistler, şimdi çok büyük bir zorluk ve kuşatma içindedirler. Örneğin Macaristan'da kendilerinin tam karşıtı sağ bir partiyle koalisyon oluşturmak zorunda kalmışlardır Ulusal Meclis'teki ezici çoğunluklarına karşın. Nedeni apaçık ortada: "Şok tedavisi"nin birinci ve ikinci aşamasını yaşayan bu ülkeler yani ulusal paranın konvertibl edilmesi, tüm sübvansiyonların kaldırılması, gümrük duvarlarının indirilivermesi karşısında ulusal ekonominin kolonlarını oluşturan büyük kolektivist işletmelerin, hemen hemen hepsinin birer yıkıntı durumuna getirildiğini görmüşler ve bu işletmelerin gerek kendi aralarında gerek dışarıya borçlanmaları ile başlatılan süreci önleyecek ideolojik ve ekonomik tüm nesnel olguların ellerinden alındığını çok yalın ve çarpıcı bir biçimde görmüşlerdir. O nedenle "şok tedavisinin" uygulayıcıları bu süreç bir kez başladı mı artık geriye dönüşün olmadığını söylerler. Çünkü ekonomi dolarize edilmiş, IMF'in tüm denetim mekanizması bir ahtapot gibi ülkenin ekonomik yaşamını sarıp sarmalamıştır. O nedenle sosyal demokrat niteliğe dönüşen eski komünist partiler radikal önlemler almaktan uzaklaştırılarak şok bakımının hemen ardından gelen özelleştirme programlarını uygulamak zorunda kalmaktadırlar istemeye istemeye. Duraklamakta, durakladıkça, özellikle de tarımdaki kolektivist yapının özel mülkiyete dönüştürülmesindeki duraksamalarda, IMF hemen müdahale etmekte, dolara bağlanmış ekonominin can damarı durumuna gelmiş olan dolar girişini hemen ke-

sivermektedir. Oysa halk, özellikle Litvanya'daki seçimlerde ve Polonya'daki durumlarda diyalektik olarak köklü dönüşümleri istemektedirler, ama eski komünist partiler bu konuda radikal programlar içeren politikalar ve bir politik vizyon sunmaktan uzak düşmüşler ya da düştürülmüşlerdir. O nedenle işte Polonya'da, Polonya Meclisi'nde ezici çoğunluğu eski komünistlerin yeniden oluşturmasına karşın Polonya'nın Köylü Partisi'nin başbakanı Waldemar Pawlak özelleştirme programlarına 1 Aralık 1994'te yeşil ışık yakmak zorunda kalmıştır. Çünkü bu partilerin hiçbiri önceki dönemin kamu işletmeciliğinin işçiyi ve bir bakıma kırsal kesimi de ürettiklerine yabancılaştıran uygulamalarına karşın nasıl yeni bir sosyalist kamu işletmeciliği anlayışına vardıklarını söylemekten çok uzaktırlar. Ya bu eski komünist partiler sosyal demokratlaşmaktaki süreçlerini eriye eriye tamamlayacaklar ya da tabandan gelen devinimlerle kendi içlerinde yeni oluşumlar oluşturacaklardır. Yaşadıkça göreceğiz. Ama bu gerçek tablonun sayısal değerleri her gün artarak sürüyor ve ne IMF, ne özelleştirme yöntemleri bu felç olmuş Doğu Avrupa ülkelerinin ekonomilerine iyileştirme reçeteleri bulabiliyorlar. Böyle bir amaçları da yok. Bugün Doğu Avrupa ülkelerinde, sosyalist sistemin 50 yıllık sürecinde insanların hiç görmedikleri bir işsizlik oranı yaşanıyor; yani, 4.5 milyon işsiz ordusu. Gizli işsizlik ya da hantal işletmelerin varlığı bu rakamın ortaya çıkışını açıklamaktan gerçekten de çok uzaktır. Doğu Avrupa ülkelerinde kırsal kesim olgusu, hepimizi üzerinde düşünmeye çağıran bir devinimi hızla yaşıyor. Gözden kaçırmamamız için bunu örneklemeliyim: Litvanya'da eski komünistleri yine yönetime getiren seçim öncesi durumun, hangi boyutlarda için için gelişmekte olduğunu kırsal kesim sendikacısı Eveldes Baltchounas'ın şu çarpıcı açıklamasında bulabilirsiniz: "*Kırsal kesimde özelleştirme, köylüler kolhozlarda tohumlama çalışmalarını bitirdikten sonra gerçekleştirildi. Şimdi kırsal kesimde herkes şöyle diyor: Ürünümü yakacağım. Toprağı ben tohumladım ve*

başkaları, (50 yıl) önceki sahipleri gelip ürünleri toplayacaklar. Yok öyle şey..." Gerçekten de Litvanya'da, Batılıların ilk önce koparıp aldıkları bu eski Sovyet cumhuriyetinde yapılan ilk genel seçimler öncesinde Vilnius bölgesinde tıpkı bolşevik devrim öncesini andıran, kırsal kesimde ürünlerin, çiftliklerin ve tüm evlerin yakılması olayı ile karşı karşıya kalındı ve seçimleri eski komünist kadroların yerine kendini yenilemiş kadrolarının başına geçmiş olan genel başkan Algirdas Brazuauskas kazandı.

Doğu Avrupa ülkelerinde özelleştirme programları ile aslında nasıl bir soygun düzeninin yaratıldığını, bir ülkenin ekonomisini iyileştirmekten çok, onu dünya burjuvazisinin sömürü alanına çekmek anlamına geldiğini yukarıda verdiğim rakamlar apaçık gösteriyor. Doğu Avrupa ülkelerinde, "şok tedavisi" ile başlatılan özelleştirme süreçleri aslında bu ülkeleri üçüncü dünyalaştırmadır. Yani onların yeraltı, yerüstü tüm zenginliklerini sömürme, kanını iliğini kurutma politikasıdır ve orta gelişkin ülkelere uygulanan özelleştirme programlarından bir bakıma daha ağır sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Ama en ağırlıklı sonuçların eski Sovyetlerde olduğu kaçınılmazdır. Sayın Başbakan Danışmanı Profesör Emre Gönensay'ın Rusya'da gerçekleştirilen reformlar ve özelleştirmelerle Rus ekonomisinin bugün düzlüğe çıktığı yalanının ne anlama geldiğini oradaki uygulamalara kısaca göz atarak izleyelim.

Bolşevik devrimin anayurdunda özelleştirme programlarının vardığı sonucu bir Sovyet yurttaşının şu tümcesinde tüm çarpıklığı ile bulabilirsiniz: "*Yetmiş yıldır bize sosyalist sistemi oluşturan yurttaşlar olarak tüm işletmelerin, tüm fabrikaların, tüm toprakların sahibi olduğumuz söylenegeldi. İşte sonucu görüyorsunuz: Elimize tutuşturulan 10 ruble. Yani 30 dolar bile değil. (...) Şimdi bize söylenen hiçbir şeye güvenmiyoruz artık.*" (Bkz. ***Le Monde***, 3 Kasım 1992, Ekonomi eki)

Dünya burjuvazisinin özelleştirme programlarının yalnızca kamu sektöründe çalışan işçilere değil, tüm bir halkın geleceğine

saldırı anlamına geldiğini Rusya'daki uygulamanın vahşi boyutları kadar hiçbir şey belki de en doğru bir biçimde ortaya koyup kanıtlayamaz. Bunun, bu olgunun, yani özelleştirmenin tüm halkların geleceğine el koyma anlamına geldiğini Moskovalı ekonomist Andrey Kazgonov'un acıyla yaşanmış şu açıklamasında net bir biçimde görüp kavrayabilirsiniz: "*Halk sağlığı bütçesi, salt doktorların kendi özel muayenehanelerini açabilmelerini sağlamak amacıyla inanılmaz boyutlarda düşürüldü. Şimdi gerçekten ciddi bir bakıma gereksinimi olanlar artık ne yapıp edip özel muayenehanelere gitmek zorundadırlar. Nedeni de çok açık: Halk hastaneleri, hastanelere gerekli sağlık araç-gereçleriyle ilaçları satın alabilecek hiçbir devlet ödentisine sahip değildir artık. Bu hastaneler basit bir pansuman için gerekli araç-gereçten yoksun bırakılırken, öte yandan devletin ilaç fabrikalarında ilaçların ve de sağlık araç-gereçlerinin reyonlara tonlarca yığıldığını görüyoruz. (...) Aynı oyun eğitim sistemimizde de sürdürülüyor. Eğitimcilerimiz özel dersanelere, özel okullara, özel liselere itiliyor. Çocuklarına sağlam bir eğitim vermek isteyenler çocuklarını bu özel okullara göndermek zorundalar. Bu özel okullara gidebilenlerse alabildiğine azınlık. Halkın büyük çoğunluğu iyice araç gereçten yoksunlaştırılmış devlet okullarında eğitimlerini — yakıtsızlıktan üşüyerek de olsa — sürdürmeye çalışıyorlar.*" (Bkz.***Le Monde Diplomatique***, Kasım 1992, Jean Jacques Marie) *Özelleştirmenin Ustalıklı Yalanları*'nın bir sonraki bölümünde göreceğiz ki özelleştirmenin uygulanmaya konduğu Latin Amerika ülkelerinin hiçbirinde özelleştirmeden gelen paralardan — bize söylenen yalanların tam karşıtı — ne eğitime, ne sağlığa, ne halk yaşamının koşullarının iyileştirilmesine yönelik hemen hemen hiçbir pay ayrılmamıştır. Bu paralar borçların ödenmesi için kapitalist metropollerin Paris ve Londra Kulüpleri'ne bağlı bankalarına aktarılmıştır. Bizde de uygulamanın başka türlü olmayacağını size açıkça söyleyebilirim. Çünkü özelleştirmeyi yürüten dünya burjuvazisinin programında

halkların ne sağlık hizmetleri, ne eğitimleri ne de yaşam koşullarının düzeltilmesi hiç ama hiç söz konusu değildir. Anımsayacaksınız: ***Dünya Gerçeği***'nin ilk konularından olan *Bunalımın Yaklaşan Patlama Eşiği*'nde Rusya'daki nüfusun ölüm oranlarının ne boyutlara vardığını size açıklamıştım. Moskovalı ekonomist Andrey Kazgonov'un 1992 yılındaki yukarıdaki açıklamasından bu yana, yani özelleştirme programlarının, daha doğru bir deyimle söylersek kapitalizmin restorasyonunun iyice yoğunluk kazandığı süreçten bu yana Rusya'da nüfus 700 bin azaldı. Andrey Kazgonov'un sağlık hizmetleri konusundaki çarpıcı açıklamasının üzerinden bir yıl geçti geçmedi, yalnızca 1993 yılında 300 bin kişi doğal olmayan ölümlerle yaşamlarını yitirdiler. Rus gazeteleri bağırtılı manşetlerle çıkıyor, demiştim size: "Rusya'da demografik çöküntü", "Gittikçe azalıyoruz", "Bu yüzyılın sonunda %30 daha azalmış olacağız." Düne değin 2 trilyon 500 milyar dolarlık ulusal üretimle dünya ekonomisinde üçüncü sırayı alan Sovyet halkları, (Bkz. ***Le Monde Dip.***, Ağustos 1992) yoksulluğun en çarpıcı hastalıkları tifo, tifus, kolera hatta sıtma gibi hastalıklardan ölmeyi Çar Nikolas zamanından bu yana ne görmüş, ne tanımıştı. İşte şimdi bu hastalıklarla 3 yıl gibi kısa bir süreçte 700 bin kişi ölerek I. Dünya Savaşı'nın koşullarında yaşıyorlar, yaşatılıyorlar özelleştirme programlarıyla. Devlet hastaneleri çökertilerek ve devletin ilaç fabrikalarının reyonlarında tonlarca ilaç toplanarak. Bu ilaçları nomenklaturanın azgın kadroları hem içerde hem yabancı ülkelerde karaborsadan tezgahlayıp satıyorlar. Daha düne değin 350 milyonluk Sovyet halklarının ortalama yaşam süresi 72-75 yaşken bugün Afrika ortalaması olan 59 yaşa düşürülmüştür ortalama yaşam süreleri. Hiç kuşkusuz yalnızca sayrılıklardan ölmüyor eski Sovyet halkları; açlıktan, işsizlikten, gıdasızlık ve yoksullaşma sınırının altına yuvarlanıp gidivermişliğin getirdiği derin bunalımlardan, streslerden de sessiz sedasız orada burada yığın yığın ölüyorlar. Çünkü emperyalizmin global saldırısının en uç noktası olan özel-

leştirme süreçlerinde hizmet sektörünün dışında yalnızca malzeme üretimindeki düşüş %15'tir. 1991'den 1994'e değin enflasyon oranı ortalaması yıllık %500. Bazı yıllarda özellikle şok tedavisinin ilk döneminde enflasyonun %1000'leri, %1200'leri bulduğu gözlendi. Bugün ayakta kalabilen endüstri ancak %30-35 kapasite ile çalışabilmektedir. Asıl tehlikeyse bu endüstri için şu gerçekte yatıyor: IMF'in **stand by** anlaşmasına koydurduğu ve bizde de özelleştirme yasasına girmiş olan, zarar eden işletmeler, zararlarını karşılayamaz ve de özelleştirme olanağı bulamazlarsa iflas masasına yatırılarak tasfiye edilirler, ilkesi uygulanırsa, Rusya'da ayakta kalabilen işletmelerin üçte ikisinin de kapatılacağı gerçeğidir ve gerek Dünya Bankası gerek IMF bu konuyu Rusya Federasyonu hükümet başkanı Victor Çernomirdin'e son zamanlarda sık sık anımsatır olmuştur. (Bkz. ***Le Monde Diplomatique***, Aralık 1994, Marie Lavigne) Resmi raporlara göre çalışan nüfusun %5'i işsizdir. Herkes biliyor ki bu oran en az %12'dir yani iki kat. (Bkz. agi.) Ve bazı bölgelerde %25'lere ulaşmıştır işsizlik oranı. Yoksulluk sınırının altında yaşayanların oranı %30-40'ları bulmuştur. Yani ayda 20 dolarla geçinenlerin oranı. Bizim paramızla bugünkü değeri üzerinden ayda 750-800 bin lira. Rusya halklarının komünist parti seçkinlerine bir zamanlar taktıkları adların değişik biçimde "görevliler kastı" anlamına gelen "Nomenklatura", "apparatçik" ya da "haydutlar iktidarı" anlamına gelen "Bandocratie" adlarının yerini bugün demokrasi sözcüğünden yola çıkarak **demokratiya** yani pislikler kastı, özelleştirmenin yerine de "Üç kağıtçılar, batakçılar" tanımları yer almıştır. Geçen yıl Moskova'yı ziyaret eden önemli bir işadamı ***Le Monde*** gazetesinde yayınlanan bir yazısında bu *demokratiya*'nın, yani özelleştirme programlarıyla nomenklatura'dan, "görevliler kastı"ndan adı şimdi "pislikler kastı"na dönüşmüş bu sınıfın durumunu şöyle açıklıyordu: "*Derin bir şaşkınlık içindeyim. İlişki kurduğunuz her yetkili sizin elinizde ne kadar dolar olup olmadığını merak ediyor yalnızca ve bundan*

alacağı rüşveti düşünüyor. Düşündükleri tek şey para. Paradan da doları anlıyorlar. Ve ellerine geçecek birkaç dolar karşılığında ze devlet içinde göstermeyecekleri hiçbir sır ya da yardım etmeyecekleri hiçbir konu yok.."

Özelleştirme programlarının nasıl bir kapsam içerdiğini görüyorsunuz. Olay 4 günde 2.5 trilyon zarar eden şirketlerin ve orada çalışanların çok ötesinde halkların geleceğini kapsayan boyutlara ulaşmıştır. Bu zarar eden şirketlerin nasıl zarar ettiklerini ya da ettirildiklerinin teorik ve ekonomik açıklamasını *Özelleştirmenin Ustalıklı Yalanları*'nın bir sonraki bölümünde Rusya'daki uygulamaların açıklamasını sürdürerek ve Latin Amerika ile öteki ülkelerde örneğin Meksika ve Arjantin'deki örnekleriyle açık seçik göreceğiz. Biz, üst düzey yetkililerin, başbakanlık danışmanlarının, parlamentoda hükümetle işbirliği içindeki muhalefetin kendi sınıfsal çıkarları için nasıl işbirliği içinde doğruları saptırdıklarını, özenle gizleyip yalan söylediklerini kanıtlamayı sürdüreceğiz. Bunu hem de bize örnek olarak gösterilmeye çalışılan — Başbakan danışmanı ve başbakanın kendisinin de yaptığı gibi — Meksika, Arjantin ve Rusya Federasyonu ile eski Sovyet halklarının bugün içinde bulundukları durumları çok net, gerçekçi bir biçimde yeniden göstererek ve boyutlarını açarak gerçekleştireceğiz. Söz konusu olan geleceğimizdir çünkü.

Radyo Umut (11 Aralık 1994)

SORULAR ve YANITLARI

SORU: *Konuşmalarınızda bir şey gördüm. Zenginin malı züğürdün çenesini yorar der gibi bir tavır gördüm. Teorik metinlerle ve kavramlarla sorunu önümüze yığıyorsunuz. Yalnız bu sorun işçi sınıfının yakıcı bir sorunudur. Ve işçi sınıfını ilgilendiren bir sorundur bu. Ama işçi sınıfının bu şekildeki konuşmalarla hiçbir yere varacağını düşünemiyorum. Geçen haftaki konuşmanızda NEP politikasını söylediniz. NEP politikasının, hangi hükümet, hangi siyaset altında kullanıldığını gözardı ettiniz. NEP politikası, yeni kapitalizmdir. Üretimi artırmak için Lenin'in uyguladığı politikadır. Yani üretim düşmüştü. Üretimi yeniden artırmak gerekiyordu. Küçük işletmeleri kamulaştırmak yerine, özel şahıslara vererek üretimi işletmek zorunda idi. Çünkü Sovyet ekonomisi çökmüştü ve o zaman NEP politikası başarılı sonuçlar almıştı. Başta sosyalist bir iktidar vardı ve sosyalizm bu ekonomi politikasını önemle uygulamıştı. Biz aynı şeyi, yani NEP politikasını kapitalist sistem anlayışı altında uygulasaydık sonuç alamayacaktık. O yüzden özelleştirmenin veya kamulaştırmanın hangi politikalarının nerede başarılı olabileceğine gözatmak gerekiyor. Türkiye'de şu anda özelleştirme sonucu üretimin düşeceğini öne sürmeniz doğru değil. Başarılı da olabilir. Çünkü şu anki özelleştirmelerde bir defa teknoloji çok geri, yarın burjuvazi bunların teknolojilerini yenileyerek üretimi artırabilir. O kadar yabana atılacak bir düşünce değil bu. Önemli olan burada yatan kuramsal anlayış. Dünyadaki örnekleriyle açıklıyorsunuz bunu. Ama bizim sınıfa bunu açıklamak lazım. Burada bunların özelleştirmedeki amaçlarının*

demokratik örgütlenmeyi yok etmek olduğunun bilince çıkarılması lazım. Yoksa mülkiyetin kendilerine geçme sorunu değil. Bakınız ben bir örnek vereyim. Asil Çelik olayı var. Asıl Çelik kimindi Koç'undu.. Battı...Sonra devlet aldı, kurtardı, geri verdi. Bunu açıklamanız gerekiyor. Burada çok alıntılar yapmanız yerine sınıfın kendisine iğneyi batırmanız gerekiyor. İşçi sınıfına ve çalışanlara iğneyi batırmak lazım. Çünkü bir şey anlamıyor artık onlar. Bakınız izliyorum. Özelleştirme kendi sorunları değilmiş gibi bir problemle karşı karşıyalar. Mülkiyetin karakteri konusunda devleti savunuyor konuma düşüyorsunuz. Böyle bir bakış açısı bizi devlet mantığına götürüyor.

O.İyiler: Benim anlattıklarımın sınıfın kendisine bir şeyler söylememesi; teorik yığıntılarla olayı kavratma aşamasını ertelemiş olmama dikkat etmem gerekiyor. Soruna dikkat edeceğim. Benim burada kullandığım bir yöntem var. Ben buna özen göstermenizi istiyorum. Ben bunu bir de kadrolarımızın yani sosyalist mücadeleyi yürüten devrimci kadrolarımızın da bilgilenmeleri için, onların dikkatini çekebilecek değerlendirmeler içermesi açısından yapıyorum. İkili bir amaç gözetiyorum. Birincisi, radyoyu dinleyen kitlelerin konudan bilgilendirme süreçlerini artırması. İkincisi, bu konuda zaten bilgilenme ve mücadeleleri olan arkadaşların rakamsal değerlendirmelerin içinden gözden kaçabilecek olan bazı olguları bundan sonra daima gündemde tutabilmelerini sağlayabilmek. Şimdi özelleştirme başarılı olabilir. Sizin bir idefiks demeyeyim ama son derece yoğun olarak dikkat çekmeye çalıştığınız bir konu var. Buna kendinizi çok inandırmışsınız. Sendikasızlaştırma ile ilgili görüyorsunuz özelleştirmeyi. Elbette demokrasiyi ortadan kaldırma amacına yönelik görüyorsunuz. Sorun bence bu değildir. Sorunu ikinci aslında üçüncü bölümde anlatmaya çalışacağım. Olay dünya burjuvazisinin, emperyalizmin en uç noktasındaki saldırısı ile ilgili. Bunun örneklerini göstereceğim ve Türkiye'yi de değerlendireceğiz. Özelleştirme ile il-

gili hiçbir şekilde verimli çalışma programları elde etmeleri olanaklı değildir. Yani ülkenin genel çöküntüsü ile ilgilidir özelleştirme olayı. Firmalar bazında mikroekonomi anlamını içermez özelleştirme. Buna çok dikkatinizi çekiyorum. Hatta işçiler bundan karlı da çıkacaklar. Bazı kesimler aldıkları ödentilerle, kıdem tazminatlarıyla — Brezilya'da ve Arjantin'de yapılanlar örnekler var — karlı çıkacaklardır. İşçiler belkide pek de zararlı çıkmayacaklardır. Ama özelleştirme öyle bir olgudur ki, bütün bir toplumu çökertebiliyor. Böyle bir hastalık. Bunu gözden kaçırmamak lazım. Mülkiyet konusunda, özeilleştirme ve NEP konusunda, teorik anlamda bizim de açıklığa varmamız gereken konuları içeriyor. Ama izin verin de bunu radyo programında değil belki ama, ilerde gereksinme duyarsak daha geniş toplantılarda dile getirebiliriz.

****

SORU: *Bugün tüm dünyada sömürüyü artırmaktan başka bir şeye yaramayan özelleştirme, Türkiye'de de her türlü gerici-şovenist saldırıyı halkımıza pervasızca uygulayan burjuvazi tarafından, adeta kuramsal tarzda ve özelleştirme ile pekiştirilerek ayakları altında kayan egemenliklerini utanmazca uygulamaya çalışmaktadır. Peki sizce Türk burjuvazisi özelleştirme ile işçilere vereceğini vaat ettiği birtakım sus payı olan tazminatlarını veya toplu maaşları vererek, diğer bir ifadeyle işçi sınıfını kandırmaya çalıştıkları bu sus payları ile nereye varabilirler?*

O.İyiler: Bakınız burada çok önemli bir olgu var. İşçilerin zarar görmemesi için gerek dünya bankası gerek IMF fonlar oluşturuyor. İşçilerin zararlı çıkmaması için bize de — şu an aklımda değil ama — milyonlarca dolar kaynak aktaracaklar. Yahut onların ödentilerine yardımcı olacaklar. Buradan baktığımızda bütün bu yapılanların kendi cephelerinden işçilerin kaşı gözü için veya çok sevdikleri o sınıfın yaşaması ve idamesi için yapılan bir şey değil bu. Bu adeta, halkımızın dediği gibi kazın geldiği yerden ta-

vuğun sakınılmaması politikasıdır. Amaç buna yöneliktir. Bu sus payı ile dünya burjuvazisinin bugün içinde bulunduğu durumda mesafe alması sözkonusudur. Hep yenilenmek istiyor. Özelleştirme programlarının amacı mikroekonomik düzeyde değildir artık. Yani şu işletmenin veya bu işletmenin verimli çalışması konusunda girişimleri içeren görüntüler vermesine karşın, aslında halkın ekonomik can damarını bütünü ile ele geçirme politikasının en son aşamasıdır. Bunda çok ısrarlıyız. Örneklerini de göreceğiz. Çok enteresan örnekler var. Bundan ayrı bir politikanın üretilmesi Türkiye için kesinlikle geçerli değildir.

Özelleştirmenin Ustalıklı Yalanları (III)

Bu bölümü , hepinizin yaşamını ve geleceğini çok yakından ilgilendiren "Özelleştirme" konusuna ayırarak sürdüreceğiz. Son iki bölümde ele aldığımız konuşmalarımızın ve tartışmalarımızın ortaya çıkardığı şu gerçeğin altını, anımsatmak için, bir kez daha çizmemiz gerekiyor: Özelleştirme programları: 1) Yalnızca Türkiye'ye özgü programlar değildir. Evrensel boyuttadır. Özelleştirme programları orta gelişkin ülkelerde yani bizim gibi kişi başına düşen ortalama geliri 1930-2000 dolar dolaylarında olan tüm ülkelerde, Latin Amerika ülkelerinin bütününde, eski Varşova Paktı ülkeleriyle, eski Sovyetler Birliği'ni oluşturan ülkelerde, Mısır, Türkiye, Pakistan gibi ülkelerde hiç değişmeyen, o ülkelerin özelliklerini hiç gözetmeyen, her yerde aynı ve tıpatıp benzerlikte olan yöntemlerle yürütülmektedir. Ayrıca özelleştirme Batı metropollerinde de sürdürülmekte ama oradaki uygulamalar temelde aynı ereğe yönelik olsa da yöntemsel açıdan önemli bir ayrıcalık göstermektedir. Yani Batı metropollerinde özelleştirme örneğin Avrupa Birliği'nde kamu sektöründe çalışan 8 milyon işçiyi kapsar ve de tüm sanayi üretiminin %7'sini bu sektörde sağlarken, uygulanan yöntemde önemli bir farklılık — bu farklılığı Batı politologlarının gözden kaçırdığını vurgulamıştım anımsarsanız —, işte bu farklılık o ülkelerde özelleştirmeye giden yolun altyapısını döşeyen ünlü adıyla "şok tedavisi"nden geçmediğini, doğrudan satışlarla özelleştirme programlarının altyapısını oluşturan şok tedavisi tüm bir yapı değişikliğini gerçekleştirmekte, bu yöntem bir kez uygulamaya konulduğunda örneğin Türkiye'nin Turgut Özalları,

Demirelleri, Rusya Federasyonu'nun Yegor Gaydar ya da Çernomirdinler'i, Latin Amerika'nın General Pinochetler'i, Carlos Menemler'i, Brezilya'nın Fernondo Collorlar'ı hep aynı tümceyi söylerler ezberlemiş gibi: "*Artık geriye dönüşü olmayan bir yola girdik. Reformları sürdürmekten başka seçenek yoktur.*" Adlarını verdiğim bu politikacıların hangi tarihlerde aynı tümceyi noktası ve virgülüne dek söylediklerini size bir bir gösterebilirim. Bu, uygulanan yöntemin tıpatıp benzerliğinden kaynaklanan bir sonuçtur. Çünkü özelleştirme bu ülkelerin politikacıları istediği için değil dünya burjuvazisi istediği için gerçekleştirilmektedir ve dünya, gezegenimiz genelinde uygulanan özelleştirme programlarının hazırlayıcıları dünya burjuvazisinin üst kuruluşları IMF, Dünya Bankası ve Brüksel Komiserleri'dir.

Özelleştirmede ikinci gerçeğin şu olduğunu görmüştük: Özelleştirme birçok kişinin sandığı gibi mikro/ekonomik bazda ele alınabilecek bir konu değildir. Olayı, işletmelerin el değiştirmesi, daha iyi işletilip işletilemeyeceğinin tartışılması ya da olayı sendikalizmin dar kalıpları içinde irdelemeye yönelmek son derece yanıltıcı bir durumdur ve dünya burjuvazisinin asıl niteliğini gün ışığına çıkaramadığı için de, bir bakıma onun yararına çalışmaktadır. Kamu işletmelerinin devletin bir aşama organı olduğu gözönüne alındığında bu işletmelerin temelde patronların olduğu yanılgısı bizi yeni açmazlara götürür. Patronlar onlardan yararlanırlar. Beslenme kaynaklarını da oluşturur bir dönem ama temelde, hem Batı burjuvazisinin işletmelerinde hem de orta gelişkin ülkelerin işletmelerinde, halkların kanı, emeği, alınteri birikiminin bu işletmelerin gerçek sahibinin halklar, emekçiler olduğunu belirler. Olayı dar ekonomik anlamda değerlendirenler bu çok önemli olgunun ayırdına varamadıkları için zaman zaman devrimci ve dönüşümcü sloganlar kullanmalarına karşın, örneğin "bu işletmeler temelde zaten emekçilerin değildi" diyerek çok önemli bir gerçeğin çok ama çok uzağına düşmekten kendilerini koruyamamakta-

dırlar. Bu onların Marksizmin temel içeriğini ve olaya sınıfsal bakış yoğunluğunu çok iyi özümseyemediklerini de gösterir.

Özelleştirmenin yalnızca ekonomik bir olayın işletmeler bazında gerçekleşen bir olgusu olmadığını uygulamada getirdiği sonuçlarla görmüştük. Doğu Avrupa ve eski Sovyetler'de yalnız işletmeler temelinde değil tüm ulusal üretimdeki dehşet verici düşüşlerin sayısal göstergelerini size sunmuştum. Örneğin Bulgaristan'daki ulusal üretim 3 yıl içinde %11, Romanya'da %13-15, Polonya'da %14, Rusya'da %15 hızla düşüvermiştir. Bu sayısal göstergelere sanayi üretimindeki düşüşleri almıyorum. Ve bu ülkelerde makroekonomik düzeyde varılan sonuçlar korkunç bir işsizlik, ulusal paranın akıl almaz boyutlarda değer yitirişi, ölümlere, intiharlara yol açan fiyat yükselişleri, yani enflasyon sonuçlarına vardığını geçen haftaki konuşmamda belirtmiştim. Özelleştirme programlarının uygulamaya geçtiği 1989-1992 yılları arasında kolektivist sistemle yönetilen ülkelerde tam bir yoksulluk patlaması gerçekleşti: 1989-1992'de yoksulluk oranı Macaristan'da %14.5 iken 1991'de %19.4'e, Polonya'da %24.7'den %43.7'ye, Çek Cumhuriyeti'nde %4.2'den %25'e, Slovakya'da %5.8'den %34.1'e, Bulgaristan'da 1990'da %13.8'den %51.5'e, Romanya'da %33.9'dan %51.5'e, Rusya'da %15.8'den %61.3'e tırmandı. (Bkz. ***Le Monde Dip***. Kasım 1994, Jean Yves Potel, *Grafik*) Taze olayı doğru kavratabilmem için elime son ulaşan sayısal göstergeyi iletmek istiyorum. ***Le Monde*** gazetesinin 13 Aralık 1994 tarihli ekonomi ekinde son veriler şöyle: Özelleştirme programlarının uygulamaya başladığı Ukrayna'da 1990 yılından bu yana fiyatlar yani yaşam pahalılığı 13.000 kat artmıştır. (Bkz. ***Le Monde***, 13 Aralık 1994, Ekonomi Eki) Ulusal para birimi Karbovanest'in 1 dolar karşısındaki değeri 40 bin Karbovanets'dir. Tüm Sovyetler'in tahıl ambarı olan Ukrayna'da insanlar 3 yıl öncesine değin açlık nedir bilmezken şimdi karınlarını, yerelmaları, havuç, mısır püskülüyle doyurmaya çalışmaktadır. Halkın dörtte üçü bunları elde edebil-

mek için de avuç içi kadar topraklarda bunları yetiştirme uğraşısı vermektedir. Bunun için saatlerce yayan yapıldak yürüyerek kent merkezlerinin dışındaki kırsal kesimlere çıkmaktadırlar hafta sonlarında. Özelleştirme böylesine bir oluşumla tüm toplumu sarmaktadır, onu yoksullaştırmakta, açlığa itmekte, ölümlere neden olmaktadır. Çünkü özelleştirme bir sonuç değildir; özelleştirme kapitalizmin son aşaması emperyalizmin en uç noktası, tüm toplumu kavurup kemiren bir virüstür. Bu virüsün antibiyotiğini bulmak için, düştüğü bünyede nasıl bir gelişme gösterdiğini çok iyi görmek zorundayızdır.Eğer abarttığımı düşünmezseniz, 50 yıl sonrasının insanları, 20. yüzyılı incelerken şöyle diyeceklerdir belki de: *"Varolan sayrılıklar yanında 21. yüzyıla çeyrek kala tüm gezegeni saran iki büyük sayrılık virüsü daha başgösterdi AIDS ve özelleştirme virüsleri düştükleri tüm toplumları kasıp kavurmaya başladılar."* Ama şu gerçeği de unutamayız: Tüm sayrılıklar bu sayrılıklara açık zayıf bünyelerde sonuçlarını ve gelişmelerini gösterir. Kolektivist sistemin çöküntüsünü hazırlayan tek başına bu virüs değildir. Bu korkunç özelleştirme virüsünün bünyeye girişine zemin hazırlayanlar Doğu Avrupa ülkelerinde ve eski Sovyetler'de halkın Bandoktracie adını taktığı haydutlar, soyguncular sınıfıdır. Onlar şimdi kendi elleriyle şırınga ettikleri bu virüsün tüm sorumluluğunu taşımaktadırlar. Buna nasıl gelindiği hiç kuşkusuz tartışmamız gereken bir konudur ama sözü uzatmamak için değinmekle yetineceğim, belki sorular-tartışmalar bölümünde açıklığa kavuşturabileceğimiz yönleri olur. Şimdi bu virüs ülkemizde halklarımıza başbakanların, başbakan danışmanlarının, sosyal demokratların ve muhalefetin tüm kanallarıyla şırınga edilmek üzere tüm altyapı hazırlıkları bitirilmiştir. Refah Partisi de bu virüsü şırınga edenlerdendir. Refah Partisi özelleştirme yasasına karşı oy kullanmıştır ama bu yalnızca demagojik ve ikiyüzlü bir tutumdan kaynaklanmaktadır. Çünkü Refahçılar, parti yöneticileri, özelleştirmeye karşı olmadıklarının özellikle virüs kültürünün hazırlandığı Batılı

laboratuvar merkezlerinin yetkililerine ve kamuoyuna açıklamaktan kaçınmamışlardır.

Doğu Avrupa ve eski Sovyetler'de bu virüsün yıkımının ne boyutlarda olduğunu görmüştük. Firmaların, dev kamu işletmelerinin nasıl için için kemirilerek çökertildiğinin örneklerini mikro/ekonomik düzeyde bir bir kanıtlama olanaklarımıza karşın toptan sonuçlarını iletmekle yetiniyorum. Ama bu virüsün insanların entelektüel ve iç direnişlerinde nasıl yıkımlar yaptığını da belirtmeden geçemeyeceğim.

Özelleştirme programlarının insanları kendi içinde nasıl yıkıma uğrattığını şu acı örnekte apaçık görebilirsiniz: Rusya Federasyonu'nda özelleştirme başlayınca insanların eline 10 bin ruble tutuşturuvermişlerdi. Yani 30 dolar bile değil. İşte bu özelleştirme bonoları konusunda Moskova okullarından birinde bir araştırma enstitüsünün, "*Size daha çok kazandırması için özelleştirme bonolarını hangi sektöre yatırmak isterdiniz?*" sorusuna öğrencilerin verdiği yanıt, sosyalist insanın nerelerden alınıp nerelere getirildiğini apaçık gösteriyor. Öğrencilerin %65'i, daha çok kazanç elde etmek için özelleştirme bonolarını bir geneleve yatırmaktan yana olduklarını söylüyorlar. Ticarete yatırım yapmak isteyenler %20. Ve toprağa yatırım yapacaklarını söyleyenlerse yalnızca %4. Öğrencilerin alay etmek için bu yanıtları verdiğini sanmayınız. Onlar artık özelleştirme felsefesinin uzantısının ne olduğunu içinde yaşadıkları gerçeğin dürtüsüyle, örneğin Türkiye'de en çok kazandığı için en çok vergiyi verenin bir sanayici ya da ticaret adamı değil, bir genelev patronu olduğunu bilmeden, sistemin mantığını kavrama sezgisiyle yönlendirilme sürecine sokulmuşlardır. (Bkz. ***Le Monde***, 26 Ocak 1993) Çünkü bugün bu bonoları ellerinde toplayan yabancı karapara babaları paralarını aklamak için başta en büyük mafya örgütü Cosa Nostra olmak üzere Rusya Federasyonu'nda tam 150 mafya örgütü oluşturmuşlardır. Karaparayı aklama operasyonunun en çok işlem gördüğü bankalarsa Avustur-

ya'nın başkenti Viyana'da yoğunlaşmıştır. (Bkz. ***Le Monde*** 13 Ocak 1993) Bu para aklamanın bir yöntemi de genelevlerdir. Artık onlar kurumlaştı.

Özelleştirme virüsü yalnızca dev kamu işletmelerini kemireni de çökertmemekte, tüm insanları yoksullaştırarak ve de onları kendi içlerinde insanlık onuruna en aykırı sayrılıklara da sürükleyerek yiyip bitirmektedir. Doğu Avrupa ülkelerinde ve de eski Sovyetler'de — başbakan yardımcısı Emre Gönensay'ın pek başarılı bulduğu uygulamaların — işte gerçek sonuçları.

Özelleştirmenin parlak, seçkin örneği, dünya kamuoyuna sunulan eşsiz yapıtı: Arjantin. Güneri Civaoğlu'nun, Emre Gönensaylar'ın, TÜSİAD yöneticilerinin, başbakanların, Kamu Ortaklığı İdaresi'nin örnekleye örnekleye dillere destan ettikleri, kusursuz, başarılı örneği Arjantin modelinin ardına gizlenmiş ama gün yüzüne çok kısa bir süre sonra çıkmayı bekleyen yalın, çarpıcı gerçeklerini görelim. Bize ve halklarımıza nasıl bir tuzak hazırlandığını aslında Arjantin ve öteki Latin Amerika örneklerindeki kadar açık belki de daha çarpıcı bir biçimde göremeyiz. Çünkü bu örnekler başarının allı pullu görüntüsüne sayrılığın asıl nedenini ustalıklı bir biçimde gizlemeyi başarmıştır.

Gerçekten de Arjantin'de, 1989 yılında enflasyon oranı %4933'tü. Özelleştirme programlarının uygulamaya girdiği 1990 yılında bu enflasyon %1355'e düşürülmüştür. Ve özelleştirmenin bütünüyle gerçekleştiği 1992 yılında enflasyon ateşi %17.5'e, özelleştirme programlarının büyük ölçüde bittiği dönem olan 1993'te ise enfasyon %4 ya da %4.5'lara çekilmiştir. Bugün Arjantin'de enflasyon oranı kalkınmış Batı Avrupa ülkelerinin oranında yani %3-3.5'larda donmuştur. 4 yıl gibi kısa bir süreçte enflasyonun %5000'lerden %3'lere çekilmesi, sözcüğün tam anlamıyla bir **mucize** değil de nedir peki? Ve de bu mucizeyi sağlayanın özelleştirme programları olmadığını söylemek, söyleyeni Allah çarpar gibi çarpmaz da ne yapar?

Hemen şunu söylemeliyim: Bir ülkenin ekonomik dinamizminin tek ölçütü yalnızca enflasyon oranlarının göstergesi değildir. Enflasyon olgusu ekonomik faaliyetlerin bütününün bir tanesidir ve de hiç kuşkusuz en önemlilerinden biridir. Ama her şeyin ölçütü değildir tek başına. Bir ülkede enflasyonun düşük olması onun ekonomik faaliyetlerinin başarılı olduğu anlamına gelmediğini klasik ekonomistler bile söyler. Ekonominin ısınması dönemlerinde yani ekonomik faaliyet aygıtının hızlı bir gelişme sürecinde ekonomistlerin tek kaygısının enflasyon oranını bu faaliyetin kaldırabileceği bir düzeyde, makul ölçülerde tutmak klasik ekonomistlerin, hatta modern ekonomistlerin, örneğin Keynesci teorisyenlerin önemli uğraşlarından biri olmuştur. Olagelmeyi de sürdürmektedir. Giderek şunu bile söyleyebiliriz: Ekonomik faaliyetlerin ya da canlılığın olmadığı yerde enflasyon da yoktur. Sorun hem ekonomik canlılığı, dinamizmi, hem de ekonomik büyümeyi yürütürken enflasyonist baskıların kabul edilebilir bir düzeyde tutulmasıdır. Bu arada şunu da belirtmeliyim: Dünyanın 7 sahibinin yani zenginleşmiş 7 kulüp üyesinin ülkelerinde enflasyon yıllardan beri hep %2,5-3 düzeylerinde tutulabiliyorsa bunun başlıca nedenlerinden biri — ama bize söylenmeyen, gözümüzden kaçırılmaya çalışılan nedenlerden biri ve başlıcası — onların yukarıda sözünü ettiğim ekonomik dengeyi başarılı bir biçimde yürütmelerinden değil, orta gelişkin ülkelerden hem kaynak hem insan emeği ile yoksul ülkelerden çok ucuza kapattıkları hammadde girdilerinden sağlayabilmiş olmalarıdır.

Arjantin'de enflasyonun %5000'lerden %3'lere düşürülmesinin Arjantin'de ekonominin artık düzlüğü çıktığını göstermeye tek başına hiç mi hiç yetmediğini vurguladıktan, bu çarpıcı gerçeğin hiç unutulmaması gerektiğini söyledikten sonra bu enflasyonun nasıl düşürüldüğünü, bu pek başarılı operasyonun özelleştirme ile nasıl gerçekleştiğini şimdi yakından görelim.

Arjantin bu başarıyı varını yoğunu satarak gerçekleştirmiştir.

Aslına bakarsanız özelleştirme bile değildir. Arjantin uygulaması, tüm varlıklarını, gelirlerini yabancı şirketlere satarak gerçekleştirdiği bir geçici iyileştirme programı, borç ödeme operasyonudur. Arjantin önemli bir petrol üreticisidir. Petrol tesislerinin tümünü yabancılara satmıştır. Fransız El Aquitaine hemen hemen Arjantin petrol hisselerinin devlete ait bölümünün büyük çoğunluğunu almıştır öteki yabancı şirketler arasında. Arjantin telekomünikasyon ağının hepsi, elektrik dağıtım şebekesinin ve üretiminin bütünü, su ve Arjantin'in ekonomik yaşamında önemli bir canlılık sağlayan liman işletmelerinin bütünü, havaalanları, devlet havayolları işletmesi hızla elden çıkarılmıştır. Yabancılara satılmıştır. Arjantin parklarını bile satmıştır. Avrupalıların pek beğendiği ve Latin Amerika'nın ve belki de dünyanın en önemli jeoloji parkı özel yabancı şirketlere hisseleri satılarak devredilmiştir. Arjantin mezarlarını bile satmıştır. Tüm Arjantin tarihini içeren ünlü Rezarretta mezarlığı o görkemli yontuları, ünlü gömüt mimarisiyle birlikte satılmıştır. (Bkz. ***Le Monde Diplomatique***, Ekim 1993, Bernard Cassen) İşte burada son derece önemli bir olguyla karşılaşıyoruz. Bu olgu orta gelişkin ülkelerde hep aynı biçimde gerçekleşiyor: Bir ülkenin mezarlarına dek varan satışlardan elde edilen dev gelirler o ülkenin kalkınması için yeni yatırımlara değil ama **dış borçların ödenmesine** aktarılmaktadır. Arjantin örneği bize şunu gösterir açıkça ve çarpıcı bir biçimde: Bir ülke varını yoğunu satarak yani evindeki halısını, televizyonunu neyi var neyi yok hepsini kapıya dayanmış alacaklılarına verip bir süre nefes alabilmeyi beceren bir borçlunun yazgısının ortaya çıkışıdır. Eldeki avuçtakini satıp savdıktan sonra kısa süreli soluklanma. Yani enflasyonu düşürmek. Uygulamanın bizde de başka türlü olmayacağını size kesinlikle söyleyebilirim. 17 Kasım 1992'de o zamanın başbakanı şimdiki Cumhurbaşkanı Demirel, bunun başka türlü olmayacağını kendi meclis grubunda yaptığı konuşmada açıkça belirtmiştir: "*1993 yılında özelleştirmeye hız verilecektir*," diyordu Demirel. "*1*

milyar dolar elde etmeyi düşünüyoruz. 800 milyon dolarlık geçen yılki çimento fabrikalarının da özelleştirmeden kaynaklanan gelirlerini bu yıl elde etmiş olacağız. Bildiğiniz gibi biz muhalefetteyken özelleştirmeden elde edilecek gelirlerin borçların ödenmesinde kullanılmaması gerektiğini söylemiş ve seçim bildirgemize koymuştuk. Ama bizden önce başlatılan yöntemin yani özelleştirmeden gelen gelirlerin dış borçların kapanmasındaki uygulamayı sürdürmek zorundayız."

Özelleştirme yasasının son değişikliklerle, özelleştirme ile elde edilecek gelirlerin dış borç ödenmesine aktarılmaması bir madde olarak konmuşsa da bunun kısa zamanda geçerliliğini yitireceğini size şimdiden söyleyebilirim. Böyle bir maddenin özelleştirme yasasına girmesini sağlayan ANAP lideri Mesut Yılmaz bile, bu maddenin gerçekten işleyip işlemeyeceğinden kuşkuları olduğunu söylemektedir. Elde edilecek fonların nerede kullanılacağı kesin olarak belirlenmediği sürece anemik bir bünyeye sahip Türkiye burjuvazisi bu fonlarda tıpkı Arjantin'de olduğu gibi at koşturacaktır. Dış borç ödenmesinde kullanılması demek yükü hafifleyen bütçeden kaynak aktarımını Türkiye ticaret ve sanayi burjuvazisinin kendi anemik bünyesinde kan aktarımı anlamına geleceğini herkes çok iyi biliyor halkımız dışında. O nedenle şimdiden burjuvazinin öncülerinden Emre Gönensay özelleştirmeden elde edilecek fonların *"dış borç olmazsa en azından iç borçların ödenmesinde kullanılması gerektiğini"* çekinmeden söylemeye başlamıştır. (**TRT 1**, 25 Kasım 1995 Özelleştirme konusundaki açık oturum.) Odalar Birliği Başkanı'da şimdiden oluşacak fonlara göz dikmiştir. O da bu fonların 200 trilyon lirayı bulan iç borçlarda kullanılması gerektiğini söylemeye ateşli bir biçimde koyulmuştur. İç ya da dış borç ödenmesinde kullanılacak bu paraların halkımızın yaşam düzeyini yükseltmek için yeni yatırımlara yönelmeyeceğini, dünya ve Türkiye burjuvazisi arasında paylaşılacağını apaçık göstermektedir. Bundan başka bir seçeneği kullanmasının

hiçbir olanağı yoktur Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinin. Çünkü özelleştirmeyi yürüten asıl kaynak IMF ve Dünya Bankası'nın tüm düzenlemelerinde yalnızca ve yalnızca iç ve dış borçların ödenerek yerli ve dış burjuvaziye kaynak aktarımı öngörülmüştür.

Bugün Arjantin'de izlenen bu politikalar sonucunda durum şudur: Arjantin'in en önemli ulaşım kanallarını oluşturan demiryollarının üçte ikisi artık çalışmıyor. Demiryolları 500 milyon dolar zarar ettiği için demiryollarının çalışması tümüyle durmuştur. Arjantin'in kuzeyi ve orta Arjantin ve güney Arjantin'in malların nakli konusunda tüm iletişimi kopmuş gibidir. Özelleştirmenin en başarılı döneminde bir yılda yalnızca 340 bin kişi işsiz kalmıştır. Arjantin halkının üstüne yoksulluk bir rutubet gibi sinmiştir. O pek övülen modelde geçen yıl 50 bin kişilik gösteride, kiliselerin de katılımıyla Buenos Aires'de yaptıkları dev gösteride Carlos Menem'in iktidarı neredeyse gidip geri dönmüştür. Ve de ünlü Arjantinli generaller siyasal erki yeniden ele geçirmek için hazırlıklar yapmaya başlamışlardır. Çünkü generaller de özelleştirme fonlarından kendilerine yeterince pay verilmediği düşüncesindedirler. Özelleştirme süresince, — Brezilya da örneği bolca görüldüğü gibi — iktidara yakın çevreler, eş dost takımı — özelleştirme programlarının tüm şeffaf, saydam — vaadine karşın ceplerini bu satışlar sırasında alabildiğine doldurmuşlardır Arjantin halkının yokluğu, sefaleti pahasına. Ve de asıl çarpıcı göstergeler Menem iktidarı döneminde şimdi yavaş yavaş dış ticaret açığının yeniden kımıldamaya başladığını göstermesidir. Birçok kez Arjantin hükümetlerinde bakanlık yapmış, saray darbelerini çok yakından bilen Arjantinli politikacı Moisés Ikonicoff: "*Bakanlar ne zaman idam sehpasının altına gideceklerinin derin huzursuzluğu içinde kıvranıp duruyorlar*" demektedir. (Bkz. ***Le Monde Dip.*** Ekim 1993) Ne ki Arjantin halkı korkuyla, açlığına, işsizliğine, sefaletine karşın bir köşeye sindirilmiştir. Çünkü Menem, Arjantin halkına şu şantajı açık açık yapıyor: "*Ya ben, ya yılda %5000'leri bulan enflas-*

yon ve generaller..." Büyük bir olasılıkla bu şantaj bir süre daha geçerliliğini koruyacak. Ve Carlos Menem 1995'in nisan ya da mayıs ayında yapılacak seçimleri yine kazanacak. Ve bu kazanç onun sonunun başlangıcı olacaktır. Çünkü evin kapısına artık alacaklılar dayanmıyor ama evde yiyecek içecek sıkıntısı gün geçtikçe artıyor ve baba evdeki tüm gelir getirecekleri sattığı için de ev halkı dünkünden daha büyük bir sefalete doğru yol almakta olduğunu görmeye başlıyor. Çünkü bu ev ve özelleştirmeyle varını yoğunu elinden çıkarmış tüm Latin Amerika ülkelerinin halkları kendilerine vaad edilen dış yatırımın da gelmediğini dehşetle görmeye başlamışlardır. Bir sayısal göstergeyle bunun ne anlama geldiğini görelim: 1989-1993 yılları arasında Brezilya ve Arjantin'e 22 milyar 400 milyon dolarlık bir yabancı para, dolar girişi oldu. Bu yabancı kapitalin ancak 1 milyar 900 milyonu yatırıma dönüşebilmiş, kalan 22 milyar dolar yabancı kapital Arjantin'de, mezarları, parkları, havayollarını, Brezilya'da demirçelik işletmelerini ve öteki gelir getiren tüm zenginlikleri alıp milyarlarına milyarlar kattıktan sonra yine kendi yurtlarına geri dönüvermişlerdir, geride Arjantin ve Brezilya halklarını daha da yoksul ve yoksun bırakarak...

İşte bize yutturulmaya çalışılan Arjantin örneği. Ya Meksika'ya ne demeli? Özelleştirme sözcülerinin, başbakanların, muhalefet liderlerinin, sosyal demokratların, Güneri Civaoğulları'nın koro biçiminde örnekledikleri Meksika'da sefaletin artan diz boyu balçığında boğulup gitmemek için Meksikalılar'ın ABD sınırını dalga dalga aşmasını sınıra çekilmiş çelik duvar bile önleyemiyor. Bizden bu duvarı gizliyorlar. Berlin duvarını yıkanlar yeni ve korkunç duvarlar örüyorlar sefaletine neden oldukları dünya halkları için. ABD'nin bugün Meksika'da çelikten ördüğü 3 metre boyunda 23 kilometre uzunluğunda Çin Seddi'ni gölgede bırakan bir seddi vardır. ABD ordusu tarafından bu duvar 1991 yılında Pasifik Okyanusu'na dek uzatılmıştır. Çelikten duvar, geceleri projektörlerle

aydınlatılmakta, gözetleme kulelerinde tepeden tırnağa, silahlı mitralyöz donanımlı piyadeler nöbet tutmakta, gece boyu mitralyöz sesleri yeri göğü inletmektedir. Ne Çin Seddi'nin ne Berlin Duvarı'nın görmediği donanımlarla donatılmış çelik duvar duyarlı elektronik aletlerle donatılmış, yaklaşan adımları çok uzaklardan saptama gücüne eriştirilmiştir. Ve duvarın üzerinde helikopterler uçmaktadır. Ve bu duvarın önünde, bu utanç duvarının önünde Meksikalılar geçen haftalarda yaptıkları gösterilerde şöyle haykırdılar: "*Bizler ne yasadışı insanlarız, ne de suçluyuz. Bizler yalnızca uluslararası işçileriz.*", "*Berlin duvarı gibi bu duvar da yıkılacaktır.*" (Bkz. ***Le Monde***, 24 Kasım 1994)

İşte bize özelleştirmenin övgüleri dizilen örnekleri. Sovyetler, Doğu Avrupa ülkeleri, Arjantin, Brezilya ve Meksika... Her yerde diz boyu artan sefalet ve yokluklar balçığı. Örneklemek gerekirse Brezilya'daki demir-çelik kuruluşunun nasıl özelleştirildiğinin öyküsünü size anlatmak isterdim. Çünkü bu Karabük Demir Çelik için uygulanacak yöntemi aynen içermektedir. Ne ki zaman darlığımız ve ***Dünya Gerçeği***'nin öteki olaylarına yetişebilmekle görevliyiz.

Şimdiye değin tümüyle verilere dayanarak örneklerini verdiğim gezegenimiz genelinde uygulanmaya konmuş özelleştirme programları şu gerçeği — bizden tüm yalan dolanlarla gizlenmesine karşın — apaçık ortaya koyuyor: Özelleştirme, firmaların daha verimli çalışması için özel kişilerin eline geçmesi değil, tüm halkları kavrayan çağımızın büyük bir **soygunudur**.

Peki ne yapmalı? Yeniden kamulaştırma istemiyle bu büyük soyguna karşı çıkmak yeterli mi? Kamulaştırmadan ne anladığımızı açık seçik ortaya koyamadığımız sürece öyle görünüyor ki başta işçiler olmak üzere emekçi sınıfların öteki katmanlarına da pek inandırıcı olamayacağız. Öyle bir aşamaya gelinmiştir ki özelleştirmenin karşısında şimdi kamulaştırmanın yeni felsefesini yaratmak zorundayız. Bunu da hiç çekinmeden. tüm gücümüzle ya-

pabilmeliyiz. Kolektivist sistemin uğradığı yenilgiyi, yani özelleştirme saldırısı karşısında kendini koruyamayışını, bu öldürücü virüsün bünyesine girmesine ve onu tahrip etmesine neden olan sayrılıkları bir bir ortaya çıkarmak zorundayız. Prestroyka'nın düşünürlerinden Abel Aganbeguian'ın şu eleştirisini bir kez daha yanılgıya düşmemek için düşünmek zorundayız: *"Sosyalist toplumlarda başlıca mülkiyet biçimi bilindiği gibi kamu mülkiyet biçimidir. Toprağın altı-üstü, fabrikalar, işletmeler devletin yani tüm toplumundur. Bu mülkiyette tehlike, bu mülkiyetin adeta herkesin malı ama hiç kimsenin malı olmayışı biçimindeki algılanmadan kaynaklanmaktadır. Bireyin ya da toplulukların sahiplik duygusu sönüşmekte, körleşmektedir. Hiç kimse hiçbir şeyden sorumlu değil. İşte tüm kötülüklerin kaynağı. İşçiler, kaynaklar kendilerinin olmadığı ölçekte kamu kaynaklarını hovardaca harcıyor, devlet işletmelerinde kendilerine ait olandan çok daha kötü çalışıyorlar."* (Bkz. Sovyetler İki Kat Meydan Okuyor. ***Ekonomica***, 1987. Sayfa 219-220) İncelemelerinden Marksist olduğundan kuşku duymadığım Evguéni Starikov yaşanan somut gerçekliği şöyle açıklıyor: *"Malların kalitesiz üretiminin %75 nedeni salt işteki disiplinsizlikten, kaytarıcılıktan ve umursamazlıktan kaynaklanmaktadır. 1960'tan 1980'e dek endüstri alanında işçi başına düşen devamsızlık oranı %150'yi aşmıştır. (...) Ekonomimizde 131.5 milyon çalışanın hemen hemen dörtte biri, yani aşağı yukarı 32 milyonu işçi fazlasıdır. Öbür yanda biz hala el emeği açığı sıkıntısı çekiyoruz."* Starikov önemsediğim incelemesinde böylesi bir yapının asıl çalışan işçi sınıfının içinde üç paraziter kolektifin ortaya çıkmasına yol açtığını söylüyor ve bunları şöyle sınıflandırıyor. 1) Kardelenler: Yani Komünist Parti yönetiminde çalışanlar. Bunlar parti komitelerinde, sendika komitelerinde, genç komünistler örgütünde ya da örneğin parti aygıtının yan kuruluşları, meslek rehberleri, endüstri ressamları, işletmede çalışan işletmenin gazeteci-yazar çizerleri, parti servisinin çok sayıdaki arabalarının çok sayıdaki

sürücüleri... Bunların sayısı son zamanlarda 4-5 milyona ulaşıyor. 2) Ayak hizmetlileri, gidip-gelivericiler: İşçi sınıfının bu paraziter kolektivitesini basit el işletmelerinde, şuna buna koşuşturan insanlar oluşturuyor. Ne yaptıklarını hiç kimse doğru dürüst bilmiyor. Ama ücret artışlarından pay almaya bayılıyorlar. Çalışan bir emekçinin yanında bunlar sözüm ona onun yardımcısı durumunda ya da onu denetlemiş gibi pozisyonlarda önemli konumlar elde ediyorlar. 3) İşçi Aristokrasisi: Bu paraziter sınıf tam da ayak işçilerinin, gidip-gelivericilerin tam karşıtını yani işçi sınıfının aristokrasisini oluşturuyorlar. Starikov: "*Bizim koşullarımızda işçi aristokrasisi denince (...) akla gelen sosyal aktivite alanında, administration'da en önde yer alan parazitler akla gelir*" diyor. "*Tüm toplantıların önde gelen konuşmacıları onlardır. Ya da kendilerine kimsenin nedenini bilmediği bir biçimde ayrıcalık tanınmış işçilerdir. Sonuçta tüm işçilerin temsilcisi, sözcüsü gibi geçinen ama işçilerin hepsinin tiksindikleri arsız, yüzsüz paraziterlerdir.*"

Bu üç grup paraziter kolektivite özelleştirme programlarının o acımasız virüsünün bünyeye yerleşmesine sorumsuzca en büyük katkıyı sağladılar. Ve parti, halkın bandokratie, yani "haydutlar iktidarı" dediği aygıtın kendi yozlaşmasında, işçi sınıfının emeğinden yararlanan bu üç paraziter sınıfı doğurdu, birçok kez de sırtını ona dayadı. Bunun örneklerini çoğaltabiliriz. Örneğin tarım kesiminde özelleştirme programlarının yürütücüsü durumundaki Fransız Profesör Marie-Claude Maurel, özelleştirmeye direnenlerin daha çok başkalarının sırtından geçinmeye alışmış niteliksiz insan gücünün oluşturduğunu söylüyor. Marie-Claude Maurel'in eleştirisine kulak kabartmak zorundayız: "*Kolektivist modele bağlılık, özellikle de en az kalifiye işçilerde, kendilerine sağlanmış 'asgari huzur güvencesi' duygusunun egemen oluşuyla ortaya çıkıyor. Az çalışma, çok güvence. İşte onlar bu durumlarını değiştirmek istemiyorlar.*"

Ortaya çıkan gerçeğin altını çizmeliyiz: Kolektivist sistemin oluşturduğu bu paraziter sınıfların karşı koymasıyla özelleştirmeye karşı çıkamayız. Ya da onların sözcüsü durumunda olamayız. Çünkü kurulacak yeni sosyalist düzende herkesin ama herkesin çok ve de çok çalışması gerekecektir. Çünkü gezegenimizin olanakları dünya burjuvazisi tarafından har vurulup harman savrulmaktadır. Bu birincisi. Ama belki de asıl önemlisi bu hastalığın önüne nasıl geçebileceğimizdir. İşte bunu düşünenler, yeniden kamulaştırmanın sosyal katılımcı ve denetimci mekanizmalarını yaratmak zorundadırlar. Aslına bakarsanız tarihimizde kısa süren bir süreçte bunun örnekleri de vardı. Ama yeterince gözetemediğimiz bir gerçektir. Örneğin Rabkhin deneyimi bunun eşsiz bir örneğidir. Yani işçi-köylü delegeler denetim mekanizması. Vadim Medvedev'in eleştirisinin anlamını aşarak yerli yerine oturtmak zorundayız. Medvedev, "*Sosyalist mülkiyetin insana yaklaştırılması değil, tersine devletleştirilmesi onun olgunluğunun ölçütü sayıldı.*" Hemen söylemeliyim ki Lenin X.Kongre'de bu tehlikenin altını bütünüyle çiziyor ve örneğin bana göre eşsiz bir teori olan, en az artı-değer teorisi kadar üzerinde durmamız gereken bir görüşü; yani işçilerin bağımsız sendikalarda sosyalist devlete karşı başkaldırma, grev yapma, işi bırakma hakkını savunuyor ve şöyle diyordu: "*Böyle olmalıdır ki işçiler bunalım dönemlerinde kendi devletlerini savunabilsinler.*"

Görüldüğü gibi yalnızca slogancı bir tutumla yaşanmış yanılgıların üstünü örtüp geçiştiremeyiz. Halklarımızın bizden en doğru bilgileri edinme hakkı vardır. Yine Lenin'in diliyle söylersek, "*Bize çok şey vermesi için ona çok şey vermemiz*" yani diyalektik doğrularla onlara ulaşmamız gerekmektedir. Ve de o zaman dünyamız gerçekten değişecektir. İnsanları birer iskelet konumuna getiren kötü virüslerin saldırısından insanoğlunun bünyesini ancak böyle koruyabileceğiz demektir. Düşünmek yarınlarımızı yaratmaktır. Korkmadan, yalnızlaşırım paniğine kapılmadan düşün-

mek, şah damarımızı çatlatırcasına diyalektik doğrularını bulup çıkarmakla görevliyiz. Ucuzcu, kolaycı, oportünist çözümlere yer kalmayan bir dünyada yaşıyoruz çünkü.

Radyo Umut (18 Aralık 1994)

SORULAR ve YANITLARI

SORU: *Sizin konuşmanızı baştan sona kadar dinledim. İlk başta şunu belirtmek istiyorum. Türkiye'de milli gelir hakkında bir rakam verdiniz. Benim bildiğim kadarıyla — yanlış anımsıyor olabilirim — Türkiye'de kişi başına düşen milli gelir 900 dolar sanırım.*

O.İviler: Hayır 1930. Elbette durumlara göre değişiyor. Örneğin bölgelere göre, Doğu Anadolu'da bu rakam 370-350 dolar, ama Türkiye genelinde 1930-1970 dolar. Öyle değil mi?

SORU: *Peki tamam özelleştirme adı altında dünya ve Türkiye genelinde birtakım şeyler saydınız. Bazı şeylere katılıyorum. Yani Türkiye'de gelecek günlerde olabilecek buhranlar açısından. Halkı nelerin beklediği açısından güzel örnekler verdiniz de çıkış noktası anlamında önermeleriniz olmadı hiç.*

O.İviler: Bu konuda hep şu soruyla karşılaşıyorum. Elbette çıkış konusunda ben tek başına şunları yapın diyemem kimseye. Ama bu gerçeklerin bilinmesi çıkış konularında .....

SORU: *Halklara ne öneriyorsunuz, emekçi kitlelere ne öneriyorsunuz, çalışan insanlara ne öneriyorsunuz? Ülkenin aydınlarına, demokratlarına, yurtseverlerine, devrimcilerine ne öneriyorsunuz?*

O.İviler: Benim önerim bir defa insanların aydınlatılma sürecinin hızla ivmelendirilmesidir. Gün boyunca televizyonlarda, basında size özelleştirmeyle ilgili yalanlar söylüyorlar. Arjantin ör-

neğini veriyorlar, Sovyetler'i veriyorlar, Doğu Avrupa örneklerini veriyorlar. Bunlara karşı çıkınız. Bunlara bu rakamlarla karşı çıkınız. Yalanlarını ve maskelerini indiriniz. Bunları halka anlatarak çoğalabiliriz. Ama, somut olarak şunu alıp şuraya koyarmışçasına bu aşamada yapabileceğimiz bir şey yok. Hiç kuşkusuz sürecin bir yerlerde buluşacağı ve dünyayı değiştirme olanağını bulacağı bir nokta olacaktır. Bu aşamada ancak bunları söyleyebiliyorum. Teşekkür ederim.

****

SORU: *Şimdi beyefendi şöyle diyeyim. Biliyorsunuz kapatılan bir sosyalist parti vardı. Özelleştirmeye karşı kampanya başlattığı zaman pek ciddiye alınmamıştı. Fakat bu 5 Nisan paketinin açılışıyla birlikte bayağı acı duymaya başladık. Şimdi caddelerde SİP afişleri var, çok iyi... Fakat derim ki, partiler, dernekler, özelleştirme — açıklamanızda da belirttiğiniz gibi — yapmaya çalışanları eleştirmeli, rakamlarla yalancılıklarını ve sahtekarlıklarını halka anlatmalıdır. Ama, bence bildirilerle yahut yalnızca basında yazmakla değil, haftalık ve aylık dergilerle de halkı bilgilendirmeliyiz. İşçi aristokrasisinin çirkinliklerini ve sahteliklerini ortaya koymalıyız. Kimi toplantıların önemli konuşmacılarından bazıları doğru konuşurlar ama bakarsınız pratikte yokolurlar. Türkiye'deki ilericilerin, aydınların, sosyalistlerin çok büyük ve önemli bir sıkıntısıdır bu. Ben bir ay öncesine kadar İşçi Partili'ydim. Bugün olamıyorum, kendi zaaflarım, partinin zaafları...*

O.İyiler: İsterseniz, genel düzlemde söyleyelim.

SORU: *Özür dilerim! Halkı bildirilerle aydınlatmalıyız. Halka bu tabloyu çok iyi açıklamalıyız.*

O.İyiler: Çok doğru katılıyorum buna.

SORU: *Çünkü basın yetmiyor, radyo yetmiyor. Bildirilerle, SİP afişlerini de gördüm, seviniyorum, ama yetmiyor. Halk ger-*

çekten evine ekmek götüremeyecek durumda. Ben bir yoksul ailenin evinde kalıyorum. Akşam eve birşeyler götürmeseydim, aç yatacaklardı. Aldığımız para da kendimize yetiyor. Emekliyim ama yine çalışıyorum.

O.İviler: Şimdi özelleştirme programlarına karşı sosyalist partilerin panellerine katılmıştım. SİP'in daha önce yaptığı panellere ve diğer yerlerdeki çalışmalara katılmıştım. Bu rakamlar hiç kuşkusuz halkı aydınlatmada çok önemli bir yer tutuyor.. Afişleme şu, bu. Ama sonuçta şunu söylemek istiyorum. İnsanlık kolektif sistemin yenilgisinin şaşkınlığını henüz üzerinden atabilmiş değil. Dolayısıyla yeni bir kamulaştırma veya bu kamulaştırmadan neyi anlayacağımız, paraziter sınıfların ortadan kalkacağı yeni bir kolektivist sistemin nasıl uygulamaya konulacağı, bunun asgari tehlikelerinin nasıl giderileceği konusunda çalışmalar elbette yapılacaktır. Çünkü özelleştirme soygunu çok büyük bir hızla girdiği için bünyeye, bu konudaki çalışmalarda afişlemelerin ötesinde, halka yeni bir dünya görüşünü ve o dünya görüşü içerisinde kendini tanımlayarak, mücadeleye çekme şansı verecektir. Biraz zamana gereksinmemiz var. Hemen şunu söyleyeyim. Büyük bir olasılıkla özelleştirme, Türkiye'de gündemde olacaktır ve uygulamaya girecektir. Benim için daha önemlisi bundan sonra ne yapacağımızdır. Bundan sonra dünyayı yeniden kurabilmek için hemen çalışmaya başlamalıyız. Sıkıntılarımız çok ama umutsuzluğa düşmeyeceğiz.

****

SORU: *Bazı arkadaşlar bu konuda bir çıkış yolu sordular. İnsan sorunların ardında yatan gerçeğin yüzünü görmeden çıkışını bulamaz ki. Ben tüm bu insanlara şunu bilmeleri gerekir diyorum, size bir şey sormayacağım...Bir insan karanlık bir işin gerçeklerini görmeden, araştırmadan çıkışını bulması olanaklı değildir. Çirkin yüzünü görmeden aydınlığa çıkamazlar. Devrim-*

ciler, yurtseverler, aydınlar girişimde bulunsunlar. Çıkış yolunda hep beraber bir araya gelsinler. Bunu bir kişi bulacak değil ya... Bu toplum halen bir çoban bekliyor. O zaman hepimiz bir araya gelmeliyiz ve çıkış yolunu birlikte bulmalıyız.

O.İviler: Elbette. Atina demokrasisi içinde değiliz. Yani 2500 yıl öncesinin asamblesine sahip değiliz. Orada 300 bin, 400 bin yurttaşlar kitlesi her sabah Atina'da, Agora'da toplanır ve yasalar çıkarırlar, kararlar alırlardı. 60 milyon insanın, özellikle burjuvazinin parçalayıp attığı, birbirinden ilişkisini kopardığı bir düzlemde insanların bir araya gelmesinin yöntemi, çok başka yollarda olacaktır diyorum. Örneğin bu partilerde kendini şekillendirecektir. Ama sosyalist partinin hangisi sorunu ciddiye alırsa bu olanaklıdır diyorum. Bu eleştiriler halka çok sağlıklı bir şekilde sizin de söylediğiniz gibi rakamlar düzeyinde, karşı propaganda yaparak, maskelerini indirerek hemen de onunla birlikte, nasıl bir dünyayı eskiden uygulanmış kolektif sistemlerden ders çıkararak, nasıl bir sosyalist sistemi ve onun deneyimlerinden yararlanılmış katılımcı bir demokrasi yaratacağı çok iyi tarif edilirse, o kitleyi alıp alıp götürecektir. Kitlelerin kendisiyle bütünleşmesini, sınıfın kendisiyle bütünleşmesini ve mücadeleyi biçimlendirmesini bilecektir diye düşünüyorum.

Parçalanan Bir Devletin Dramı: Yugoslavya/Bosna-Hersek Savaşı (I)

Özellikle belirtmeliyim: Bosna-Hersek Savaşı tek başına oluşturulmuş, örneğin Sırplarla müslüman Sırpların ya da Hırvatlarla Sırpların bir savaşı değildir. Bosna-Hersek Savaşı parçalanan bir devletin yani Yugoslavya Federasyonu'nun Batılılarca parçalanmasının özgün koşulları içinde 3 yıldır süren acımasız, etkisi son derece önemli sonuçlar doğuracak olan bir savaştır. Yani Yugoslavya'nın parçalanması olayından ayrı bir biçimde Bosna-Hersek Savaşı'nı ele aldığımızda, birçok gerçeğin kavranmasında önemli zorluklarla karşılaşırız. Gerek Batı'da gerek bizde Bosna-Hersek Savaşı bu konjonktür içinde ele alınmadığından olay dar kalıplar içinde bilinçlerimizi birçok yalan yanlışlarla birlikte oluşturmaktadır. Bu konunun ne denli önemli olduğunu bu acımasız savaşı, yöntemimizin büyüteci altına yatırdığımız zaman çok daha açık seçik göreceğiz. Ama asıl göreceğimiz belki de şu gerçek olacaktır: Bosna-Hersek Savaşı'nı Batılılar, Yugoslavya'nın parçalanması olayından soyutlamakla kendi ikiyüzlülüklerini gizlemede çok önemli kazanımlar elde etmektedirler

Bosna-Hersek Savaşı, 21. yüzyıla girerken çağımızı çok doğru bir biçimde irdeleyebilmemizin son derece de önemli olgularını içermektedir. Diyebilirim ki, 21. yüzyıla girerken Körfez savaşları ve de hemen onun ardından gelen Bosna-Hersek Savaşı, bize emperyalizmin vardığı son aşamadaki tüm unsurlarını ve asıl içyüzünü göstermekte, iki büyük deneyim ve öğreti oluşturmaktadır.

Körfez savaşlarında emperyalizmin 21. yüzyıl kolonyalizmini bile aratacak ne denli gaddar, anti-demokratik ve despot bir niteliğe büründüğünü görmüştük. Komşu halkları kendi çıkarı için nasıl milyonlarca öldürterek birbirine kırdırttığını görmüştük. ABD'nin eski bakanlarından James Schlesiger'in deyimiyle söylersek dünya burjuvazisi "kendi botlarıyla Ortadoğu halklarının kıçlarını tekmelemek" zorunda kaldığında bunun, o bölgenin hammaddelerine bağımlılıktan çok daha ucuza geldiğinin ayırdına varmıştı. Yani öldürmek daha ucuzdu. Dünya burjuvazisinin ne denli gaddarlaştığını Körfez savaşları bize apaçık kanıtlamıştır 21. yüzyıla girerken hem de bu burjuvazinin halkları şaşırtmak için en çok özgürlük türküleri çığırdığı bir zamanda. Ve de Körfez savaşları bize bir şeyi daha apaçık göstermiştir: Artık dünya burjuvazisi dünya halklarına karşı tam bir bütünleşme içinde eylemlerini oluşturmakta, bölgesel çıkarlarını ustalıklı bir biçimde erteleyebilmektedir. Örneğin Fransa organik bağlarla bağlı bulunduğu mağrip ülkeleri ile ilişkilerini gözden çıkarmayı bilmiştir. Japonya, Körfez petrolünün tek ve büyük petrol alıcısı durumundayken ABD'nin tüm Körfez Savaşı masraflarına büyük ölçekte katılmıştır. Yanılmıyorsam 10 milyar dolara yakın bir katılımda bulunmuştur. Yani 21. yüzyıla girerken Körfez savaşları bize 20. yüzyıl başında olduğu gibi kendi uluslarının monopollerini koruma savaşlarından uzaklaştıklarını göstermektedir.

Yugoslavya'nın parçalanması ve ona doğrudan bağlı Bosna-Hersek Savaşı'nda dünya burjuvazisinin oluşturduğu global emperyalizmin nasıl bir dünya düşündüğünü, gelişme sürecini nasıl saptamaya çalıştığını çok açık seçik vurgular. Yani daha açık bir biçimde söylemeye çalışırsak Yugoslavya'nın parçalanması olayına çok yakından baktığınızda dünya burjuvazisinin Yeni Dünya Düzeni'ni nasıl ve hangi yönde oluşturmak istediğinin kanıtlarını apaçık görebilirsiniz. Biz bunun ne anlama geldiğini bizden gizlenmeye saklanan gerçekleri gün ışığına çıkardığımızda birçok ki-

şiyi şaşırtacak biçimde açık seçik göreceğiz. Ama bu savaş bize bir şeyi daha çok net biçimde kavratmıştır: Global emperyalizmin Aşil topuğunu. Yani ölümcüllüğünün en zayıf ve kurtuluşu olmayan çaresizliği ile gizlemeye çabalamadaki uğradığı derin başarısızlık. Ne ki bu başarısızlık yani Aşil topuğundaki çaresizliğinin kesin görüntüsü, henüz dünya halklarınca kavranabilmiş değildir. Tüm bu sapmaları öğrenebilmek için Bosna-Hersek Savaşı'nı soğukkanlı bir biçimde masaya yatırmak zorundayız. Çünkü Bosna-Hersek Savaşı'nı kavramak, dünya halklarının ulusal savaşımlarının bugünkü yönlendirilen ya da yönlendirilmeye çalışılan amacını da bize doğru bir biçimde öğretecektir. Hiç kuşkusuz çıkış yollarını da içerecektir.

Önce son derece önemli bir saptama yapmamız gerekiyor: Bize söylendiği gibi Bosna-Hersek Savaşı bir dinler savaşı mıdır? Yani Ortodoks kilisesinin müslümanlara karşı açtığı yeni bir haçlılar savaşı mıdır? Müslümanları Avrupa'nın göbeğinden kazıyıp atmak için Sırpları kışkırtanların başlattıkları çağdaş bir dinler savaşı ile mi karşı karşıyayız? Ya da Bosna-Hersek Savaşı bir etnik arındırma savaşı mıdır? Yani bir ırkın bir başka ırkı toptan imha etme, bir jenosid girişimi midir? Ya da büyük Sırbistan kurma planlarını mı içermektedir? Dünya halklarına bugüne değin bu üç kanıt ileri sürülmektedir Bosna-Hersek Savaşı için: 1) Dinler savaşıdır. 2) Jenoside dayalı bir etnik savaştır. 3) Sırpların yayılmacı ve büyük bir Sırbistan oluşturma politikalarıdır.

Dünya halklarına bu üç argüman, kapitalist metropollerin merkezlerinden sürekli bir biçimde yayılmakta, halklar bu üç argümanın dışında asıl gizlenen gerçeği görememektedir. Çünkü böyle görünmesi ve böyle algılanması istenmektedir. Bu üç kanıt da bölgelere göre ağırlıklı bir biçimde işlenir. Müslüman halkların yaşadığı coğrafyalarda halklar Bosna-Hersek Savaşı'nın bir dinler savaşı olduğuna inandırılır. Avrupa kıtasında ve emperyalist metropollerde bir jenosid olduğuna ve Balkanlar'da da Sırp yayılmacı-

lığı propagandası öne çıkarılır. Şimdi bunları bir bir sabırla, soğukkanlıkla ele almak, görmek zorundayız.

Bosna-Hersek Savaşı Bir Dinler Savaşı Değildir. Yani Ortodokslarla Müslümanlar Savaşı Değildir.

Bu konuda son derece uyanık olmamız gereken bir dönem yaşıyoruz. Çünkü müslümanların ağırlıklı olduğu dünya coğrafyasında hep bu leitmotif işlenmekte, halklar bu temayla yönlendirilmektedir. Ortadoğu halkları, İran, Kuzey Afrika ülkeleri, Pakistan ve Ortaasya ülkelerinin bir bölümü Bosna-Hersek Savaşı'nın müslümanlara karşı açılan bir savaş olduğuna inandırılmışlardır. Türkiye'de müslümanlar hem de cumhurbaşkanlarının yönetim ve denetiminde büyük mitingler düzenlemekte, bu arada tüm gerici ve çağdışı unsurlar kendilerini açığa vurma, giderek yan örgütlenmelerini sağlayabilmektedirler. Bu iç gösteriler o ülkenin geleceğinin sorunu olarak zaman zaman aklı başında insanları düşündürür olmaya başlamıştır ama politikacılar, örneğin bu ülkenin başbakanı yanına bir başka ülkenin başbakanını alarak bu savaşın müslümanlara karşı girişilen bir ortodoks savaşı olduğu kanısını tüm inceliğiyle işlemektedir. İran hakları Tahran'da sık sık gösteriler yapmakta. Suudiler ve Körfez İşbirliği Konseyi'ni oluşturan petro/dolar şeyhleri keselerinin ağzını açarak, canlarından aziz bildikleri yeşil dolarcıklarını, Boşnakları silahlandırmak için ucun ucun çıkarmaktadırlar. Ülkemizin bir dinci partisi Bosna-Hersek Savaşı'nın bir dinler savaşı olduğu konusunda halkı öylesine koşullandırmıştır ki, bu yolla topladığı paraları milyonlarca markından kendisi de yararlanabilmek olanaklarına kavuşmuştur. İslam burjuvazisinin ikiyüzlülüğünü ortaya koyan birçok örnekten biridir bu. Geçen haftalarda yapılan İslam Ülkeleri Konferansı'nda Bosna-Hersek Savaşı asıl gündemi oluştururken, bu savaşın müs-

lümanlara bir saldırı olduğu niteliği üzerinde durulmuş ve de Sırplara destek olanlarla İslam ülkelerinin tecimsel ilişkilerini gözden geçirebileceği vurgulanmaya çalışılmıştır. (Bkz. ***Le Monde***, 17 Kasım 1994) Bosna-Hersek Savaşı'nın müslüman-ortodoks savaşı odağına çekilmek istendiğinin örneklerini daha da çoğaltabiliriz. Bununla sağlanmak istenen nedir? Halkların asıl düşmanı görmelerini yani Avrupa'nın göbeğinde en az yarım yüzyıldır barış içinde, kardeşlik içinde, birbirlerinin yortularına, ramazanlarına, şükran aylarına çörekler yaparak katılan, armağanlar sunan hakların nasıl olup da birbirlerine düşürüldüklerinin gizlenmesidir. Müslüman halkların gerçeği görmelerini engellemektir. Unutmamamız, akıldan çıkarmamamız gereken bir gerçeğin daha altını çizmeliyim: Daha düne değin kardeşlik içinde yaşayan çok dinli Yugoslav halklarını böylesine birbirlerine düşürenlerin hiçbiri ortodoks değildir. Fransa, İtalya katolik, ABD hem katolik hem protestan, İngiltere ve Almanya protestandırlar. Sonradan olayın içine çekilmiş olan Rusya ortodokstur ama, programımızda göreceğimiz gibi ortodoks Rusya'nın batılıların isteğinin dışında hemen hemen hiçbir şey yapmaya kesinlikle gücü yetmemektedir. Kendine biçilen misyon 7 sahiplerin önerilerini Sırplara iletmek, onları bu konuda ikna etmekten geçmektedir yalnızca. Yugoslavya devletini parçalayarak Bosna-Hersek Savaşı'nın acımasız ölümlerine yol açanlar, olayı Ortodoksların üzerine yıkarak kendilerini gizleyebilmektedirler. Attıkları taşla vurdukları bir başka kuş da dinsel odaklı bu görüntüde sözüm ona müslümanların yanında yer alırmış gibi görünerek müslüman halkların gerçek hedefleri görmesini engellemek, onları saptırmaktır. Aslına bakarsanız Bosna-Hersek Savaşı hem de Vatikan'ın kapitalistler ve emperyalistler elindeki en büyük kozu Jean Paul II'nin politikaya sokularak yani dini politikaya alet ederek bir süreci başlatmaları gerçeğidir. Bu gerçeğin gizlenmesi için olayı ortodoks ve müslüman savaşı biçiminde göstermenin kendilerine getirdiği yararlardan hızla yararlanmaktadırlar.

Böylece müslüman halklar dünya burjuvazisini değil Sırpları karşısına almaktadır.

Yoksul müslüman kitlelerin nasıl aldatıldığının, yani Bosna-Hersek Savaşı'nın bir dinler savaşı olmadığının en tipik kanıtını Zagrep başpiskoposu kardinal Franjo Kuhariç'in 9 Ocak 1993'de ***Le Monde*** yazarı ile yaptığı uzun söyleşide bulunabilirsiniz. Başpiskopos Kuhariç'in açıklamaları önemlidir. Olayların içindedir. Sırp değil Hırvattır. Ortodoks değil katoliktir. ***Le Monde*** yazarının "Bosna-Hersek Savaşı bir dinler savaşı mıdır?" sorusunu kardinal şöyle yanıtlıyor: "*Bu bir dinler savaşı değildir. Gerçi sizin gibi birçok kişi son zamanlarda dinler savaşı diye nitelendiriyor ama temelinde bu bir dinler savaşı değildir. Çünkü Ortodoks kilisesine (ki, Sırpların bağlı olduğu bir kilisedir) her üç Sırptan ancak birisinin ve Karadağ'daki yurttaşlardan ise onundan ancak birinin kiliseye uğradığını biliyoruz.*" Kardinal Kuharin bunu, ortodoks kilisesinin kayıtlarını inceleyerek söylüyor. Bu şu demektir: Sırpların üçte ikisi çocuklarını kiliseye götürüp de vaftiz bile ettirmemişlerdir. Yeni Yugoslavya Federasyonu'nun Dağlık Karadağ'ında yaşayanlar için doğrusu ya durum daha da çarpıcıdır: On kişiden yalnızca biri götürüp çocuğunu kilisede vaftiz ettirmiş, kilise kayıtlarına geçirmiştir. Düşününüz bir halkın neredeyse dörtte üçü tümden dinle ilişkilerini kesmişken birdenbire ortaçağ zihniyetiyle bir dinler savaşı başlatması ne denli olanaksızdır. Unutmayınız ki her savaşın bir ideolojik temeli vardır ve bu temel olmadan savaşlar kesinlikle halklaşamaz. Bu yıl Fransa'da *Kanayan Yugoslavya* adlı son derece önemli bir kitap yayınlamış olan ve de sık sık Yugoslavya'ya, Belgrad ve Zagrep ve Saraybosna'ya gidip gelen Prof. Catherine Samary son yazısında, yeni döndüğü Bihaç ve Tuzla'daki izlenimlerini yazarken müslüman topluluğun da aslında son derece laik, giderek bir bölümünün ateist bile olduğunu apaçık kanıtlarıyla anlatır. (Bkz: ***Le Monde Diplomatique***, Aralık 1994) Zenika'da, Tuzla'da camiye gidenlerin sayısı bir elin parmağından daha

azdır. Ama ileride değineceğim bu laik ve ateist toplumun üzerine dincilerin baskısı, zorbacı bir din dayatması silahlı militanlarca dayatılmaya da başlamıştır. Ve yine göreceğiz ki bunun ardında emperyalist güçler vardır. Gün geçtikçe şu gerçek daha iyi anlaşılıyor. Özellikle Sırplar ve hatta Arnavut halkları, bağnaz dinci olmaktan çok öte bu halklar Avrupa'nın en ateist topluluklarıdır. halklarıdır. Bu topluluklarda ateizmin köklerinin çok gerilerde binlerce yıllık geçmişlerde yattığı biliniyor. Örneğin önemli sosyologlardan biri buna kanıt olarak Ankara Savaşı'nda Timurlenk'e karşı Sırpların Sultan Yıldırım'ın yanında yer alarak gönüllü bir biçimde savaştıklarını söyler. Bu yapı katoliklerce anlaşılabilir türden bir şey değildir. Düşününüz ki bugün bile Fransız Komünist Partisi'nin üyelerinin %75-80'i kiliseye giderek doğmuş çocuklarını vaftiz ettirmektedirler. Asıl katı dinsellik yaşamı aslına bakarsanız Balkan halklarında değil, kapitalist metropollerdedir ve hıristiyanlık, özellikle catholicité, katoliklik ile emperyalizm en önemli kolonlarından birini oluşturmuştur. O nedenle ortodoks kilisesi 1992'de aniden Bosna-Hersek'in parçalanmaya doğru hızla gittiği bir dönem başlangıcında bu savaşın dine bulaştırılacağını bildiği için yayınladığı bir deklarasyonda bu oyuna son derece önemli bulgularla değinerek katolik kilisesinin dikkatini çekmeye çalışmıştır. Ama Zagrep'teki katolik kilisesi bu oyunun içindeydi ve Papa Jean Paul ile politik güncel bağlantısını sürdürüyordu. Şunu kesinlikle söyleyebilirim: Bosna-Hersek Savaşı'nda Hırvatların bağlı olduğu katolik kilisesi son derece önemli işlevler yüklenmiştir de örneğin ortodoks kilisesi hep bunu önlemeye, dinlerin bu yangından uzak durmasını sağlamaya çalışmıştır.

Bosna-Hersek Savaşı'nın bir dinler savaşı olmadığını, ama dinin de politikaya alet edilerek başlatılmış bir savaş olduğunu 1993 yılı ocak ayının 9 ve 10'un da İtalya'nın azizler kenti olarak bilinen Assise kentinde Papa II. Jean Paul'ün başkanlığında 50'ye yakın katolik ve Anglo-sakson piskoposu, 30'a yakın müftünün,

yahudileri temsilen Kudüs'ten gelmiş bir hahamın katıldığı bir toplantıda da açık seçik gördük. Ortodoks kilisesinden hiç kimse katılmamıştı bu toplantıya. Çünkü çağrılmamışlardı. Katolik kilisesinin, global emperyalizmin bu vaftiz babası Jean Paul'ün buhurdanlarından tütsülerin yayıldığı bir toplantıda insanları kilisenin çevresinde toplanmaya çağırması, Vatikan'ın "Uluslararasının yazgısını belirleme haklarını savunduğunu" söylemesi üzerine toplantıya katılan gerçek hiristiyanların bir bölümü "bunun dinin politikaya kurban edildiğini ve de Vatikan'ın bu vahim tutumunun ikiyüzlü bir tutum olduğunu" söyleyerek Bosna-Hersek Savaşı'nda dinin nasıl emperyalist politikanın bir aracı durumuna getirildiğini, protestolarla ve büyük bir gürültüyle toplantıyı terk etmelerinde de açık seçik görüyoruz. Çünkü Yugoslavya'nın parçalanmasında bu slogan en etkin işlevlerden birini yerine getirmişti. Ve Papa II. Jean Paul tıpkı Polonya'nın çökertilmesinde global emperyalizmin kendisine verdiği görevi yerine getirir gibi bu kez de Hırvatlar'ın ve Slovenler'in Yugoslavya'dan kanırtıla kanırtıla kopartılıp alınmasında 1990-91 yıllarında misyonunu kusursuz bir biçimde tamamlamıştı.

Bosna-Hersek Savaşı Bir Etnik Arındırma Ya da Büyük Sırbistan Yaratma Savaşı da Değildir

Din savaşı görüntüsü yoluyla müslüman ülkeleri etkilemek isterken ve emperyalizm bu görüntünün altında gizlenirken, etnik arındırma teziyle de batı kamuoyundan puan toplamak istemektedir. Bunun nedeni de çok açık: Alman faşizminin etnik arındırma politikasının somut örneklerini Austcwitz ve Treblinca toplama kamplarında 6 milyon yahudinin yakılarak imha edilmesi anılarını hala yaşamlarında taşıyan büyük çoğunluktaki Avrupalılar böyle bir savın etkisine ürpererek hemen girivermektedirler. Ve bu etki-

nin altındaki Avrupa ve batı kamuoyu tıpkı müslümanların gerçeği göremedikleri gibi emperyalizmin gerçek yüzünü görmekte derin bir zorluk çekmekte, kendi hükümetlerine karşı bu nedenle sorgulayıcı bir tutum takınamamaktadırlar. Oysa bazı bağımsız batı Avrupa kuruluşları zaman zaman bu savaşın bir "etnik arındırma savaşı" olmadığını belirleyen son derece önemli verilerin ipuçlarını da verirler. Geçen yıl Avrupa Yurttaşlar Assemblesi'nin bir heyet biçiminde yaptığı incelemede bu savaşın bir etnik savaş olmadığı gerçeğini vurgulayan verilerine önemli bir yer ayrılmıştı. Ama Batı emperyalizminin savaş görüntüleri altında televizyon ekranlarına yansıyan güncellikler içinde bu raporun verileri, tıpkı Sınır Tanımayan Doktorlar'ın raporlarındaki gibi sözcüğün tam anlamıyla güme gitmiştir. Müslümanlar bu savaşın müslümanlara karşı bir savaş olduğuna inandırılmaları gibi Avrupa halkları da bu savaşın "bir etnik savaş" olduğuna inandırılmışlardı. Avrupa Yurttaşlar Assemblesi'nin raporunda Saraybosnalılar inceleme komisyonuna şu apaçık gerçeğin Avrupa kamuoyuna iletilmesini istiyorlardı: "*Avrupalılara tüm olanaklarınızı kullanarak anlatınız ki, biz her şeyden önce ne Sırbız, ne Hırvat, ne de müslümanız. Ama biz Bosna Hersekliyiz.*" Etnik savaş nitelemesinin geçersizliğini en iyi kanıtlayacak olgu savaştan en büyük zarar gören müslümanların Sırp kökenli oluşları gerçeğidir. Osmanlı döneminde müslümanlaştırılan bu insanların kendi ırklarına karşı boğaz boğaza girerek bir etnik savaş yaratmaları savaşın temel güdüleri açısından bütünüyle olanaksızdır. Şöylesine yalın bir soru bile bu savaşın bir etnik arındırma savaşı olmadığını göstermeye yeter: Neden Sırplar kendi ırklarından olan müslümanlara karşı en büyük saldırıları gerçekleştirirken, gerçekten kendilerinden ayrı bir ırk olan Hırvatlarla birlikte zaman zaman işbirliği yapmaktadırlar? Bu bir etnik arındırma yani bir ırk savaşı olsaydı Bosnalı Sırplar önce Hırvatlara saldırır ve onların ırkçı faşist yöntemlerle tıpkı Nazi Almanyası'nda olduğu gibi imha edilmelerini esas alırlardı. Oysa herkes çok

iyi biliyor ki hırvatlar başlarında faşist Mete Boban olmak üzere Sırplarla işbirliği yaparak müslümanları acımasızca öldürmüşlerdir, yurtlarından sürmüşlerdir. Bu nasıl bir ırk savaşıdır, ki bir ırk kendi ırkına karşı bir başka ırkla işbirliği yaparak saldırmaktadır, saldırılan ırk da kendi ırkına karşı zaman zaman o acımasız benzer yöntemleri kullanmaktadır?

Bütünüyle laik olan, bir büyük kesimiyle ateist bir toplum olan Yugoslav halkları en az bunun kadar ırkçılıktan uzak bir geleneğe sahiptirler. Bu gelenek onların faşizme karşı verdikleri savaşımda da bütünüyle ortaya çıkmıştı. Hitler faşizmine karşı ilk çekirdeğin atıldığı yer, ilk örgütlenmelerin yapıldığı ve de Hitler ordusuna kan kusturacak olan bölge, Hırvatların, Sırpların, Boşnakların yani müslüman Sırpların yoğun bir biçimde ve de aşağı yukarı eşit oranlarda yaşadığı Bihaç bölgesinde olmuştur. Bugün hala tüm ırkçı bölünmelere karşı direnen ve de ne Hırvat, ne Sırp kimlik kartı almak isteyen, eski Yugoslav kimlik kartlarını değiştirmek istemeyen 22 milyon Yugoslav "Biz ne Hırvatız ne Sırbız, ne yalnızca müslüman bir toplumuz ama Yugoslav yurttaşıyız ve Yugoslavız" diye direnmektedirler. Bu direnişi ne televizyon ekranlarından görebilirsiniz, ne iyice kafaları ve düşünceleri çarpıtılmış televizyon ya da gazete yorumcularında bulabilirsiniz. Ama bu verileri Yurttaşlar Assemblesi'nin raporlarında, Sınır Tanımayan Doktorlar örgütünün ve kimi tarafsız Birleşmiş Uluslar örgütlerinin verilerinde apaçık bulabilirsiniz. Yarını belirleyecek olan da bu verilerin savaşımıdır.

Nitekim, batı son zamanlarda bu ırkçı temanın yeterince inandırıcı olamayacağını anlayınca bu kez ortaya "Büyük Sırbistan" temasını atmıştır. Aslında büyük Sırbistan teması ileride göreceğimiz gibi Batı emperyalizminin ilerideki Avrupa düzenlemesi konusundaki planlarının en son başvurulacak çaresi olarak gündemlerinde tutuluyordu. Ama bugün bu plan Sırpların dayatması ile istediklerinin tam karşıtı bir gelişme yörüngesine girmiştir. İşin

başında Yugoslavya parçalanırken Yugoslavya Federasyonu'nun sınırlarını korumakla görevli Kızılordu 1992 yılının ağustosuna kadar Yugoslavya'nın birliğinin korunması konusunda son derece önemli girişimlerde bulunmuş, bu ordu kendi federasyonunu oluşturan halklara karşı tam bir tarafsızlıkla kalabilmek için büyük çaba göstermiştir. Dikkatinizi çekmek istediğim gerçek şu: Ordunun bu tutumu 4 Nisan 1991'den, yani Yugoslavya'nın parçalanmasının son aşaması olan Bosna-Hersek'in de başta Almanya ve Fransa olmak üzere hiç beklenmedik bir biçimde tanınıvermesinden tam bir yılı aşan sürede böylesi bir dengeyi, karışmama politikasını titizlikle sürdürmesi ve götürmesi olmuştur. Çünkü bu ordunun içinde yetkili konuma gelmiş müslümanlar, Hırvatlar ve Sırplar vardı. Bosna ordusunun bugün 2 No'lu yetkilisi general Jovan Diviak bir Sırplıdır ve de Sırplara karşı savaşmakta, orduyu yönetmektedir. (Bkz. ***Le Monde Dip***. Ekim 1994, Emmanuel Wallon) Bu örnek bile dostlarım, bu savaşın bir etnik arındırma, bir dinler savaşı, bir büyük Sırbistan kurmak için başlatılmış savaş olmadığını göstermeye yetecek kanıttır. Bu kanıtları size alabildiğine çoğaltabilirim.

Peki, çok dinli, çok ırklı, çok karışık ırklardan birbiriyle evlendiği, çoluk çocuğa karıştığı bu Yugoslav halklarının düne değin barış içinde yaşayan konumunu çağımızın en trajik savaşına dönüştüren belirleyici etken nedir? Yani bu savaş ırklar, dinler savaşı değilse nedir? Bu savaş bir iç savaştır. Ve de bütün iç savaşlar gibi savaşların en korkuncudur. Tıpkı Saint Exupery'nin "*İç savaş, ormanlarda ağaçların biçildiği gibi insanların öldürüldüğü*" korkunç ve de savaşların en acımasızıdır.

Bundan tam 2421 yıl önceydi. Evet tam 2421 yıl önce... Adriyatik Denizi'nde, Adriyatik Denizi'nin İon Denizi bölümünde, Saraybosna'dan çok da uzak olmayan, mavi Akdeniz suları içinde küçük bir ada ve bu adada kardeşlik içinde yaşayan bir halk vardı. Bağbozumu şölenleri, en iyi zeytin ağaçları, en iyi balıkçı teknele-

ri yapmakla ünlü bu adanın adı Korfu Adası'ydı. Korfulular barışa, sevgiye, Dyanisos kutsamalarındaki özgürce yaşam biçimleri pek ünlüydü. Konukseverlikleri dillerden düşmezdi. Homeros onlardan "*Güneşin altın çocukları*" diye söz ediyordu. Oysa İonya'nın öteki yakasında insanlar birbirlerine girmişlerdi. Atina emperyalizmi Delos Konfederasyonu'nu oluşturduktan sonra bu kez gözünü Adriyatik Denizi'ne çevirmiş, Sicilya seferi için Korfu Adası, Atinalı stratége'lerin yani savaşı yöneten generallerin gözünde önemli bir konum kazanmıştı. Ve de Atinalıların karşısında, ilkçağın bu ilk emperyalist devletinin, Delos Konfederasyonu'nun karşısına, onun halkları köleleştiren politikalarına karşı çıkan Ispartalı ve bağlaşıkları 8 yıldır savaşıyorlardı. Batı İonya'da ve Grek kent devletleri arasında kan gövdeyi götürürken Korfululular savaşın kendilerine bulaşmaması için ellerinden gelen her çabayı gösteriyorlardı. Atinalıların savaş gemilerinin değil tecimsel gemilerinin limanlarına yanaşmasına izin veriyorlar, ama bunun yanında örneğin Korintlilerin kendilerine sığınmış savaş sığınmacılarını Atina'ya teslim etmemekte ustalıklı bir direnç gösteriyorlardı. Bağbozumları şölenlerindeki coşkularına, mutlu yaşamlarına, güzelliklerine gölge düşürmemek için ellerinden ne gelirse yapmalarına karşı öte yakadaki kanlı savaş fırtınasının yüzlerini yalamakta olduğunu da her gün daha iyi duyarlamaya başlamışlardı. 2421 yıl önce Korfu demokratik bir yönetimle yönetiliyordu. Oligarglar ve demokratlar seçimle yönetime geliyorlardı ve bundan tam 2421 yıl önce Korfu'yu oligarglar yönetiyordu.

Atina'nın Delos Konfederasyonu yani bu ilk çağ NATO bağlaşık silah güçlerinin, ne yapıp edip Korfu'yu kendi kanlı konfederasyonu içine alabilmek için Korfu'daki proxéne'sini yani ilkçağın bir yabancı devleti o ülkede temsil eden adamı Péithias'ı kandırarak kışkırtmaya başladı. Péithias hem Atina proxéne'nin hem de Korfu Adası Halk Partisi'nin başkanıydı. El altından darbe yapmak için girişimlerde bulunmaya ve Halk Partisi militanlarını

buna göre düzenlemeye başladı. Bu sırada bir Atina gemisi de gelip Hyllaaique limanına demirledi. Gemi bir savaş gemisiydi ve izinsiz gelip limana demir atmıştı. Oligarglar, Péithias'ın hakkında Korfu Adası'nın bağımsızlığını tehlikeye düşürecek girişimlerde bulunmak suçlamasıyla soruşturma açtırdılar. O da kendisi hakkında Korfu Assemblesi Soruşturma Konseyi'ne soruşturma açtıran 5 zengin oligarg hakkında, bu oligargların Zeus ve Alkinous tapınaklarındaki kutsal ormanlarda kendileri için geceleri kaçak tanrılara ait olması gereken ağaçları kestirdiklerini ve de kendi bağları için dayanak yaptırdıklarını söyleyerek karşı suçlamada bulundu ve onları mahkum ettirdi. Oligargların mahkumiyetini sağladıktan sonra kendisi de Konsey'in üyesi olduğundan yurttaşların Atina ile bir bağlaşıklık sözleşmesi imzalamasını istedi. Kararın çıkacağı ertesi gün oligarglar toplantıda sakladıkları hançerlerle Péithias'ı delik deşik edip öldürdüler. Ve "Yaşasın Korfu'nun bağımsızlığı" diye haykırdılar. Bununla da kalmadılar, Konsey toplantısına katılan 60 Halk Partisi yanlısı ile Korfulu yurttaşı da delik deşik ettiler. Kaçabilenler limanda bekleyen Atina savaş gemisine sığındılar ve işte ondan sonra tarihin tanıdığı ilk korkunç iç savaş patlak verdi. Oligarglarla Halk Partililer boğaz boğaza girdiler. Kadınlar düşmanlarının başına çatılardan kızgın yağlar döküyor, bize bu öyküyü anlatan büyük diyalektik ustası ilkçağ tarihçisi Thoukudies'in diliyle söylersek; silahların korkunç gürültüsünde eşlerinin yanında kendi cinslerinden beklenmeyen bir güçlü savaşa destek oluyorlardı. Savaş sürerken Delos Konfederasyonu'nun, bu ilk çağ NATO bağlaşık silah güçlerinin 9 Atina gemisi daha gelip limana demirledi ve başlarında ünlü savaşçı Nicostratos bulunuyordu. Ve artık ondan sonra iş sözcüğün tam anlamıyla çığırından çıktı. Ve daha sonra da Atinalılar ilkçağın en ünlü deniz savaş gemileri olan Salaminienne ve Paralienne savaş gemilerini Korfu'ya gönderip iç savaşa destek vermeye başladılar. İç savaşta Korfu'nun bağımsızlığını korumak isteyenlerle,

demokrasiye karşı bir suikast girişiminde bulunanlar arasında bir savaş olmaktan çıkarak dehşetli bir yangına ve daha düne değin barış içinde yaşamalarıyla ünlü halkın birbirlerini boğazlamalarına dönüştü. Alacaklı borçlusunu, borçlu alacaklısını, oğul babayı, baba oğulu öldürüyordu. Tapınaklara sığınmışlardı; o zamana değin ilk çağ geleneğinde tapınağa sığınmışların öldürülmeyeceği geleneksel yasası vahşi bir biçimde çiğneniyor, ya tapınağın çatısı açılarak kızgın yağlar tapınağa sığınmış kadınların, yaşlı erkeklerin, annelerinin kucağındaki çocukların üzerine dökülüyor, diri diri haşlanarak öldürülüyor ya da tapınağın avlusuna zorla çıkartılarak hançerlerle delik deşik ediliyorlardı. Bunu hem oligarglar yapıyordu hem de demokratlar. Ve evler yanıyor, tapınaklar yanıyor, Agora yanıyordu. Terörün gelişen süreçte en acımasız teknikleri bulunmaya başlandı ve terör kentten kente bir veba gibi yayıldı. Kim kimi, hem de hiçbir gerekçe yokken daha önceden öldürüyorsa o kahraman oluyor, insanlar onun çevresinde toplanıyordu. Bu korkunç olayları günü gününe aktaran ünlü tarihçi Thoukuides "*İnsanoğlunun doğası böyle vahşi kaldığı sürece bu korkunç iç savaşlar ne yazık ki hep yaşanacak,*" der. "*Tüm bu kötülüklerin temelinde kişisel tutkuları ve açgözlü bir soygunu içeren iktidar tutkusu yatıyordu.*" diye yargılar ilkçağ tarihçisi tanığı olduğu bu ilkçağ iç savaşını.

2421 yıl sonra Korfu'dan çok uzakta olmayan Adriyatik'in kuzeyinde şimdi müslümanlar müslümanları, Sırplar Hırvatları, Hırvatlar Sırpları, Sırplar müslümanları, müslümanlar Sırpları, Hırvatlar müslümanları, Sırplar Sırpları boğazlayarak öldürüyorlar kent kent, dağ dağ, sokak sokak, mahalle mahalle. Oysa daha üç-dört yıl önce bu halklar dağ dağ, kent kent, sokak sokak, mahalle mahalle, kardeşçe, barış içinde, birbirlerinin dinsel törenlerine çöreklerle, yeni giysileriyle, türküleri, ev şölenleriyle katılıyorlardı. Birbirleriyle evlenmişler, hiç kimse hangi ırktan olduğunu düşünmeden birbirlerini sevmiş, yalnızca Yugoslav yurttaşı ol-

duğunu düşünmüştü. Tıpkı 2421 yıl öncesinin Korfuluları gibi. Tıpkı 2421 yılının mart ve şubatında Korfu'nun Hyllaique limanına demirlemiş Atina yayılmacılığının iki büyük zırhlısı Salaminienne ve Paralienne donanmaları gibi, şimdi Adriyatik sahillerinde Georges Washington uçaksavar zırhlısı, NATO'nun jetleri, ağır bombardıman uçakları, helikopterleri ve füzeleri konuşturuldu. Ah sevgili usta Thoukudies "*İnsan doğası hep böyle kaldığı sürece*" tümcesi yerine, "*emperyalizm sökülüp atılmadıkça insanlar birbirlerini en acımasız biçimde öldüreceklerdir.*" tümcesini kullanabilseydin, insanoğlu bu sayrılığı daha o zamanlar keşfedebilmiş olsaydı şimdi yaşananları daha o zamandan önleyebilmiş olacaktık. Ama biliyoruz ki, insanoğlu yeryüzü macerasında aşama aşama sınıflar mücadelesi tarihindeki son evresine doğru gitmektedir.

Yukarıda örneğini verdiğim gibi bir iç savaşta iki olgu vardır:

1) Bir iç savaşta artık kimin haklı olduğu aranamaz ve bilinemez. Çünkü iç savaş yalnız ve yalnız "bundan sonrası benim olsun" dürtüsüne oturur.

2) Ve bir iç savaş mutlaka ama mutlaka dışarıdan kundaklanır. O nedenle de savaşların en korkuncu iç savaştır. Çünkü artık yurttaşlar mahalle mahalle, kent kent, ev ev kendilerini öldürürler. Bunun için onlara dışarıdan silahlar sağlanır.

Yugoslavya'nın parçalanmasıyla başlayan Bosna-Hersek iç savaşının kimler tarafından nasıl kundaklandığını önümüzdeki programlarda tüm çıplaklığı ile göreceğiz. O zamana değin yüreğinizin insan sevgisi ve emperyalizme karşı yoğunlaştıracağınız öfke ile ışımasını diliyorum.

Radyo Umut (25 Aralık 1994)

SORULAR ve YANITLARI

SORU: *Ben düşüncelerinize katılıyorum. Burada, şunu belirtmek istiyorum. Biraz yazılı ve görsel medyadan da takip ediyorum. Burada o belirttiğiniz üç nedenin olamayacağı zaten açık. Medyadan da izliyoruz. Genellikle Bosna komutanlığı içinde Sırp olan, Ortodoks olan liderler var, komutanlar var! Bunlar birlikte Sırplar'a karşı çarpışıyorlar. Bu üç tezi de bence zaten çürütüyor. Şunu anlayamadım. Tüm Doğu Bloku ülkeleri, diğer kapitalist ülkelere oranla daha bilinçlenmiş, daha okumuş, daha kariyerli insanlardı. Şimdi bu Batılı emperyalizmin açgözlülüğüne karşı insanlar bu kadar mı umutsuzlar, ekonomik koşullar nedeniyle. İnsan, yüzyıllardır birlikte yaşadıkları insanlara karşı böyle acımasız bencil bir tablo içine girip, böyle bir iç savaşa nasıl sürükleniyorlar. Bu insanın doğasını çok mu tahrip edecek niteliktedir. Bilinçlenme, yüksek kültür düzeyleri buna engel olacak nitelikte değil mi? Benim anlamak istediğim bu. Bu zamana kadar hiç mi bir etkisi olmadı kuramların? Buna karşın nasıl feci bir şekilde kapitalizme yenik düştüler ve kendi aralarında bu işi halledemiyorlar?*

O.İviler: İleriki bölümlerde bu sorunun yanıtını bulacaksınız. Bu soruyu akıllarından geçirenler bunun yanıtını bulacaklar. Son derece önemli bir suikastla karşılaşıldı Yugoslavya olayında. Ve bunu götürecek olan güçler, buna karşı çıkabilecek olan güçler derlenip toparlanma olanağını bulamadılar. Yani özellikle Almanya'nın Hırvatların ayrılmasında, birbuçuk-iki yıldan beri ve Papa vasıtasıyla güttüğü oraya yerleşme ve Yugoslavya'yı arkadan bı-

çaklama olayı karşısında ilerici güçlerin buna karşı alabilecekleri tempolu metodların ne olabileceği ve örgütlenme tiplerini belirlemeleri hemen hemen olanaksızlaştı. Ama şu bir gerçektir ki, bu yöntemlerin, bu iç savaşın yöntemlerinin sosyalistlere, bilimsel sosyalistlere uygun düşmediğini biliyoruz. Bunun önlenmesi için neler yapılması gerektiğini düşünmemiz gerekiyor. İnsanların böyle suikastler karşısında yöneticilerinin eğer gerçekten bilimsel sosyalizmin ilkelerine inanıyorlarsa, bana göre izleyecekleri yöntemleri çok farklıydı ve çok kısa bir sürede de bu yöntemler başarılı sonuçlar verebilecekti. Bunu bolşevik devrimin iç savaşının örneklerinde görüyoruz. Bunlar unutuldu ne yazık ki! Ve insanlar çok şaşkın bir durumda kaldılar. Geçenlerde Katerin Samarin'in bir yazısı vardı. Çok sık gidip geliyor bu bayan, çok önemli bir yerde imza topladılar Saraybosna'da. İkiyüzbin kişi "Biz hala Yugoslavız, bu savaşı önleyiniz!" diye. Ama bunu örgütleyecek örgütler bugün silahlı güçlerin oraya yerleştirilmiş despotik yöntemleri altında seslerini duyuramıyorlar. Bunlardan önemli dersler çıkartacağız ilerisi için.

****

SORU: *Ben şunu öğrenmek istiyorum. Acaba Türk halkının ve İslam ülkelerinin düşünceleri nedir? Şu örneği vermek istiyorum. Irak Kuveyt'e girdi, bütün Avrupa ülkeleri bir olup Irak'ı çok kısa bir sürede attılar. Bosna'da olsun, Azerbaycan'da olsun bütün müslümanların yaşadığı yerlerde vahşeti hepimiz görüyoruz, bütün insanlar görüyor. Avrupa bu kadar aciz midir, oralarda petrol olmadığı için midir böyle davranıyor? Neden islam ülkeleri bir araya gelip bunları atmak için herhangi bir girişimde bulunmuyorlar veya çok pasif davranıyorlar? Bunu öğrenmek istiyorum.*

O.İviler: Konuşmamda değindim anımsarsanız. İslam ülkeleri, geçen hafta yaptıkları toplantıda bu konuyu gündemlerine aldılar. Çıkan karar bence trajikomiktir. Verebildikleri karar yalnızca

ve yalnızca, "Sırbistan'a destek olanlara — onların da kimlerin olduğu hem biliniyor, hem bilinmiyor — biz bundan sonra ticari ilişkilerimizi düşüneceğiz." gibi son derece alttan alan açık bir tehdit taşıyor. Ve bunu yapamayacaklarını da biliyorlar. Çünkü gerçek şu ki, İslam ülkelerinin elindeki silahı yani petrol silahını kullanacak olanların hepsi göbek bağıyla kapitalizmin metropollerine bağlanmıştır. Yani Kuveyt, Umman, Katar, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri gibi Batılıların yapay sınırlarla çizip getirdikleri, başlarına oturttukları insanlar ABD'yle, batı emperyalizmiyle büyük ticari ilişkiler içinde olan bu insanların müslümanlar karşısında çok samimi davranamadıkları ortadadır. Bizim müslümanlarımızın, Refah Partisi'nin yaptığını görmüyor musunuz? İnsanların kanı, canı pahasına paralar döndürülüyor. Bu kadar ikiyüzlüce bir siyasetin üstesinden gelebilmek için hedefin görülmesi gerektiğini söylemek gerekiyor. Hedefi görürsek yanlış yerlerde değil, ama kendi içimizdeki çözümleri hızlandıracağız. Bu konunun ikinci bölümünde daha detaylı bilgiler iletmeye çalışacağım. Teşekkür ederim.

****

SORU: *Sosyalizmin son döneminde Rusya ve Yugoslavya'da kısmen de olsa çok yanlış uygulamaları oldu. O kadar yanlış uygulamalara karşın ayrı ırktan insanları barış içinde tutmasının başarısını anlatırsanız iyi olur. Bilnmesi gerekli bir gerçek var. Özellikle son dönemde gelişen milliyetçi akımlar için söylenen emperyalizme karşı tavır yalnızca Çeçenistan ile Kafkasya'da olmuyor. Küba da var. Biz Çeçenistan'ın işgaline de karşıyız, Kafkasya'nın da işgaline de karşıyız ama bir Küba gerçeği de vardır. İnsanların Küba içinde tavır almaları gerektiğine inanıyorum. Küba direnişini canı gönülden destekliyorum.*

O.İyiler: Atina olayını boşuna örnek vermedim dostlar. O bölgede olan olay, yani Korfulular içinde başlatılan iç savaş Atina

ve Isparta savaşlarının bir sonucu olarak yansıyan bu olay, aslına bakarsanız 2421 yıl sonra bütün dünyamızı kavradı. Bana göre gezegenimiz bir iç savaş yaşıyor. Bu iç savaşın dışında kalelerinde oturan 7 tane dünya sahibi, bu işi yönlendiriyor. Bunların detaylarını anlatayım. Osetlilerle Abazalılar, Abazalılarla Gürcüler, Gürcülerle Ermeniler, Ermenilerle Azeriler, Kafkasya'da olay böyle gelişirken Dağıstanlılar, İnguşlar, öbür tarafta Çeçenler, Tacikistan'da birbirini öldürenler... bütün bir Balkan'da ve Afrika'da insanlar böylesine korkunç bir çağın görmediği ama globalleşmiş bir iç savaşın içindeyiz. Bu iç savaşın hangi dürtülerle, hangi düzenlemelerle geldiği noktası Yugoslavya örneği özellikle önem taşıyor. Hangi düzenlemeyle Yeni Dünya Düzeni'nin nereye oturtulmak istendiğinin belirtilerini ve planlarını sanıyorum ikinci programda daha detaylı görme olanağına kavuşacağız. Direnenler kazanacaktır. Küba'yı örnek vermesini şükranla karşılıyorum.

****

SORU: *Bugün Bosna-Hersek'le Sırplar arasındaki iç çatışmanın arkasındaki emperyalist çıkarları ve Türkiye'deki kamuoyunun bu iç çatışmaya bakış açısını öğrenmek istiyorum.*

O.İyiler: Bosna-Hersek Savaşı'nda sağ bir bakış açısının egemen olduğu bir gerçek. Ben gelirken afişler gördüm. Bu afişlerde "Bosna-Hersek parçalanmaktadır; Müslümanlara karşı büyük bir zulüm, yoketme savaşı vardır" vb.gibi sağ bir bakış açısının egemen olduğu bir yaklaşım var. Bu resmileşmiştir. Anımsarsanız Cumhurbaşkanı Özal zamanında Bosna-Hersek mitingleri, bugün Refah Partisi'nin yapmakta olduğu mitingler ve hükümetin takındığı resmî görüşe göre Bosna-Hersek Savaşı'na bir iç savaş yakıştırması hiç yapılmaz. Ama *Müslüman savaşıdır* ve *Sırplar saldırıyor* deyip çözümsüzlüğe gidilir. Resmi görüş bir Müslüman-Ortodoks savaşıdır der ama bunun karşılığında henüz ve ne yazık ki bilimsel sosyalizmin kadroları, siyasi partiler bir bakıma

Bosna-Hersek Savaşı'nda halkı uyarıcı çalışmalar gerçekleştirebildiğimizi söyleyemeyiz. Ama yapmaları gereken ve bu işi götürecek olanların onlar olduğunu söylemenin ve onlardan bu görevi beklememizin gerekliliği ortada. Galiba şunun etkisi var. Müslümanların yaşadığı bir ülkede müslümanlara karşı yapılan büyük zulmün karşısına geçmeme. böyle bir imaj vermeme gibi yaklaşım yani bu oportünist yaklaşımdan herkesin yakasını bir an önce kurtarması gerektiğine inanıyorum.

SORU: *Yorumlarınıza katılamayacağım. Beni hayal kırıklığına uğrattınız. Bosna-Hersek gibi insanların öldürüldüğü bir yerde bu şekilde bir yorum gerçekten beni üzdü, inanmamı bekleyemezsiniz. Geçenlerde Aydınlık gazetesinde bir yazı okumuştum. Yazıda bizim eski sosyalistler söze başlarken, geçenlerde hava güneşli derken bile Marks'tan ve Engels'ten görüş getirirler deniyor. Sizin sözlerinizi de ben bu çerçevede değerlendiriyorum. Bosna-Hersek olaylarını değerlendirirken tarihsel determinizmden yola çıkarak geçmişteki iç savaşlar, Yunanistan'ın oraya asker göndermesi, Korfu adası vs. bunlar geçmişte yaşanmış olaylar. Bunlara bir şey demiyorum ama Bosna-Hersek olayını bu çerçevede değerlendirmek Bosna-Hersek olayına yapılmış bir zulümdür.*

O.İviler: Ben size şunu soruyorum. Sizce Bosna-Hersek Savaşı Sırpların yayılmacı politikalarıyla mı ilgili, dinler savaşı mı yoksa bir iç savaş mıdır?

SORU: *Dinler savaşının dışında başka bir şey düşünmüyorum. Ve şunu görmek lazım, siz demiştiniz ki, bu insanlar kardeşçe yaşıyorlardı. Faşizme karşı çıkıyorlardı. Faşizme karşı çıktıkları gerçek ve orada faşizme karşı çıkan bir devlet yani komünist bir iktidar kurdular 1945 yılında. 1945'ten sonra orada müslümanların teşkilatı var. Alia İzzetbegoviç oradan geliyor. Yani şu anki cumhurbaşkanı.*

O.İviler: Hayır yanlış biliyorsunuz.

SORU: *Hayır lütfen. Bu insanlar çok zulüm gördüler. Orada çok kötü işkencelere uğradılar ki, bunlar Marksist iktidar döneminde yani Tito döneminde oluyor bütün bunlar. Bunlar şu anda Türkiye'de de olan gözaltında kayıplar, işkenceler vs. bence bütün bunlar o zamanlar müslüman teşkilatın başına gelmiş olaylardır. Şimdi bunları görmeden olaya sırf o Marksist bakış açısı ile bakarak Sırpları desteklemek bence tecavüze uğramış kadınların, onların içine düştükleri durumu desteklemektir. Olaya bu şekilde bakmak lazım.*

O.İviler: Ben size birtakım örnekler vereyim...

SORU: *Ama siz hep konuşuyorsunuz. İzin verin biz de konuşalım biraz. Hem düşünce özgürlüğünden söz ediyorsunuz. Marksist bakış açınızla çarpıtıyorsunuz olayları bence. Sırbistan'a karşı bir yakınlığınız vardır. Marksist geçmişten dolayı böylece oradaki müslümanlara zulmediyorsunuz. Yani şu anda yapmış olduğunuz konuşmalarla bir haksızlığın içerisindesiniz.*

O.İviler: Müslümanları acımasızca öldürmüşlerdir. Metni okuyorum size. Biliyoruz. Herkes çok iyi biliyor ki Hırvatlar başlarında faşist Mete Boban olmak üzere Sırplarla işbirliği yaparak müslümanları öldürmüşlerdi. Yurtlarından sürülmüşlerdir ve en büyük acıyı bu savaşta müslümanlar çekmişlerdir. Metinden okuyorum size bunu. Şimdi olayın diyalektik olarak doğru kavranması gerekmektedir. Bazı olayları doğru kavrayabilirsek bana göre siz çok önemli aşamada bulunabilirsiniz.....

Eldorado Gezegeninde Gördüklerim

1995 yılına insanlarımızın ve dünya halklarının gerçekleri daha da kavrayarak girdiklerini söyleyebilirim size. Büyük bir karmaşa ve bir iç savaşa dönüştürülmüş gezegenimizde insanlar yarınlarını çok daha ciddi bir sorumlulukla düşünmeye başlamışlardır. İnsanlarımız ve dünya halkları bunun için şehitler vermişlerdir. Onların önünde saygıyla eğiliyorum. Emperyalizmin ve kapitalizmin azgın saldırısında canlarını yitirenlerin tüm tanıdıklarına, en yakınlarına 1995'e onların savaşımıyla yeni kazanımlar elde ederek girdiğimizi unutmamalarını diliyorum. Dünyamızın iç savaşında ölenlerin hepsi yarınlarımızı belirleyeceklerdir. Çünkü onlar tıpkı tragediya yazarı Sophoklês'in dediği gibi: "*Işık içindeki gömütlerinde yaşayan canlılardan daha diri ve canlıdırlar.*" Yaşamlarımızdadırlar... ölümsüzlüğün bilgeliğini üstlenmişlerdir.

1994 yılında barış, ekmek, eşitlik, özgürlük, kardeşlik için savaşım veren tüm dostların yeni yılda da savaşımlarını sürdürmelerini dileyerek 1995'in onlar için başarılı geçmesini diliyorum. Onların başarısı halklarımızın başarısı olacaktır. Yani eşitliğin, ekmeğin, özgürlüğün ve kardeşliğin kazanımı olacaktır; karanlık ve eşitsizlikten, özgürlüklerden, ekmeksizlikten, acımasızca ve açgözlü yararlananların karşısında. İnsanoğlunun bu soylu direnişi için şehit düşenlerin yanında aynı uğraşta hapishanelere doldurulan tüm politik tutuklularımızın da yeni yıllarını umutla, coşkuyla kutluyorum. Onların kendi özgürlüklerinden caymaları bizim özgürlüklerimiz içindi. Onlar karanlık ve zulüm dolu hücrelerinden ışık taşıyacaklardır hepimize. 1995'in onlara savaşımlarında daha

etkin olabilecek özgürlükler getirmesini diliyorum. Hiçbirimiz çağımızın engizisyonlaşmasına karşı sesimizi çıkarmazlık edemeyiz. Sesimizi çıkarmamak 37 insanımızı cayır cayır yakan gericiliğin önünü açmaktır. İntihardır. 37'lerin bize öğretilerini saygıyla selamlarken tüm yakınlarının 95'te onların anısıyla halklarımızın nasıl kazanımlar elde ettiklerini görmelerini diliyorum. En sevdiklerinden koparılıp alınanların bize taşıyacakları umut daha da direngen olacaktır.

1994'ün son programında ele aldığımız Bosna-Hersek ya da parçalanan bir devletin dramı Yugoslavya trajedisini gelecek programa ertelememe izin vermenizi istiyorum.. Zaman zaman katı gerçekleri unutabilmeliyiz soluklanabilmek için. Ama bu dinlencede bile ereklerimizin uzak gibi duran gerçeklerine yönelerek kendimizi yuyup yıkamalıyız. Sözün kısası bugün kanlı olayların en yoğun olduğu bir dramı anlatmaktan çok böyle bir soluklanmanın birçok kişiye düşsel görünecek gezintisini yeğlemek istiyorum. Bize unutturulmak istenen düşlerimizden, ütopyamızdan söz açmak istiyorum. Hani büyük ustalarımızın "*masallardan söz açılır gibi söz edilecek*" dediği insanoğlunun ermek istediği düşlerinin gerçeğinden. Ütopi'yi ya da ütopyayı sözcükler şöyle açıklıyor: "*Ütopi: Mutlu bir halkı yöneten ideal bir yönetimin egemen olduğu düşler ülkesi.*" Ya da "*Bir düşler ülkesinde herkesin mutlu olduğu, örneğin Romain Roland'ın diliyle söylersek: Evrensel barışın, kardeşliğin, barışçı ilerlemeciliğin, insan hakları ve doğal eşitliğin*" bütünüyle, noksansız uygulandığı bir dünya... Bilimsel sosyalizmin kurucuları bize böyle bir dünyaya nasıl ulaşılacağını apaçık göstermişlerdir. Hem de ütopik sosyalistlere karşı çıkarak. Yani bizim ütopyamızda diyalektik bir gerçeklik yatar.

İşte dostlarım, böyle bir gezegene, yani herkesin mutlu olduğu ideal bir yönetimle yönetilen başka dünyaya geçen haftaların birinde geziye çıktım. Doğrusu, bunun benim istemimle olduğu söylenemez. Anlatacağım nedenlerden de kendiliğinden, bir rast-

lantı sonucu olduğu da söylenemez. Sanıyorum gecenin ileri bir saatinde zaman zaman yaptığım gibi, el ayak çekildiği bir zamanda sahil kıyısındaki yürüyüşümde neon lambalarının yarı karanlığı içinde genç bir adam gördüm. Hava çok kötü ve soğuktu. Sahile kendimi atıncaya dek yağmur sularını sıçratan sırılsıklamlığın çamuru içindeydim. Elim yüzüm bile çamur içinde kalmıştı. Ve tüm boğazım yanıyordu, hava kirliliği bir kalın duman gibi içimde kalmıştı. Ve deniz sanki ölmüştü, kara katran kanıyordu ölümü. Yer yer ak martılar bu karanlık uçuruma düşmüşler de kurtulmak için anlaşılmaz bir haykırışla havalanıyorlardı hiç beklenmedik bir zamanda. Martıların haykırışı bile değişmişti. Çığlık çığlığaydılar sanki. Oysa yukarıda pırıl pırıl bir gök vardı. Yıldızları görüyordum. Kalın pisliğin içinde ezilip gider, gözgözü görmezken tepemizde asılı bir dünya sanki hiç ulaşamayacağım bir biçimde ve de bizi hiç umursamadan kendi gerçekliğini yaşıyordu. Ve arkamızda asfalt yolda arabaların bir kayış üzerinde kayışları gibi ardı arkası kesilmeyen ve insanların beyninin kıvrımlarında dolaşan uğultusuyla, kentin nedenini kestiremediğim bir biçimde inleyişini duyuyordum. Geriye dönme cesaretimi yitirdim. Yürüyebileceğim kadar yürümeye karar verdim ıslak köpeklerin ıslak kedileri kovaladığı sahilde... Ve ileride boyu doğal sayılmayacak uzunlukta genç bir adam gördüm karaltılar içinde... "*Balık avlamanın da tam zamanı doğrusu*" diye geçirdim içimden... Ama yaklaştıkça adamın balık avlamadığının ayırdına vardım. Birtakım tüpleri havada hızla gezdirdikten sonra kapaklarını kapıyor, daha büyükçe tüplere deniz suyu dolduruyordu. Ama dehşetle gördüğüm şey şuydu: Deniz en az üç metreye yakın dipte ve 5-6 metre ötedeydi ve genç adam hiç eğilmeden, kollarının birdenbire kendi boyutlarından öteye uzatarak bu işi gerçekleştiriyordu. Ürktüğümü söylemeliyim ve adımlarımı yavaşlatarak uzaklaşmayı düşündüğüm bir sırada tatlı ve romantik sesiyle genç adamın başını çevirmeden bana seslendiğini duydum:

— Bu gece yürüyüşünüzü geciktirdiniz...

Kendiliğimden yanıt verdim :

— Evet, dedim, çalışmam sandığımdan da uzun sürdü...

— Sizi bekliyordum, dedi...

— Nasıl, diye sordum... Ben sizi tanımıyorum ki ve de ilk kez görüyorum...

Dostlar nasıl olduğunu bilmiyorum, o mu benim yanıma geldi, ben mi onun yanına gittim bir çekim gücüne yakalanmış gibi, göz göze gelip yüz yüze konuşmaya başladık:

— Sizi, dedi Eldorado gezegenine götürmekle görevliyim.

— Eldorado mu, orası da neresi? diye sordum. Yanıt vermedi, yalnızca bana baktı. Ve işte o zaman ben birden kıvançla anımsadım...

— Evet, dedim. Eldorado... Şu her şeyin bol, her şeyin eşsiz kusursuzlukta olduğu, kimsenin mutsuz olmadığı gezegen...

— Görmek istemez misin?, diye sordu. Yine kıvançla:

— Hem de nasıl, dedim... Görmek, tanımak, öğrenmek isterim...

— Öyleyse gidiyoruz, dedi... "Hazırlıksızım, bir başka zaman için..." dememe fırsat kalmadan... beni elimden tuttuğu gibi havalanmaya başladık. Ve dostlarım boğucu cehennemi dumanları, homurdanan, uğuldayan kentin üzerinde kara dumanları birden gerimizde bırakarak göğe doğru yükselmeye başladık. Ve yıldızlar ne güzeldi. Oksijenle yıkanıyordum. Maviiikte yüzüyor, sanki ilkçağ sirenlerinin ölümsüz güzellikteki seslerini, türkülerini duyuyordum. Ve bir süre sonra güneş ışığı içinde pırıl pırıl bir gezegene, Eldorado gezegenine vardık.

Eldorado gezegeninde bizi pırıl pırıl bir gök ve de ultraviole ışınlarından ozon tabakası delinmediği için kansere yol açmayan bir güneş karşıladı. Gezegen yeşil bir orman denizi gibiydi. Ve de-

nizin kendisi mavilerin en ince tonunda güneş ışığının ılık sıcaklığında bu yeşil ormanla tam bir uyum içindeydi. Bir süre yanımdaki rehberimle bu deniz kıyısında yürüdüm ve denizde yüzen balıkları gördüm. Yeryüzü denizlerinde, petrol atıkları ve sanayi ürünlerinin zehirli atıkları ile petrolleşen denizlerimizde artık türleri tükenmeye yüz tutmuş, kimi tümüyle ortadan kalkmış Mersin balıkları, levrekler, barbunya balıkları, kefaller, pisi balıklarının tüm türü, morinalar, turna balıkları, kırlangıçlar, sardalyalar, istavritler, zargana balıkları yüzüyor, ileride yunuslar güneş ışınlarına doğru kıvançla ve havada uzun süre kalarak gümüş sularını döke döke sıçrıyorlardı. Ihlamur, çam, çınar, ardıç, kavak, meşe, kızılağaç, dağakçaağacı, ceviz ağaçlarından ve daha nice adlarını bilmediğim ağaçlardan oluşan yeşil orman denizinde tepeli guguk kuşları, serçeler, bülbüller, sedir kuşları, taçlı güvercinler, papağanlar, muhabbet kuşları, keklikler, taçlı turnalar, cennet ispinoz kuşları, ardıçlar, o güzelim saksağanlar uçuşuyor, ötüşleri, cıvıltılarıyla insana "bir kuş cennetine" geldiği izlenimi veriyorlardı. Ve dostlarım kentin görkemli çeşmelerinden sular akıyor, çocuklar hiç çekinmeden bu suları içiyorlardı. Akan sular için su yolları yapmışlar, set set oluşturdukları bu su yollarında zaman zaman şelaleleşen sular kenti bir müzik şölenine dönüştürüyordu. Kuşların, yemyeşil ormanların, mavinin en ince tonundaki denizlerin coşkuyla birbirlerine kavuştukları, sözcüğün tam anlamıyla birbirleriyle seviştiği — doğanın kendisiyle seviştiği, coşkusunu ilk kez burada, Eldorado gezegeninde görüyordum — ve sokaklarından akan suların içildiği bir ülke, bir gezegen olsa olsa bir cennetti. Bir aralık aklımdan dinlerin, peygamberlerin adından sıkça söz ettikleri cennete geldiğim düşüncesi gelip geçti.

Rehberimle yeryüzü zamanına göre ne kadar yürüdüğümüzü bilmiyorum. Ama hiç yorulmuyordum. Ve yürümeye doymak bilmiyordum. Ve çocuklar gördüm. Her zaman güzel olan çocuklar Eldorado gezegeninde daha da güzeldiler. Çünkü sağlıklıydılar. Ve

kendilerine ayrılmış bahçelerde çılgınca oynuyorlar, sonra önlerinden akan su kanallarından doyasıya su içiyorlardı. Yüreğim, birdenbire gözlerimi yaşartacak kadar güçlü bir acıyla burkuldu: *"Bizim gezegenimizde içecek sağlıklı su bulamadıkları için her gün 2000 çocuğumuz ölüyor"* diye geçirdim içimden. *"Ya savaşlarda yitirdiğimiz çocuklar... UNICEF'in geçen yıl açıkladığı bir rapora göre iç savaşlarda ölen yeryüzü çocuklarının sayısı 2 milyonu aşıyor. Ve 1,5 milyonu da sakat..."* Ama içinde bulunduğum mutluluğun incinmemesi için bu yeryüzü gerçeğini bencil bir ivedilikle aklımdan kovdum... Rehberime dönüp sordum:

— Hiç taşıt görmüyorum... Otobüs, binek arabaları, kamyon, kamyonetler... hiçbiri yok...

— Çünkü bu korkunç aygıtları kullanmıyoruz, dedi rehberim. Toplu taşımacılıkla tüm sorunlarımızı çözdük. Taşımacılığı Eldorado gezegeninin yeraltına gömdük. Sizi bekleyen Bilge Yönetim Kurulu'muza giderken yeraltı trenlerimizle göndereceğiz.

Gerçekten de az sonra bir çocuk bahçesinin içinden merdivenlerle yeraltı metrosuna indik. Ve Eldorado metrosunda trene bindik. Metro bizim bildiğimiz metrolara hiç mi hiç benzemiyordu. Neon lambaları ve reklamların donuk ışıkları içinde bir yer değildi burası. Yukarının, toprak üstünün cenneti sanki toprak altına da inmiş gibiydi. Kuşlar, ağaçlar yoktu belki ama, yeraltında nasıl olduğunu kavrayamadığım biçimde yaşatabildikleri çiçekler, akvaryumlarda balıklar vardı. Bu akvaryumları öylesine geniş ölçekte kullanmışlardı ki zaman zaman kendimi yeraltında değil, denizaltında gidiyormuşum duygusuna kaptırdım. Eldoradolular, bu geniş koltuklu, kimi ikili, kimi üçlü ya da tek koltuklu metro treninde ne ayakta, ne de sıkışıktılar. Hepsi oturuyordu, ya son derece sessiz bir biçimde konuşuyor ya da kitap okuyorlardı. Tren zaman zaman yeryüzüne çıkıyor, yeryüzünün ormanında kısa bir süre gittikten sonra yeniden akvaryumlu, çiçeklerle bezenmiş yeraltına dalıyordu.

Ve sonunda dostlarım beni bekleyen Bilge Yönetim Kurulu'na geldik. Bilge Yönetim Kurulu geniş ve tek katlı bir evin bahçesinde toplanmıştı. Sanıyorum 15-20 kişiydiler. Beni ayakta karşıladılar ve o zaman bir şey birden dikkatimi çekti. Gerek metroda gördüklerim gerek buradakiler hepsi uzun boylu, son derece sağlıklı insanlardı. Boy ortalamalarının 1.90-2.10 olduğunu sonradan öğrenecektim ve onların yanında eçüş bücüş kalıverdim ve bu bana önleyemeyeceğim bir kompleks verdi. Sonradan bir gerçeği daha öğrenecektim. Eldoradolular'ın yaş ortalamaları da yeryüzü zaman birimine göre düşünürsek 125 -130 yıldı. Yani bizim gezegenimizin en az yarısından daha çok bir yaşam ortalamasına sahiptiler. Birtakım hastalıkları en az üç kuşaktan beri hiç bilmiyorlardı. Gezegenimizde ölüm oranlarının başında gelen kalp hastalıkları, kanser, karaciğer ya da böbrek yetmezliği gibi sayrılıklar tarihlerinden silinmişti. Salgın hastalıkların ise ne olduğunu hiç kimse bilmiyordu. AIDS, veba, tifus, verem, sıtma, tifo, kolera gibi sayrılıklar toplumsal yaşamlarından anımsayamayacakları kadar uzun bir süre önce silinip gitmişti. Bunları öğrendiğim zaman bu sayrılıklardan her yıl milyonlarca yeryüzü insanının öldüğünü düşünmek insanın içini titretiyordu. Eldoradolular'ın nasıl öldükleriyse çok çarpıcı, inanılması çok güç bir olaydı. Yani bir bakıma yalnızca yaşlılıktan ölüyorlardı ve bunu istiyorlardı. Çünkü ölümleri son derece acısız, son derece tatlı bir duruma gelmişti. Yaşlılar kendilerini "Yeniden doğma evlerine kapatıyorlardı." Hastanelere bu ad takmışlardı, çünkü en yakınlarıyla sohbet ede ede bir uykuya dalar gibi ölüme dalıyorlardı, yakınlarının elleri ellerinde ve gülümseyerek. Yunus'un "*Bu dünyada bir nesneyel Yanar içim göynür özüm*" dediği genç insanların ölümüne duyduğu derin acıyı Eldoradolular hiç yaşamıyorlar. Çünkü genç ölüm Eldorado'dan hemen hemen silinip gitmiş. Şimdi tartıştıkları en önemli konulardan birinin bu olduğunu daha sonra Bilge Düşünürüm'le yaptığım konuşmalardan öğrenecektim: Eldorado'da insan sağlığı öyle bir aşama-

ya gelmiş ki yalnızca hücrelerin yaşlanmasından kaynaklanan ölüm olayını ortadan kaldırıp kaldırmama konusunda bilimsel ve felsefi bir tartışma başlamış. Hücrelerin yenilenmesi konusunda belirginleşen buluşlar durdurulmuş bu tartışmanın sonuna değin. Eldoradolular hemen hemen ikiye bölünmüş gibi. Ama daha çok Eldoradolular'ın ölümlerin kalkmaması konusunda eğilim gösterdikleri biliniyormuş. Çünkü bu, doğanın kendini yenilemesinin ve de doğa ilkelerinin zedelenmesi anlamına geliyormuş. Üstelik dostlarım buna bağlı son derece ilginç bir etik, bir ahlak, bir bakıma din anlayışı denebilecek bir kavrayış biçimi geliştirmişler. "*Ölmek yeniden doğmaktır...*" diyor bazı Eldoradolular. "*Yeniden doğmaksa, insanın ve doğanın kendini diyalektik bir biçimde yenilemesi, arıtmasıdır. Yalnız biz bu konuda şuna inanıyoruz: Eğer insan yaşamı boyunca başkalarına karşı, gerçekten özverili ve yalnızca onları düşünerek çalışmışsa, yeniden bu mutluluklar, zenginlikler ülkesinde gün ışığına kavuşacak, eğer yaşamında bencilce davranmış ve de kendini başkalarından çok düşünmüşse çok kötü bir gezegende, örneğin, yeryüzü gezegeninde doğacaktır. Hatta biz burada şu ince ayrımlara bile inanıyoruz: Bencilliği başkalarına çok zararlı olmamışsa dünya gezegeninin en az acılı bölgelerinde, ama bencilliği başkalarına zarar vermişse yeryüzünün en yoksul, en çileli, iç savaşların, yangınların, açlık ve yokluğun yaşandığı bölgelerde bir bebek olarak gözlerini yeryüzüne açacaktır... Böyle bir cezalandırmadan yani dünyada yeniden gözlerini açmaktan korkan Eldoradolular henüz tümüyle arıtamadığımız bencilliklerden büyük ölçekte arınıyorlar...*"

Yeniden dünyaya doğmak korkusu Eldoradoluları öyle sarmış ki, insanın bir dünyalı olarak kendinden utanmaması hemen hemen olanaksız.

Beni karşılayan Eldorado'nun Bilge Yöneticileri yanımda gelen rehbere, son yeryüzü ölçümlerini alıp almadığını sorduktan sonra benimle konuşmaya başladılar. Bilge Yöneticiler'in yetkilisi

olduğunu sandığım Eldoradolu söze başladı:

—" Dünyalı aramıza gelmenden onur duyduğumuzu bilmeni isterim. Eldorado'da zaman zaman yeryüzü yaşamını düşünenleri konuk ediyoruz. Çünkü gezegenimizin geleceğinin sizin gezegeninizle çok yakın bir ilişkisi var. Güneş sistemine bağlıyız ikimiz de. Ve dünya gezegeni bu sistemin dışına yuvarlanıp gittiğinde bizi de bilmediğimiz bir karanlığa sürükleyeceğinden derin kaygılarımız var. Çünkü sistem önleyemeyeceğimiz bir biçimde dünyayı kendisinden atmak için belirgin bir eğilim göstermeye başladı. Bunu bilginlerimiz her yıl güneş sisteminin çevresindeki eğriden milimetrik sapmalar göstermenizden anlıyorlar. Yine bilginlerimizin bize verdikleri belgelere bakarsak sanıldığından da kısa bir süre sonra dünya gezegeninin sistemden kopma eşiğine gelmesini gerçekleştirecektir ve dünya bilmediğimiz karanlıklara doğru yuvarlanıp gidecektir. Ona en yakın gezegen olan bizim de bu tehlikeden uzak kalmamamız yine bilginlerimize göre bütünüyle olanaksız.

"Sayın dünyalı," diye sürdürdü konuşmasını Eldorado gezegeninin Bilge Düşünürü... "Dünyalıların bir bölümünün içinde bulundukları tehlikeyi kavradıklarını biliyoruz. Bunun için önemli bir savaşım verdiklerini de. Ama zaman zaman kendi iç sorunlarına öylesine dalıyorlar ki, nasıl bir gezegen oluşturulması gerektiği konusunda yeterince geniş düşünme olanaklarını bulamıyorlar. Ve dünyalılara bu yönde yeterince mesajlar veremiyorlar. İşte o nedenle biz zaman zaman dünyalıların bazılarını Eldorado ülkesine getirerek onların dünyalıları somut verilerle uyarmalarını, kendi iç sorunlarına dalıp gitmelerini önlemeye çaba gösteriyoruz. Çok açık bir gerçektir: Eğer bize en yakın gezegen dünyanın, üzerindeki insanlar ile birlikte karanlıklara yuvarlanıp gitmesini önleyemezsek, kendimizi artık hiç umudumuz kalmamış bir durumda bulursak, acıdır ama kendimizi, bu mutluluklar ülkesini kurtarmak için dünyaya karşı önlemler almak, onun güneş sisteminden en az

zararlı bir biçimde kopup gitmesini sağlamak zorunda kalacağız. Yani dünyayı söndüreceğiz dünya yangınının tüm sistemi kavramaması için. Sizin de bazı uğraşlar verdiğinizi biliyoruz. Zaman zaman kendinizi kurtaramadığınız yanılgılara düşmenize karşın elinizden geleni yapmaya çalıştığınızın tanığıyız. İşte sizi bunun için buraya getirdik ve şimdi siz Bilge Yöneticilerimiz'den biriyle gezegenimizi dolaşacak, gördüklerinizle doğrularınızı yoğunlaştırmak, sorunları açığa kavuşturmak olanağını bulacak ve küçük ayrıntılarda boğulup gitmekten kurtulacaksınız. Bunu yerine getirmenizi diliyoruz sizden. Bu, Eldorado gezegeninin mutluluğunu nasıl yarattığını, hangi aşamalardan geçerek buraya geldiğini size gösterecektir ve bu yöntemler dünyalıların işine yarayacak birçok deneyimler içermektedir. Çünkü biz dünyalıların deneyimlerinden çok yararlandık. Öylesine özverili dünyalılar var ki onları Eldorado ülkesinin yaşayanlarına örnekleyerek gösteriyor, yeryüzü maceralarını bir bir anlatıyoruz.

İşte dünyalı konuğumuz, sizi bunun için çağırdık ve işte size verdiğimiz Bilge Yöneticilerimiz'den biri. Tümüyle özgürsünüz, tümüyle Eldoradolular size yardımcıdır. Konukluk süreniz hepimize yararlı olsun..."

Eldorado'nun Bilge Yöneticisi ile birlikte önce bir yemeğe gittik. Evlerde yemek yeme alışkanlığı hemen hemen kaybolmuş gibiydi. Özel günlerini, evlilik yıldönümleri, doğum günlerini bile birlikte kutluyorlardı. Topluca yemek yenilen her yerde kesinlikle bir orkestra bulunuyor, insanlar kendi yemeklerini kendileri seçiyor ve yolda giderken bahçelerden sevdikleri çiçekleri topluyorlardı. Bu çiçekleri kendileri masalarına yerleştiriyorlardı. Herkes birbirini tanıyor gibiydi. Ama beni asıl şaşırtan yemekten sonra bulaşıkların yıkaması olayı oldu. Yemek sonrasında herkes yediklerini özel bir poşete dolduruyor, her topluca yemek yenen birimlerin altındaki bulaşıkhaneye inip bulaşık makinelerinde bizim zamanımıza göre 5 dakika bile sürmeyen bir süreçte kirlilerini te-

mizleyip kurumuş bir biçimde özenle hazırlanmış raflara yerleştiriyorlardı.

Hiç kuşkusuz yemek süresince Eldoradolu Bilge Yönetici'ye onlara saçma sapan gelen bir sürü aptalca sorular sordum:

— Eldoradolular hiç kavga etmez mi?

— Etmeleri için bir neden olmuyor. Şikayetler oluyor. Eleştiriler oluyor ve de gerçekten bunlar sıkı bir biçimde izleniyor.

— Hiç savaş çıkmaz mı Eldorado gezegeninin halkları arasında?

— Sanıyorum, sizin zaman biriminize göre bundan 200 yıl kadar önce Eldorado'da tıpkı dünyalılar gibi iç savaş dönemi yaşadı... Eldorado'nun büyük bir bölümünü ele geçiren Pizarreliler hem egemen oldukları topluluklarda hem de sömürgeleri içine aldıkları topluluklarda kendi egemenliklerini sürdürebilmek için sürekli iç savaşları kışkırtıyorlardı. Pizarreliler gezegende güçlü bir silah sanayii de oluşturmuşlardı. Ama ezilen Eldoradolular akıllarını başlarına toplamakta gecikmediler. Tarihimizi incelersen bu mutluluğa erişmek için bazen dünyalıların bugün dehşetle süren iç savaşlarını aratacak ölçekte iç savaşlar yaşadığımızı, bundan çıkmak için nasıl öncü kadroların Eldorado halklarının gezegensel birliğini hangi titiz çalışmalarla sağladıklarını ve Pizarreliler'in gezegene egemen olma sultasına nasıl son verdiklerini görebilirsin...

— Doğrusu, dedim, işte benim için ve dünyalılarımız için eşsiz bir öğreti olur bu...

— Bu konuyu en iyi Bilge Düşünürümüz size anlatabilir, dedi bilge yönetici... Sizi kendisiyle tanıştırabilirim. Bu savaşların son kalıntılarına çocukluğunda tanık olduğunu hepimiz biliyoruz ve kendisine çok şey borçluyuz. Eldorado gezegeninin en yaşlılarından biri.

— Kaç yaşında, diye sordum?

— Dünya yaşına göre 160 ya da 161 yaşında olmalı...

Yemekten sonra yeniden kente çıktık. Kentte daha önce de söylediğim gibi hiçbir taşıt yoktu. İnsanlar taşıt kuyruklarında beklemiyorlar, egzoz ve zehirli gazlarla zehirlenmiyorlardı. Eldorado sessizlik içinde derin bir müzikti. Kuşların, denizin, ormanın oluşturduğu bir müzik. İnsanlar metrolardan çıkınca, her metro çıkış istasyonunda son derece düzenli yerleştirilmiş bisikletlerden birine atlayıp çok uzakta olmayan işlerine gidiyorlar ya da hani bizde sokaklarda çocukların oynadıkları küçük kayak tipi dört tekerlekli kaydıraçların benzerlerini kendinden motorlu bir çeşit ayakkabıları ayaklarına bağlayarak işlerine ulaşıyorlardı. Çoğunun yürüyerek gittiklerini görüyordum. Çünkü Eldorado öylesine bir yeraltı ulaşım ağına kavuşmuş ki, hemen hemen neredeyse herkes evinden çıkıp metroya biniyor ve hemen hemen neredeyse işyerinin önünde metrodan iniyor. Bilge yöneticiye Eldorado'nun mevsimlerini sordum.

— Tıpkı sizdeki gibi... Çünkü aynı güneş sistemine bağlıyız ve sizin yörüngenize çok yakınız.

— Peki ama dedim, kışın bu insanlar bisikletlerle ya da motorlu ayakkabılarıyla işe nasıl gidiyorlar?

— Dostum, dedi birçok aptalca sorumu geride bıraktıktan sonra, insanın doğa ile dengesini saygılı bir biçimde oluşturmak için önemli çalışmalar başlattık. Eldoradolu insanın yaşamını mutlu kılacak çalışmalar tıpta, doğal bilimlerde, sanayimizde öne geçti. Örneğin öylesine ince bir dokudan oluşmuş giysi keşfetti ki bilim adamlarımız, kışın onu giyince hiç kimse üşümüyor, dağlarımızda kayak yaparken bile birçok giysilerin içinde bunalıp kalmıyoruz. Ve biliyor musunuz, kışın en dondurucu soğuğunda Eldoradolular her yerden denize giriyorlar ince bir yağ tabakasını vücutlarına sürdükten sonra... Ve bu ince krem denizlerimizi kesinlikle

kirletmiyor...

Tüm bunları derin bir hayretle dinliyordum. Ama dostlar diyebilirim ki asıl hayretim sorduğum bir sorudan sonra başladı:

— Bilge dost, dedim, dikkat ettim, insanlar yemek yerken ve uzaktan gördüğüm mağazadaki alışverişlerinde bir kart uzatıp ona birtakım işaretler koyduruyorlar... Son derece gelişmiş bir banka sistemi mi oluşturdunuz?

Bilge Yönetici hiç beklemediğim bir biçimde gülmeye başladı. Eldorado kadar duru ve berraktı gülüşü. Bir süre sonra nedenini kavrayamadığım bir biçimde ben de ona kapılarak kendi soruma gülmeye başladım...

— O gördüğünüz kartlar çalışma karnesi, dedi... Çünkü bizde para yok.

Gülmemin ortasında şaşkınlıkla donup durdum:

— Nasıl, dedim... Nasıl çalışma karnesi, para nasıl yok yani?

— Kimimiz onlara "çalışma karnesi" diyoruz. Kimimizse "sorumluluk belgesi" diyor. Kısacası bu şu demek: Çalışanların kaç saat çalıştıklarını gösteren bir belge. Bir çeşit daha iyi kavraman için diyelim ki banka kartı. Kaç saat çalışmışsa ona karşılık gelen ölçekte alışveriş yapma, gereksinimlerini karşılama olanaklarına sahip. Ama yalnızca bu da değil. "İş sorumluluğu belgeleri" verimli çalışmayı da içermek zorunda. Örneğin siz işyerinizde 4 saat çalışmış olabilirsiniz ama öylesine verimli çalışmışsınızdır ki 6 saatlik en az çalışma süresinden daha verimli olmuşsunuzdur. 6 saatlik çalışma süresinin size tanıdığı ölçeklerde alışveriş yapma olanaklarına kavuşursunuz. Daha çok çalışıp isterseniz birikimler sağlayabilirsiniz. Örneğin bununla, yani bu birikimlerinizle, birinci kalitede müzik dinletilerine, dağ sporlarına, metrolarımızın en seçkin vagonlarında ve Eldorado'nun en iyi yerlerinde oturma olanaklarına kavuşabilirsiniz. En seçkin konferansların en seçkin dinleyicisi ya da katılımcısı olma hakkına sahip olursunuz. Hiç kimse

de sizi kıskanamaz. Çünkü siz başkalarından daha verimli ve daha çok çalışmışsınızdır. Böylece yabancılaşmanın önünü almış oluyoruz bir ölçüde. Ama siz şunu da yapabilirsiniz, daha az çalışarak ayırdığınız zamandan başka bir iş, sevdiğiniz, yaratıcı olduğuna inandığınız bir işe özel olarak zaman ayırabilirsiniz. Bunun sonunda ortaya çıkardığınız ve başkalarına çok yararlı olacak çalışmanız, keşfiniz ya da yapıtınız gerçekten bu nitelikleri taşıyorsa siz Eldoradoluların en seçkin Eldoradolusu olursunuz. Herkes sizi imrenerek birbirine gösterir...

Birden anımsadım:

— Engels *Anti-Dühring*'te buna yakın bir oluşumdan söz ediyordu.

— Evet dedi, dünyalıların en önde gelenlerinden Engels Dühring'i eleştirirken bundan söz etmişti. Ama özen gösterirsen sistemin kendisini değil, Dühring'in tüm bilimsel verilerden yoksun yaklaşımını eleştirmişti.

—Ama şu da bir gerçek, diye sözünü sürdürdü Bilge Yönetici. Bu "iş sorumluluğu belgeleri" bir geçiş sürecinin içinde olduğumuzu gösteriyor. Hedefimiz bu belgelerin de kaldırılması ve insanın insana sorumluluğunun tam bir biçimde kavranması aşamasına ermektir. O zaman bu göreceli eşitsizliği de bütünüyle ortadan kaldırmış olacağız. Ayrıcalıklı olmanın tüm maddesel temellerini ortadan silmek istiyoruz. Bazı deneyimlerimiz var ve bize başarılı sonuçlar alacağımız umudunu veriyor... Ayrıcalıklı olmak yalnız bilgide olmalıdır.

Dostlar, Bilge Yönetici'nin sözünü ettiği çalışmaların tanığı oldum. Ve daha birçok inanılmaz güzellikteki şeyin... Barbarlık döneminin nasıl gerilerde kaldığının tanığı oldum. Ve insanların birbirini öldürdüğü, ormanların yakıldığı, okyanus ormanlarının bütünüyle silinip gittiği, 1 milyar insanın açlık çektiği, aç çocukların tepelerinde akbabaların uçuştuğu, insanların gaz maskeleri ile

dolaştığı dünyamıza döndüm. Orada, "insana vaad edilmiş Eldorado'da gördüklerim" sizi ilgilendirmişse, çocukların nasıl eğitildiğini, mülkiyetin nasıl bir özellik kazandığını, devletin işlevini nasıl bıraktığını, polislerin, askerlerin olmadığı bir Eldorado ülkesinde diğer gördüklerimi de size zaman yitirtmeyeceğine inanıyorsanız başka programlarda anlatmak üzere hepinizin yeni yılının Eldoradolar yaratmak savaşımıyla geçmesini diliyor, saygılarımı sunuyorum.

Radyo Umut (1 Ocak 1995)

SORULAR ve YANITLARI

SORU: *Anlattıklarınız çok güzeldi. Bizi başka dünyalara götürdü getirdi diyebilirim. Şahsım için anlattıklarınıza kalpten inanıyorum ve teşekkür ediyorum, böyle bir anlatımda bulunduğunuz için.*

O.İyiler: Ben de teşekkür ediyorum, dinlediğiniz için. Bizim ütopyalarımız gerçeklerimizden hareket ederek çıkıyor.

SORU: *Şimdi bilmiyorum, ben her programa katılmak istiyorum. Sanki yüreğimde bir anlatım coşkusu var. Birikmiş bir şeyler var da onları dışa vurmak istiyorum. Ben yaklaşık 25 yaşındayım ve yoksul denilen toplum içinde büyüdüm, yetiştim. Zengin kesimden insanlarla da tanışmalarım, ilişkilerim oldu, yaşadım. Yoksul toplumda gerçeğe çok uzak kalıyor insanlar. Kültürel yoksulluk burada bir neden mi, yoksa başka nedenler mi var? Biz kendi gerçeğimize çok uzaktan bakıyoruz. Çok değişik açılardan bakıyoruz. İçinde bulunduğumuz bu yoksulluk ortamını başka nedenlere bağlıyoruz. Başka arayışlar içindeyiz. Kendi gerçeğimizi başka sorunlarla halletmeye çalışıyoruz. Acaba kültürel açıdan, toplumun kültürel bir olayı olarak mı nitelendirilmelidir? Yani toplumdaki okuma yazma düzeyini kastediyorum.Liseyi bitirmiş olabilirsiniz. Fakat bir kültür alamamışsınızdır. Üniversiteyi bitirmişsinizdir ama hiçbir kültür alamamışsınızdır.*

Burada bunu şey yapmak istiyorum. Şimdi benim anlatmak

istediklerimi birçok insan kelimelere başvurdukları zaman çaresiz kalıyor. Bu bizim kültürümüzden kaynaklanıyor. İstediklerimi tam olarak anlatamıyorum.

Kendi gerçeğimizden, içinde bulunduğumuz sorunlardan öncelikle korkmayalım. Şu ölüm korkusunu, yani bir yerlerden bir şeylerden baskı gelecek korkusunu, içimizden atalım artık. Çünkü korkuyla yaşamak insana yakışmaz. Bir atasözü, "Korkunun ecele faydası yoktur."der. Sonuç olarak o veya bu şekilde yine ölümle karşı karşıyayız. Yani ben buna ağlıyorum... Çünkü konuştuğum insanlar, içine girdiğim insanlar, fikirlerimi anlatmaya çalıştığım zaman kendi tanıdığım insanlar bana ilk önce, "Senin konuştukların bu topluma uymaz. Senin söylediklerin bizi başka yerlere çeker. Artık işkenceden korkuyoruz. Polis bize şöyle yapar, böyle yapar..."diyorlar. Yani kendi gerçeğimizden çok uzaklardayız. İşte ben bunun nedenlerini ve niçinlerini sizden, bir hocamız olarak daha açık bir şekilde dinlemek istiyorum. Bakalım düşüncelerim doğru mu? Sizin söylediklerinizle düşüncelerim arasında ortak bir yan var. Teşekkür ediyorum. Size uzun ömürler diliyorum.

O.İyiler: Hepimize dostum. Mücadelemiz için yaşamaya mecburuz. Şöyle bir olay var,toplumumuzda bunun olduğu bir gerçek. Ama bunun nedeni bir bakıma toplumumuzdan çok, toplumu bu duruma getiren nedenlerde yani ekonomik, sosyolojik nedenler ve bir de toplumun karşısında bulunan, ondan yararlanan burjuvazinin propagandasında aramak gerekiyor. Burjuvazinin egemen olduğu her yerde yozlaşmış bir toplumla karşı karşıya kalıyoruz. Bunun çok büyük etkileri var. Toplumu hem propaganda hem ekonomik kıskaçtan çıkaracak olan, onu kaybettiği kendisinden kurtaracak olan ve belli bir yapılanmanın içinde doğrultacak, gerçekleri kavrama sürecini sağlayacak olan, aydınların, sosyalist partilerin, sosyalizme inanmış insanların 1793'ten hatta ondan daha geriden başlayan aydınlanma çağının bütün deneyleri-

ni gözden geçirerek insanlarımızı eğitmesi, gerçekleri kavraması sonucunda ortaya direngen, gerçekçi bir toplum, haklarının nasıl alınacağını bilen bir toplum çıkar. Umutsuzluğa düşmemek gerekir. Ama görevlerinizi yerine getirmemiz gereken son derece önemli bir konumda olduğumuz da bir gerçektir. Teşekkür ediyorum ve söylediğiniz bir çok şeye katılıyorum elbette.

Parçalanan Bir Devletin Dramı: Yugoslavya/Bosna-Hersek Savaşı (II)

1994 yılının son programını, anımsayacağınız gibi, parçalanan bir devletin dramına, Yugoslavya/Bosna-Hersek Savaşı'na ayırmıştık. Yine anımsayacağınız gibi şu önemli vurgunun altını çizmiştik öncelikle: "*Bosna-Hersek Savaşı Yugoslavya'nın parçalanmasından ayrı düşünülemez.*" Bu önemli olgunun altını çizişimizin başlıca nedeni: Yugoslavya halklarının çok dinli, çok ırklı bir mozayiği oluşturmalarında ve mozayiğin 50 yıla yakın bir süredir kardeşlik içinde yaşadığının belirtilmesiydi. Olayı yalnızca Bosna-Hersek Savaşı'na indirgemek bize bu değişik ırkların temelde yaşadıkları, yani bütünüyle bir suikasta kurban gitmiş cinayetleri hem yeterince açıklama hem de Bosna-Hersek Savaşı'nın sürmekte olan trajedisini kavramakta güçlükler yaratacağıydı. Çünkü Bosna-Hersek Savaşı'nı yaratanlar Yugoslavya'yı parçalayanlardır. Ve yine gördük ki çağımızın bu en önemli, savaşında 2 milyon eski Yugoslavya yurttaşı ne Bosna-Hersek, ne Sırp, ne Hırvat kimliği almadan, "Biz Yugoslavız, Yugoslav yurttaşıyız" diye hala direnmektedirler. Bu eski Yugoslavya yurttaşlarının direnişinin gerekçesi de çok açıktır: Bosna-Hersek Savaşı'nın tek başına ele alınmasında ya da böyle gösterilmesinde emperyalizmin kendini gizlemedeki ustalığının maskesini indirebilmek olanakları hemen hemen hiç kalmamakta, dramın çözümü olanaksızlaşmaktadır.

Bugün emperyalizmin vardığı aşamayı bundan önceki iki

aşamasının bir önemli ve belki de son aşaması olarak görebiliriz. Bu iki aşamanın birinci aşaması sanayi devrimiyle birlikte hemen başlayan dünya pazarının tek egemeni olma girişimlerinin klasik kolonial sürecidir. 19. yüzyılın sonlarında, yani 1850'lerde başlayan bu süreç klasik bulgularıyla, ülkelerin emperyalist devletler tarafından askeri güçleriyle işgali dönemini kapsıyordu. Hızla ivme kazanan bu dönem emperyalistler arası dünyayı paylaşım savaşları olan birinci paylaşım savaşının sonuna dek sürmüştür. Monopollerin savaşı anlamına da gelen bu savaş kendi içinde önemli değişimlere uğrayarak ikinci paylaşım savaşında 50 milyon insanın ölümüyle önemli bir evreye ulaştı. Birinci paylaşım savaşından sonra direnen ulusların ulusal bağımsızlık savaşlarının gündeme gelmesi, bu savaşların emperyalizmi askeri yönden çoğu kez yenilgiye uğratışı ile emperyalizmin yeni bir yönelişini görüyoruz. Sosyalist devletlerin dünya üretiminin 1/3'üne yakın bir üretimi denetimleri altına alışının bu dönemde emperyalizmi son derece zorladığını biliyoruz. İkinci paylaşım savaşında emperyalistler kendi aralarındaki işbirliğinin ilk örneklerini vermeye başladılar. Bağımsızlıklarını tanıdıkları ulusları bu kez ekonomik bağımlılık altına almanın etkin yollarını keşfettiler. 1945'te kurulan IMF, Dünya Bankası, Roma Antlaşması yani bugünün Avrupa Birliği'nin ilk temel oluşumu hep bu dönemde gerçekleştirildi. Sözümona bağımsız devletler bu kuruluşların denetimine yavaş yavaş alınırken, Sosyalist blokun ekonomik ve politik anlamda kuşatılması yoğunlaştı. Bağımsızlığını kazanmış ülkeler bağımsızlık savaşını verirken çoğu kez ulusal burjuvazi tarafından yönlendirildiklerinden sosyalist sisteme karşı duydukları tepki onların emperyalizmin kuruluşlarına yönelmesinde önemli bir işlevsellik gerçekleştirdi. Afrika gibi ülkelerde sosyalist sisteme geçişler askeri darbeler ve kışkırtılmış ayaklanmalarla devrildi. Afrika halklarının Patrice Lumumbaları emperyalizmle işbirliği içindeki kadrolarca öldürüldü. 1945-1980'li yılların başına dek süren bu süreçte

bloksuzlar, sosyalist ve kapitalist devletler varlıklarını sürdürdüler. Bloksuzlar aslında kapitalizmin pazar ekonomisine bağlıydılar ve kalkınmalarını sosyalist devletlerin varlığından aldıkları bir çeşit dengeleme politikaları ile sağlamaya çalışıyorlardı. Sosyalist blokun çökmesiyle birlikte kendisinden de artık söz edilmez oldu. Emperyalizm sosyalist bloku yeryüzünden silebilmek için kendi arasında tam bir ekonomik işbirliği dönemini 1975'lerden itibaren hızla uygulamaya koymuştur. Monopoller arası savaşımın yerini bu dönemde çok uluslu şirketlerin, uluslararası firmalara, uluslararası firmalardan tam bir teknoloji transferiyle birlikte kendi aralarında bütünleşme süreçleri gündeme gelmiştir. Ve bugün artık dünyamıza tam anlamıyla 137 bin firma egemen olmuştur. Bu sürece dayanamayan sosyalist blokun çökmesinden sonra başlayan dönem, bana göre, ikinci dünya savaşıyla birlikte başlayan ve kendini gittikçe olgunlaştıran emperyalizmin son dönemi yani global emperyalizm dönemidir. Global emperyalizmin içeriğinden anımsayacağınız gibi *Nasıl Bir Dünyada Yaşıyoruz* adlı ilk programımda söz etmiştim. İşte dostlarım. global emperyalizm şimdi yeni bir süreç yaşamakta ve yaşatmaktadır ve gerek Yugoslavya'nın parçalanması, gerek dünyamızdaki öteki gelişmeler hep bu sürecin yönlendirmesindeki etkilerini derin bir biçimde yaşamaktadır. Bu genel görüş bilgilendirmesinin hemen ardından asıl sorunumuza yani Yugoslavya/Bosna-Hersek olayına dönelim. Burada iki hafta önceki programımızda altını çizdiğimiz bazı gerçekleri bir kez daha yeniden anımsatalım ve daha sonra global emperyalizmle derin bağlantısını görelim.

Global emperyalizm kendi suçluluğunu gizleyebilmek için Yugoslavya'nın parçalanmasından doğan Bosna-Hersek Savaşı'nı müslümanların yaşadığı bölgelerde bu savaşı bir *dinler savaşı*, Avrupa ve kendi halklarının yaşadığı kapitalist coğrafyada yaşayan insanlara Bosna-Hersek Savaşı'nı bir *etnik arındırma* savaşı ve de Balkan halklarına da *Sırp yayılmacılığının* bir savaşı olarak

göstermekte ve kendisi bu görüntülerin ardına gizlenerek savaşın asıl nedenini gizlemektedir. Çünkü bu neden onun suçluluğudur. Suçlu tanınırsa insanlar onun peşine düşer. Tarihte bu hep böyle olagelmiştir. Oysa her üç gerekçede de insanlık bu savaşta yalnızca Sırpları sorumlu görmekte, emperyalizm onun ardına gizlenmektedir. Oysa geçen programımızda, tüm kanıtlarıyla gördük ki bu bir *dinler savaşı* değildir. Bunu gerek din adamlarının, gerek öteki uluslararası kuruluşların bizden gizlenmeye çalışılan belgelerinde apaçık görmüştük. Çünkü dinler savaşında temel dürtü dinsel görüşlerden birinin ötekine egemen olma girişimidir. Oysa bu topluluklar en yakın tanıkların doğrularına göre gerçekte ateist topluluklardır. Ve de işin aslında müslümanlarla müslüman bile boğaz boğaza girmişlerdir. Ve bu savaş bir "etnik arındırma savaşı" da değildir. Kanıtlarının başında, müslüman Boşnakların aslında, Osmanlılar zamanında müslümanlaştırılmış Sırplar olmasıdır. Dilleri Sırpçadır çok az Hırvat sözcükleri ve diyalektleri dışında. Bosna ordusunun ikinci genelkurmay başkanı bir müslüman ya da Hırvat değil bir Sırptır ve de adı Yovan Diviak'tır. Sırp yayılmacılığının da geçersizliğini geçen programımda anlatmıştım. Bu da halkları aldatmak için korkunç ustalıklı bir yalandır. Çünkü eski Yugoslavya'nın adını ve mirasını üstlenen Sırbistan-Karadağ Federasyonu bu savaşa fiili olarak katılmamış, Bosna-Hersekli Sırpların yanında yer almamıştır. Giderek Bosnalı Sırpları "Temas Grubu"nun barış planına zorlamak için Bosnalı Sırplara ambargo bile uygulamıştır. Çok dikkatli olmak zorundayız: Bize söylenen yalanlarla başkalarının işlerini kolaylaştırmamak durumundayız. Yeni Yugoslavya'nın yani Sırbistan ve Karadağ'ın oluşturduğu yeni Yugoslav Cumhuriyeti'nin gerçekten kendi ırkdaşlarına ambargo uygulayıp uygulamadığını, hem Birleşmiş Uluslar yetkilileri, hem ABD, Fransa, Almanya ve İngiltere yetkilileri çok yakından izlemişler ve de bu ambargonun gerçekten de uygulandığını görmüşlerdir. Ondan sonra Rusya'nın önerisiyle Sırbistan'a uygulanan

ambargonun bir bölümü ister istemez kaldırılmıştır. Yine geçen programımda bu savaşın Sırp yayılmacılığı ile ilgisinin olmadığının, eski Yugoslavya Federasyonu ordusunun bir yılı aşkın bir süredir gösterdiği özenli tutumda da görüp tanıma olanaklarını bulduğumuzu söylemiştim. 5 Nisan 1992'de Bosna-Hersek'in Alman ve Fransızlar tarafından birdenbire tanınıvermesinin üstünden bir yılı aşan bir süreç içinde Kızılordu birliği korumak ve savaşa girmemek için son derece önemli girişimlerde bulunmuştur 1992'nin ağustosuna değin. Çünkü eski Yugoslavya ordusunu oluşturan insanlar çeşitli dinlerden ve de ırklardan oluşmuştu. Hırvatlardan, Slovenlerden, Boşnak ve Sırplardan... Peki "Dinler savaşı", "Etnik ve Sırbistan yayılmacılığı" ile açıklanamayan bu savaş ne savaşıdır diye sormuştuk önceki programımızda. Ve yanıtımızı vermiştik: "Tüm bize söylenenler emperyalizmin bir yalanıdır ve bu yalanlarla bize yeni tuzaklar kurulmaktadır. Çünkü Bosna-Hersek Savaşı sözcüğün tam anlamıyla bir iç savaştır. Ve de Saint-Exupery'nin dediği gibi,*"İç savaş savaşların en korkuncudur. Çünkü ormanlarda ağaçların biçildiği gibi insanların öldürüldüğü bir savaştır iç savaş..."* Ve de iç savaşın ne denli korkunç olduğunu tarihin ilk tanıdığı iç savaş olan Korfu iç savaşını örnekleyerek göstermiştik. Bir iç savaşta iki olgunun bütünüyle ortaya çıktığını söylemiştik: 1) İç savaşta artık kimin haklı kimin haksız olduğu aranamaz. Tüm haklılık ölçülerini aşan korkunç bir savaştır iç savaş. Temel dürtüsü "ölen birinin mirasına" konmak üzere mirasçılar arasındaki kavgaya benzer. Ve de tüm mirasçılar mirasçı oldukları için en yakın akrabalardır. "En çoğu benim elime geçsin açgözlülüğü ve doyumsuzluğu" tüm taraflarda egemen olan tek düşüncedir. 2) Bir iç savaş mutlaka ama mutlaka dışarıdan kundaklanır. Onlara birbirlerini öldürmek için silahlar verilir. Ve daha düne değin birlikte yaşamış olan halklar, kent kent, mahalle mahalle, sokak sokak, ev ev birbirlerini öldürmeye başlarlar iç savaşta. O nedenle müslümanlarla müslümanlar, onlarla Sırplar,

Sırplarla Hırvatlar, Hırvatlarla müslümanlar birbirlerinin boğazlarına saldırtılmış, oluk oluk kan akıtılması sağlanmıştır. Mostar savaşı bunun tipik örneğidir. Mostar'da Sırplarla müslümanlar işbirliği yaparak Hırvatları temizlemişlerdir.

Global emperyalizm, 1988 yılına gelindiğinde sosyalist sistemle yönetilen Orta ve Doğu Avrupa ülkeleriyle Sovyetler Birliği'nin içten içe derin depremler geçirmekte olduğunu sismik aygıtlarında görmekte gecikmedi. Bunu Polonya'nın koparılıp alınmasında saptadı önce. 1956 Poznan olaylarında ya da 1968 başkaldırılarında olduğu gibi Sovyetler Birliği'nin eyleme geçemediğini, kımıldayamadığını bile gördü. Dostlarım şimdi size okuyacağım şu tümceleri özenle izlemenizi istiyorum. Okuyacağım tümceler Almanya şansölyesi Helmut Kohl'ündür. Alman şansölyesi 1993 yılının nisan sonları ile mayıs ayı başında yaptığı İsviçre gezisinde, işini bütünüyle başarmış bir insan rahatlığıyla İsviçre televizyonundaki bir söyleşide aynen şunları söylüyordu kendi güven ve rahatlığı içinde: *"Benim için, '80'li yılların ortalarında, silahlanma yarışının sürdürülmesinin Sovyetler Birliği için dramatik bir biçimde sonuçlanacağı gerçeği açık seçik hale gelmişti. (Şunu anlamıştım): Sovyetler Birliği'nin silahlanmanın ritmini ekonomik iflasa sürüklenmeden izleyebilmesi artık olanaksızlaşmıştı. Yaşamımın en önemli gecesi 1989 yılında Mikhail Gorbatçov'un beni ziyaretinde gerçekleşti. Bütün bir geceyi yanımızda yalnızca bir çevirmenle, başbaşa geçirdik. (Büyük bir olasılıkla bu çevirmen bir Almandı dostlarım.) Başbaşa geçen gecede birbirimize şunu sorduk: Bizim görevimiz bazı şeylere yeniden başlayabilmek değil midir? (...) Gorbatçov'a her şeyin olanaklı olduğunu, ancak bunun için Almanya'nın birliğinin kabul edilmesi gerektiğini söyledim. İşte o gece ilk kez karşılık vermedi. Önceleri (bu konudaki) karşılıklı konuşmalarımız kaba bir "hayır"la sonuçlanıyordu. Ve sonra bildiğiniz gibi Sovyetler Birliği'nde büyük çalkantılara neden olan olaylar zinciri başladı ve biz söz verdiğimiz gibi Gorbat-*

çov'a yardım ettik. Ve ardından Berlin duvarı çöktü." (Bkz. ***Nouveau Quoditien***, 7 Mayıs 1993) Alman şansölyesinin bu açıklamaları son derece önemlidir. Ne yazık ki bugün bile Batı politologları bu açıklamanın üzerinde hiç mi hiç durmamaktadırlar. Ama bizim gibi, emperyalizmin her tuzağına son derece uyanık bulunması gereken, emperyalizmin denetimi altına bütünüyle girmiş ülke halkları bu sözlerin diyalektik gerçeğini çok iyi kavramak zorundadırlar. Alman başbakanının bir bölümünü aldığım açıklamalarından anlaşıldığı gibi: Helmut Kohl'un yaşamının/o son derece önemli gecesinde Gorbatçov'la her şey konuşulmuş ve Doğu Almanya'dan Sovyetler'in çekilmesinin parasal pazarlığı bile yapılmıştır. Çünkü gerçekten de Sovyetler Birliği o zamanın başkanı Reagan'ın başlattığı yıldızları silahlandırma projesine ayak uyduracak bir durumda değildi ve ekonomik zayıflığı nedeniyle dizleri üzerinde duramaz bir duruma gelmişti. Ve bu gerçeği anlayan global emperyalizm Gorbatçov'un eline tutuşturduğu mark ve dolarlarla parlatılmış hançeri Doğu Avrupa ülkelerinin, Bulgaristan'ın, Çekoslovakya'nın, Doğu Almanya, Macaristan'ın sırtına öldürücü darbelerle vurmaya başladı. Hatta bağımsız kalmayı becerebilmiş Romanya'da dahi bunu başardı... Çünkü Romanya'da Çavuşesku yönetimi, Rusya hava kuvvetlerine donanım olarak bağlı kumandanlığın ağırlığını karşıdevrimcilerin yanına koymakla gerçekleşmiştir. Bu acımasız suikastın doğu Avrupa ülkelerinde nasıl gerçekleştiğini şimdi anlatacak değilim. Ama global emperyalizm sarsıntı geçiren ve bir bir iskambil kağıtları gibi devrilmeye yüz tutmuş reel sosyalizm ile yönetilen devletlerin yıkımından sonraki planlarını — ki planlarını daha 1945'li yıllarda hazırlamışlardı — bir bir uygulamaya koydular. Bu planları gerçekleştirmeye başladılar.

Çok kaba bir biçimde global emperyalizmin bu planına bakarsak dostlarım, emperyalizmin üç sınırlı bir dünya kurmak düşünü gerçekleştirmekte olduğunu, bu süreci başlattığını görürüz.

ABD'nin Meksika sınırında başlayan ve tüm Latin Amerika'yı denetimi altına alacak olan yeni bir dünya coğrafyasının sınırı, Japonya-Güney Kore ve de öteki küçük kaplanların oluşturduğu ama Tokyo merkezli Pasifik sınırı ve bu sınırla tümüyle denetim altına alınmak planlarının uygulamaya konulduğu Hint, Çin, Güney Asya yeni dünya sınırı ve Maastricht anlaşmasıyla Doğu Avrupa sınırlarını Sovyet sınırlarına kadar genişleten yeni bir dünya sınırı. Özetlersek dünya burjuvazisi artık üç sınırlı bir dünya coğrafyası düşünmektedir ve bunun uygulanmasına da geçmiştir. 1994 yılında imzalanan NAFTA anlaşmasıyla ABD, kendi arka bahçesi diye adlandırdığı tüm Latin Amerika ülkelerini denetimi altına alma aşamasına ulaşmış ve de bunun ilk örneğini hiç çekinmeden 23 kilometrelik Pasifik Okyanusu'na değin uzattığı çelikten yapılmış sınırıyla gerçekleştirmiştir. Yine ABD'nin geçtiğimiz aylarda Japonya ile imzaladığı Pasifik antlaşması, Japonya'nın ekonomik ağırlığıyla bütünleşen ABD sanayiinin ve Japonya'nın askersel gücünün noksanlıklarını giderecek, ABD askeri gücünün bütünüyle Pasifik Okyanusu'na yerleşmesini sağlayacak anlaşma Çin'i, Hindistan'ı, Pakistan ve öteki Doğu Asya ülkeleri ile Güney Asya'yı denetimi altına alacak sınırın çizilmesi gerçekleştirilmiştir.

Yugoslavya olaylarının dramının bel kemiğini oluşturan yeni Avrupa sınırının üzerinde konumuz gereği daha açık seçik durmak zorundayız. Dünya burjuvazisinin 21. yüzyıla yeni üç dünya sınırı ile girmeye çaba göstermesinin en açık seçik, en belirgin örneklerini Avrupa Birliği'nin temel omurgasını oluşturan çalışmalarda ve son zamanlarda hızlandırılmış gerçekleştirme uygulamalarında daha açık seçik görme olanağını buluyoruz. Maastricht anlaşmasının temel görüşü şudur: Dünya burjuvazisinin Avrupa kanadı tüm Orta ve Doğu Avrupa ülkelerini kendi çemberleri içine çekerek denetimi altına almak ve de öylesine sağlanan bir birlikle tüm Akdeniz'i ve de özellikle mağrip ülkeleri ile Afrika'yı bu yeni sınırın

oluşturduğu mekanizmalarla kendi denetiminde ve sömürüsünde tutabilmek. Bu planın uygulanması için sosyalist bir federasyon oluşturan Yugoslavya'nın parçalanması gerekiyordu. Çünkü Yugoslavya'sız bir Avrupa olamayacağı jeopolitik ve ekonomik gerçeklikler, gereksinim ve zorlamalar bakımından kaçınılmazdı. Yugoslavya tam da Avrupa'nın göbeğindeydi. Ulaşım bağlantılarının en yoğunlaştığı bölgeydi. Balkanlarla ilişkisinde önemli bir ayrıcalık ve özelliği vardı. Sosyal yapı bakımından, halkların derin ilişkileri açısından Yugoslavya, Doğu Balkan ülkelerini etkisi altında tutabilecek bir güce sahipti. Ama asıl önemlisi Akdeniz'deki jeopolitik önemiydi. Avrupa'nın karnını oluşturuyordu. mağrip ve Afrika ülkelerinin denetimini Yugoslavya'sız düşünmek hemen hemen olanaksızdı. Denebilir ki Yugoslavya politik anlamda Avrupa'nın yumuşak karnını oluşturuyordu. Üstelik son olaylarda görüldüğü gibi son derece önemli askeri kuruluşlara sahipti. Bugün Yugoslavya'nın Tuzla'daki havaalanının teknik yapımı ve gücü Avrupa'nın hiçbir ülkesinde yoktur. Tuzla havaalanı hem askersel uçuşlar ve en ağır bombardıman uçaklarını büyük ölçekte indirip kaldırma olanaklarına sahip hem de yeraltı uçak pistlerine sahip. Uçaklar yeraltına iniş yapıyor, yeraltındaki pistlerinden havalanabiliyorlar. NATO'nun gözü de şimdiye değin başarılamayan bu müthiş askeri olanağın elde edilebilmesine dikilmişti. Ayrıca şunu belirtmekte yarar var: Mareşal Tito, Avrupa'da çıkacak bir savaşın kendileri için özellikle gerilla tipinde bir savaşla sonuçlandırılabileceğini son derece önemli bir strateji olarak saptarken eski Yugoslavya'yı gerilla savaşı olanakları ile donatmıştı. Yugoslavya dağları böylesine donatımların en ileri bunker tekniklerine kavuşturulmuştu. Böyle bir ülkenin tümüyle kapitalistleştirilen bir Avrupa'da ve yeni Avrupa sınırı içinde sosyalist sistemle yönetilir bir ülke konumunu da koruyor olması, ileride sayılamayacak kadar başağrılarına neden olabilecek olguları içeriyordu.

Belki ileride bir başka programda söz konusu etmemiz gere-

ken Maastricht anlaşmasıyla Avrupa, 1999 yılında tek para birimine geçmeye hazırlanır. Viseagard denilen Doğu Avrupa ülkelerini yani ilk önce Slovakya, Çek Cumhuriyeti, Polonya'yı içine çekmeye hazırlanır, doğuya doğru kararlı bir biçimde yayılır ve genişlerken gelip Akdeniz bölgesinde sınırlarını tamamlayamaması kendisi için ve dünya burjuvazisi için büyük bir tehlike oluşturuyordu. Almanya, Fransa'nın bir iki kem kümüne karşın başarılı bir biçimde Viseagard ülkelerine doğru sınırını genişletmeyi kafasına koymuş ve gerçekleştirme aşamasını tüm yasal süreciyle başarmıştı. Çünkü Almanya, tıpkı ABD'nin Latin Amerika'ya kendi arka bahçesi görmesi gibi Doğu Avrupa ülkelerini kendi arka bahçesi olarak görüyordu. Doğrusu ya önemli gerekçeleri de vardı gizlemeye çalışmasına karşın. Bu bölgelerde büyük ölçüde Almanlar yaşıyordu. Önemli yatırımlar yapmışlardı. Ve bilinir ki Almanya Doğu'ya yayılma politikasında tüm tarihsel süreç içinde Polonya ile sınırlarının saptanması konusunda hep ihtilaflı olmuş, Hitler II. Dünya Savaşı'nda Polonya'nın koridoruna faşist ordularını salarak savaşın başlamasına neden olmuştur. Savaşla yerine getiremediğini, şimdi Almanya dünya burjuvazisini ve Avrupa'da da Fransa'yı yedeğine alarak bu sorunu yani arka bahçesini aslında yeni Avrupa sınırlarına değil, kendine katma projesini gerçekleştirmektedir.

Almanya'nın başlattığı "çelik çekirdek" çevresinde oluşmuş bir Avrupa Birleşik Devletleri ya da Avrupa Federal Devleti görüşü Yugoslavya'nın parçalanıp yutulmasını kaçınılmaz kılıyordu. Ayrıntılarına girmeden değiniyorum. "çelik çekirdeği" oluşturan Almanya, Benelux devletleri ve Fransa'nın böylece tüm Akdeniz'i denetimi altına almaları, kuzeyde Finlandiya ve İsveç'in de birliğe katılmasıyla sınırlarını tamamlıyor. Doğuda Polonya, Macaristan, Çek ve Slovenya'yı da içine alarak bütünleşiyor. Yalnızca ve yalnızca Akdeniz sınırı tüm tehlikelere açık kalıyor, yani bir bakıma dünya burjuvazisinin Avrupa kanadı güneydeki sınırını tamamlayamıyordu. Oysa bu sınırın Fransa için son derece önemli olduğu

biliniyordu. Fransa Başbakanı Balladur'un yılbaşı mesajı sayılabilecek uzun yazısında Fransa'nın de Gaulle'den beri izlenen bu politikadaki temel görüşleri ilk kez açığa vurduğu söylenebilir. Kuzeye ve doğuya genişleyen Avrupa, Fransa'yı birliğin jeopolitik olarak batı ucunda bırakıyor ve Fransa önemli bir stratejik konum yitiriyordu. Oysa İspanya, Portekiz ve Fransa, Yugoslavya'yı içlerine çekerek Fransa'nın yeni Avrupa sınırında merkezi durumunu korumasını sağlıyordu ve Avrupa burjuvazisi böylece misyonunu yerine getirmiş olacaktı. Çok açık bir dille söylersek Yugoslavya'nın parçalanıp yutulması, Almanya'nın Visegard ülkelerini kendi içine çekişi kadar önemliydi ve gerçekleştirilmesi dünya burjuvazisinin üç sınırlı bir yeni dünya projesinin de kaçınılmaz bir gereğiydi. Bana göre dışişleri bakanlığı yetkilileri Fransa Başbakanı Balladur'un 30 kasımda yayınlanan ***Le Monde***'daki yazısını noktasına, virgülüne değin son derece özenle okumalıdırlar. Burada Türkiye'ye çizilen o acımasız politikanın da ne olduğunu ya da ne olacağını göreceklerdir.

Yugoslavya'nın parçalanması üç sınırlı "Yeni Dünya Düzeni"nin gerçekleşmesi için kaçınılmazdı. Ve bu işlem hemen başlatıldı. Önce her zaman olduğu gibi, yani Polonya örneğinde gördüğümüz gibi Vatikan devreye sokuldu. Dünya burjuvazisinin bu haçlı uşağı için ortam bir bakıma Polonya'dan bile daha elverişliydi. Hırvatlar bu elverişli ortamın tarihsel konumu içindeydiler. İkinci Dünya Savaşı'nda Hırvatlar Hitler'in faşist orduları ile işbirliği yapmıştı. Şu gerçeğin aklımızdan çıkarılmaması gerektiğini Yugoslavya olaylarında bir kez daha vurgulamak istiyorum: Vatikan 1934 yılında Nazi rejimi ile bir konkordato imzalamıştır. (Bkz. ***Le Monde***, 20 Aralık 1994) Ve denebilir ki bu konkordato ile Hitler rejimi ilk kez yasallık kazanmış ve dünya burjuvazisinin belli bir ölçekte kendisine çizdiği misyonu yerine getirmeye başlamıştır. Bu misyon, sosyalist devletlerin yıkılması ve kilisenin sosyalistler tarafından el konmuş mallarının yeniden kiliseye iadesini

içeriyordu. 1934 konkordatosu ile Vatikan, Hitler'in sırtını sıvazlamıştır ve onu kutsamıştır. 1993 yılında Papa'nın Macaristan'a yaptığı gezide Macar sinagogu bir bildiri yayınlayarak şu gerçeğin altını bir kez daha çiziyordu: "*Macaristan'da Hitler faşizmi onbinlerce Yahudiyi imha eder, sinagogları yerle bir ederken Vatikan'ın temsilcileri seslerini çıkarmıyor, bu cinayetleri onaylıyorlardı. Papa, II.Dünya Savaşı'nda Macaristan'da öldürülen Yahudiler için Vatikan adına özür dilemek zorundadır.*" Ama Papa'nın özür dilemesi için 500 yıl geçmesi gerekiyordu. Tıpkı 1993 yılında Kolombiya'ya yaptığı ziyarette Amerika kıtasının keşfinde öldürülen 60 ila 100 milyon yerlinin beyazlar tarafından kanlar içinde boğulurken kilisenin bu kanları kutsamasının, istilacıların yanında yer almasının 500. yıldönümünde Kolombiyalılar'dan özür dilemesi gibi. Ve yine tıpkı Galile'nin engizisyon mahkemesinde mahkum edilişinden 400 yıl sonra özür dilemesi gibi. Ama şimdi Papa hazretleri özür dileyemezdi. Dünya burjuvazisi kendisine devletleri parçalayıp yutmak, yeni üç sınırlı bir dünya oluşturmak için yeni görevler vermişti ve bunun için faşist örgütlenmelerin yeniden kutsanması gerekiyordu ve faşist örgütlenmeler her yerde gittikçe güçleniyorlar, yer altından çıkarak artık Batı meclislerinde bile seçimle işbaşlarına gelmeye başlıyorlardı. Ve faşist örgütlenmelerin en ağırlıklı oldukları yerlerden biri de Yugoslovya ve de Yugoslavya'nın Hırvatlarıydı. Faşist Hırvatların oluşturduğu Ustaşilerin 1941-44 arasında Boşnak müslümanların bir bölümüyle birleşerek Sırpların anti-faşist savaşlarında yüzbinlerce sivil Sırp'ı öldürdükleri, Çingenelere ve yahudilere tıpkı faşist Almanya'daki gibi jenosid uyguladıkları (halkların daha sonra sosyalist sistemde kaynaşmalarına karşın) hiçbir zaman unutulmadı. Ne yazık ki unutturulamadı. 1941 yılında kurulmuş Ante Pavaliç'in kanlı cinayetlerinin tek temsilcisi ve destekçisi Hırvatlar ve onlarla işbirliği yapan bazı müslüman Boşnaklar olmuştur. Ama müslümanların bir bölümü de Bihaç bölgesinde ilk kez direnişin tohumlarını atıyor, yurt-

sever, ilerici Hırvat ve Sırplarla faşizme direnişin ilk örgütlenmelerini ve sonra destan yaratacak meşru savaşın tohumlarını atıyorlardı. Hitler'in işbirlikçisi Ante Pavaliç'in cinayetlerini kutsayan, onları onaylayan yine Vatikan'ın bir temsilcisi, Zagrep'teki başpiskopos Cardinal Stepinac'dı.

Aradan geçen 45 yıl süresince ne Almanya, ne Vatikan kendileriyle işbirliği yapan Hırvatları hiçbir zaman unutmamışlardır. Onlara karşı daima sıcak bir ilgi duymuşlar ve 45 yıl süresince ilişkilerini de hiçbir zaman kesmemişlerdir. Avını sabırla pusuda bekleyen bir avcı gibi. Mareşal Tito'nun sosyalist sistemi döneminde yeraltı örgütleriyle sürekli ilişkilerini sürdürmeyi başarabilmişlerdir. Ve Almanya'nın destek verdiği bugünkü Hırvatistan Cumhurbaşkanı Tudjman 1989 yılında yayınladığı *Tarihi Gerçeğin Saptırılması* adlı kitabıyla faşist yeraltı örgütlenmesinin ne denli güçlü olarak varlığını sürdürdüğünü kanıtlar. Tudjman'ın bu kitabı dostlar, bugün Alman dazlaklarının bile o kadar ileri gidemedikleri savlarla doludur. Cumhurbaşkanı Tudjman ***Tarihi Gerçeğin Saptırılması*** adlı kitabında 1941-44 yılları arasındaki Hırvatların Ante Paveliç faşist iktidarının işlediği yüzbinlerce sivili katleden cinayetlerini yurtseverlikle nitelendirir ve Almanların hiçbir zaman Yahudileri Auschwitz ve Treblinca kamplarında toplu olarak imha etmediklerini söyler. Bunun bir uydurmaca olduğunu, Hitler rejiminin kötülenmesi için siyonistlerin geliştirdiği bir sav olduğu saptırmacasını çekinmeden ileri sürer... Ve bu savlarında kararlı bir faşist olduğunu kanıtlamıştır. Öyleki, Tudjman, ABD'nin önerisiyle geçtiğimiz yıl oluşturulan Hırvat-Boşnak Federasyonu'na Beyaz Saray'da imza atmadan önce ABD'deki Yahudi lobisinin üstelemeleriyle üstü kapalı bir dille Hırvat faşist hükümetinin 1941-44 yılları arasındaki cinayetlerinden dolayı Amerikalı Yahudilerden özür dilemiş ama bu savlarını hiçbir zaman ***Tarihsel Gerçeğin Saptırılması*** adlı ünlü yapıtından çekip çıkarmamıştır.

İşte 1989 yıllarına gelindiğinde global emperyalizmin Gorbaçov'la başlattığı ihanetin Yugoslavya'daki temsilcileri hazırdı ve kendilerine görevin verilmesini beklemeye başladılar. Ve Papa hazretleri Polonya'daki bu ikinci görevi için Vatikan'da kutsal giysilerini giymeye başladı. Taçlarını giydi. Hıristiyanlık asasını eline alarak 1990 yılında Hırvatistan gezisine başladı. Hırvatlar onun hacında bir zamanki kendi gamalı haçlarının simgesini buldular. Papa II. Jean Paul tüm gezisi boyunca şu temayı işledi: "*Sevgili Hırvatlar, sevgili oğullarım, kızlarım... Sizlerin tüm uluslararası yasal haklarınızın yanındayım. Vatikan 'Ulusların kendi yazgılarını kendilerinin belirlemesi' ilkesini sonuna dek desteklemektedir. Bunu hiç unutmamanızı istiyorum sizden...*"

Öte yandan Tito zamanında taraftarlarıyla birlikte tutuklanıp hapiste yatmış olan Alia İzzetbegoviç'de sarsıntısını kestirdiği Yugoslavya Federasyonu'nun parçalanması, gelişmesine, kurduğu Demokratik Eylem Partisi ile katılmaya başladı. Tıpkı Hırvatistan'ın şimdiki cumhurbaşkanı Tudjman nasıl inanmış bir faşist ise, Alia İzzetbegoviç de bir fundamentalistti. 1983'te yayınladığı *İslamiyetçilik ya da İslamcı Deklarasyon* adlı kitabında Balkanlarda büyük bir islam devleti kurulması projesi oluşturuyordu. Bu konuda Türkiyeli müslümanların ve aydınların özen göstermesi gereken çok önemli bir olguyla karşı karşıyayız. Alia İzzetbegoviç bir fundamentalisttir, yani şeriatçı bir düzenden yanadır. Ona bazıları Balkanların Humeynisi de derler. Bugün, örneğin Velika-Kladusa'ya sığınmış müslümanların hemen hemen hepsi Alia İzzetbegoviç'i bu tutumundan dolayı şiddetle eleştirmektedirler: "*Bizler müslümanız ama İzzetbegoviç bizi 5 yüzyıl geriye götürmek istiyor. Biz şeriat düzeni üzerine kurulu bir devlet istemiyoruz. Barış içinde, Hırvatlarla, Sırplarla tecimsel ilişkiler kurarak geleceğimizi düzenlemek ve öyle yaşamak istiyoruz*" demektedirler. (Bkz. ***Le Monde Dip***. Aralık 1994. Catherine Samary) Gerçekten de bundan önceki programlarımda Yugoslav halklarının nasıl laik

topluluklar oluşturduklarını size sayısal değerlendirmeleriyle göstermiştim. Bunları yeniden açıklamak istemiyorum. Ama Yugoslavya'nın parçalanması için emperyalizmin Tudjman'a ve Alia İzzetbegoviç'e ve onların örgütlenmelerine gereksinimi vardı. Her ikisi de örgütlenmelerini bitirdikleri zaman start Washington'dan geldi. 1991'in martında o zamanın ABD başkanı olan Bush, yine o zamanın Yugoslavya Federasyonu Başbakanı olan Markoviç'e bir mektup, gönderdi. Gönderdiği mektuptan daha çok, bir ültimatomdu. Bush "Yeni Dünya Düzeni"nin gerekliliğini vurguladıktan sonra Yugoslavya'da reformların başlamasını istiyordu. Reformlardan da amaçladığı tüm üçüncü dünya ve eski Sovyetler'e uygulanan yöntemlerin aynen benimsenmesiydi. Yani serbest pazar ekonomisi, sınırların kaldırılması, gümrük duvarlarının indirilmesi, demokratikleşme süreçlerinin başlatılması. Demokratik sürecinden anladığı da Tudjman ve Alia İzzetbegoviç'in yönetimin başına gelmeleriydi. Çünkü artık her şey hazırdı. Almanlar Papa'nın buldozer gibi gerçekleştirdiği gezinin hemen ardından Hırvatları binlerce kamyonla silahlandırmışlardı. Doğu Almanya'dan aldıkları silahları hem onlara hem müslümanlara vermişlerdi. Müslümanlar bu silahlara, özellikle kalaşnikoflara Genscher adını takmışlardı. Yani eski Almanya Dışişleri Bakanı Hans Dietrich Genscher'in adını. Genscher tıpkı Doğu Avrupa'nın batıya katılması gibi Yugoslavya'nın parçalanmasında en etkin görevler üstlenmiş batılı diplomatlardan biridir. Alia İzzetbegoviç'in Demokratik Eylem Partisi'nin militanları Genscher'in Doğu Avrupa'dan aldığı silahlarla donatılmıştı ve işte böylece silahlanmış bu iki örgütün batıdan yani ABD'den önce aldıkları startla korkunç iç savaş özellikle 30 Haziran 1991'den sonra tüm Yugoslavya'da, Avrupa'nın orta göbeğindeki korkunç yangını başlatmıştır. Bu yangında batılıların ilk kurtardıkları Hırvatistan ve Slovenya olmuştur. Ama Bosna-Hersek'in müslümanları hala yanmaktadırlar. Daha doğrusu Bosna-Hersek sınırları içinde yaşayanlar. Çünkü aslına

bakarsanız batı Alia İzzetbegoviç'in Bosna'da bir fundamentalist rejim kurmasını hiç mi hiç istememektedir. Alia İzzetbegoviç'i Yugoslavya'nın parçalanmasında kullananlar ona nasıl ihanet ettiklerini bilmektedirler ve İzzetbegoviç'de bu ihanetin ayırdına varmıştır ama elinden gelebilecek hiçbir şey yoktur artık. Alia İzzetbegoviç'in acı çığlığını 5 Aralık 1994'te Budapeşte'de yapılan AGİK Konferansı'ndaki sözleriyle bir sonraki bölümde açıklamak üzere saygılarımı sunuyorum.

Radyo Umut (8 Ocak 1995)

SORULAR ve YANITLARI

SORU: *Ben özellikle son söylediklerinizle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Örneğin Alia İzzetbegoviç'in Bosna içerisinde totaliter bir rejim uyguladığı yahut İzzetbegoviç'in baskıyla kendi Demokratik Eylem Partisi çerçevesi içerisinde birleştirmek istediği ile ilgili bazı şeyler söylediniz. Ama diğer yandan bu Merhamet Teşkilatı'nın müslümanlara ya da yalnızca namaz kılan, camiye giden insanlara yardım ettiğine ilişkin bazı şeyler söylediniz. Bunların doğru olmadığı, Merhamet Teşkilatı'nın yalnızca müslümanlara değil, Hırvatlara ve Sırplara da yardım ettiğine ilişkin bilgiler var. Ve Alia İzzetbegoviç yönetimindeki Bosna-Hersek yönetiminin de Bosna-Hersek içerisindeki bütün insanlara hakettikleri ölçülerde siyasal katılım sağladıkları da bilinen birşey. Diğer taraftan Begoviç'in emperyalist ülkelerin adeta bir uşağı olduğu...*

O.İyiler: Hayır!...Uşak demiyorum...

SORU: *İzzetbegoviç tamamen bir yanlış içerisinde ve baştan beri yanlış yaptı demek ve bu savaşın büyük oranda kızışmasına veya alevlenmesine neden olanında Alia İzzetbegoviç olduğu gibi bir sonuca ulaşmak nedir o zaman? Bilmiyorum bunu yanlış mı anlıyorum..?*

O.İyiler: Hayır, ama bu uşaklık değil... Uşaklık çok başka birşey... İzzetbegoviç, belirli ölçülerde kimliğini batıya karşı çok iyi korudu. O da galiba, geleneğinden ve örgütlenme yapısından gelen kazanımlarla elde edilen birşey. Ama Wance-Owen planını kabul etmesiyle birlikte Begoviç işi başından kaybetmiştir... Buna

lütfen çok önem verelim...

SORU: *Peki, bu planı kabul etmeseydi ne yapacaktı?*

Ben şunu sormak istiyorum. Az önce, örneğin Tuzla'daki bir yayın organının her müslüman bir tane Sırp öldürmelidir veya İzzetbegoviç'e bağlı olan güçlerin, oradaki insanları ezmek istemesi gibi konulara değindiniz. Bunları bütün olarak Begoviç ve partisine ve oradaki yönetime fatura etmek ne derece doğru olur...?

Yine az önce Papa'nın Hırvatistan'a gelmesini, insanları kutsamasını ve Hırvatların, özellikle Tdujman'ın Papa'nın desteğini almasından bahsettiniz. Bunlar olayın içindeki din etkeninin ne kadar önemli olduğunu gösteriyor...

O.İyiler: Papa alet edilmiştir. Oradaki din savaşı değildir elbette... Papa, bu iç savaşa, Yugoslavya'nın emperyalizm eliyle parçalanması olayına alet edilmiştir. Diğer bir deyişle dinin alet edilmesidir. Bu çok önemlidir...

SORU: *Bu tespit çok basit kalmıyor mu? Yani böylesi bir tespit, dinin alet edilmesi tespiti çok basit, hatta Türkiye'de dahi kullanılan bir tespit olarak görülmesi gerekmez mi? Yani bu ilişki, haçlı seferlerinden beri ya da haçlı seferlerinin öncesine kadar Papalığın devletle ilişkisi, din-devlet ilişkileri pozisyonunda incelenebilecek bir olay. Papalık bu misyonu aslında birazda bilinçli olarak yüklenmiyor mu?*

O.İyiler: Hem de nasıl!... Sanıyorum bugüne kadar bilinmeyen bir gerçeği söylemiş olacağım. 1934'te Papa, Nazi rejimiyle ilk resmi anlaşmayı imzalamıştır. Korkordato'yu imzalamıştır. Ve böylece Nazizmin sırtını sıvazlamıştır. Papalık ve hıristiyanlık Latin Amerika'daki ve bütün diğer bölgelerdeki katliamları kutsamıştır. Yani Papalığın, bugün Yeni Dünya Düzeni'ndeki fonksiyonunu tarihsel süreçleri de gözönüne alarak 1. ve 2. bölümlerde anlattım. Bugünde kendisine bir rol

verilmiştir. Şimdi bu rolünü oynuyor. Örneğin, Ortodoks kilisesi bu durumda değildir. Ortodoks kilisesi daha başka bir konum içinde ama Papalık Yeni Dünya Düzeni'nin, dünya burjuvazisinin emrine bütünüyle girmiştir. Tıpkı, bundan 400 veya 500 yıl önceki gibi... Şimdi bu gerçeklere karşın biz yalnızca Papalığı gözönüne alırsak yanlışa düşeriz. Papa tamamen bir araçtır. Onun arkasındakileri görmek zorundayız. Alia İzzetbegoviç'in en büyük yanlışı buradadır. İzzetbegoviç emperyalizmi görememiştir. Tıpkı Elçibey'in göremeyişi gibi. İleride bunlara değineceğiz.

SORU: *Ama AGİK konferansında çok açık ve net bir şekilde oradakilere konuyu getirebilmiştir...*

O.İyiler: Evet orada çok önemli bir rolü yerine getirdi. Oraya bu iç sorunu götürmeye çalıştı. Ama içerideki anti demokratik baskıları kaldıramadı. Çünkü oraya paramiliterlerle girdi. Afganistan'dan gelen ABD'nin yetiştirdiği güçler var şimdi orada...

****

SORU: *Bu konuda biz topu sürekli olarak batıya attık. Biraz da kendimizi sorumlu tutalım. Şimdi Türkiye'nin dış politikada çok fazla istikrarlı olabildiği söylenemez. Türkiye bu sorunda Batı'nın yanında yerini almıştır. Türkiye'deki, özellikle islami motifli gruplar tarafından Bosna-Hersek davası sürekli olarak sanki kendi orduları tarafından kurtarılabilecek bir görüntüyle sunulmak isteniyor.*

Ayrıca islam ülkeleri de Bosna-Hersek üzerine fazla ilgi göstermemişlerdir.

Yine radikal islamcılar Türkiye'de, sanki kurtuluş yalnızca islamla olanaklıymış gibi bu savaşın Hıristiyan-İslam savaşı olduğunu göstermeye çalışıyorlar. Bence bu savaş Hıristiyan-İslam savaşı olsaydı; Suudiler, İranlılar veya diğer radikal islamı destekleyen ülkeler neden bu kadar tepkisiz kalmışlardır. Bu

emperyalizmin yarattığı yapay bir savaştır. İranlılar, Bosna'da radikal islamı nasıl yayabileceklerini düşünürken, Batı bu toprakları nasıl paylaşacağını ve yeni planlarını nasıl gerçekleştireceğini düşünmektedir.

O.İyiler: Biz bunu daha önceki konuşmalarımızda açığa çıkardık. O nedenle yeniden üzerinde durmayacağım. Başka sorunuz var mı?

SORU: *Sormak istediğim Bosna-Hersek uzun süredir devam eden bir savaş. Bütün diplomatik yollar şimdiye kadar denendi. Şimdi bu savaşı nasıl sona erdireceğiz, hangi yollar izlenirse bu savaş son bulur?*

O.İyiler: Burada hepimizin çok dikkatli olması gereken bir nokta var. Yani islami hareketlerin radikal olsun, yasal zeminde olsun niteliğini iyi kavramak zorundayız. Yani olayı Papa'nın yaptığı gibi bir konuma getirirsek, iki taraf da Batı'nın hazırladığı yanlışlığa düşer. Olayın suçlularını islamiyette veya onların örgütlenmesinde aramaktan çok, böyle bir yanılgının içine girerek sorunu karmaşık bir hale getirmek yerine, ne yapıldığını, neyin hazırlandığını çok iyi kavramamız gerekiyor. Çünkü bu oyunun bir ucu bize de değiyor. Daha önce anlatmıştım. Ulussuzlaşma aşamasına giden dünya burjuvazisinin üç dünyalı bir sınırda Yugoslavya'yı paramparça edip kendi içinde asimile etme planları vardır. Buraya dikkat etmemiz gerekir. Parçalamak ve asimile etmek...Güney sınırını mutlaka tamamlaması lazım. Bundan sonrası ne olur, örneğin tamamlayamadı? Ama tamamlamak için elinden geleni yapacaktır. Zaten federasyonu kurdurdu, şimdi konfedere edecektir. İzzetbegoviç bu planı kabul etmiştir. Müslümanlar bunu tartışmalıdır.. Alia İzzetbegoviç Wance-Owen planını kabul etmekle, işin başında emperyalizm karşısında peşinen yenilgiyi kabul etmiştir. Kısaca bu savaş emperyalizmin niteliğini ortaya koymuştur. Lütfen yalnızca bu gerçeği dikkate alalım.

Gezegenimizin 1994 Yılı (I)
(Bosna-Hersek İç Savaşı)

Bu bölümden başlayarak 1994 yılının genel bir değerlendirmesini yapacağız birlikte. 1994 yılı gezegenimizin önemli bir yılı olmuştur. Denebilir ki 1994 yılı, 2000 yılına beş kala insanoğlunun yeryüzü macerasının, bundan sonraki aşamalarını belirleyecek temel olguların artık iyiden iyiye su yüzüne çıkmaya başladığı bir yıl olmuştur. 1994'ü iyi değerlendirmek, olayların dökümünü yaparak diyalektik irdelemesini gerçekleştirmek, yazgımızın bundan sonraki aşamalarına ışık tutacaktır. Hemen belirtmeliyim: 1994 yılı insanoğlunun bugüne değin görmediği, tanımadığı bir iç savaşlar dönemi olmuştur. Bu iç savaşlar dönemi aslına bakılırsa, 10 Kasım 1989 yılında Berlin Duvarı'nın çökmesiyle birlikte başlayan bir sürecin, 1994 yılında tüm gezegenimizi alevler içinde sarmasıdır. Oysa 2 Temmuz 1990 yılında, yani bundan yalnızca 4 yıl önce, Sovyetler Birliği Komünist Partisi son kongresinde o zamanın Dışişleri Bakanı Eduard Şevardnadze, "*Yüzyılımızın son çeyreğinde karşıt sistemlerin, sınıf ve grup çıkarlarının mücadeleleri artık belirleyici olmaktan çıktı.*" diyordu... "*Artık genel insani değerler tüm bunların üstünde yer alıyor. Söz konusu olan, insanın, nükleer tehditlerden uzak kadın haklarına, çevreye ve insanoğlunun kalkınmasına bağlı değerleri öne çıkararak yaşamını sürdürmesidir.*" Şevardnadze daha sözlerinin mürekkebi kurumadan kendisini Gürcistan'daki iç savaşın kanları içinde buldu. Ve kendisi de dirseklerine kadar kana bulandı karşıtı Gamsaghurdia'yı öldürterek. Ve sonra Abhazalar ile iç savaşa girdi. Sözlerinin üzerinden bir yıl geçmeden Gürcistan'ın dünyaca ünlü gül

bahçelerinden eserler kalmamış. o güzelim dağlarında ormanlar bombalarla yok olmuş, onbinlerce çocuk donarak ölmüştü.

"*Artık insanı değerlerin öne çıktığına*" en çok inanan birinin bile kendini bir iç savaşa yuvarlanıp gitmiş görmesinin dramını ve gerçeğini çok iyi kavramak zorundayız. Çünkü bu savaş tüm gezegenimizi sarmıştır artık. Ve bunun başlıca örneğini de Yugoslavya'nın parçalanmasındaki o büyük trajedide görmekteyizdir. Dünyamızın bu **fetret** dönemini anlamak — denebilir ki — Yugoslavya dramını anlamaktan geçmektedir. Çünkü Yugoslavya dramı ya da Bosna-Hersek Savaşı gezegenimizin içinde yuvarlandığı iç savaşı doğru kavramamızın tüm unsurlarını içermekte, insanoğlunun kurtuluşunun ve direnmesinin hangi gerçeklerde yoğunlaşması gerektiğini de aslında çok açık seçik göstermektedir.

Bir önceki bölümde Bosna-Hersek Savaşı'nın Yugoslavya'nın parçalanması olgusundan ayrılamayacağını, ondan soyutlanamayacağını tüm verileri ile görmüştük.

Yugoslavya savaşı, dünya burjuvazisinin dünyamızı, gezegenimizi üç sınırlı bir dünya ile yönetme programından kaynaklanmıştır. Bu üç dünya, sınırlı gezegenimiz ABD'nin Kanada ile birlikte oluşturduğu ve de Latin Amerika ülkelerini denetimine alan gezegenimizin Amerika kıtasında NAFTA anlaşması ile çizilen sınırı, ikincisi Pasifik Okyanusu'nda Tokyo merkezli Pasifik sınırı — ki amacı, tüm Güney Asya ve Doğu Asya ülkelerini kendi yörüngesinde yönetebilmektir —, üçüncüsü de Maastricht anlaşmasıyla çizilen Almanya ve Fransa'nın ağırlıklı olacağı Avrupa sınırı. Dünya burjuvazisi 200 yıldır düşünü gördüğü dünyayı tek başına yönetme eğilimini, bu üç sınırlı bir dünya ile gerçekleştirmek istemektedir. Denilebilir ki bu üç yeni dünya sınırının Pasifik ve Latin Amerika'daki oluşumları belli ölçülerde, çok büyük engellerle karşılaşmadan gerçekleşmiş gibidir. Ama Avrupa burjuvazisi bu konuda sınırının güney kanadını oluşturup kilitleyemediği için başarıya ulaşamamıştır. Maastricht anlaşmasıyla Avrupa burjuvazisi

doğuya doğru sınırlarını genişletmiş ve Visegard ülkeleri dediğimiz Polonya, Macaristan, Çek ve Slovakya'yı kendi çemberi içine çekip kilitleme yolunda önemli adımlar atmış, bu projenin önündeki tüm engeller kalkmışken, kendisi için son derece yaşamsal önemde olan güney kanadının sınırını Yugoslavya'nın direnmesi karşısında tamamlayamamış, bu konuda tam bir başarısızlık örneği vermiştir. Sonradan değineceğimiz yöntem değişikliğine karşın, bu planı uygulaması için ilk önce öne sürdüğü Wance-Owen planının reddi ya da başarısızlığı güney kanadı için önemli bir boşluk doğurmuştur. Anımsayacağınız gibi geçen haftaki programımızda Yugoslavya'nın Avrupa burjuvazisi için neden bu denli önemli olduğunu vurgulamıştık. Jeopolitik ve sosyo/ekonomik önemi yanında, Yugoslavya Avrupa'nın yumuşak karnını oluşturuyordu. Yugoslavya'sız bir Avrupa'nın düşünülmesi özellikle de Fransa için hemen hemen olanaksızdı. Bunun en çarpıcı örneğini, 30 Kasım 1994'te Fransa Başbakanı Balladur'un ***Le Monde***'daki açıklamalarında apaçık görmüştük. De Gaulle'den beri, denebilir ki taa Roma anlaşmasından beri, uygulanan bu sinsi planın başarısızlığı Avrupa burjuvazisinin tüm Akdeniz'i denetimi altına almasına, Kuzey Afrika ve de tüm Afrika'yı bu sınır altında yönetmesine olanak vermiyordu. O halde ne yapılıp edilmeli ***Le Monde Diplomatique***'in dikkatli yazarı Paul Marie'de La Gorce'un pek de ayırdına varamadığı biçimde söylediği sözcüklerle söylersek *"Yugoslavya'nın parçalanması kararlı bir biçimde 29, 30 Haziran 1991'de Brüksel'deki Avrupa Zirvesi'nde kararlaştırılıyordu."* (Bkz. ***Le Monde Diplomatique*** Kasım 1994) Yani bu Bosna-Hersek'in de bağımsız bir devlet olarak tanınması anlamına geliyordu.

Yugoslavya'nın parçalanması planlarının nasıl gerçekleştirildiğine bir önceki bölümde değinmiştim. Bunun için daha önceden, tıpkı Polonya'nın koparılıp alınması gibi, önce Papa II. Jean Paul'e görev verildi. 1934 yılında Nazi rejimi ile bir konkordato imzala-

mış olan Vatikan, nasıl Nazi rejimini ilk kutsayan, onu ilk kez tanıyan ve yasallaştıran bir işlevlilik görmüşse, bu kez de global emperyalizmin kendisine verdiği yeni görevleri üstlenerek, Vatikan'da kilise cübbelerini giyiyor, tılsımlı kokularını sürüyor, iki metreye yakın haçlı asasını eline alarak, başına kutsal tacını geçirerek Yugoslavya topraklarında dolaşmaya başlıyor, "Sevgili, Hırvat oğullarım, sevgili Hırvat kızlarım sizlerin tüm uluslararası yasal haklarınızın yanındayım. Bunu aklınızdan çıkarmayın ve savaşımınızı kutsuyorum." diye gezisine başlıyordu. Ve onbinlerce Sloven, Hırvat papanın önünde, onun haçı önünde diz çöküyordu tıpkı Polonya'da Gdansk tersanelerinde onbinlerce Polonyalı işçinin Lenin yortusuna sırtlarını dönerek Papa hazretlerinin önünde diz çökmesi gibi. Polonyalı işçiler nasıl bir suikaste uğradıklarını iki yıl sonra anladılar ama Yugoslavya federasyonunu oluşturan Hırvatlar'ın anlamasına daha zaman vardı. Çünkü onlar bugünkü cumhurbaşkanları Tudjman'ın ***Tarihi Gerçeğin Saptırılması*** adı kitabında öngördüğü tüm değerlendirmeler içinde, 1941-44 yıllarındaki faşist Hırvat Ante Paveliç'in kanlı anısına sahip çıkarak örgütlenmişler ve papa için en elverişli ortamı yaratmışlardı. Papa'nın haçında 50 yıl önceki kendi gamalı haçlarının simgesini buluyorlardı yeniden coşkuyla. Hiç kuşkusuz buna karşı çıkan Hırvatlar'da vardı. Nitekim bu karşı çıkanların nasıl müslüman Boşnaklarla birlikte Hırvat ayrılıkçısı ve bir faşist özentisi olan Mete Boban'a karşı Boşnak ordusunda çarpıştıklarını gördük. Ama örgütlenmeyi, Nazi Almanyası'nı aklayan ***Tarihi Gerçeğin Saptırılması*** adlı yapıtıyla ortaya çıkan ve Almanya ile Fransa'nın desteğindeki Tudjman gerçekleştirmişti. Ve de tıpkı onun gibi bir başka reaksiyoner olan Alia İzzetbegoviç'de 1983 yılında yayınladığı ***İslamiyetçilik ya da İslamcı Deklarasyon*** adlı belgesiyle son derece kararlı bir fundamentalist olduğunu kanıtlıyor, Demokratik Eylem Partisi'nin tüm çalışmalarını ve örgütlenmesini gerçekleştiriyordu. Bu iki örgütlenme Yugoslavya Federasyonu içinde ye-

raltı olgunluklarına vardıkları, artık türn hazırlıklarını bitirip karşı-devrimci girişim için yeryüzüne çıkmak aşamasına geldikleri bir zamanda, startı ABD'nin o zamanki başkanı Bush verdi ve yine o zamanın Yugoslavya Federasyonu Başbakanı olan Markoviç'e bir mektup göndererek Yeni Dünya Düzeni'nin gerekliliklerini yerine getirmesini kendisinden istedi. Bu mektubun Yugoslavya'nın parçalanması için ilk startı nasıl oluşturduğunu, mektup olmayan ama bir ültimatom olan bu girişimin global emperyalizmin artık Yugoslavya'yı parçalama planlarını nasıl uygulamaya geçirdiğinin verilerini geçen programımda anlatmıştım. Bu bir ülkenin içişlerine karışmak da değil, düpedüz saldırıydı. Ve işte ondan sonra iç savaşın o dehşet verici yangını başladı. Ama yangını başlatanlar, bir barut fıçısına dönüştürdükleri Yugoslavya Federasyonu'nu gerilerinde alev alev bırakarak kıvılcımı Tudjman ve Alia İzzetbegoviç eliyle tutuşturanlar, ortalıktan gizlice çekilip kendi metropollerine, kendi başkentlerine döndüler. Dünya halkları da bu savaşın asıl yangın çıkarıcılarını göremeyerek, kimileri müslüman-hıristiyan savaşına, kimileri "etnik arındırma savaşına" inandırıldılar. Ne ki global emperyalizm verdiği sözü bir bakıma tutarak, bu dehşet verici yangından ilk önce sağ salim Slovenya'yı ve sonra da Hırvatistan'ı çekip kurtardı. Çünkü kendisine asıl yakın olanlar onlardı. Balkanlar'da bir panislamizm düşü gören fundamentalist Alia İzzetbegoviç'i ve öteki Boşnakları yangının orta göbeğinde bıraktılar. Çünkü global emperyalizmin planlarında Bosna-Hersek'de bir fundamentalist rejim yaratmak yoktu. Alia İzzetbegoviç nasıl oyuna düşürüldüğünü anladı ama iş işten geçmişti.

Dünya burjuvazisinin Avrupa kanadının, Afrika ve mağrip ülkelerini denetimi altına alabilmesi ve de Akdeniz'deki tüm güney sınırını tamamlayıp kapayabilmesi için, ABD Başkanı Bush'un stajyerliğini yaptığı iç savaşın, Yugoslavya'yı nasıl parçalayıp yutma amacına yönelik olduğunun ilk belirgin tarihsel belgesi Wance-Owen barış planında bütünüyle ele geçer. Bu barış

planını gözardı edenler hiçbir zaman Yugoslavya dramını anlayamadılar. 1992 yılında gündeme gelen Birleşmiş Uluslar adına Cyrus Wance, AGİK adına, yani Avrupa Güvenliği ve İşbirliği Konferansı adına Lord Owen'ın, bu eşgüdüm başkanlarının sunduğu ve de ardında savaşı çıkaranların bulunduğu plan bizim kör Dışişleri Bakanlığımız'ca da desteklenmiş ve onaylanmıştı. Oysa bu plan temelde Bosna-Hersek'in parçalanmasını amaçlıyordu. Özellikle de Boşnakların tüm egemenlik haklarını ellerinden alıyordu. Wance-Owen planının ruhu şudur: Bosna-Hersek'i Avrupa sınırları içinde asimile etmek. Plan 9 maddeden oluşur. Bosna-Hersek eyaletler diyebileceğimiz 10 bölgeye bölünür. Bu eyaletler kendi kendilerini yönetme hakkına sahiptir. Bir çeşit otonom bölgeler. Ama klasik anlamda da otonom olmadıklarını görürüz 9 maddelik barış planında. Çünkü otonom bölgeler sonuçta güçlü bir merkezi yönetime bağlıdırlar. Oysa Wance-Owen planında merkezi hükümet varla yok arasında gibi bir şeydir. Yetkileri alabildiğine aşağıya çekilmiştir. Merkezi hükümetin kendisine en geniş alan olarak bırakılmış öteki devletlerle ilişkiler alanı bile birçok kısıtlamalarla ortadan kaldırılmıştır. Merkezi hükümetin nasıl oluşturulacağına ilişkin belirgin bir yaklaşım da yoktur. Wance-Owen planı, yetkileri alabildiğine sınırlandırılmış, bir çeşit 10 eyalet ya da otonom bölgeye böldüğü Bosna-Hersek için oynanmak istenen oyun esas olarak 6. maddede kendini ele veriyor. Bu maddeye göre bir Anayasa Mahkemesi oluşturuluyor. Her üç ulustan yani müslüman Boşnaklar'dan, Hırvat ve Bosna-Hersekli Sırplardan oluşan birer temsilcinin katılacağı, ama asıl çoğunluğu Bosna-Hersekli olmayanların oluşturacağı bir Anayasa Mahkemesi. Bu arada şu rakamları da belirtmeliyim: Bosna-Hersek'te savaş öncesi %44 müslüman Boşnak, %12 Hırvat ve %33 oranında Bosna-Hersekli Sırp yaşıyordu. Bugün hemen hemen tüm batılı politologların birleştiği bir gerçek vardır: Bosna'daki savaşın, Bosnalı Sırpların yani Bosna'da yaşayan Sırp asıllı % 33'ün haklarını gö-

zetmeden Bosna-Hersek'in 5 Nisan 1991 yılında Almanya ve Fransa'nın 6 nisanda da ABD'nin tanıyıvermesinden, azınlık haklarının fundamentalist ve nasyonal sosyalist düşünceli bir çoğunluğun elinde ezilip gitmesinden duyulan kaygıdan kaynaklandığı artık herkesçe kabul edilmektedir. Hırvatlarla, Boşnaklardan %33 azınlığı oluşturan Bosnalı Sırplar için azınlık haklarının nasıl kullanılacağı konusunda bir garanti alınmadan ve de herhangi bir düzenlemeye gidilmeden Bosna-Hersek'in bir bağımsız cumhuriyet olarak tanınıvermesinin iç savaşın bir temel kolonunu oluşturduğunu Fransa Cumhurbaşkanı Mitterrand'da kabul etmek zorunda kalmıştır. Mitterrand 22 Ocak 1993'te kendi partisinin yayın organı sayılabilecek ***Libération*** gazetesine verdiği demeçte bu gerçeğin altını, çok eleştiri aldığı için çizmekten kaçınmamıştır. "Evet, hata ettik..." demiştir. Ama Bay Mitterrand her zaman ikiyüzlü davrandığı için "hata ettik" demekle "*bilerek yaptık*" demenin önüne geçmektedir. Bosna-Hersek olayını, kendi gerçekleri adına da düşünmek zorunda olanlar, bu gerçeğin ayırdına varmalıdırlar ve gerçekten de üzerinde son derece özenle durmalıdırlar. Burada global emperyalizmin sinsi oyunlarından biriyle daha karşı karşıyayız çünkü. Ve de özellikle müslüman halklarımız kendilerinin nasıl oyuna getirildiğini bu sinsi planın "hata değil, bilerek" gerçekleştirildiğini görerek, kavrayarak oyunu açığa çıkarmak zorundadırlar. Bu oyunun Wance-Owen planını da nasıl yerleştirildiğini görmeyi sürdürelim: Wance-Owen planındaki Anayasa Mahkemesi'nin çoğunluğunu Bosna-Hersekliler oluşturmuyordu. Bu şu demekti: %33 azınlık olan Sırplar sandıklarından da — halkımızın diliyle söylersek — dişli çıkınca, onları bu kez fundamentalist ve nasyonal sosyalistlerin oluşturduğu bir Bosna-Hersek hükümetinin içinde eritemeyeceklerini kavrayanlar daha çok kendilerinden olan bir Anayasa Mahkemesi denetimi altında hapsetmeyi düşünüyorlardı. Bu, bildiğiniz bir Anayasa Mahkemesi değildir. Bir ulusun Anayasa Mahkemesi, onun anayasal düzenini denetler. Oy-

sa Wance-Owen planında Anayasa Mahkemesi Bosna-Hersekliler'den değil, Bosna-Hersekli olmayan, uluslararası hukukçulardan oluşuyordu. Ve şekli bile oluşturulamamış bir merkezi hükümetin tüm yetkilerini üstlenmiş durumdaydı. Eğer otonom bölgelerle bu son derece yetkisiz merkezi hükümet arasında bir sorun çıkarsa — ki bu sorunun azınlık haklarından yoksun kılınmış %33'lük Sırplarla, Hırvat-Müslüman hükümeti arasında çıkacağı kesindi — işte bu ihtilafa uluslararası bu Anayasa Mahkemesi son çözümü getiriyor ve kararlar alıyordu. Şimdiye değin tarihin hiç görmediği bu uluslararası mekanizma aslında, 5 Nisan 1991'de tanıdıkları bağımsız bir devletin bağımsızlığına son vermek, onu uluslararası yani öteki adıyla kendi denetimlerine resmen almak anlamına geliyordu. Tudjman bu planı hemen kabul etti. Wance -Owen planıyla bu nasyonel sosyalist, Papa'nın Vatikan'ı ile Alman-Fransız işbirliğine sırtını dayayarak zaten Yugoslavya iç savaşından en karlı çıkmış, bağımsız bir devlet olarak tanınmış, ayrıca Bosna-Hersek hükümetinin de ortağı durumuna getiriliyordu. Ama işin en şaşırtıcı yanı, bu planı Alia İzzetbegoviç'in de kabul etmesidir.Çünkü Bosnalı Sırplarla başedemeyeceğini anlamıştır ve bu planı kabul ederek çözümü emperyalistlerin yani asıl suçluların doğrultusunda çözüme kavuşturma umuduna ve yanılgısına düşmüştür. Ama bu planı Radovan Karadziç yönetimindeki Bosna-Hersekli Sırplar *"Bosna-Hersek'in parçalanması anlamına geldiği için"* red etmişlerdir. Ve batılıların kendilerine nasıl bir oyun oynamak istediklerini bu planla daha doğru bir biçimde kavradıklarından, herkesi şaşırtan bir atakta bulunarak Pale'de Bosna-Hersek Sırp Cumhuriyeti'ni ilan edivermişlerdir. Ne yapacağını şaşıran Batılıların bu şaşkınlığından yararlanarak, kendi cumhuriyetlerinde topraklarını genişletmek için Sırplar saldırılarını yoğunlaştırmışlar ve acımasız bir iç savaşın görüntüsünde ve gerçeğinde toprak alanlarını Bosna-Hersek sınırları içinde %70'lere çıkarmışlardır. Batılılar Wance-Owen planıyla kendi kazdıkları kuyuya düşerken aslında

yitiren oradaki Boşnaklar olmuştur. Alia İzzetbegoviç'in çözümü emperyalistlerde aramasının sonucunda Bosna-Hersek Boşnakları artık o saatten sonra gerilemeye ve yenilgiye doğru yönelmişlerdir. Ve sonunda ne Lord Owen kalmıştır ne de Cyrus Wance. Ne de plan. Birleşmiş Uluslar bile o zamana değin şöyle ya da böyle sürdürebildiği etkinliğini tümden yitirerek Sırpların bir bakıma tutsağı durumuna düşmüştür. Ve de Birleşmiş Uluslar bu savaşta en büyük darbeyi alan kuruluşlardan biri olmuştur. Artık onun yerine, kendileri yasalar oluşturan, kendileri önemli kararlar alan bir *Temas Grubu* çıkarak Boşnakları yine aynı doğrultuda yönlendirme girişimlerini sürdürmeyi üstlenmiştir.

Wance-Owen planı Bosna-Hersek dramının köşetaşını oluşturur. Bu köşe dönüldükten sonra Alia İzzetbegoviç'in yenilgisi, bana göre işte o zamandan başlamıştır. Bu gerçeğin tüm müslüman halklar tarafından bilinmesinde derin yararlar umarım. Yalnız müslüman halklar değil kuşkusuz, politik kadrolarımızın da bu gerçeği bütünüyle kavramaları kaçınılmazdır. Türkiye Dışişleri Bakanlığı ve Türkiye Cumhuriyeti bütünüyle, tıpkı Alia İzzetbegoviç gibi çözümü global emperyalizmin dümen suyunda aradıklarından, oraya buraya koşuşmalarına, trajik bir dil kullanmalarına karşın hiçbir çözüm üretememiş, asıl sorumluları görmekten ve de göstermekten bilerek uzak düşmüşler, zaman zaman da tam bir bilgisizliğin darlığı içinde çırpınıp durmuşlardır.

Global emperyalizm Güney Avrupa sınırını tamamlayabilmek için bu aşamadan sonra yeni bir planı uygulamaya koymuştur ve bu planı da Alia İzzetbegoviç şaşılası bir biçimde kabul etmiştir. Bu plan Wance-Owen planından daha açık seçik Bosna-Hersek'in bağımsız bir devlet olarak bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne bütünüyle ve açıkça son veriyordu. Bu plan şudur: Artık Birleşmiş Uluslar'ı devreden çıkarmış olan *Temas Grubu* yani ABD, İngiltere, Rusya, Almanya ve Fransa'dan oluşan Bosna-Hersek dramının sorumluları, bu kez Alia İzzetbegoviç'i zorlayarak

bir Hırvat-Müslüman Federasyonu önerisi getirmişlerdir. Hırvatların cumhurbaşkanı sözcüğün tam anlamıyla bu öneriye balıklama atıldı. Böylece Almanya'nın istediği bir kez daha gerçekleşiyordu. Zaten eski Yugoslavya'nın parçalanmasından en kârlı çıkan, iç savaşta ilk kurtarılan Hırvatistan olmuş ve hem bağımsızlığını kazanmış hem de Hırvatlar, Bosna-Hersek topraklarında önemli kazanımlar elde etmişlerdi. Şimdi bu kazanımlar onlara %5'lik bir toprak kazanımı daha kazandırıyordu. Hırvat Federasyonu önerisi diplomatik dilde şu anlama gelmiştir: Sırplarla başa çıkmanın olanağı yok. Sırplar, Bosna-Hersek'ten ayrılsınlar ve de siz ikiniz birleşerek yeni bir federasyon oluşturun. Bu Bosna-Hersek'in parçalanmasının adı konmamış ama resmen açıklanmasıydı. Üstelik bu plan Hırvatistan ile en kısa zamanda konfedere olmayı da amaçlıyordu. Bu, bütünüyle müslümanların Hırvatlara teslimi anlamına gelmektedir ve İzzetbegoviç bunu da kabul etmiştir. Çünkü İzzetbegoviç düne değin birlikte yaşadığı Sırplar'ı asıl düşman görüyor, bu yanılgının içinde ondan kurtulabilmek için denize düşen insanın yılana sarılması gibi yılana sarılıyordu ve bu yılanın tam denizin ortasında kendisini ısıracağını hiçbir zaman düşünemiyordu. Global emperyalizmin yılanı, kendisine sarılanları en umulmadık bir zamanda mutlaka ısırır ve denizde boğulup gitmesine neden olur. Denize düşenin ancak kendisinin yüzerek karaya çıkabileceği gerçeği çok ustalıklı bir biçimde unuttturulmuştur, hem de, içinde birlikte yaşadıkları geminin batırılmasında denize düşen ötekilerle ve geminin parçalanmış tahtalarına tutunarak. Ama fundamentalizmin tutsağı olmuş Alia İzzetbegoviç'in bu gerçekleri görmesi olanaksızdı. Ve Sırpların bastırması karşısında daha çok Amerikalılara yanaştı. Ve de 1994'ün martında Viyana'da Müslüman-Hırvat Federasyonu'nu imzaladı. 22 haziranda da Hırvat-Müslüman parlamentosu oluşturuldu ve müslümanlar 10 bakanlık elde ettiler.

Şimdi olayları biraz hızlandırarak görelim: 5 Temmuz

1994'te yani Hırvat-Müslüman Federasyonu'nun ve en kısa zamanda Hırvatistan ile konfedere olmayı önüne koymuş olan hükümetin kurulmasından 12 gün sonra *Temas Grubu* hemen yeni bir plan sundu. Bu plana göre Hırvat-Müslüman Federasyonu'na parçalandığı artık iyice ortaya çıkan Bosna-Hersek topraklarının %51'ini, Bosnalı Sırplara da Bosna-Hersek topraklarının %49'unu bırakıyordu ve bu planın hiç ama hiç tartışmasız kabul edilmesini Sırplardan istiyordu. Ve Bosnalı Sırplar, tüm batılı gazetecilerin, televizyoncuların ve de Birleşmiş Uluslar gözlemcilerinin gözleri önünde yapılan bir referandum sonucunda, referanduma katılanların %96.3 ile bu planı da reddettiler. Hem de Sırbistan Başkanı Miloseviç'in tüm baskılarına karşın.

İşte o zaman Alia İzzetbegoviç'e bu planın kabulü karşılığında verilen söz yerine getirilmek üzere harekete geçildi.

Hırvat-Müslüman Federasyonu'nu sağlayan batılılar son kozları oynayarak güney sınırlarını tamamlamak üzere harekete geçtiler, yani 28 Ekim 1994'te son derece modern silahlarla donattıkları Bosna ordusunu, Hırvatlarla birlikte, özellikle 5. Ordu'yu harekete geçirerek Bihaç'a saldırttılar. Artık herkes umutluydu. Hırvatlar özellikle deniz güçlerini oluşturmuşlardı. Müslümanların ordusu tam bir donanım içinde 200 bin kişilik bir güce ulaşmıştı. Birleşmiş Uluslar askeri gözlemcisi, müslümanlara sözüm ona uygulanan silah ambargosunun gerçekte nasıl bir ordu oluşumunu pek becerikli bir biçimde yarattığını şu gözlemleri ile açıklıyor: "Artık (müslüman) savaşçılar askeri savaş üniformaları taşıyorlardı. Bu üniformalar Amerikan orijinlidir ve son derece kaliteli botlar Saraybosna'da üretilmektedir. Müslüman Bosnalı savaşçılar hafif sofistike silahlarla, mitralyözler ve tabancalarla donatıldılar. Son derece değerli ağır silahlara sahiptiler, özellikle 82 mm'lik toplar, 120 mm'lik hatta 130 veya 203 mm'lik, 20 metreyi ağır bombardımana tutabilecek toplara sahiptiler. Bu silahların hemen hepsi Hırvatistan'dan transit geçiş yaparak geldi. Dalmaçya kıyısındaki

Poçe limanından. Ayrıca bu donanım Kırk adasında ve Zagreb'teki havalimanlarından taşındı." (Bkz. ***Le Monde*** ,17 Kasım 1994) Hırvatistan dışişleri bakanı bu silahlanmaya kendilerinin aracılık etmesi suçlamasını şu ilginç açıklamayla yanıtlıyor: "*Birçok ülke bizi bu konuda zorladı. Bize apaçık şunu söylediler. Biz, Sırbistan tarafına da bu silahlanmayı, bize çok pahalıya patlasa da gerçekleştiriyoruz...*" (Bkz. ***Le Monde*** ,17 Kasım 1994) Bu silahlanmanın nasıl acımasız bir pazar yarattığını burada söz konusu etmeyeceğim. Hırvatlar sözüm ona federasyonunu oluşturdukları bir devletin bu silah pazarından acımasızca en büyük yararları sağlamışlardır ve de Boşnaklara gönderilen silahların bütünü Boşnakların eline ulaşmamıştır. Çünkü Hırvatlar ABD'nin oluşturduğu bu federasyona hiçbir zaman güvenmemektedirler. Ve müslümanların da çok fazla silahlanmasını istememektedirler. Ama her şeye karşın Boşnaklar 200 binlik bir orduyla ve de sofistike silahlar ve ağır toplarla donatılmış tam bir ordu niteliğine kavuşturulmuşlardır. Bu ordunun Amerikalı uzmanları bile vardır. Birleşmiş Uluslar'ın yetkilisi konuyu açıklığa kavuşturuyor: "*Bosnalı orduya danışmanlık yapan Amerikalıların varlığı, bir çadır tiyatrosunun soytarısının sakladığı sır gibi gülünçtür.* — Bunu herkes ve biz de çok iyi biliyoruz.-— *Ayrıca, ABD, Adriyatik Denizi'nde bir savaş gemisinde oluşturduğu genelkurmayı ile operasyonel haraekatları yönlendiren ve Bosna ordusu ile sürekli ilişkide, önemli bir karargah gerçekleştirdi.*"

Bihaç saldırısı 28 kasımda böylesi önemli bir hazırlıktan sonra gerçekleştirildi ve Amerikalıların desteğinde, Birleşmiş Uluslar'ın izin vermesiyle NATO uçaklarının bombardımanı desteğinde sürdü. NATO uçakları Ubdina bölgesine 30 uçağıyla birlikte sayısız sorti yaptı ve yağmur gibi ağır bombalar yağdı. Bu bir karar verme savaşıydı. Kesinlikle bu işi bitirmek istiyorlardı. Ama Sırplar Batılıların Aşil topuğunu keşfetmişlerdi. Ne denli bombardıman yağdırılırsa yağdırılsın karaya asker çıkaramadıkları sürece

bir sonuç elde edemeyeceklerini biliyorlardı. 400 Birleşmiş Uluslar askerini rehin olarak ellerine geçirdiler. Fransa, askerlerini çekeceğini bildirmekte gecikmedi. ABD ise onlara "*Burnunuzun dibindeki bölgeye neden asker çıkarmıyorsunuz? Benimse asker çıkarmaya hiç niyetim yok.*" mesajını açık açık iletti. Ve Bosnalı Sırplar büyük umutlarla başlatılan 28 ekim Bihaç saldırısını püskürttüler. Hırvat ve Müslüman birlikleri hızla geri çekilmeye başladı. Bihaç düşmek üzereydi. Yalnızca Bihaç değil Saraybosna'da tehlikeye girmişti. İgmond dağından geliştirilen Bosnalı Sırpların saldırısını önleyecek hiçbir güç kalmamış gibiydi Saraybosna'da. Ve saldırı başlatanlar, büyük umutlar peşinde olanlar, *ateşkes* istemeye başladılar. Ateşkesle birlikte ihanetlerinin büyük ödülünü Bosnalı Sırplara sunmakta gecikmediler: "*Temas Grubu* 2 Aralık'ta resmen, Karadziç'e Sırbistan ile birleşebileceğini." söyledi. Ve Karadziç ateşkesi kabul etti. Bihaç'a girmedi.

Yenilgiyi ilk kabul eden ABD olmuştur. 1994'ün 27 Kasım'ında ABD'nin Savunma Bakanı Willam Perry, "Sırpların askersel güçlerini göstererek savaşı kazandıklarını" apaçık söylemiştir. (Bkz.***Le Monde***, 29 Kasım 1994) Açıklamanın asıl çarpıcı yanıysa ABD'nin bu zafer karşısında duyduğu paniği gösteren yaklaşımıdır: Willam Perry, "Bundan sonra savaşın Bosna-Hersek dışına taşmamasını, Hırvatistan'a ve Balkanlara yayılmasını önlemek zorundayız." demiş ve, "*Ve gerçekten de Bosna ordusu Sırplar karşısında yapayalnız bırakılıvermiştir.*" Çünkü emperyalizm bir yönüyle gerçekçidir. Nerede yenik çıktığını kavramakta güçlük çekmez yeni kazanımlarını yeniden biçimlendirebilmek için. 5 Aralık 1994'te Bükreş'te yapılan AGİK zirve toplantısında Alia İzzetbegoviç terkedilmişliğini şu sözlerle acıyla ve öfkeyle dışa vuruyordu: "*Paris, Londra, Washington, hepiniz bizi terk ettiniz. (...) Bu yüzyıl Batılıların büyük ayıbı ve utancıyla kapanacaktır. Bir büyük ülkenin önde gelen kişisi utanmaz bir biçimde 'savaşı Sırplar'ın kazandığını' açıkça ilan etti. Sanki bir futbol maçındayız, ve*

sanki kendisi maçın bittiğini düdük çalarak ilan eden bir hakem." (Bkz. ***Le Monde***, 7 Aralık 1994)

Alia İzzetbegoviç Batılıları ne denli suçlarsa suçlasın onlar maçın bittiğini düdüklerini çalarak ilan etmişlerdir. Ve de barış imzalamak için koşullarda anlaşmak üzere, bir yıldır semtine uğramadıkları, lanetledikleri, binbir tehdit savurdukları, NATO uçakları ile tehdit ettikleri. "ya sunduğumuz barış planını kabul edersiniz ya da başınıza geleceklerden biz sorumlu değiliz" diye köşeye sıkıştırdıklarını sandıkları Bosnalı Sırpların ayağına, savaş suçlusu ilan ettikleri Radovan Karadziç'in ayağına, eski ABD Başkanı Jimmy Carter'ı göndermişlerdir. Ve de kendisini Pale'de, Bosna-Hersekli Sırpların merkezinde karşılayan Sırp ordusu kumandanı Ratko Mladiç zafer kazanmış bir kumandan çalımıyla Jimmy Carter'a "*Artık silahların susmasının ve diplomasiden söz etmenin zamanı geldi.*" diyerek işe nereden başlanacağını vurgulamada hiçbir sakınca görmemiştir. Ve Pale'de Jimmy Carter'a verilen yemekte şarkılar söylenmiş, içkiler içilmiş, sabahlara kadar danslar edilmiştir. Ve Carter'ın, yanında ABD'nin Belgrad Büyükelçisi'de bulunuyordu: "*Başkan Karadziç bize şarkılar söyledi. Çok güzel bir sesi var*" diyordu televizyon ekranlarına o pek sevimli gülüşüyle... (Bkz. ***Le Monde***, 21 Aralık 1994) Ve Jimmy Carter, Karadziç'i 4 aylık bir ateşkese ikna etmiştir yalvar yakar.

İşte Bosna-Hersek Savaşı'nın anatomisi. Peki bundan sonrası ne olabilir? Batılılar terk ettikleri İzzetbegoviç'e 28 temmuzda sundukları "*Barış planı*" üzerinde Sırplar lehine yapacakları düzenlemeleri kabul ettirmek için büyük bir baskı oluşturacaklardır. Bu baskıya Hırvatistan da katılacaktır. Çünkü iç savaştan en karlı çıkan Hırvatlar olmuştur ve batılılar Hırvatistan'a maddi desteklerini hiç kesmeden sürdürmektedirler. Alia İzzetbegoviç bu baskıya dayanabilir mi? Alia İzzetbegoviç yeniktir ve terk edilmiştir. Sıkı bir pazarlık yapması olanakları bana göre çok az. Ama yine de bir şeyler kurtarmaya çalışacaktır. Kabul etmezse bu kez Bosnalı

müslümanlar içinde var olan iç savaş bütünüyle kızışacak ve tüm Boşnakları kapsayacaktır. Alia İzzetbegoviç iktidarını yitirmemek için şimdiden fundamentalist güçlerin askeri örgütlerini halklar üzerinde kullanmaya başlamıştır. Bu konuya son derece önem vermeliyiz. Alia İzzetbegoviç iç savaş koşullarından yararlanarak öteki demokratik partileri baskı altına almış, tam bir baskı sistemini uygulamaya geçmiştir. Artık herkes biliyor: Bosna-Hersek müslümanları Alia İzzetbegoviç'in paramiliter güçlerinin baskısı altındadır. Tuzla'da yaşayan Fatma Alispahiç ve Tuzla List yazarı durumu şöyle açıklıyor: "*Zenika'da Alia İzzetbegoviç'in Demokratik Eylem Partisi tüm yönetimi zorla kendi eline geçirdi. Aşırı islamcılar, fundamentalistler satış mağazalarına, alkol satılan dükkanlara silahlı baskınlar düzenleyerek her şeyi darmadağın ettiler ve tüm mağazaları kapattırdılar. Merhamet örgütünün tüm insani yardımları yalnızca camiye gidenlere başörtüsü taşıyanlara ayrılıyor.*" Onların dışındakiler acımasızca dışlanıyor. Tuzla'da Alia İzzetbegoviç'in partisinin yayın organı "Bosna Kaplanı" çok uluslu birlikte yaşamayı hedef alan faşist bir kampanya başlattı. 1993'ün şubatında her müslümanı bir Sırp'ı öldürmeye çağırdı!... Karma evliliklerden olan çocukları piçler ve dejenere olmuş yaratıklar olarak nitelendirdi. (Bkz. ***Le Monde Dip***. Aralık 1994, C. Samary) Oysa Tuzla'da tüm öteki bölgelerde olduğu gibi Belediye Meclis Üyeleri Sırplardan, Bosna-Hersekli müslüman ve Hırvatlardan oluşuyor halen...

Halklarımız bu gerçekleri bilmek zorundadırlar. Alia İzzetbegoviç'in emperyalistlere teslim olmuş politikasının ve içeride uyguladığı fundamentalist baskının, Türkiye halkları ve müslüman kitlelerin oyuncağı olamaz. Müslüman dostlarımızla bu gerçekleri tartışmalıyız. Bu korkunç savaşta birtakım insanların utanmazca, arsızca zenginleşmelerine olanak vermemeliyiz. Geleceğimiz üzerinde karabulutların dolaşmasını dağıtmak Türkiye halklarının elindedir. Politikacıların iğrenç yalanlarına, insanların dramını,

ölülerini kendi çıkarlarına utanmazca kullananlara, bu ikiyüzlülüğe karşı bilgilenerek ve ideolojik yapılanmanın ışığında kitleleri aydınlatarak geleceğimizi, çocuklarımızı ve gezegenimizi koruyabileceğiz.

Gerçeklerin ışığında yaşamınız kıvançla dolsun diyorum.

Radyo Umut (15 Ocak 1995)

SORULAR ve YANITLARI

SORU: *Bundan 2 hafta kadar önce bir dergi geçti elime. Dergide, 7 milyon nüfuslu ve 40 bin kilometre karelik — ki bizim Konya ilimiz kadar — bir ülke yani İsviçre'ye ilişkin geniş bilgiler vardı. Batılı ülkeler, gelişmemiş ülkelere insan haklarının çiğnenmemesi için bazı önerilerde bulunuyorlar biliyoruz. Böylelikle kendi ülkelerindeki insanların daha gelişmiş, daha kültürlü insan toplulukları olduğunu söylüyorlar. Fakat dergideki yazıda beni çok düşündüren bir nokta vardı. Bu ülke yaklaşık 65 milyar dolarlık bir ihracat yapmış, bir o kadar da ithalat yapmıştır deniliyor dergide. Bunu elbette çikolata ve saat ihracatı ile gerçekleştirmemiştir. Bunu toplar, kimyasal silahlar ve diğer kitle imha silahlarıyla gerçekleştirmiş. Bunları da özellikle üçüncü dünya ülkelerine yapmış. İran'la çok sıkı ilişkiler içerisinde olduğu gerçeği var İsviçreli şirketlerin. Ben şimdi sormak istiyorum: Şimdi bunlar, gelişmemiş ülkelerde üretilemeyeceğine göre, Ruanda'da kimyasal silah üretilemeyeceğine göre, Türkiye'de de böyle bir üretimin gerçekleştirilebileceği bir tesis olmadığına göre sormak lazım, Irak veya diğer gelişmemiş ülkelere, savaşın yoğunlukta olduğu bölgelerde, — Ermeni-Azeri savaşı olsun, Bosna Savaşı olsun — kullanılan silahlar gökten zembille inmedi. Bunları üreten ülkeler var. Sözkonusu silahları üretirken, bu ülkeler üretilen silahların katliamlara varacak kadar tehlikelere neden olduğunu bile bile neden ürettiler? Bu demek oluyorki, insanların ölümü, silah tekelini elinde bulunduran ülkeler açısından pek önemli değil. Yani işin içine para girince silah üre-*

timine de göz yumuluyor, savaşlara da göz yumuluyor. Bir de şuna değinmek istiyorum. Şimdi dinler savaşı deniliyor, ırklar savaşı deniliyor... Ben bunların hiçbirine katılmıyorum. Bence yapılan savaşlar din savaşı değildir. Örneğin Ruanda'yı ele alalım. Ruanda'nın genel kitlesinin hıristiyan olmasına karşın yine de birbirlerini boğazlayarak yarattıkları iç savaş demek ki bir dinler savaşı değildir.

Yani bir hıristiyan için hıristiyan o kadar önemli değil. Hıristiyan için önemli olan önce sosyal yaşantısı. Bir Alman vatandaşını siz eğer çalışma programı içerisinde, baskı altına alır veya kısıtlarsanız, Türkiye'deki olayların yani memur olaylarının da çok daha boyutlanmış şeklini orada görebilirsiniz.

Arabistan'ı ele alalım. Irak ve İran'a bakalım. Buralar petrol kaynağı... Biliyoruz ki onların suya özlem duyduğu kadar biz de petrole özlem duyuyoruz. Fakat bunlarda bu kadar petrol varken neden dünya üzerinde bir etkileri sözkonusu değil? Neden başka ülkelerin sömürüsü altındadırlar? Demek ki, ne islamiyeti anlayabilmişler, ne de politikayı anlayabilmişler...

Bugün ülkemizdeki İslamcılar, İslam ülkelerine dönelim diyorlar. Fakat onlar yüzlerini zaten Amerika'ya dönmüş durumdalar. Biz onlara yüzümüzü dönmekle, batıya dönmüş olmuyor muyuz?

Bir de bugün insanlık var deniyor. Ama bakıyoruz insanlık en alt seviyesinde. Düşünebileceğimizin en alt sınırında. Üst kademelerde ne var? Milliyetçilik, Türkçülük, Kürtlük, Almanlık, hıristiyanlık ve müslümanlık var... Bunların hemen hepsi insanlığın üstüne çıkmış. Bir insan herhangi bir ideoloji için öldürülebiliyor. Fakat ben şuna inanıyorum. Elbette benim de bir ideolojim var. Hiçbir ideoloji, hiçbir düşünce bir insanın yaşama hakkını elinden alırken, haklı olduğunu söyleyemez. Belki haklı olduğu noktalar çıkacaktır. Fakat bunu en çözümsüz olduğu nok-

tada yaşama geçirmesi gerekir. Bu da ancak savaşlarda olanaklıdır... Siz bir insanı savaşa gönderdiğiniz zaman yaşayabilmesi için öldürmesi gerekeceğini bilmeniz gerekir. Ya ölecek, ya öldürecek... Yoksa ben savaşlara da en az insanların öldürülmesine karşı olduğum kadar karşıyım...Bu anlamda insanlığın kayboldluğunu düşünüyorum...

O.İyiler: Yöntemim konusunda ben daha önceki bir programımda bazı bilgiler açıklamıştım. Marksist yöntemi kullanıyorum. Bunu açıkça söylüyorum. Bugün batılı tarafsızlar bile Marksizmin, diyalektik materyalizm yönteminin ne kadar başarılı olduğunu belirtmeden geçemiyorlar. ***Le Monde***'un kolokyumunda yapılan ve doğudan, batıdan, kuzeyden, güneyden gelmiş olan ve bir hafta süreyle çalışmalarını sürdüren bu kolokyumda bütün katılımcıların ortak bir kanaati vardı: Son derece bilimsel bir yöntem olan materyalist diyalektik yöntem Marks'ın ne kadar haklı olduğunu, özellikle 1989'dan sonra başlayan süreçte ortaya koymuşlardır diye deklare ettiler. Kimse bu metotdan korkmasın. Bu bilimsel bir yöntemdir ve bu bilimsel yöntemi kullanmakla ancak doğruları kavrama şansına sahip olabiliriz. Bugün Marks'a karşı olanlar dahi bu yöntemi kullanıyorlar. Keynes'i biraz karıştırın göreceksiniz diyalektik materyalizmin büyük olgularını kendisi yorumlamada değişik bir şekilde kullanmaktadır. Ama bu yöntem Marksist bir yöntemdir ve Marksizmin yönteminin başarılı olabilmesi, olayları tarihi süreçleri içinde ve sınıfsal konumlanışları içerisinde doğru değerlendirebilmesinden kaynaklanmaktadır. Sultanlar vardı bir zamanlar, niye yok..?Aşiretler vardı. niye yok..? Bütün bu karmaşayı, yalnızca bir ülkenin bir başka ülkeye saldırmasıyla açıklayan klasik tarihçiler dönemi bitmiştir. Bu yöntem nedeniyle kimse bana şu ya da bu eleştiriyi getirmekten çekinmesin. Hatta aynı yöntemi kullanmalarını öneriyorum. Tamam değerlendirmeleri farklı farklı yapabiliriz. Bu geçerli yöntemin Marksist yöntem olduğu gerçeğini

değiştirmez. Bu yöntemi kullanmamızın ***Dünya Gerçeği***'nin belkemiğini oluşturmakta olduğu bilinmelidir ve bu gerçeklerin başka türlü ortaya çıkmasının ikinci bir yöntemi de yoktur.

Savaşlar konusunda size bir örnek vereyim. Hiroşima'ya bombayı attılar biliyoruz.. İki gün sonra da Nagazaki'ye attılar. Hiroşima'da öldürme gücünü deneyenler, tapınaklar kenti Nagazaki'ye ikinci bombayı attıklarında yalnızca ve yalnızca atom bombasının yangın çıkarma gücünü denediler. Ben bunu Oppenhemier'ın Atom Bombası Soruşturma Komisyonu'na verdiği ifadelerden size söylüyorum. Emperyalizm böylesine acımasızdır ve sömürü düzenini kurmak için böylesine acımasız deneyler yapmakta hiçbir sakınca görmez.

****

SORU: *Az önce arayan arkadaş bu savaşın bir dinler savaşı olmadığını söylemeye çalıştı. Bakıyoruz hıristiyanlık dünya yüzeyindeki ülkeler üzerinde etkinliğini artırmak çabasında değil mi? Dinler savaşı değil ama din genel olarak bir belirleyen olarak karşımıza çıkıyor. Din yok değil... Örneğin Türkiye üzerinde Fener Kilisesi'nin olduğu yer, komple olarak satın alınıp Vatikan gibi bir yer kurulmaya çalışılıyor. Afrika ülkelerindeki sömürgelerde de bir sürü kiliseler zinciri oluşturulmuş. Özellikle havaalanları yanında. Demek ki hıristiyanlık bir yayılmacılık politikası güdüyor, özellikle din olgusunu dikkate alarak. Bu olguları dikkate aldığımızda o zaman bu savaşları din savaşı değildir diye kolaylıkla yoksayamayız. Biz dinler savaşına karşıyız. Sosyalist düşünceyi benimseyen insanlar olarak bizler dinler savaşına karşıyız. Fakat herhangi bir dinin bizi boğması karşısında, bizim bir güç dengesi oluşturup oluşturmamamız gerekir mi gerekmez mi? Buna dikkat çekmenizi istiyorum.*

O.İviler: Bugün Papa — bana göre 1400'lü yıllarda kilisenin

yüklendiği misyonu yerine getirmek için — Yeni Dünya Düzeni'nin kurulabilmesi için, yeniden cüppelerini giyerek, asasını eline alarak, tütsülerini takınarak, dünya burjuvazisinin kendisine verdiği misyonu yerine getirmek üzere her tarafta dolaşmaktadır. 1982'de Reagan ile Vatikan arasında yapılan toplantının içeriği yeni yeni günyüzüne çıkıyor. Polonya böyle çökertildi. Bosna-Hersek Savaşı'nı başlatan Yugoslavya'nın parçalanma dramı bir buldozer gibi, hıristiyanlığın yani Papa'nın bu ülkelerle olan bağını kurmasıyla gerçekleştirildi. Bir gerçek daha var elimizde. Gobbels, II. Dünya Savaşı'ndan sonra bozgunun ardından Sovyetler'den çekilirken faşizmin, kiliseyi yeraltına yerleştirmekte son derece başarılı bir mekanizma kurduğunu son zamanlarda çıkan verilerle çok net olarak tespit ediyoruz. Bugün kiliseyle birlikte, 40 bin kişinin, örgütlü bir yapılanmayla sosyalist blokları en gerici çizgilerde tutma ve savaşım verme uğraşısı olduğunu artık biliyoruz. Bütün bunlar doğru. Tüm bu doğrulara daha fazla doğrular ekleyebilirim. Buna dikkatinizi çekiyorum. Burada kimse kimseyi hıristiyan yapmak istemiyor... Ortodoksu katolik yapmak istemiyor... Müslümanı hıristiyan yapmak istemiyor. Biz bu dinin arkasındaki kanlı elleri görmek zorundayız. Bu gizli el emperyalizmdir. Bu el Washingtondur. Bu el Brüksel'dir. Bu el Paris'tir, İngiltere'dir ve belki İtalya'dır ve belirli ölçüler içerisinde Almanya ve Japonya'dır. Bu çok önemlidir. Dinler savaşı, klasik anlamda bir dinler savaşı dönemi yaşamıyoruz. Dinlerin alet edildiği, istismar edildiği bir dönem yaşıyoruz ve eğer siz de bunun karşısına islamiyetle çıkarsanız, onların istedikleri sonuçları elde etmelerine yardımcı olmuş olacaksınız diyorum. Bunun çok başka örneklerini ileride göreceğiz. Özellikle Cezayir olaylarında çok yakından göreceğiz. Örneğin Ali Medani bugün — ki FIS'in en yetkili insanıdır — GIA'ya yani silahlı gruplara egemen olamama durumuna gelmiştir. Çünkü onu ele geçirenler artık gerçek anlamıyla islamcılar değildir, ABD'dir.

Gezegenimizin 1994 Yılı (II)
21. Yüzyıla Beş Kala Dünya Burjuvazisinin Suç Belgesi (Ruanda İç Savaşı)

Bir önceki bölümle birlikte hiç kuşkusuz, Bosna-Hersek Savaşı ne yazık ki tamamlanmış olmayacak. Ama öyle sanıyorum, bugüne değin gün ışığına çıkarılmamış gerçeklerin altını çizerek Bosna-Hersek Savaşı'nın başlangıcını oluşturan temel dürtü ile hangi yöne doğru sürüklendiğini, sürüklendirilmek istendiğini daha gerçekçi bir biçimde kavrama olanaklarını bulacağız. Yöntemimizin diyalektik içeriği bizi olabildiğince yanılgılardan koruyacaktır.

1994 yılı öyle yoğun olaylarla yüklü geçmiştir ki, bu olayların gelişme süreçleri yalnızca 1995 yılını belirlemekle kalmayacak, bana göre, 2000'li yılların oluşumunun kemikleşmeye başlayacak olan gelişmelerinin de üretkenliğinin asıl kaynağını oluşturacaktır. 1994 yılı bunu 1993'ten teslim aldı kuşkusuz. Ve bu kronolojik sürecin olağanüstü karmaşası, dünyamıza yepyeni bir devinim kazandıran gelişmesinin başlangıç noktası, belki de 10 Kasım 1989'da Berlin Duvarı'nın çökmesi. Batı Almanya'nın Doğu Almanya'yı ilhak etmesi ile başlayan süreçtir. Ondan sonraki olaylar çok kişiyi şaşırtacak biçimde gelişmiş. 1990 yılında Sovyet Komünist Partisi öncü parti niteliğini değiştirmiş. 1991 yılında Sovyetler çökmüş, yeni cumhuriyetler oluşmuş ve Birleşmiş Uluslar'a 16 yeni devletin bayrakları eklenmiştir. Ve de 1994 yılı bu süreçlerin dalga yüksekliğinin en uç noktaya ulaştığı bir yıl olmuştur denebilir. Ve yine denebilir ki, bu yüksekliğin tepe nokta-

sına karşın dalganın içteki derinliği 1994 yılında kırılmış ve toprağa vurmuştur. Ve dalganın kırılma süreci yine 1994 yılında başlamıştır. İşte diyalektik materyalizmin şaşmaz yöntemi bize alabildiğine karmaşık görünen bu olaylar karmaşasını belli bir gelişme sürecinde, kaynaklanışının nedenlerini göstererek açıklığa kavuşturur ve olayları yalnız kavramamıza yardımcı olmakla kalmaz, onlara egemen olarak değiştirme süreçlerini de nasıl başlatabileceğimizi gösterir.

O nedenle Orta Afrika'da bulunan Ruanda olaylarını kavramadan kendi gerçeğimizi de kavramanın olanağı kalmamıştır. 1994 yılının tüm süreçlerini Bosna-Hersek olaylarıyla dolu dolu yaşayan gezegenimiz, ondan bin beter bir iç savaşa sürüklenmiş olan Ruandalılar'ın dramıyla yakından ilgilenmemiş, daha doğru bir deyim kullanmak gerekirse ilgilendirilmemiştir. Birçok nedeni var bunun: Bosna-Hersek olayları Batılıların burnunun dibinde gerçekleşiyordu. Batılıların yaşamsal çıkarlarıydı söz konusu olan ve daha önce sözünü ettiğimiz gibi, Yugoslavya'nın yutulup asimile edilmesi dünya burjuvazisinin güney sınırını kapayıp kilitleyebilmesi için kaçınılmazdı. Oysa Ruanda çok uzaktaydı. Afrikalı idiler. Zenciydiler. İnsanoğlunun soylu ırkından değildiler. Ve o nedenle dostlarım 1994 yılının 6 nisanında başlayan olaylarda tam 1 milyon Ruandalı sürüklendikleri — bana göre, Bosna-Hersek'ten de vahşi — iç savaşta gerilerinde tamı tamına 1 milyon ölü bıraktılar. Sakat kalanlarının sayısını saptamaksa olanaksız. Ve iki milyon Ruandalı yerinden yurdundan edildi. Ve örneğin Türkiye halkları Ruanda iç savaşını kabileler savaşı olarak algıladı. Tıpkı Somali'deki savaşta olduğu gibi. Gazetelerimizde şöyle böyle, bir iki fotoğraf ve de "Afrika'da kabileler savaşı." ya da "Bir zamanların yamyamları şimdi modern silahlarla birbirlerini öldürüyorlar." başlıklı fotoğraf altlıklarından başka halklarımızı aydınlatacak hiçbir ayrıntılı bilgi verilmedi. Oysa Ruanda olaylarını kavramak kendi gerçeğimizi kavramaktır. Çünkü Ruanda olayları

21.yüzyıla giderken dünya burjuvazisinin, 19.yüzyıl kolonyalizminden çok daha acımasız, çok daha sömürücü, çok daha bencilleşmişliğinin örneği, hiç unutulmaması gereken, insanlığa mal olması gerekli çarpıcı bir belgesidir. Ruanda olaylarını yaratanlar, Bosna-Hersek'te Yugoslavya'nın parçalanmasına neden olmakla omuzlarına kadar kolları kana bulayanlardır. Cezayir'deki iç savaştan sorumlu olanlardır ve de Kafkasya'daki olaylardan, Irak halklarına yapılan zulme dek uzanan vahşetin aynı sorumluları hep aynıdır. Yani dünya burjuvazisidir ve onun acımasız global emperyalizmidir. Yani Mitterandlar, Bush ya da Clintonlar, Major, Jacques Delorslar, Brüksel'in 23 komiseri, Londra ve Paris Kulüpleri'dir. Yani dünyanın 7 sahipleri, Ruanda'da 1 milyon Afrikalının birbirlerini öldürmesini gerçekleştirenler örneğin Türkiye gibi ülkelerde, örneğin teslim aldıkları eski sosyalist ülkelerde, Irak'ta, Hindistan'da ekonomik jenosid planlarını acımasızca uygulamaktadırlar.

Bunun tipik bir örneğini geçen hafta yaşadık. Anımsatmak istiyorum: Bu kitabın *Politik Bir Yanardağ Ortadoğu* bölümünde Irak olaylarına genişlemesine değinmiş ve ambargonun kalkmamasının gerekçesini açıklamıştık. Bu gerekçe herkesin gözden kaçırdığı bir gerçeğe dayanıyordu. 1990 yılında yani ambargo uygulanmadan önce Irak günde 3 milyon 140 bin varillik üretimiyle yani yılda 50 milyon ton petrol üretimiyle Suudi Arabistan'dan hemen sonra, İran ile aynı büyüklükte bir üretime sahipti. Ambargo ile asıl gizlenmeye çalışılan amaç, Irak'ın günlük 3 milyon 140 bin varillik üretimini Suudi Arabistan'ın kendi kotasına aktarmasını sağlayabilmekti. Ve Suudiler, Arap halklarının, Filistinlilerin diliyle söylersek "Arap halklarının bu işbirlikçi yahudileri" Irak'tan çaldıkları petrolü kendi kotalarına aktararak günlük üretimlerini 5 milyon 380 bin varilden 8 milyon varile çıkarmışlardır. Ve Irak halkından 4 milyona yakın yaşlı, çocuk ve hamile kadın, göz göre göre UNICEF'in 10 ekimde

açıkladığı rapora göre, ölümüne açlığa mahkum edilmişlerdir. Irak'a ambargonun kaldırılmasının geçen hafta gündeme gelen Güvenlik Konseyi'ndeki tartışmasından birkaç gün önce, Irak'ın silahsızlanmasını denetlemekle sorumlu komisyonun başkanı İsveçli diplomat Rolph Ekeus bir açıklama yaptı. "*Size şunu rahatlıkla açıklayabilirim*:" dedi basına. "*Bağdat bugün komşularını ne uzun erimli füzeleri ile ne de kimyasal ya da biyolojik silahları ile terörize edebilir ne de komşularına tehditler savurabilir.*" Ve geçen hafta, İngiltere ve ABD'nin isteği doğrultusunda ambargonun kalkması yeniden yasaklandı, "*Irak'ın komşularını tehdit etmeyi sürdürdüğü*" gerekçesi ile... (Bkz. ***Le Monde*** ,12 Ocak 1995) Ve savaşın 4. yılında Iraklılar sokaklarda gösterilerini sürdürüyorlar bu acımasız haksızlığa karşı. Anımsayacaksınız: 3 ay önce ABD'nin Güvenlik Konseyi'nden çıkarttığı 949 No'lu karar gereğince "*Topraklarımızdan geçen petrol boru hattının çürümekten ne zaman, nasıl kurtarılabileceği artık belirginsizleşmiştir.*" demiştim. Ve Türkiye, o günlerde dile getirdiği, neredeyse petrol boru hattının çürümekten kurtarılmasının gün meselesi olduğu bir aşamada birdenbire sesini kesivermiştir. Amerika ne zaman isterse topraklarımızdan geçen boru hattı o zaman çürümekten kurtarılacaktır. Belki de kurtarılamayacaktır. Irak halkları açlığa, sefalete Suudilerin hırsız kotaları için mahkum edilirken,Türkiye halkları da kendi topraklarından geçen kendi egemenlik alanı içinde bulunan petrol boru hattının çürüyüp gitmesini. ağzını bile açamadan. iki eli böğründe yalnızca izlemektedir. Oysa bu boru hattı yoksul halklarımızın parasıyla yapılmıştır. ABD, Suudiler aracılığıyla elde ettiği hırsızlama gelirlerine yeni gelirler eklerken biz daha yoksullaşmakta, boru hatlarımıza bile sahip çıkamamaktayız. Bu, devletin bağımsızlığını tümüyle yitirdiğini gösterir. Bir yanda 4 milyon haksızca açlığa mahkum edilmiş Irak halkları, bir yanda yarı aç yarı tok Türkiye halkları... Oysa ikisi de bölgede kendi zenginliklerini yaratabile-

cek güçteler. Bu güç, devletlerin bağımsızlığına son verilerek halkların elinden alınmış, insanlar dünya burjuvazisinin totaliter yönetimine terk edilmişlerdir.

İşte bizim gibi ülkelerde uygulanan ve hep aynı merkezli sömürücü mekanizma Ruanda'da 1 milyon insanın ölümüne yol açan cinayetleri işlemiştir. 21.yüzyıla, yalnızca ekonomik jenosid uygulamakla kalmayıp insanların kanını 19. yüzyıldan daha çok oluk oluk akıtan dünya burjuvazisinin global emperyalizmini 1994 yılının Ruanda olaylarında açığa çıkarmak, hem insansal görevimiz, hem yarının sorulması gereken hesabı, hem de kendi gerçeğimizi daha boyutlu ve yanılgısız bir biçimde kavramayı bütünüyle içerir.

Sanıyorum, Ruanda olaylarından birkaç ay önceydi. Büyük devrimci Ho Chi Minh'in, Fransa'da Plon yayınlarından çıkan ve 1920-1966 yılları arasındaki yazıları toplayan görüşlerini yeniden gözden geçirirken, birdenbire bir tümcesi üzerinde uzun uzun düşündüğümü anımsıyorum. Vietnam'ın bu yurtsever ve sosyalist devrimcisi, Lenin'in ölümünü 1924 yılında Afrika'da iken öğrenir ve "*Lenin'in ölümü Afrika'nın zengin ovalarında yankılandı*" der "***Lenin ve Sömürülen Halklar***" adlı yazısında. (Bkz. ***De la Révolution,1920-1966, Ho Chi Minh***, Plon 1968) Ho Chi Minh 1924'te Afrika'yı zengin ve yeşil ovalar biçiminde bulmuştu. Henüz Afrika insan sömürüsünden doğasının sömürülmesi aşamasına geçmemişti o dönemlerde. Bugün Afrika'nın o yemyeşil, zengin ovalarının yerinde yeller esiyor, yeller de değil hatta kum çölü fırtınaları. Ruanda olaylarını anlamak için Afrika'nın bugün içinde bulunduğu duruma kısaca bir göz atmak gerekiyor dostlar. Birleşmiş Uluslar Gıda ve Tarım Örgütü'nün başkanı Jacques Diouf yaptığı açıklamada şu gerçeklerin altını çiziyor, özetlersek: "*Bugün dünyamızda 800 milyon insan açlık sınırının altında yaşarken bunun %37'sini yalnızca Afrikalılar oluşturuyor. Özellikle de aşağı Sahra bölgesinde oturan halklar.*

Yine gezegenimizde 192 milyon çocuk kronik beslenme yetersizliği içinde kavrulup giderken bu çocukların büyük bölümünü Afrikalı çocuklar oluşturuyor. Son 25 yıldır kişi başına gıda üretimi düşen tek kıta Afrika kıtası oldu. Oysa 1960 yılında bile Afrika besin maddeleri dışsatımcısı durumundayken son çeyrek yüzyılda beslenme ürünleri satın alan bir ülke durumuna düştü. Bugünün eğilimlerine bakılırsa bugünden 2010 yılına gelindiğinde besin maddelerinin satın alınması 28 milyar dolara yükselirken Afrika'nın tarım ürünleri satışı ancak 12 milyar dolara yükselebilecek. 16 milyar dolarlık bir açık ve de Afrikalıların nüfusu da 2030 yıllarında bugünün 720 milyonundan 1 milyar 700 milyona ulaşacak."(Bkz. ***Le Monde, Diplomatique***, Eylül 1994) FAO'nun başkanı: "*Afrika halklarının ağır borç yükü, Ruanda'da nasıl dramatik gelişmelere neden olmuştu, çok iyi gördük.*" diyor.En az 150 yıldan beri Afrika halklarını ve Afrika toprağını acımasızca sömürenler bugün Afrika halklarına sözüm ona ulusal bağımsızlıklarını vererek gerilerinde açlık, sefalet, çöle dönmüş bir Afrika yönetimi, kendileriyle işbirliği yapan işbirlikçi yöneticiler bırakmışlardır ve Afrika halklarının dünyanın bu 7 sahibine borçları, OECD'nin ve Dünya Bankası'nın 1992-93 raporuna göre, 194 milyar 260 milyondur. Yoksul Afrika halkları bu borcun kırbacı altında yaşatılarak her ay 1 milyon dolar borç ödemektedirler Ho Chi Minh'in sözünü ettiği o zengin yeşil ovalarını birer çöle çevire çevire. Çünkü bu borcu ödemek için Afrikalılar 4 milyon hektar orman kesmektedirler her yıl. Ve o nedenle Afrika nehirleri her yıl 4 trilyon 500 milyar metreküp su yitirmekte, susuzluk çölleşmeye, yoksulluğa yol açmaktadır dünya burjuvazisinin ve uzmanlarının gözü önünde. Oysa uzmanlar 4 trilyon su yitiren Afrika nehirlerinin bu yitirilen su miktarının 3 trilyonu ile sulamaya geçilebilseydi, yani sulu tarıma geçilme olanakları yaratılsaydı 220 bin ile 260 milyon hektar arazinin sulanabileceğini, tarım ürünleri yetiştirilmesiyle de Afrika halk-

larının açlığını önleyebileceklerini açık açık söylüyorlar. Ama dünya burjuvazisi Afrika'nın ormanlarını tıpkı Brezilya'nın Pasifik ormanları gibi çöle çevirte çevirte, acımasız sömürüsünü sürdürüyor.

Ruanda'daki iç savaş işte Afrika'nın bu gerçeklerinden kaynaklanmıştır. Afrika halklarının bu yoksullaştırılmış, açlığa mahkum edilmiş tablosu içinde patlak vermiştir. Yalnızca bu da değil. Emperyalizmin Bosna-Hersek Savaşı'ndan da bin beter ve daha açık seçik provokasyonu sonucunda, kasıtlı bir biçimde gerçekleştirilmiştir.

Türkiyeli halklarımızın Ruanda hakkında bilgi sahibi olamayacakları varsayımı ile önce kaba çizgileri ile Ruanda'nın jeopolitik konumunun bilinmesinde yarar var:

Ruanda'nın yüzölçümü: 26.336 kilometre kare. Başkent Kigali. 7 milyon 100 bin kişilik bir halkı var. Bu halkın %90'ını Hutular, %9'unu Tutsiler ve %1'ini de Pygméeler oluşturuyor. Halkın %74'ü Hıristiyan, %17'si animist — yani bir çeşit canlı ruhların her şeye egemen olduğu varsayımı —, %9'u müslüman. Afrika'nın hemen hemen tam ortasına düşen Ruanda aslında sömürgecilerin ayrımı sonucunda kendisinden bölünmüş olan Burundi ile sınır komşusu. Ve Burundi'nin de 5 milyon 356 bin kişilik halkının %82'sini Hutular, %13.5'ini Tutsiler, %1'ini de Pygméeler oluşturuyor. Var olan üç dinsel inanışın oranı hemen hemen Ruanda gibi: %85'i Hıristiyan, %13.7'si animist, %1'i de müslüman. Şimdi işin asıl can alıcı noktasına geliyoruz. Hutu ve Tutsi kabilelerinin ayrı ayrı ırktan oldukları, Tutsilerin Etiyopya'dan göç edenler olduğuna herkes inandırılmıştır. İnandıranlar da şu gerçekleri kullanmışlardır: Tutsiler daha uzun boyludur. Hutu kabilesinin kadınları su güğümlerini sırtlarında taşırken, Tutsiler örneğin başlarında taşımaktadırlar. Tutsiler Etiyopya'dan sürüleri ile Ruanda ve Burundi'ye gelirlerken daha uygar bir aşamada idiler. Et ve kanla beslendikleri için daha uzun

boylu, daha akıllı ve yaratıcıdırlar. Hutular ise tarımla uğraştıkları için kavruk ve geri kalmışlardır. 1920'de Almanya'nın kolonisi olan Ruanda'ya gelen Almanlar'ın bu tezi. hemen kabul görmüştür öteki batılı kolonyalistlerce. Çünkü onlara da sırtlarını dayayacakları bir soylu ve yüce ırk gerekiyordu. Almanlar, ünlü ırkçı, sözüm ona bilim adamı Gobineau'nun yöntemlerinden esinlenerek Tutsilerle, Hutuların kafataslarını, burunlarını, öteki organlarını ölçerek o pek bilimsel(!) saptamayı koymuşlardır. "*Tutsiler Afrika halklarının en ari halkıdır ve Seigneurların kökünden gelmektedirler*." Öyleyse katıksız, temiz ve yüce bir soydan gelen Tutsilere dayanarak yönetim, yani sömürgeci düzen yönetilebilir. Almanlardan sonra Ruanda ve Burundi'yi egemenliği altına alan Belçika sömürgecileri Almanların bu ırkçı tezini olduğu gibi kabul etmiş ve ayrı bir ırk olduğunu savundukları Tutsi azınlık aracılığı ile Ruanda'yı yönetmişlerdir 1923'ten 1946'ya dek. 1960 yılında batılı kolonyalistlerce Zaire ile Belçika sömürgesi Kongo içinde Zaire ile birleştirilen Ruanda ve Burundi. Kongo'nun 1960 yılında bağımsızlığını deklare etmesinden sonra Kongo'dan çözülerek ayrılmışlar, 1961 yılında Ruanda ile Burundi'de birbirinden ayrılarak iki ayrı devlet oluşturulmuştur. Dikkatinizi çekmek isterim: Bu parçalama ve bölme uygulamalarının benzeri, bildiğiniz gibi Ortadoğu'da da gerçekleştirilmiş ve yapay petro/dolar şeyhleri oluşturularak, 200 milyon Arap halkının, petrol rezervlerinin başına oturtulmuşlardır. Bu gerçeğin tarihsel sürecini Ortadoğu bölgesini incelerken, anımsarsanız, görmüştük. 60'lı yılların ortasından sonra da Belçika'da anlaşmalı olarak sömürgeci egemenliğini Fransa'ya bırakmıştır. Çünkü Fransa'nın o bölgede kendi sömürgeci yönetiminde Fransa devletine bağlı 16 Afrika devleti vardı. Fransız sömürgecileri de Almanlardan bu yana süregelen Tutsi-Hutu ırksal ayrımını aynen kabul ederek, iki ayrı kabilenin varlığı üzerinde egemenliklerini sürdürmüşlerdir ve dünya halkları vahşi iki ırkın zaman zaman birbirlerini öldürdük-

lerine inandırılmışlardır. 1994 yılında 1 milyona yakın insanının ölmesine neden olan iç savaş tıpkı bizim basınımızda olduğu gibi çoğu kez dünya medya merkezlerinden iki kabilenin acımasız savaşı olarak yansıtılmıştır.

Oysa Tutsi ve Hutular aynı kökten gelen Afrika halklarıydı. 1920'ye dek de bu halklar arasında böylesine bir ayrılık hiç mi hiç görülmemişti. Ama sömürgecilik yönetimini gerçekleştirebilmek için halkları bölme, zaman zaman böldüklerinin birine sırtını dayayarak egemenliğini sürdürmek zorundadır. Çağdaş antropologlar son zamanlarda yoğunlaştırdıkları çalışmalarda tüm verileri ile Tutsi ve Hutu'ların *1000 Tepeli Ülke* diye Ruanda halklarının adlandırdıkları bölgede Tutsi ve Hutuların birlikte binlerce yıldan beri yaşadıklarını, Tutsilerin Etiyopya'dan sürüleriyle birlikte göçmen olarak Ruanda'ya gelmediklerini apaçık ortaya koymuşlardır. Bu konuda Afrika halklarının kökeni konusunda herkesçe uzman olarak bilinen Belçikalı araştırmacı Colette Braeckman'ın, 1994 yılında, Fransa'da Fayard yayınevince yayınlanan ***Bir Jenosidin Tarihi: Ruanda*** adlı kitabında tüm verileri apaçık buluyoruz. (Bkz. ***Le Monde Diplomatique,*** Kasım 1994, Şeytanın Yeryüzüne Yeniden Dönüşü) Bayan Colette Braeckman, anladığım kadarıyla bir Marksist değil, ne ki verileri olayları aydınlatmakta alabildiğine gerçekçidir. Örneğin bayan Braeckman şu gerçeğin altını çiziyor: "*— Almanlardan başlayan bu halkı ikiye bölme süreci sonunda Tutsiler kolonyal iktidarın avizi süren köpekleri durumuna geliyor ve — çoğunluktaki — Hutu köylülerinin kolektif bilincinde, tüm angaryaları, babalarına ve kendilerine yüklenmiş tüm soygunculuk ve zulüm yöntemlerini aralarında pek görmedikleri, çok az sayıdaki Avrupalılara değil, Tutsili olan azınlık zenginlere yüklüyorlardı.*" İşte burada, Ruanda olaylarında, hemen sırtımızı çevirdiğimizde, burun buruna geleceğimiz kadar yakın bir zaman diliminde burjuvazinin ve global emperyalizmin elde ettiği çok önemli bir olguyu apaçık

görüyoruz. Bu olgu "*Kendisinin pek ortalarda görünmemesi, satın aldıklarını tüm sömürünün acımasız uygulamalarını —Tutsilere— yükümlendirerek ona da bir pay vermesi.*" Bunu bir kez başardınız mı artık elde etmeyeceğiniz olanaklar, bir taşla vuramayacağınız kuşlar yoktur. Çünkü sömürülen zavallı halklar artık sizi değil, kendisinden olan öteki halkı görecek, sıkışırsanız bu kez sömürülen halkı destekleyerek öteki halkı onun boyunduruğuna vereceksinizdir.

Belçikalılar bu yöntemi Afrika halklarına karşı çok değil, 1973 yılına değin kullanmışlardır. Kongo'daki halk hareketlerinden dehşete kapılan ve ilerici güçlerin, özellikle 1960 yıllarında başlayan sosyalist atılımlı görüşlerin Patrice Lumumba eliyle ve öteki ilerici güçlerce tüm Afrika kıtasını bir meşale gibi aydınlatacağı süreçte ilerici güçler askeri darbelerle tek tek kanlı bir biçimde boğulurken, Kongolu Lumumbalar öldürülüyor, yerlerine Kasavubu gibi kan içiciler getiriliyor ve Belçikalılar kilisenin desteğindeki acımasız sömürülerinde bu hareketlerden çekinerek bu kez azınlıktaki ari ırktan Tutsileri acımasız bir biçimde Hutuların önüne atıyor ve çoğunluktaki Hutuların egemenliğinde bağımsız bir Ruanda devleti oluşturuyorlardı. Ve işte o zamandan sonra, yani 1960'lardan sonra Tutsiler için her şey değişiyor. Ho Chi Minh'in 1924 yılında size sözünü ettiğim "*Zengin ve verimli Afrika ovaları*", ormanları gittikçe yoksullaşır, kavrulup yok olurken bu topraklar üzerinde yaşayan insanlar da "*asıl suçluları göremeyerek*", tıpkı Ruanda ve Burundi'de olduğu gibi birbirlerini öldürmeyi sürdürüyorlardı. Durumu orada yani Ruanda'da 1987'den 1990 yılına değin bağımsız insani örgütlerde gönüllü olarak çalışmış bir karı-kocanın Anne ve Olivier Ferry'nin gözlemleriyle söylersek: "*Bu yeşiller içindeki ülke, Afrika'nın bu sonsuz baharı ve Afrika'nın İsviçre'si toprak yetersizliği ve (kavrukluğu) nedeniyle bir cehenneme döndü. Aileler geçinmek için 100 metre kadar bir avuç toprağa sahipti. Tüm sosyal patolo-*

jinin düğüm noktasıdır bu: Oğul aiesini geçindirmek için babasını vuruyor, anne yeni doğmuş bebeğinden kurtulmak için onu öldürüyordu. (...) Kim ki köpeğini öldürmek ister, onun kudurduğunu söyler. Kim ki komşusunun toprağını almak istiyor, komşusunu bir Tutsi olmakla suçluyordu. Ruanda dilini öğrenmek için geçirdiğimiz üç yılın öğretisini hiçbir zaman unutmayacağız: Hiçbir zaman etnik olgular ya da etnik çarpışmalar, öldürmeler söz konusu değildi, ama her yerde kendisini gösteren ağırlığını duyumsatan topraksızlık ve yoksulluktu." (Bkz. ***Le Monde*** , 29 Nisan 1994)

İşte sömürgecilerin geride bıraktıkları ve de insanları birbirine düşürerek sürdürdükleri kanlı sömürülerinin Ruanda ve Burundi'deki genel tablosu.1973 yılında bütünüyle Fransızların egemenliğine geçen Ruanda'da Juvénal Habyarimana'nın siyasal erki ele geçirmesinden sonra başlayan ve asıl insanoğlunun tarihine 21. yüzyıla geçerken tam bir iç savaşla 1 milyon insanın öldüğü korkunç olayların son tablosunu göreceğiz şimdi.

1920'de Alman kolonyalizminin, Ruanda ve Burundi'de yaşayan halkı Tutsi ve Hutu diye ikiye bölmesinden, Tutsilerin ari ve soylu bir ırktan geldiğini söyleyerek kolonializmini Tutsilerle gerçekleştirmesinden sonra başlayan sürecin nasıl aynı ırktan halk arasında kin ve nefret tohumlarını serptiğini gördük. Hutular tüm yoksulluklarının, tüm sorumluluğunu kendilerini asıl sömüren yabancılara, örneğin Alman ya da Belçikalılara değil, onları pek az gördükleri için kendilerinden olan ama başka bir ırktan geldiklerine inandırılan Tutsilerin üzerine atıyorlardı. Belçikalılar Almanlardan devraldıkları bu sömürü mekanizmasını Kongo olaylarına dek sürdürdüler ve ondan sonra bu kez çoğunluktaki Hutuların iktidara geçmesine Kongo'daki ilerici gelişmelerden ürktükleri için ön ayak oldular. Bu kez Hutular yıllardır birikmiş öçlerini Tutsilerden almaya başladılar. Bu öç alma zaman zaman yönetimin karşılıklı el değiştirmesiyle 1973 yılına dek sürdü ve

1973 yılında Belçika Ruanda'dan tümüyle çekilmeye karar verdiğinde Afrika'daki sömürücü etkinliği bilinen Fransa'ya yönetimi bıraktı. Burada önemli bir noktanın altını çizmemiz gerekiyor. Emperyalist yönetimler el değiştirirken içeride yüzbinlerce insan ölüyordu. Nedeni de çok açık: Yeni sahip/efendi kendi düzenini kurarken içeride önceki düzene göre olanaklar elde etmiş olanlar ister istemez bu olanaklarının büyük bir bölümünü yitirmektedirler. İşte Juvénal Habyarimana'nın Fransızların desteğinde iktidara gelmesindeki iç savaşta 100 bin Tutsili ya da Hutulu ölmüştür. (Bkz.***Le Monde*** , 29 Nisan 1994) Batılılar bu gerçeği hep gözardı ederler ve bu sayısal değerlendirmeyi yapan ***Le Monde*** gibi ciddi ve tarafsız bilinen bir gazete bile bunu kolonial savaşların bir süreci olarak görür. Orada el değiştirmenin ne anlama geldiğinin birçok batılı politolog henüz ayırdına varabilmiş değildir.

Fransa zaten 16 ya da 18 Afrika devletini kendi sömürgesi altında tutuyordu. Bu Francophone devletlerin stratejik açıdan önemli bir bölgesinde bulunuyordu Ruanda. Öyle ki Ruanda'da Almanlar ve Belçikalılar'ın yaptırdığı havaalanlarındaki Fransız uçakları, çevredeki tüm Francophone devletleri denetimi altında tutabilme yeteneğine sahipti. Ayrıca Fransızlar havaalanları kadar önemli bir olguyu daha devralıyorlardı Belçikalılardan... Son derece gelişmiş bir kilise ağı ve katolik disiplini. Sömürgeciliğin katoliklikle nasıl tam bir işbirliği içinde olduğunu Ruanda olaylarında apaçık gördük. Hiç kuşkusuz bu olguyu genelleştiremeyiz. Ama Ruanda'daki gerçek budur ve bu gerçek yüzünden Ruanda'da sömürgecilerin aleti olduğu için kiliseler yakılmış **papazlar ve soéurler** öldürülmüşlerdir. Bu bir rastlantı değildir. Örneğin Latin Amerika'da kilise ezilmiş halkın yanında çok kez yer alırken, Afrika'da kilise sömürgecilerin gardiyanları durumuna geldi. 10 papazı ve iki piskoposu öldüren Tutsiler bu eylemlerinden sonra, kaçmadan önce çevrelerindekilere şunları söylediler: *"Bazı papa-*

zlarla, piskoposlar ailelerimizin katledilmesine yardımcı oldular." (Bkz. ***Le Monde***, 10 Haziran 1994) Bir iç savaşta bu savın doğruluğunu saptamak hemen hemen olanaksızdır ama şurası bir gerçektir ki Ruanda'da ve de genellikle Afrika'da kilise acımasız sömürgecilerin tam bir uşağı biçiminde işlevsellik yüklenmiştir.

İşte 1973'te 100 bin kişinin ölümüyle el değiştiren ve Fransa'ya geçen yönetimin başına gelen Juénal Habyarimana — sözüm ona Tutsilerle — yapılan anlaşmaya göre hükümetinin 10 bakanını onlara bırakıyordu. Ama daha anlaşmanın mürekkebi kurumadan tüm yönetim Tutsilerden temizlendi ve belki de Ruandalılar için '90'lı yıllara dek sürecek korkunç bir sömürü düzeninin daha yeni, daha acımasız **administration**'u oluşturuldu. Artık bu yönetim mekanizmasında ılımlı Hutulara bile yer yoktu. Habyarimana'nın yönetimi bütünüyle uyuşturucu kaçakçılığına, soyguna, rüşvete, karaparaya dayanan bir yönetimdi ve Habyarimana Fransa Cumhurbaşkanı Mitterrand'ın en yakın dostu durumuna gelmişti. Habyarimana'nın uçağı Ruanda'nın başkenti Kigali'nin üstünde parçalanıp kendisi öldürülürken Fransa cumhurbaşkanının ilk davranışı, hükümete verdiği talimatla "*Habyarimana ailesinin tüm bireyleri ile en yakınlarının hemen kurtarılması*" doğrultusunda olmuştur. (Bkz.***Le Monde***, 28 Haziran 1994) Bu yönerge iç savaşın o dehşet verici karmaşasında yerine getirilmişti. Habyarimana ailesi bugün Fransa'nın en zengin bölgesinde tüm bireyleriyle, Ortadoğu sultanlarının binbir gece masalları içindeki lüks zenginliğinde yaşamaktadırlar. Ama 6 nisanda uçağında parçalanıp öldürülen Habyarimana'nın gerisinde bıraktığı o korkunç iç savaşta ölenlerin yakınları sığındıkları kamplarda sözüm ona kendilerini korumaya gelen Fransız askerlerini şu pankartlarla karşılıyorlardı: "*Jean Cristophe Mitterrand-Uyuşturucu Satıcısı kendisinden kim hesap soracak?*" (Bkz. ***Le Monde Diplomatique***, Kasım 1994) Jean Christophe Mitterrand, bugünkü Fransa Cumhurbaşkanı Mitterrand'ın oğludur.

Cumhurbaşkanı babasının oturduğu Elysée Sarayı'nın Afrika işlerinden sorumlu danışmanıdır. Habyarimana'nın büyük oğluyla yakın dostluğu bilinen Jean Chistophe'un başkan ailesinin Ruanda'nın ormanlık bölgesi Nyungwe'de uyuşturucu yapımında kullanılan hintkenevirlerini yetiştirip büyüttüğü ve buna Jean Cristophe'u da ortak ettiği artık söylenti olmaktan çıkmış bir gerçekti. Bu savı Radyo France'ın yorumcusu Philippe Leymarie'de açık açık paylaşıyor. Bu savı tüm verileri ile ortaya koyan bir kitap yayınlandı geçtiğimiz aylarda. Pascal Krop'un bu önemli belge kitabı ***Fransız Afrikası'nda Jenosid*** adını taşıyor ve Fransa cumhurbaşkanının oğlunun Afrika işlerinden sorumluluğuna dikkat çektikten sonra, onun Habyarimana ailesinin hintkeneviri yetiştirmedeki işbirliğine özenle eğiliyor. Ve sonra şu soruları soruyor: "*Kim sonuna değin Ruandalı işkencecileri işbaşında tuttu? Neden? Orduyu oluşturmaya karar veren ve Ruanda'nın başkanlık sarayı koruyucularını tepeden tırnağa donatan kim? Kim Kigali'deki ırkçı rejime sürekli, ardı arkası kesilmeyen silah donanımları göndermeyi sürdürdü?*" Dostlarım bu soruların hepsinin altında baba Mitterrand'la oğlu Jean C.Mitterrand yatmaktadır.

Bu savları çok kişi aşırı bulacaktır belki. Bir cumhurbaşkanının ve oğlunun böylesi küçük işlere eğilmeyeceklerini, o asil duygularıyla düşünen çok yurttaşımız olduğunu düşünüyorum. Ama dostlarım, sizden şu gerçeği hiç unutmamanızı diliyorum: Geçtiğimiz aylarda Fransa'nın Elysée Sarayı'nın görkemli salonlarında egemenliğini sürdüren ve dünya politikasının yönlendiricilerinden biri olan sözüm ona sosyalist cumhurbaşkanı Mitterrand'ın Fransa'da Hitler zamanında kurulmuş olan Vichy hükümetinde görev aldığı, Fransız yahudilerinin toplama kamplarına götürülmesinde önemli görevler almış bakanlarla birlikte çalıştığı ortaya çıktı. Kendi ülkesindeki yahudileri Nazi kamplarına göndermekte vicdanları hiç tedirgin

olmayanlar ve oğulları. Afrika'da uyuşturucu kullanımındaki hintkenevirini yetiştiren Habyarimanaların da kanlı sultalarının bir nolu destekçisi olmakta hiçbir sakınca görmeyeceklerini unutmamalıyız. Bugün Elysée'de, dünün faşist işbirlikçisi, bugünün Ruanda iç savaşıyla, Bosna-Hersek iç savaşının bir nolu sorumlusu oturmaktadır. Ve onların dar çıkarları için yapamayacakları hiçbir şey yoktur. Madam Mitterrand'ın oğlunun ve kocasının bu gerçeklerinden duyuntusu olmadığını söylemek olanaksızdır. Onlar ikiyüzlülüklerini Bayan Mitterrand'la gizlemekte, ezilen halkların koruyucu meleğini bu madama oynatmaktadırlar. Bu aldanmalar bize ve halklarımıza hiç kuşkusuz çok pahalıya patlayacaktır.

Şimdi, birdenbire Ruanda'da iç savaşı başlatan uçak olayına kısaca değinelim. Bu olayın gerçek sorumluları bugüne değin açıklanabilmiş değildir. Karakutu hala Fransızların elinde. 6 nisanda, Ruandalı Habyarimana ile Burundi Devlet Başkanı Ntaryamira'nın Kigali semalarında parçalanıp ölmelerinden en çok 45 dakika sonra Ruanda'da bugüne değin görülen iç savaşların en büyüğü birdenbire patlayıverdi. Ve bu iç savaşta resmi kuruluşların açıklamasına göre en az 500 bin kişi, hükümet dışı kuruluşların açıklamalarına göre ise 1 milyon kişi öldü. Hem de ölümlerin en korkuncu ile... En acımasız biçimde. Bu iç savaşın vahşi boyutlarını görgü tanıklarını dinleyerek kavrayalım: Eski Sağlık ve İnsani Yardımlar Bakanı Bernard Kouchner gördüklerini şöyle anlatıyor: "– *Gördüklerimizi anlatmak hem olanaksız gibi hem de çok trajik. En az 200 bin-500 bin arasında ölü...*" — Şu notu ekleyelim: Kouchner Ruanda'ya gittiğinde Mayıs ayı ortalarıydı. Olayların sürekliliği aralık ayına dek sürmüştür. Bernard Kouchner anlatısını sürdürüyor — "*Sanki gerçek dışıymış gibi ölü sayıları ve cesetlerin yığıldığı mezarlar... Öteki kentlerden söz etmiyorum ama Ruanda'nın başkenti Kigali'deki caddelerde tam 60 bin ölünün üst üste yığıldığını gördük ve saptadık. Akagagera*

ırmağı kente 25 bin 467 ceset taşıdı biz oradayken... Ayrıca saptayabildiğimiz, saptayamadığımız toplu mezarlar vardı. (İçlerinde ne kadar cesedin olduğunu bilmiyoruz.) Bir örnek vereyim: Kipaga-Paga köyünde yaptığımız incelemelerde paramparça olmuş çocuk cesetleri üzerinde yürüdük. Sanıyorum 2 binden az değildi... 1 ya da 2 milyon insan yerlerinden yurtlarından olmuş(...) Kapgai kampında sığınmacılardan özellikle gece işlenen toplu katliamların öyküsünü dinledik. Ve oradakilerin korkudan ve terkedilmişlikten büyüyen gözlerini hiç unutmayacağım..." (Bkz. ***Le Monde***, 20 Mayıs 1994)

Dostlar, emperyalizmin kabileler arası savaş diyerek, tıpkı Bosna-Hersek Savaşı'nda olduğu gibi, Bosna-Hersek iç savaşını Müslüman-Hıristiyan ya da Sırp yayılmacılığı biçiminde göstererek, kanlı ellerini saklayışında olduğu gibi, Ruanda iç savaşındaki sorumluluğunun fotoğrafını gelecek programda tamamlayacağım. Bu fotoğrafı iyi çekmek zorundayız. Bu fotoğrafta, emperyalizmin zavallı Afrika halklarının cesetleri üzerine nasıl basa basa 21. yüzyıla yürüdüğünü göreceğiz. Bu fotoğraf, bize dünyanın nasıl küçüldüğünü, Kigali'de işlenen cinayetlerin, katliamların aynı sorumlularının nasıl hep aynı olarak Yeni Dünya Düzeni'ni, bizi de içine alacak biçimde oluşturmak istediklerinin en doğru tanığı olacaktır. Bayan Collette Braeckman Ruandalılar'ın "*Şeytan yeryüzüne döndü!*" dediklerini yazıyor. Ve sonra soruyor: "*Şeytan mı gerçekten? Ruanda'nın — 1000 — tepesinde oysa yalnızca insan var..! Öyle bir insan ki kendinde yalnızca kini ve öfkeyi yeniden buluyor...Ruanda'nın 1000 tepesinde şeytan yok. Ama kiniyle kendini bulan insan da yok. Ruanda'nın tepelerinin gerisinde, Elysée Sarayları'nın görkemli salonlarında, Beyaz Saraylar'ın odalarında ve Brüksel'in Egmond Sarayları'nda oturanların katliamlar işleten, halkları birbirine kırdırtan tırpanlarının gölgesi dolaşıyor*

Dostlar saygılarımı iletiyorum. Gerçekleri bilmenin size

karamsarlıklar değil, görevler ve savaşım duygusu ile sorumluluklar yüklediğini biliyorum ve bu yaşama kıvancını sizinle paylaşıyorum.

Radyo Umut (22 Ocak 1995)

SORULAR ve YANITLARI

SORU: *Bazı aydınlarımızın medyada olsun, televizyonda olsun — siz bunun dışındasınız — değindikleri gibi, daha önceki programlarda bazı arkadaşlarımızın da değindiği emperyalizmin yutturmacalarından biri olan din savaşı üzerinde birkaç şey söylemek istiyorum. Bu din yutturmacasına inanıyorlar. Hıristiyan-müslüman savaşı olduğu yutturmacasına inanıyorlar, kınıyorum. Bir şey daha söylemek istiyorum. Şu anda 40 yaşındayım. Ben çocukken bir Fantom uçağı vardı. Bir gün bunlardan birisine verilen paranın Türkiye'nin 40 bin köyüne içi ilaç dolu eczane açabilecek bir para olduğunu öğrendim, o günden bugüne ben tamamen değiştim. Sorum şu olacak Türkiye gerçeği ile ilgili bir programınız olacak mı ileride?*

O.İyiler: Dünya ve gelecek bizim avuçlarımızın içinde. Çocuklarımız için, dünyamız için gecemizi gündüzümüze katarak doğrularla halkı bütünleştirmek zorundayız. Türkiye gerçeği ile ilgili sorunu daha önce de söylemiştim. Dünya gerçeği artık öylesine bütün gezegenimizi kapladı ki. dünya gerçeğini anlamadan Türkiye'nin gerçeğini anlamak olanaksızdır ve bu espride gidiyoruz. Elbette Türkiye'nin özgün koşullarını da içine alacak 1994 yılının son programında böyle bir şey düşünüyordum, sizin uyarınız da bunu gerçekleştirmede bana yardımcı olacak.

SORU: *Biraz önce bahsettiğiniz dünya halklarının sorunları Türkiye'de de oluşuyor/olmuştur bence. Alevi-Sünni çatışması zaman zaman olmuştur. Örneğin, taa Yavuz dönemlerinde böyle*

girişimleriniz olabilir mi, açabilir misiniz? Yani sorun olmazsa bu programları işleyebilir misiniz diye soracaktım.

O.İviler: Şimdi en son sorunuza yanıt vereceğim. Dilerim olanaklar yaratıldığında ben Cezayir konusunu, özellikle Ortadoğu'da islam birliklerinin gelişen radikal kanatlarla birlikte bizdeki paralelliklerinin çok iyi yakalanması gerektiğini düşünüyorum ve çalışmalarını yapmaya başladım. Daha önce de zaten bu konudaki çalışmalarımı döküman olarak toplamış ve gerçekleştirmiştim. Hiç kuşkusuz son derece dikkatsiz politikacılar, dünya gerçeğini kavrayamamış politikacılar yüzünden ve olayı emperyalizmin bugünkü aşamada vardığı noktada değerlendiremeyen işbirlikçiler yüzünden Türkiye böyle bir tehlikeye gitmekte. Böyle bir tehlikenin önlenebilmesi de en az o tehlike kadar önemli. Bu arada herkese son derece önemli görevler düşüyor, burada hiç kimsenin soğukkanlılığını kaybetmemesi gerekiyor. Ve herhalde ideolojik anlamda sağlıklı bir yapıya kavuşma ve örgütlenme biçimlerini geliştirilmesi gerekiyor. Bunların çözümünü bulacağız.

****

SORU: *Şimdi Ruanda'da 2 kabile arasında geçen bir savaş var. Burada etnik köken ileri sürülüyor sebep olarak. Ama ben bunun yani Ruanda'daki iç savaşın nedeni olarak emperyalizmi görüyorum. Şimdi dünyada aşırı milliyetçilik ve radikal islamcılar hızla yükseliyor. Doğal olarak sol tükenmeye başladı. Bizim ülkemizde de durum böyle. Milliyetçilik ve radikal islamcılık bunu gösteriyor. Bunun örneğini her tarafta görüyoruz. Ruanda'daki iç çatışmanın nedeni olarak etnik köken ileri sürülüyor ama ben bunun böyle olmadığına inanıyorum. Bunun nedeni emperyalist ülkeler tarafından sömürgeleştirilmiş olmasındandır. Batı ülkeleri, zamanında orayı sömürmüşler, oradaki ulusa hiç birşey bırakmamışlar, örneğin toprak dahil her türlü hazineyi çalmışlar. Şu anda Etiyopya'da sanırım hala insanlar ölüyor. 21. yüzyıla*

giriyoruz. Orada binlerce çocuk, kadın, genç ölüyor. Bunlar emperyalizmin yarattığı bir şey ve hala da sömürmeye devam ediyorlar. Özellikle batı ülkeleri, diğer ülkeleri sömürmeye devam ediyorlar. Örneğin, Bosna-Hersek'te böyle, Azerbaycan'da böyle, Çeçenistan'da böyle. Emperyalizm buralarda kol geziyor. Ama bizim dünya solu olarak hiçbir şey gelmiyor elimizden. Örneğin bu durum Türkiye'de radikal islamcıların yükselişini de beraberinde getiriyor. Bu beni tedirgin ediyor. Solun birleşmesinin zorunlu olduğuna inanıyorum.....

O.İyiler: Sizin kaygılarınızı anlıyorum. Radikal islami kesimlerin Türkiye'de ve Ortadoğu'da HAMAS, İslami Cihad, Cezayir'de FIS, Bosna'da, Afganistan'da, Afrika'da ve diğer bazı yerlerde bunların gelişmelerinin gerçek nedenini bulamazsak feryat etmenin, bir anlamı kalmaz. Mutlaka gerçek nedenini bulacağız. Ne ki bunların emperyalizme karşı mücadelelerindeki unsurları doğru yörüngeye oturtmamız gerekiyor. Bu da ancak sakin, sabırlı ikna edici gerçeklerle yola çıkarak olanaklıdır. Hiç kimsenin kimseye kızmaması gerektiği bir ortamda olduğumuza inanıyorum. Bunu böyle bilmenizi istiyorum. Dünya karanlık değil, direniş var. Geçen programımda söyledim. Emperyalizmin dip derinliğindeki dalgası toprağa vurmuştur. Müthiş bir uyanış var ve bu uyanışı yakalamak sevinçle olur, bilgiyle olur, korkmayarak olur. Bunda ısrarlıyım. Emperyalizmin, o modern global emperyalizmin benim verdiğim rakamlarına inanın lütfen... Herkesin çok dikkat etmesini rica ediyorum. Emperyalizm 1993 yılında hammadde alımında sömürdükleri ülkelerden 100 milyar doları çalmıştır. Yani emperyalizmin bulgularını bu rakamlarla vurguladığımız sürece gerçeği birçok aşamada kavratma şansımız olacaktır... Kaygılı olmayınız ve kendinize güveniniz...

Gezegenimizin 1994 Yılı (III)
Ruanda İç Savaşı ve Cezayir İç Savaşları

Sözlerime bir mitoloji anlatısıyla başlıyorum. Grek mynologiesi'ne göre, tanrılardan Promethe ya da Prometheus, yeryüzünde karanlıklar, bilgisizlikler içinde kör karıncalar gibi yaşayan insanlara acır. Onların yırtıcı hayvanlarca parçalanmasına, doğanın azgın saldırıları karşısında yok olup gitmelerine gönlü razı olmaz. Çünkü insanlar yeryüzünde tanrılara en çok benzeyen yaratıklardır. Ama tanrılar Olympe dağında, kendilerine benzeyen bu güzel yaratıkların yeryüzünde acı dolu macerasına umursamaz bir biçimde yaşamlarını güzellikler, zenginlikler içinde sürdürmektedirler. Olympe ya da Olympus dağının görkemli saraylarında oturan tanrılar ayrıca insandan korkmaktadırlar. Onların kendilerine benzemesinden gelen kaygı, bir gün insanların Olympus dağına çıkarak kendi sultalarına son vereceği varsayımında düğümlenip kalmıştır. Ö nedenle insanların yeryüzünde gelişip serpilmelerine kesinlikle karşıdırlar. Tanrıların bu kaygıyı taşımasının birçok nedeni de vardır. Çünkü tanrılar arasında savaş ve Olympus dağına tek başına egemen olma istemi, tanrıları ikiye bölmekte zaman zaman birbirleriyle kıyasıya çarpışmaktadırlar. Örneğin dünyanın ve göklerin ilk efendisi tanrı Urranos'du. Ve sonra oğlu Kronos, O'nu Olympus dağındaki sarayından kovarak kendisi tüm canlılara, göklere, denizlere, yeryüzüne ve en küçük bir canlıya değin egemen oldu. Kronos doğan çocuklarını yiyordu. Babasını Olympus dağından kovmasının bir gün kendinden olan bir çocuk eliyle kendi başına da gelmesinden korkuyordu çünkü. Karısı Rhéa, son ço-

cukları Zeus'u Ida dağına, yani Edremit'in o güzel Kazdağı'na kaçırarak orada Kronos'dan saklayıp büyüttü ve Zeus sırası gelince büyük bir savaş vererek babası Kronos'u Olympus dağından kovarak, acımasız sultasına son verdi ve tanrılar arasında işbölümü yaratarak bir denge oluşturdu. Ne ki yeryüzünde insanlar tanrıların vurdumduymaz aldırmazlığında, onların uşağı olarak, yalnızca kendilerine kurbanlar sunmak koşuluyla yaşamlarını, ilkçağın büyük tragedya ustası Aiskhulos'un diliyle söylersek "*onulmaz acılar içinde*" yaşamlarını sürdürüyorlardı. "*Çünkü insanlar (...) görmeden bakıyorlar, anlamadan dinliyorlar, düşler gibi şekilsiz sallanıp duruyorlardı. Topraktan yapılmış evleri bile yoktu. Kısacası toprak altında yaşayan kanatlı karıncalar gibiydiler. Onlar için ne kışın ne çiçeklerle donanan baharın, ne bereketli yazın güvence veren bir yanı vardı.*"

İnsanların "*kanatlı karıncalar gibi toprak altlarında yaşamaları*"na gönlü razı olmayan tanrı Promethe, "*vurdumduymaz, sorumsuz tanrılardan nefret ederek*" insanlara ateşi götürdü. Ve o ateş yalnızca tanrılara aitti. Promethe tanrılardan çaldığı ateşi insanlara götürdü. Ve işte ondan sonra insanlar yine Aiuskhulos'un diliyle söylersek: "*Gün ışığının kapısında anlamsız halkalar çizdiği anlamsızlık mağarasının karanlıklarından çıkarak....* uygarlığın gelişme sürecini başlattılar. Ev yapmayı öğrendiler. Yırtıcı hayvanları egemenlikleri altına aldılar. Madenleri işlemeye, sayrılıkları iyileştirmeye koyuldular. Ve yazmayı ve okumayı öğrendiler. Ne ki Olympus dağındaki görkemli saraylarında yeryüzündekilerin acılar, yoksulluklar içindeki savaşımına kulaklarını tıkamış tanrılar Promethe'nin bu girişimini, kendileri için, ileride, birçok sancılar getireceğinin ayırdında, yani; insanların bir gün kendi egemenliklerine son vereceğinin bilincinde, duydukları derin bir kinle Promethe'yi Kafkas dağının tepesinde zincire vurdular. Bir karga da karaciğerini oyuyordu. Zeus'un acımasız şimşekleri göğsünde parçalanmaya başladı. Ve tüm bunlara karşın Promethe di-

renmeye, tanrıların bu acımasız işkencesi karşısında direnmeye, yaptığı işi korkusuzca savunmaya başladı. Zeus'un zincire vurduğu Promethe'ye göğsünde elektrik yüklü yıldırımlarını patlatmadan yani işkenceye başlamadan önce, bir gün Olympus dağındaki Zeus'un saltanatına, acımasız egemenliğine ve yeryüzünün sömürüsüne son verecek gücü bildiğini söylemesinin, bunu tüm tanrılara bağıra bağıra haykırmasının ardındaki gerçeği öğrenirse, yani kendi saltanatına kimin son vereceğini Promethe söylerse, Zeus kendisini bağışlayacağını, Kafkas dağına gönderdiği iletişim tanrısı Hermes aracılığıyla iletir. Hermes "*Babam Zeus'un ne denli acımasız olduğunu bilirsin.*" der Promethe'ye..." *bu gizemi ver ve bağışlan...*" Promethe bu gizemi vermediği gibi, iletişim tanrısıyla da bir güzel alay eder: "*Siz çok gençsiniz daha.*" der, "*Genç tanrıların öğütlerine kapılacak kadar budala değilim ben. Üstelik egemenliği ele geçirişiniz de çok olmadı. Onulmaz acılara kapılarını kapamış bir şatoda yiyip içeceğinizi sanıyorsunuz sürekli... Ama ben, çok da olmadı daha, iki katıksız buyrukçunun o şatodan nasıl kovulduğunu görmedim mi? Şimdi de üçüncüsünün, yeryüzünün bugünkü efendisinin de, çok daha iğrenç ve kaba biçimde kovulduğunu bu gözler görecek yine... Hele hele sana yoksa korkak, genç tanrılar karşısında kaçacak delik arayan biri gibi mi görünüyorum? Bunun için genciyle, yaşlısıyla tüm tanrıların toplanması gerek karşımda. Hadi git şimdi, hadi çabuk, seni buraya getiren yolu tut yine. Benden beklediğin hiçbir şeyi bulamayacaksın. Söyle onlara: bütün tanrılardan nefret ediyorum. Acımı değişmeyeceğim, acımı Zeus'un haberci uşağına kendimi el pençe görmekten çok, bu kayaya zincirlerle vurulmuş görmeyi yeğleyecek kadar çok seviyorum. Tüm bu zorlamaların hiçbiri iktidardan kendisini yerle bir edecek olanın adını verdirtemeyecektir bana...* (Bkz. ***Prométhée***, s.123 , *Flammarion*, Paris 1964)

Olympus tanrılarının insan acısına sağır, vurdumduymaz egemenliklerine son verecek olan **insan**'dır. Tanrı Promethus'un tanrı-

lardan çaldığı ateşi taşıdığı insan. Mitolojiye göre Promethe'yi zincirlerinden Herakles gelip kurtarır ama görkemli saltanatlarının sona ermesinden korkan Olympus tanrıları, insanlara yeni bir tuzak kurarlar. Göklerden çalınan ateş insanların gözünü açmış, asıl ereklerinin neler olduğunu görmüşlerdir. Çok güzel bir kadın yaratırlar. Afrodit'ten bile güzeldir bu kadın ve adı da Pandora'dır. Güzelliğinin yanında ona çekici bir sıcaklık, el-ev işlerinde boy ölçüşülemeyecek müthiş bir beceri verilmiştir. Ama yine tanrılar ona, Hermes aracılığıyla kurnazlığı, sinsiliği, baştan çıkarıcı sözler söylemeyi ve aldatma, tuzağa düşürme sanatını da öğretmişlerdir. Ve ona tüm kötülükleri içine soktukları bir kutu verirler. Promethe'nin kardeşi Epimetheus, Pandora'nın güzelliklerine ve çekiciliğine, becerilerine kapılarak ona aşık olur. Promethe kendisini uyarır, evlenmemesini, onunla birlikte yaşamamasını öğütler kendisine ama Epimetheus onu dinlemez, Pandora ile evlenir. Pandora, Epimetheus'un tanrıların verdiği kutuyu açmamasını sıkı sıkıya tembih etmesine karşın, bir gün dayanamadığı bir merakla kutunun kapağını açar ve yeryüzüne tanrıların doldurduğu tüm kötülükler birdenbire saçılıverir. Bu kötülükler; bencilliktir, hırstır, hasettir, en çok ben de olsun duygusudur, kapristir, kindir, öfkedir ve doyumsuz bir açgözlülük, insanı insanlıktan çıkaran ikiyüzlülüktür. Ve insanlar yeryüzüne dağılan Pandora'nın kutusundaki bu kötülüklerin tutsağı olurlar, asıl düşmanlarını göremez, birbirlerinin düşmanı durumuna gelirler...

Dünya burjuvazisi, çağımızın bu yeni Pandora'sı, kurnazlığı, sinsiliği, baştan çıkarıcı sözler söylemeyi becererek sosyalist bloku, yani Promethe'nin kardeşi Epimetheus'u yenilgiye uğrattıktan sonra 1989 yılında, yani reel sosyalist yönetimler iskambil kağıtları gibi bir bir, ardarda devrilirken kutusunu açıverdi. Ve 21. yüzyıla 5 kala bu kez bu kutudan, önce dolar fırladı, ardından serbest piyasa dogması ve totalitarizmi, onun ardından malların fetişizmi, papa hazretleri, harçlar, "en çoğu benim olsun" açgözlülüğü fırladı

ve dünyamızın her yanına serpilip dağıldı.

Bir önceki bölümde, anımsayacağınız gibi, Pandora'nın kutusundan yayılan bu kötülüklerin Ruanda'ya düşen payında resmi örgütlere göre 500 bin; Uluslararası Kızılhaç Örgütü'nün ağustos ayındaki raporuna göreyse 1 milyon kişi öldü. Ama, sanırım biz geçen haftaki programımızda asıl şu gerçeğin ayırdına bütünüyle varmaya çalıştık: 1920 yılında Afrika'nın bu İsviçre'sini egemenlikleri altına alan Alman kolonializmi, sömürücü yönetimini gerçekleştirebilmek için binlerce yıldan beri birlikte yaşamış Orta Afrika'daki Burundi ve Ruanda halklarını aynı ırktan gelmelerine karşın ikiye bölmüş, azınlıkta bıraktığı halka, daha uzun boylu oldukları için örneğin kadınları su güğümlerini başlarında taşıdıkları için, ve öteki faşist yöntemlerle kafataslarından tüm organlarına değin ölçüp biçerek bir bölümüne Tutsi demiş, çoğunlukta kalana ise Hutular adını takmıştı. Ve bu ırkçı yapay bölünmede Tutsilerin ardına çekilerek Ruanda halklarını Belçikalıların kendilerinden sonra sömürü düzenini ele geçirmelerine dek sömürmeyi becerdiler. Ve günümüze değin batılılar ve dünya halkları Ekvator bölgesindeki bu bölgede iki kabilenin haklarını ve zenginliklerini yitiren yerel yöneticiler ve halklar arasında çıkan iç savaşı hep kabileler savaşı olarak algıladı. Böylece hem gerçek öğrenilmiyor, hem de metropollerdeki halklar, Afrika halklarının bu sömürüsünden kendilerine düşen payın vicdan azabını, iç sıkıntısını yaşamaktan kurtuluyordu. Buna batılı komünist partilerin bile karşı çıkmamasında bu müthiş gerçeğin önemli bir yeri olduğunu düşünüyorum. Oysa geçen haftaki programımızda Tutsi ve Hutu adlı iki kabilenin hiçbir zaman olmadığını, tek bir halk olduğunu görmüştük. Afrika konusunda herkesin uzmanlığını kabul ettiği Bayan Colette Braeckman'ın 1994 yılında yayınlanan kitabı bu gerçeği bütünüyle açığa çıkarıyordu. Ve Bayan Braeckman şu gerçeğin altını çiziyordu: "*-Almanlar'dan başlayan bu halkı ikiye bölme süreci sonucunda- Tutsiler kolonial iktidarın av sürüsü köpekleri durumuna geli-*

yor ve (çoğunluktaki) Hutu köylülerinin kolektif bilincinde, tüm angaryaları, babalarına ve kendilerine yüklenmiş tüm soygunculuk ve zulüm yöntemlerini aralarında pek görmedikleri, çok az sayıdaki Avrupalılara değil, Tutsili azınlık zenginlerine yüklüyorlardı." İşte 1 milyon insanın ölmesine neden olan asıl gerçek buydu. Ruanda'da gönüllü olarak insani yardım kuruluşlarında çalışan bir karı-kocanın tanıklığını da size aktarmıştım. 3 yıl Ruanda'da çalışmış olan Anne ve Olivier Ferry, bu çarpıcı gerçeği şöyle gözlemliyorlardı: "*(...) Aileler geçinmek için yalnızca 100 metre kare kadar toprağa sahiptiler. Tüm sosyal patolojinin düğüm noktasıydı bu. Oğul, ailesini geçindirmek için babasını vuruyor; anne, yeni doğmuş bebeğinden kurtulmak için onu öldürüyordu. (...) Kim ki köpeğini öldürmek ister, onun kudurduğunu söyler. Kim ki komşusunun toprağını almak istiyor, komşusunu bir Tutsi — işbirlikçi— olmakla suçluyordu. Ruanda dilini öğrenmek için geçirdiğimiz üç yılın öğretisini hiçbir zaman unutmayacağız. Hiçbir zaman etnik olgular, etnik çarpışmalar söz konusu değildi, ama her yerde kendini gösteren, ağırlığını duyumsatan topraksızlık ve yoksulluktu.*" (Bkz.***Le Monde*** , 29 Nisan 1994) Bu gerçek önce Alman sömürgecilerinin, sonra Belçika ve Fransız sömürgecilerinin elinde daima kabileler arası savaş biçiminde kurnazlıkla yansıtılarak kendi kanlı ellerini saklamayı ustalıklı bir biçimde başardılar. Bu kanlı ellerin ardında, oysa Mitterrandların ve oğullarının asıl kendileri vardı. Fransa Cumhurbaşkanı Mitterrand'ın oğlu Jean Christophe Mitterrand'ı Zaire'ye sığınmış milyonlarca Ruandalı, sözüm ona kendilerine yardım etmeye gelen Fransız askerlerine şu pankartları açarak suçlamışlardı: "*Jean Christophe Mitterrand: Uyuşturucu satıcısı. Kendisinden kim hesap soracak?*" Ruanda'nın kanlı diktatörü Habyarimana'nın büyük oğlu Runda'nın Nyungwe ormanlarında uyuşturucu yapımında kullanılan hintkeneviri yetiştiriyor, bu trafikten elde edilen meblağın büyük bir bölümünü Elysee Sarayı'nda oturan Afrika işlerinden sorumlu Jean Christophe Mit-

terrand'a gönderiyordu. Radyo France'ın önemli araştırmacısı Phlippe Leymarie, Pascal Krop'un bu konudaki belgeselinden alıntılar yapıyordu. Krop, bu uyuşturucu ilişkisini tüm verileriyle açıklarken şu soruları yöneltiyordu: "*Kim sonuna değin Ruandalı işkencecileri işbaşında tuttu? Neden? Orduyu oluşturmaya karar veren ve Ruanda'nın başkanlık sarayı korucularını tepeden tırnağa donatan kim? Kim Kigali'deki ırkçı rejime sürekli, ardı arkası kesilmeyen silah donanımları göndermeyi sürdürdü?*" Elbette Fransa'nın Afrika işlerinden sorumlu, başkan Mitterrand'ın oğlu, Jean Christopher Mitterrand. Başkan Mitterrand'ın bunlardan bilgisi olmadığını sanmayınız. Habyarimana öldürülürken, hemen ardından patlayan iç savaşta Ruandalılar sokak sokak, ev ev birbirlerini öldürürlerken Fransa cumhurbaşkanının verdiği ilk yönerge "*Habyarimana ailesinin tüm bireylerinin ve en yakınlarının hemen kurtarılması*" doğrultusunda olmuştur. Ve kurtarılan Habriyamanalılar bugün Fransa'nın en zengin bölgesinde petro/dolar şeyhlerinin lüksü içinde yaşamaktadırlar. Oysa geride 1 milyon insanın acımasızca öldürülmüş tüyler ürpertici gerçeği yatıyordu. Bu gerçeği, 21. yüzyıla geçerken dünya burjuvazisinin kendisinden sorulması gereken bir hesap olarak belleklerinize iyice yerleştirmeniz için, Fransa'nın eski Sağlık ve İnsani Yardımlar Bakanı Bernard Koucher'in tanıklığıyla çerçeveliyorum: "*(...) (Gördüklerimiz) Sanki gerçek dışıymış gibi... Ölü sayıları ve de cesetlerin yığıldığı mezarlar. — Sanki hepsi — gerçek dışı gibi. Öteki kentlerden söz etmiyorum ama Ruanda'nın başkenti Kigali'de caddelerde tam 60 bin ölünün üst üste yığıldığını gördük ve saptadık. Akagagera ırmağı kente 25 bin 467 ceset taşıdı biz oradayken... Ayrıca saptayabildiğimiz, saptayamadığımız toplu mezarlar vardı. (İçlerinde ne kadar cesetin olduğunu bilmiyoruz.) Bir örnek vereyim: Kipaga-paga köyünde yaptığımız incelemelerde paramparça olmuş çocuk cesetleri üzerinde yürüdük. Sanıyorum 2 binden az değildi... 1 ya da 2 milyon insan katliamlardan kaçmak için yerle-*

rinden yurtlarından olmuştu... (!) Kapagai kampında sığınmacılardan, özellikle gece işlenen öyküler dinledik. Ve oradakilerin korkudan ve terk edilmişlikten büyüyen gözlerini hiç unutmayacağım." (Bkz.***Le Monde***, 20 Mayıs 1994)

Bu korkunç cinayetlerin nedeni bugüne değin yeterince kavranabilmiş değildir. Ruanda'nın kanlı diktatörü, Fransa'nın desteğindeki Habyarimana yönetimi şu ya da bu gerekçelerle el değiştirme aşamasına gelmişti. Daha doğru bir deyimle ulussuzlaşma aşamasındaki burjuvazisinin kendi arasında bir nöbet değişikliğiydi söz konusu olan. Fransa artık Ruanda ve Burundi'yi yeterince sömürmüş, şimdi el değiştirmesi, dünya burjuvazisinin Anglo-sakson kanadına Orta Afrika'yı teslim etmesi gerekiyordu. Bunun gerekçelerine geçmeden önce bir noktanın, geçen haftaki programımızda altını çizdiğimiz gerçeğinin yeniden anımsatmasını yapalım. Sömürgelerdeki iç savaşların kolonial bir sistemin sonucu olduğunu söyleyen batılılar bir konuda alabildiğine karmaşaya düşmektedirler. Kolonial savaşları klasik anlamda görmeye alışmış politologlar, örneğin, Ruanda'daki iç savaşı başlatan dinamiğin ve belirleyici gücün ne olduğunu bugüne değin açığa çıkarabilmiş değillerdir. 6 nisanda Ruanda'nın uyuşturucu kaçakçısı, her türlü trafiğin en acımasız ve ahlaksız sömürücüsü Ruanda'nın — Mitterrandlar'ın desteğindeki — başkanı Habyarimana ile Burundi başkanı Ntaryamira'nın Kigali semalarında uçakları paramparça olup ölmelerinden sonra kırkbeş dakika içinde iç savaş başladı. Ve ortaya şu sonuç çıktı: 1994 yılının sonunda Ruanda'da Fransa bütünüyle silindi ve yerine Uganda desteğinde Ruanda Yurtsever Cephesi'nin oluşturduğu bir hükümet oluşturuldu. Uganda ise Fransız Afrikası'nın bölgesinde hemen hemen tek başına kalmış olan anglo/sakson yönetiminin Afrika'daki tek temsilcisiydi. Olayı böylesi kaba çizgilerle görenler yanılgıya düşmekten kendilerini kurtaramayacaklardır. Onlar şöyle diyeceklerdir: İşte, Ruanda iç savaşı da apaçık göstermiştir ki, emperyalistler arası yarışma, re-

kabet klasik dönemdeki tüm verilerini yaşamaktadır. Oysa gerçek, diyalektik gerçek, görüntüdeki bu gerçeğin tam karşısındadır. Bu diyalektik gerçeği kavrayamayanlar, hiçbir zaman global emperyalizmin vardığı son aşamasındaki niteliğini doğru saptayamayacakları için, anti-emperyalist savaşımlarında çoğu zaman büyük yanılgılara düşecekler. O nedenle de belki halklarının başarısız savaşlarda ölmelerine, ya da başka bir emperyalist gücün kucağına düşmesine neden olacaklardır. İşte bu gerçeği Ruanda olaylarında bir kez daha açıklığa kavuşturma olanağı buluyoruz.

Pandora'nın kutusundan fırlayan ve de halkların yazgısını en kötü bir biçimde dönüştüren olgulardan biri 1985 yılında uygulamaya konan ve tüm gezegenimizi kaplayan monetarist sistemin katıksız, totaliter gerçeği olmuştur. Bu uygulamanın Afrika halklarını nasıl bir açlığa sürüklediğini daha önceki programlarımda dile getirmeye çalışmıştım. Bu sistemin, Ruanda iç savaşını belirleyen ve de Fransa'nın Ruanda'da el değiştirmesini sağlayan başlıca etken olduğunu ne yazık ki görebilenlerin sayısı iki elin parmak sayısından daha da az. Bu sistem dünya burjuvazisinin 1944 yılında oluşturduğu, gerçekleştirdiği Bretton Woods anlaşmasıyla kapitalizmin kendini II. Dünya Savaşı'ndan sonra yenileyişinin, bütünleşmeye başlamasının ilk çıkış noktasını kapsar. Bu anlaşma gereğince Dünya Bankası, IMF ve daha sonra Londra ve Paris Kulüpleri, GATT, Dünya Ticaret Örgütü gibi kuruluşların bir büyük bölümü bütünüyle işin ilk aşamasında uygulamaya konmuş, geri kalabilenler sosyalist devletlerin yıkılmasından sonra kuruluşlarında ve gerçekleştirilmelerinde ivme kazanmışlardır. Tüm bunlar dünya burjuvazisinin makro-ekonomik düzeyde, egemenliği altına aldığı uluslararası yönetme ve kendi uydusunun bir dünya pazarı yaratması amacına yönelikti. Hemen öncelikle şunu belirtmekte hiçbir sakınca görmüyorum: Tüm bu kuruluşların ve kendi içinde bütünleşmenin varmak, ulaşmak istediği amaç, dünya halklarının sömürülmesinin sürekliliği ve sistematiğe kavuşturulması ve met-

ropollerdeki enflasyonla, işsizlik sorunlarına (en azından işsizliğe ödenti sağlayabilmek) gibi bencil, dünya halklarının kalkınma ve kendi ayakları üzerinde durma projelerini dışlayan bir amaca, bir dünya görüşüne yönelik olmasıdır. İşte bu amaca yönelik global emperyalizmin bilgisayar aygıtlarında 1980 yılına gelindiğinde, kalkınmakta olan ya da yoksul ülkelerden sağlanan hammaddelerin fiyatlarının düşürülmesi gerektiği görülmeye başlandı. Doların sağlığına kavuşabilmesi, %3'leri aşmaya yüz tutmuş enflasyon ateşinin, tüm borsaları kasıp kavurmaması için bu gerekliydi... Bu müthiş bencil gereklilik egemenliklerini yitirmiş devlet-ulus halklarına uygulanmaya başlar başlamaz, 1980 yılından 1993 yılına değin hammadde üreticisi ülkeler döviz olarak gelirlerinden sürekli kan kaybına uğramaya başladılar. Yalnızca 1993 yılında gelişmekte olan ya da gelişmemiş yoksul ülkeler hammadde satışlarından 100 milyon dolar gelir yitirdiler. (Bkz. ***Le Monde Dip***, Eylül 1994) Ve bu uygulama en çok da zavallı Afrika halklarını vurdu. Kahve, kakao, nikel, pamuk, kauçuk, kalay üreten zavallı Afrika halkları gelirlerinin zaman zaman %50'yi aşan oranlarda düştüğünü görmeye başladılar. Bu acımasız uygulama, halkların IMF ve Dünya Bankası'nın despotizmi ile ulusal paraların devalüe edilmesi karşısında bir başka boyuta daha sıçrıyordu: Kendi hammadde ve emek güçlerinin alım fiyatları denetlenemeyecek bir biçimde artıyordu. Daha önce de değinmiştim. Cezayir halkının iç savaşına neden olay bu politikalardır. Örneğin: 1980'li yılların ortalarında Cezayir'in tek gelir kaynağı olan petrol gelirlerinin girdisi hızla düşerken, beslenmek için halkının satın aldığı besin girdilerinin fiyatları hızla yükseliyordu. Ve de bildiğiniz gibi Cezayir olaylarının başlangıcını 1988 yılındaki ilk ayaklanmalar oluşturmuştur. Bu konuya Cezayir olaylarında yeniden değineceğiz.

Oysa, Ruanda halkları yalnızca kahve girdisiyle geçiniyorlardı. 1989 yılında Florida'da kahve üreticilerinin yaptıkları tarihsel toplantıda ABD'li büyük kahve satıcısı firmaların baskısıyla, kah-

ve üreticileri dışsatım kotalarını kaldırmak zorunda kaldılar. Oysa o zamana değin kahve üreticileri dünya kahve piyasasını hiç olmazsa kotalar aracılığıyla denetleme olanaklarına sahiptiler. Ama kahve dağıtım şebekesini elinde bulunduran ABD'li büyük satıcı firmalar üreticileri kahve almamakla tehdit eder ve de örneğin güney ve doğu Asya'da yeni transplantasyon bölgelerine yöneleceklerini, buralara yatırım yapacaklarını söyler söylemez, zaten kotalara karşın yarı aç yarı tok kahve üreticisi Afrika halkları dizlerinin üzerlerine çöküverdiler. Çünkü dolar, yeryüzünün bu yeni tanrısı, kahve tüccarlarının elindeydi. Ve kotaların kalkmasıyla birlikte birkaç ay içinde kahve fiyatları birdenbire %50 düşüverdi. 1990-91 yıllarında, 1986 yılına göre, kahve fiyatlarının reel fiyatı dolar olarak %60 düşmüştür. Bunun toplumsal sonucu 1993 yılında Ruanda'da 1993 yılında 1 milyon insan, Uluslararası Kızılhaç Örgütü'nün raporuna göre, aç kalmıştır. Sözcüğün tam anlamıyla aç! Onbinlerden kaçının bu açlıktan öldüğünü ise uluslararası kuruluşlar açıklamaktan kaçınıyorlar. (Bu rakamlar için, ***Le Monde Diplomatique,*** Kasım 1994, Michel Cossudovsky) Ruanda halkı kahve üretiminden gelen gelirlerinin elinden alınmasıyla birlikte açlıktan ölürken kasım ayında Ruanda para birimi dolar karşısında bir kez daha değer yitiriyordu. IMF'in baskıları sonucu ve de 1990 yılında açlığın yanında bu kez doğal bir sonuç olarak da 1990 yılında iç savaş patlıyor. bu iç savaş da en az 100 bin Ruandalı birbirini öldürüyordu. Ama metropollerdeki sahip-efendiler bu iç savaşı medyalarından *"Vahşi Afrika kabileleri arasında bir öç alma"* biçimi olarak yansıttılar. Hiç kimse olayları diyalektik boyutlarıyla kavramaya çaba göstermedi. Oysa 1994 yılında yani, yeni ve en korkunç bir iç savaşın patlamasına bir ay bile yokken FAO yayınladığı raporda 1993 yılında beslenme üretiminde %33'lük bir düşmenin olası sonuçlarına ve verilerine dikkat çekiyordu. (Bkz. ***Le Monde Dip.*** 25 Mart 1994, Marchees Tropicaux, a.d.g. sayısı) Burada bir önceki bölümde sözünü ettiğim karı-ko-

canın tanıklığını anımsayınız: Anne ve Olivier Ferryler: *"Aileler geçinmek için 100 metre karelik toprağa ya sahipti ya da değildi." diyordu... "Tüm sosyal patolojinin düğüm noktasıydı bu. Oğul geçindirmek için ailesini vuruyor, anne yeni doğmuş bebeğinden kurtulmak için onu öldürüyordu. (...) Hiçbir zaman etnik olgular ya da etnik çarpışmalar, öldürmeler söz konusu değildi, ama her yerde kendini gösteren, ağırlığını duyumsatan topraksızlık ve yoksulluktu."*

Açlığın, sefaletin, yoksunluğun dipten bir zelzele gibi vurduğu Ruanda halkının sosyal çalkantısını önleyebilmek için köklü çözümler yerine Fransa bir soyguncu ve karapara babası olan Habyarimana yönetimini askersel olarak donatıyor, ordu 5 bin kişiden 40 bin kişiye çıkarılıyordu. Çünkü bu düzenin bir süre daha sürmesinde besbelli ki Elysee Sarayı'nın çıkarı vardı: Ruanda'nın ormanlık bölgesi Nyungwe'de uyuşturucu üretiminde kullanılan hintkeneviri yetiştirilmesinden gelen paraların bir bölümünün daha Afrika halklarının kanına bulana bulana elaltından Elysée Sarayı'na ulaşması gerekiyordu. Elysée Sarayı'nda, Afrika halklarının kanına bulanmış bu paralar Madam Mitterrand'ın "Halkların Özgürlüğü" vakıflarında kanlarından temizlenip piyasaya sürülüyordu. Ama her şeyin bir zamanı vardı ve bu zaman da yaklaşıyordu. Yani Fransa artık gücünün sonuna geldiğini, Ruanda olaylarını önleyemeyeceğini kestirmeye başlamıştı. Ne koparırsa o kardı. Ve bu kar en son 1 milyon insanın ölmesiyle aslında Fransa halkına değil ama Mitterrandlar'a aktarıldı.

Fransa Ruanda'yı terk edeceğinin ilk belirtilerini 1990 yılının ocak ayında vermiştir. Şimdi Fransa'da ortaklık Ruanda şu anlamda olayları ile hala durulmuş değildir: Ruanda'da Habyarimana'ya karşı suikastı kim gerçekleştirdi? Bu cinayet gerçekten de bir bakıma gerçek sahibine kavuşursa açıklamasını da beraberinde getirebilir. Ama unutmayınız: Pakistan'ın eski cumhurbaşkanı Ziya Ül-Hak'ın da uçağının parçalanıp öldürülmesinin ne gerçek nede-

ni, ne de gerçek sahibi bulunabilmiş değildir bugüne değin. Ama şu gerçekler ortadadır: Fransa'nın Ruanda'yı terk etmesinin vakti ve zamanı artık gelmişti. 1994 yılının ocak ayında Fransa herkesi çok şaşırtan bir karar aldı: Kendisine bağlı 16 Francophone Afrika devletinin para birimi CFA'yı Fransız Frangı karşısında %50 devalüe ettirerek IMF'in önüne atıverdi. Ve bu 16 Afrika devleti ilk kez kendilerini IMF'in kapısı önünde buldular. Bu, şu demektir: Artık bundan sonra onların yazgısı konusunda Fransa değil IMF karar verecektir. Bu Fransa'nın dünya burjuvazisiyle birlikte aldığı bir kararın sonucudur. Aynı davranış biçimini Körfez Savaşı sırasında mağrip ülkelerini de gözden çıkararak göstermişti. Fransa geçtiğimiz yılın baharında kendi para birimindeki dalgalanmayı zor önlemişti. Alman Bundensbank yardımına koşmasaydı, Fransız Frangı müthiş bir değer yitirişi ile karşı karşıya kalacaktı. Yani Fransa artık sömürgelerini taşıyacak güçte değildi. Ve Ruanda'nın da kendi sırtından alınması gerekiyordu. Şimdi bu kamburun Fransa'nın sırtından alınmasını sağlayan kanlı operasyona şöyle fizik yapısıyla bir göz atalım: Belçika gazetesi ***Le Soire*** yayınladığı belgelerde "*Son derece yetenekli iki Fransız askerinin*" Ruanda başkanını Kigali semalarında düşürüp parçaladığı savını öne sürdü. Karşı yanıt hiçbir yerden gelmedi bugüne değin. Ve karakutunun içerdiği bilgiler kazanın üzerinden 10 ay geçmesine karşın hiçbir zaman açıklanmadı. Bu iki yetenekli Fransız askerinin Güney Afrika'dan Ruanda'ya geldikleri savı gün geçtikçe daha büyük gerçeklik kazanıyor. Aynı günlerde Orta Afrika'da bulunan bir önemli Amerikan firması aracılığıyla Ruanda'da CIA ajanlarının bir süredir gizli çalışmalarda bulunduğu saptanan gerçeklerden başlıcası. Tüm bunlardan önemli olan asıl veri bence şudur: Suikast öylesine detaylı bir biçimde saptanmıştır ki, uçağın parçalanması daha duyulmadan cinayetler işlenmeye, toplu katliamlar gerçekleştirilmeye, sanki bir merkezden basılan düğmeyle kanlı çarkını hızla döndürmeye başlamıştır. Yalnızca Tutsiler öldürülmüyordu. Habyarima-

na'nın kanlı soygun düzenine karşı çıkan Hutular en başta öldürülmeye başladılar. Bunu Fransa'nın eski Sağlık ve İnsani Yardımlar Bakanı Bernard Kouchner şöyle açıklıyor: "*İlk toplu katliamlar Ruanda'nın başkenti Kigali ve öteki bölgelerde demokrat Hutuların öldürülmeye başlanmasıyla ortaya çıktı.*" (Bkz. ***Le Monde***, 20 Mayıs 1994) Cinayetleri işleyenler öldürecekleri insanların adreslerini elleriyle koymuş gibi buluyorlardı. Size olayın ne boyutlarda gerçekleştiğini Birleşmiş Uluslar İnsan Hakları Komisyonu'nun 30 Haziran 1994'te Cenevre'de yayınladığı rapordan bazı bölümleri çevirerek aynen aktarıyorum. Özenle dinlemenizi rica ediyorum: "*Ruanda devlet başkanının uçağının parçalanmasından 30-45 dakika* ***sonra*** *tüm barikatlar kuruldu. Barikatların kuruluşu devlet başkanının ölüm haberinin duyurulmasından önce gerçekleştirildi. Güvenilir bir tanığın ifadesine göre uçağın parçalanmasından 45 dakika sonra (Ruanda'nın ana karterindeki) Meridien Otel ile Amaharo Stadı'na giden yollar askerler ve siviller tarafından tutulmuştu. Yetkililer bunu Habyarimana'nın popülaritesinin yaratacağı öfkeye bağladıklarını söylediler. (...) Oysa — Öldürülecek olan insanların listeleri daha önceden hazırlanmıştı. Bize göre, büyük bir olasılıkla çeşitli muhalefet liderleri bu listeler doğrultusunda yakalanıp öldürülmüşlerdir. Katliamlar tam bir sistematik karakter gösteriyor. Aileler, büyük baba, anne, babalar, çocuklar bütünüyle tüm bireyleriyle öldürüldüler. Ama asıl gösterge, öldürülecek olanların son kaçabildikleri yere kadar ardlarına düşülüp orada topluca imha edilmeleridir. Tutsilerin sığındıkları kiliselerde, kiliselerin en kutsal yerlerinde yakalanıp topluca katledilmeleri, kiliseleri topluca katliamların gerçekleştiği alanlara dönüştürmüştür. Aynı öldürme biçimleri evlerin alt katlarına ya da bir köşesine saklanmış olanlar, ormanlara gizlenenler, arkada hiç kimsenin sağ kalmaması için özellikle Tutsiler için tüm sınırlar daha önceden kapatılmıştı. Katliamlar korkunç bir biçimde gerçekleştirilmiştir. Öldürmeden önce işkenceler, başka acımasız iş-*

lemler ya da onur kırıcı eylemler gerçekleştiriliyordu. Genel olarak öldürülenler tırpan biçimindeki oraklar, baltalar, topuz ya da uzun demir çubuklarla parçalanarak öldürülüyorlardı. Cellatlar çoğu kez öldürmeden önce, kafasını kesmeden ya da parçalamadan önce, öldürecekleri kurbanın parmaklarını, ellerini, kol ve bacaklarını, kesip doğruyorlardı. Bize ulaşan birçok tanığın ifadesine göre kurbanların çoğu böylesi bir parçalanmaya uğramamak için onlara doğrudan doğruya kurşunla öldürülmeleri için yalvarıyor ve kurşunlanarak öldürülmelerini sağlamak adına tüm paralarını çıkarıp katillerine veriyorlardı. Katiller yol ortasında parçalayıp öldürdüklerinin yanına bir iskemle çekip oturuyor ve hiçbir şey olmamışçasına son derece sakin bir biçimde biralarını açıp içiyorlardı."

Bu gerçeklerin iğrenç tablosunu size yansıtmaktan acı duyduğumu bilmenizi istiyorum, beni bağışlamanızı diliyorum. Ama dünya burjuvazisinin global emperyalizmi, 1 milyon Afrikalı Ruandalıyı böylesine öldürterek 21. yüzyıla geçmeye hazırlanıyor. Ruanda'da öldürülmüş 1 milyon insan adına, halklarımız adına, sizin adınıza buradan bu cinayetleri lanetliyorum. Ruanda'da, Bosna-Hersek'te, Kafkaslar'da, ülkemizde, Ortadoğu'da kendi açgözlü çıkarları için, 21. yüzyıl kolonializminden daha çok kan akıtanlardan insanoğlunun insanlık onuru, geleceği adına 21. yüzyılda mutlaka hesap soracağının belirtilerini size muştuluyor, Pandora'nın kutusuna emperyalizmi kapayıp yerin dibine gömeceğine olan inancımı ve sizin inancınızı yineliyorum.

Şimdi Ruanda'da son durum şudur dostlar. General Paul Kagame başkanlığında Uganda destekli bir hükümet kurulmuştur. Fransa'nın desteğindeki Zaire'de kaçan hükümet kuvvetleri yeniden silahlanmaktadırlar. Dünya burjuvazisinin gereksinim duyacağı bir zamanda Zaire'deki bu katiller ordusu Ruanda sınırını aşacaktır. Ve bu kez Orta Afrika halkları yine gerilerinde yüzbinlerce ölü bırakarak kendilerini Avrupa burjuvazisinin yönetimine geç-

miş bulacaklardır. Bu korkunç kanlı nöbet değişikliklerine son verebilmek Afrika ve dünya halklarının gerçek düşmanlarını görünceye dek süreceğe benzer ne yazık ki...

Saygılarımı yineliyorum.

Radyo Umut (29 Ocak 1995)

SORULAR ve YANITLARI

SORU: *Gerçekten çok güzel konuştunuz, radikal dincilerin gittikçe çığ gibi büyüyen gelişimini görüyoruz. Yalnız şunu soracağım.*

Filistin'den, Cezayir'den, Sudan'dan bahsettiniz. Peki şöyle diyelim, Batı'nın kanla çözmeye çalıştığı bir süreç yok mu? Gerçekten çok güzel açıkladınız, radikal dincilerin hangi görünüşte olduklarını ancak, bunun yanında Batı'nın yaptığı laik baskıyı da görüyoruz. Bunlardan da bahsedebilir misiniz? Örneğin Filistin'e İsrail baskısını, Filistin halkını anlatınız; örneğin Japonya üzerinde ABD'nin yaptığı kanlı baskını...; örneğin Hiroşima bombasını anlatınız...

O.İyiler: Aslında laik baskının ve Avrupa'nın laik olmaktan öte, emperyalist boyutlarıyla yaptığı baskının hangi boyutlarda Yeni Dünya Düzeni'nde gerçekleştiğini — bu benim 18. programım — belli ölçülerde iletmeye çalıştım. Ama konumuz bu aşamada daha çok İslam radikalizminin gelişmesini sağlayan sosyo-ekonomik ve politik temellerini kavrama sürecinden geçiyor. Onu da Cezayir olaylarında daha da net anlatmaya çalışacağım.

****

SORU: *Düşüncelerinize büyük ölçüde katılıyorum. Ama önemli olan bir başka nokta daha var. Türkiye'de radikal islamcılık gelişmekte. Ancak daha büyük bir tehlike olarak, daha radikal kesimin yani faşist kesimin de oylarını 4'e, 5'e katladığı görülüyor. Bu aslında daha büyük bir tehlike, Avrupalı ve uygar kesimler bu*

tehlikenin farkına varabilmişler. Bu gibi gelişmeleri önlemek için ne gibi yollar izlenmeli? Çünkü '68 kuşağına baktığınızda o zaman bir güçler dengesi vardı. Ancak şu anda o güç dengesi yok. Neler yapabiliriz?

O.İyiler: Bana öyle geliyor ki, öyle bir konumdayız ki — bunu son zamanlarda daha ciddi düşünür oldum — ne yapmalıyı değil. ne yapmamalıyı düşünmeliyiz. Yani Türkiye sol hareketi, Marksist hareketi ve bilimsel sosyalizme inananların mücadelesi, yanlış görüntü verebilecek yerlerde bulunmamalıdır. Olayı derinleştirilip genişletme olanaklarını mutlaka sağlamak zorundadırlar. Bunun için müslüman dostlarımızla kendi gerçeklerimizi hızla tartışma olanağının yollarını bile açmak zorundayız. Çünkü artık çok başka bir aşamaya gelmiştir dünyamız. Şimdi faşizm tehlikesine gelince. Faşizm tehlikesinin Türkiye'deki yapısı bana göre son zamanlarda çok başka bir değişiklik gösteriyor, ama asıl faşizmin tehlikesi Avrupa'da gittikçe artan boyutlarda gelişiyor. Avusturya'da seçimlerde büyük ölçekte meclise girdiler. Dazlaklar gün geçtikçe etkilerini artırıyorlar. Düşününüz yabancı düşmanlığı İsveç'te bile başladı ve Le Pen Fransa'nın en güçlü partisi durumuna ve komünistleri oy oranı itibariyle geriletebilecek duruma geliyor. Bunların bir tek nedeni var. Eğer dünyayı yönetme olanaklarını demokratik koşullarla bulamazsa dünya burjuvazisi dünyayı faşizmle yönetmeye hazırlanıyor, doğal olarak... Ne yapacağımızın yanıtını ne yapmamamız gerektiğini iyice işledikten sonra bulacağız.

****

SORU: *Güzel konuştunuz da, ben de birşeyler söylemek istiyorum. İslami kesimin bu çerçevede ve dünyada bir tehlike olduğunu söylediniz. Şu an biz kendi ülkemizde bir yahudinin, bir hıristiyanın da kendi gençlerini yetiştirip tüm dünyaya yaydığını ve bunun gibi tehlikeler oluşturduğunu görüyoruz. Biraz da bu*

konudan bahsetseniz...

O.İyiler: Şunu mu demek istiyorsunuz? Misyonerler yetiştiriyorlar, bununla emperyalizmin sözcülerini sağlıyorlar diyorsunuz, değil mi?

SORU: *Öyle diyorum. Yalnızca islami kesimin olmadığını. Bunların içinde yahudilerin ve hıristiyanların da olduğunu söylüyorum.Yalnızca insanların inançlarından dolayı... Siz söyleyin artık şu an biraz heyecanlıyım. Bir tehlike olduğunu ama yahudilerin de kendi gençlerini yetiştirip de tüm dünyaya saldıklarını ve o şekilde örneğin Güneydoğu'da görüyoruz, bir adam öldürüldüğünde Kürt diye bakıyorsunuz. Boynunda bir haç var ve Yahudi olduğu, Hıristiyan olduğu anlaşılıyor, Ermeni olduğu anlaşılıyor. Ama örneğin müslüman gençliğine baktığınızda kendi inançlarından dolayı. Ama hıristiyan veya yahudilere baktığınızda başkalarının ülkelerini de ele geçirmek, başkalarının inançlarını suistimal etmek amacıyla yetiştirilmiş. Şu an islami kesimin de buna artık bir karşılık vermesi gerekiyor. Ve ben bu konuda islami kesimin gençliğini çok destekliyorum. Belki bu programda biraz tartışılabiliriz ama ben de kendi fikirlerimi söylemek istiyorum. Bizim gençliğimizde artık kendini yetiştirip, belli bir seviyeye getirmesi gerekiyor. Artık zamanı geldi diyorum. Burası bir islam ülkesidir. Buraların ne yahudiye, ne hıristiyana, ne de laik ülkelere kalmasını istemiyorum. Hayırlı günler...*

O.İyiler: Programda söyledim. Müslüman dostlarımızla bu konuları tartışacağız, görüşeceğiz. Çünkü bu dünya ve bu ülke bizimdir. Yazgımızı biz tayin edeceğiz. Yazgımızı biz belirleyeceğiz. Şimdi o nedenle birbirimizle diyalog kurmaktan çok yarar umuyorum. Ve telefon etmenizi de sevinçle karşılıyorum. Cezayir konusundaki programımı da lütfen dinleyin. Benim daha önceki programlarımda özellikle Bosna-Hersek konusunda öyle argümanlar getirdim ki sanıyorum. Türkiye'de bunları söyleyebilen insan-

larımızın sayısı ne yazık ki az.

Dünya burjuvazisi, emperyalizm yeni bir aşamaya gelmiştir. Özetleyerek konuşursak, bu aşamada bize din görüntüsü adı altında sunulan şeyler, aslında insanları birbirine düşürme politikasının 21.yüzyılda daha güçlü bir ulussuzlaşmış burjuva yaratabilmek için çok dikkatli bir şekilde kullanılmasıdır. Onun için olayı yahudi, müslüman biçiminde görmeyiniz. Bakınız, yahudilerin içinde müslümanlarla birlikte çarpışanlar var. Onları destekleyenler var. Yeni bir dünyayı yaratabilmek için, dinsel görünümlü çarpışmaların içinde kendimizi boğarak hapsedersek, 12.-13. yüzyılın karanlık dönemlerine gideriz. Ama emperyalizmi net görürsek, ona karşı işbirliği yapacak güçlerin; hangi temelde, hangi emekçi güçlerle dünyayı yeniden arıtabileceğinin ipuçlarını ele geçiririz. Bunun için sizin düşünmeniz, bizim düşünmemiz ve yollarını bulmamız gerekiyor. Teşekkür ediyorum.

****

SORU: *Belki yanlış olabilir tahminim ama bu yani İslamın yükselmesi sanırım Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından sonra özellikle sosyalist ülkelerin birbiri ardına yıkılmasından sonra...*

O.İyiler: Evet doğru bir tespit. Zaten vardı ama daha fazla ortaya çıktı.

SORU: *Evet daha çok belirginleşti. Yani denge bozuldu. Batı daha çok öne çıktı. O yüzden bu hale geldi. Bir de ben şunu söylemek istiyorum, Ortadoğu'daki müslüman ülkelerin kurtuluşu ne şeriattadır, ne de emperyalizmdedir. Çünkü ikisi de, sömürü düzenidir. Önce bunu belirtmek gerekiyor. Bence, oradaki gençlerin kendi savaşlarını, şeriata göre vermemeleri lazım. Şeriat da sonuçta bir sömürü düzeni ve o da insanların ölümüne neden oluyor. Emperyalizmde olduğu gibi. En güzel devrim sosyalist devrim, bence sosyalizmin olduğu bir devrim. Kurtuluş bence ondadır...*

O.İviler: Hemen şimdi söyleyelim. Bu perspektifi, bulunduğunuz yerdeki mücadelede biz sosyalistler sunamıyor, bunu islam sunuyorsa ne yapacağız? Bakın bu çok önemli. Bunu sunmalıyız. Ama kimlerle, yine...

SORU: *Aydınlarla, yazarlarla...*

O.İviler: Yine sosyalist bilinci, ne yapmamalıyı kavramış, kitlelere önderlik edebilecek ve kitlelerin sömürü mekanizmasını açığa çıkarabilecek bir örgütlenme ve ideolojik yoğunlukla bunu yapabiliriz. Ama aksi halde cehenneme çevrilmiş olan bir yaşam var Filistin'de — demokrat, ilerici Yaser Arafat'ın geldiği konuma bakınız! Demek ki karnına bombayı yerleştirip en önde savaşan bir insanı kınamakda çok acele edemezsiniz. Çözümü bulacağız. Sizinle temelde aynıyım.

****

SORU: *Konuşmalarınızdan çok yararlandık. Sanıyorum bizim de çıkarmamız gereken paylar var bunda. Fakat Türkiye'de birtakım şeyler yapılması gerekiyor. Türkiye'de insanlar, demin söylediniz, ne yapmamalı? Yani kendimizi insanlardan soğutmadık mı, geçmişteki siyasi hareketler insanları bu düzeyde soğutmadı mı?*

O.İviler: Evet yanlışlıklarımız var. Çok var. Süren yanlışlıklarımız var.

SORU: *Türkiye'de bu saatten sonra ne yapmalı, yani insanları kendimizden soğutmanın dışında, insanların bize güvenmesini sağlamalıyız. Ki bunun açık örneğini en yasal sosyal demokratlarda, solun birleşmesi olayında görüyoruz. Bundan sonra insanlar hata yapmamalı diyorum.*

O.İviler: Çok doğru. Ne yapmamalının en önde gelen sorunu, yapay bir laik anti-laik anlayıştan çıkarak, kitlelere

sömürü düzeninin mekanizmalarını çok doğru anlatıp. bağlaşıkları kuramsal yapıda kazanmakla sağlanacaktır. Tarihte bunun örnekleri var. Müslümanlar, sosyalistlerle birlikte savaşarak son derece önemli kazanımlar elde etmişlerdir. 20. yüzyılın ortalarında. Bunu unutamayız. Bunları değerlendireceğiz.

Gezegenimizin 1994 Yılı (IV)
Cezayir Olayları (1)
(Kendini Kuşatan Direniş)

Ünlü Alman yazarı Ernest Toller ***Ana*** adlı oyununda "*Ya bu dünyayı değiştirmeli ya da intihar etmeli*" der. Birinci paylaşım savaşından sonra Almanya'nın içinde bulunduğu yıkım öylesine yaşanması güç koşullar yaratmıştır ki Ernest Toller'in ***Ana*** adlı oyununun etkisi gençlik üzerinde korkunç boyutlara ulaşır. Ve dostlarım, kendi göğüslerine: "*Bu dünyayı değiştirmeye gücüm yetmediği için intihar ediyorum.*" diye yaftalar geçiren gençlerin, gecenin yalnızlığında kendilerini parkların ağaçlarına asmaları bir salgın haline gelir. Oysa 12 yıl sonra yani faşizmin, Alman nazizminin siyasal erki ele geçirmeye yöneldiği bir dönemde bir başka Alman yazarı Bertolt Brecht, yine adı ***Ana*** olan bir oyun yazar ve bu oyunda Ana'nın "Bu dünyayı değiştirmek için" oğlunun yanında nasıl bir savaşım gösterdiğini anlatır. Brecht'in Pélagie Vlassova adlı kahramanı: "*Bugünün yenginleri yarının yenilmişleri olacak.*" diye bitirir oyunu.

Bu dünyayı değiştirmekse dostlarım, hiçbir zaman yaşadığımız günlerin gerçeğinde, insanoğlunun yazgısında kaçınılmaz bir zorunluluk olarak kendini hiç bunca dayatmamıştı. Çünkü dünyamız 7 zengin sanayileşmiş efendinin egemenliğine bunca terk edilmemişti. Daha önceki bölümlerde bu gerçeğin gerek ekonomik, gerek politik verilerini hep birlikte görmüş ve tartışmıştık. Bu dünyayı değiştirmenin gerçeği bir yandan bilimsel sosyalizmin ilkelerinin yeniden kavranması ve üretilmesi, yani bir bakıma

Gorbaçov'un adını koyduğu **prestroyka**'dan değil, ama yine Rusça adıyla söylersek Prestevka'dan yani "yeniden bilinçlenmeden" geçtiği ne denli doğruysa, bu konuda birlikteliklerin, bütünleşmenin ivme kazanması da o kadar kendini dayatan bir gerçektir.

Sizlerle birlikte olmaktan mutluluk ve heyecan duyuyorum. Engizisyon mahkemesinde yargılanan, fizik ve astronom bilgini Galilée: "*İnsana umudumu yitirdiğim gün sabahleyin yatağımdan artık bir daha hiç kalkamam!*" der Brecht'in oyununda. İnsana ve kendimize umudumuzu yitirmemek için birlikteliklerimizi çoğaltmalıyız. Bilgilenme süreçlerimizi, dünyayı yeniden kavramak, çoğaltmakla yükümlüyüz. Tüm küçük hesapların ötesinde tam anlamıyla bir özveriyle çalışmak, sanıldığından daha çok kısa bir süreçte akıl almaz sonuçlar elde etmemizi sağlayacaktır. Dünyamızı, bölgemizi ve Türkiye'mizi saran karanlık bulutların, savaşların, ekonomik bunalımların dağıtılması böylesi birlikteliklerin başkalarıyla birlikte çoğalmasını sağlamakla gerçekleşecektir. İnsanoğlu kandırıldığını, aldatıldığını anladığı gün öcünü almasını bilir. Bu öç genellikle kendini aldatanları, tarihin çöplü güne atmakla gerçekleşir. ***Dünya Gerçeği***, böylesi bir misyonla sizlerle birlikte Yeni Dünya Düzeni'nin yalanlarını, içeriğini tartışmayı sürdürecektir. Halkımızın gerçekleri öğrenmeye her zamankinden daha çok gereksinimi vardır çünkü. Bunu gerçekleştirmek için halklarımıza karşı görevlerimizi birlikte yerine getirmeliyiz ve bu kararlılığımızı hiçbir güç, yanılgı geriletmemelidir. Demokratik kazanımlar bize başkalarının bir armağanı değildir kesinlikle. Demokratik kazanımlarımızın ardında, nice şehitlerimiz, mücadele insanlarımızın direnişleri, yaşama kendini teslim etmeyenlerin peygamberlerde bile zor görülen özverileri yatmaktadır. Bunları korumak ve geliştirmek yarına, gezegenimize, gelecek olan çocuk ve torunlarımıza erteleyemeyeceğimiz görevimizdir.

Son üç bölümde 1994 yılının genel bir değerlendirmesini yapmaya başlamıştık. Bosna-Hersek olaylarının üç bölüm süren

gerçeği ve tartışması, 1994 yılının değerlendirme bölümünde tamamlanmıştı. Son iki bölümü de Orta Afrika'daki iç savaşta ölen 1 milyon Afrikalının dramına ayırmıştık. Tüm bu belgelemeler bundan sonraki yaşamımızı etkileyecek olan kaçınılmaz oluşumlardı. Ve de belki asıl önemlisi *"nasıl bir dünyada yaşadığımızın"* sorgulayıcı belgeleri ve dünya burjuvazisinin suçüstü dosyalarıydı. Bu gerçekleri bilmeden ne dünya burjuvazisinden hesap sorma olanağı vardı, ne de nasıl politikalar oluşturacağımıza doğru yanıt vermek olanağı. Yine anımsatmak için örneklemek istiyorum: Ruanda olaylarını belki birçok insan için *"Bize ne, onlar Afrika'da olup bitenler... Bizi neden ilgilendirsin ki?"* biçiminde düşünülebilirdi. Ama Ruanda'da 1 milyon insanı tarihin en acımasız yöntemleriyle birbirlerine düşürtüp öldürtenler, Mitterandlar, Brüksel komiserleri ve öteki kapitalist çıkarcılardı ve onların her gün ülkelerini içişlerini yönlendirmede 20. yüzyılın bitimine doğru önemli kazanımlar elde ettiklerini görüyoruz. Dostlarım dünya öylesine küçülmüştür ki Ruanda'daki insanın, zenginin yazgısıyla Türkiyeli halkların yazgısı artık aynı yörüngeye oturtulmuştur. Bu yörüngeyi oluşturanlardan gerçekten hesap sormasını bilemeyenler, ayrı ayrı köşelerde kendi yazgılarını kurtarmanın yanılgısında hep bocalayacaklardır... 1994 yılının değerlendirmesindeki Cezayir olayları Kuzey Afrika'nın bir bölgesinde gerçekleşmesine karşın Türkiye halklarının geleceğini son derece yakından ilgilendirmektedir. Cezayir olaylarının gerçeğini bilmeden dostlarım aslına bakarsanız Türkiye halklarının laik-antilaik sürecinde ivme kazanmış, ivme kazandırılmış olgusunun temel oluşumlarını hiçbir zaman kavrayamayacağız demektir. Apaçık ortadadır: Bir partimiz yayınladığı bildiride Cezayir halkının mücadelesinde önemli bir etkinlik kazanmış olan dinci parti FIS'e yani İslami Kurtuluş Cephesi örgütüne yakınlık duyduğunu belirtmede bir sakınca görmemektedir ve de bu partinin son yerel seçimlerde Türkiye'de önemli kazanımlar elde ettiği de bir gerçektir. Artık dış basında Türki-

ye'nin bir Cezayir olma olasılığından sık sık söz edilmektedir. Cezayir olaylarının iç ağırlığı politikamızda adı açık edilmese de, değişik platformlarda söz edilir olmuştur. Örnekleyelim: Geçen haftalarda Davos'ta yapılan Dünya Ekonomik Zirvesi'nde Başbakan Çiller *"Türkiye'nin islam radikalizmine karşı önemli bir cephe oluşturduğunu, bu cephenin çökertilmemesi için Batılıların Türkiye'ye yardım etmesi gerektiğini"* vurgulamıştır. Yalnız Başbakan değil tüm devlet yetkilileri dış ilişkilerde, örneğin Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne alınması tartışmasından tutun da, Avrupa Birliği'ne ortak olmasına değin; IMF ile pazarlıklardan tutun da ABD Başkanı Clinton ile yapılan görüşmelere, Dünya Bankası'ndaki önerilerden; dünya olimpiyatlarının yapılmasına dek süren pazarlık görüşlerinde hep aynı kanıt ve istem dile getirilmektedir çekincesizce. *"Türkiye laik olan tek islam ülkesidir. Onun laik yapısının korunması, islam radikalizmine karşı Batı'nın bir güvencesini oluşturmakta ve bu güvencenin islami akımlara karşı korunması gerekmektedir"*. Bu model geliştirilirse dinci radikalizm geriletilebilir. Bu yaklaşımın, Türkiye dış politikasının omurgasını oluşturmaya başlamış olan belirgin eğilimin pazarlık masalarında pek de geçerli olmadığını, Cezayir olaylarını incelediğimiz zaman daha açık seçik göreceğiz.

Ama bir gerçeğin altını çizmemiz gerekiyor hiç korkuya kapılmadan. Altını çizeceğimiz bu ilk belirgin görüntünün Cezayir olaylarını kavramada bize temel oluşturabileceğini şimdiden söyleyebiliriz. Görüntünün gerçeği şudur: İslam direniyor. Yalnız direnmekle kalmıyor, silahlı saldırısının boyutları her geçen gün önemli kazanımlar elde ediyor. İslami radikalizm girişimleri tüm Ortadoğu bölgesini kaplamıştır. Gittikçe yayılma eğilimi de göstermektedir. Kuzey Afrika bütünüyle, Fas, Cezayir, Tunus, Mısır, Filistin'in İsrail işgalindeki tüm bölgeleri, Lübnan'ın güneyi, bütünüyle artık islamın dini ilkeleri üzerine kurulu bir düzen isteyenlerin, gittikçe önlenmesinde güçlük çekilen derin boyutlu baskısı al-

tına girmiştir. Yalnızca bu da değil. Ortaasya ülkelerinde Tacikistan'da dinciler Rusya Federasyonu ordusunun işgali sonunda gerilemiş gibi görünüyorlar ama dinci gerillalar dağlara çekilmiş durumdadır. Afganistan'da dinciler iktidar bölüşümünün silahlı kavgası içindedir. Pakistan'da siyasal erkin genel profili islam ilkeleri üzerinde gerçekleşmesine karşın, daha radikal değişim isteyen köktendinciler silahlı eylemlerine, kent terörizmine orada da başlamışlardır. Sudan, Libya, İran dini temeller üzerinde kurulmuş devletler olarak tüm Kuzey Afrika ülkeleriyle, öteki yakın, uzak bölgelerdeki kökten dincilerin girişimlerini desteklemeyi sürdürüyorlar. İşin şaşılası yanı, Suudi Arabistan'da bile düzeni daha radikal bir biçimde dönüştürmek isteyen köktendincilerin girişimleri Faysal rejimini ürkütmeye, kaygılandırmaya başladı. Geçen ay binlerce Suudi köktendincinin tutuklandığı, ağır işkenceler gördüğü, bunlardan kaçının öldürüldüğünün henüz saptanamadığını Uluslararası Af Örgütü aylık raporunda açıkladı. Suriye'deki Müslüman Kardeşler örgütü, ortalıkta etkin bir biçimde görünmemesinin getirdiği umudu, II.Körfez Savaşı'nda Irak'ın yanında yer alması ve birdenbire yeraltından gün ışığına çıkıvermesiyle yerle bir etti. Hafız'ın bugün en büyük korkusu — her şeye karşın — Müslüman Kardeşler örgütüdür. Bu genel tablonun içinde yoğunlaşan gerçekse açıkçası şudur: Cezayir'deki laik askeri yönetim çürük bir diş gibi sallanmaktadır. Fransa bıraksa köktendinciler bu dişi söküp atacak duruma gelmişlerdir. Aslında adı konulmamakla birlikte Cezayir düşmüştür. Cezayir İslami Kurtuluş Cephesi FIS'in, askeri silahlı örgütü AIS'ın, Cezayir'in batısındaki Chelf dağlık bölgesinin tümü bu silahlı örgütün denetimine geçmiş ve bu dağlık bölgede 10 bin silahlı islamcı bölgeyi tamamen denetimi altına almıştır. Öteki ve en etkin silahlı köktendincilerin ordusu olan GIA, yani Silahlı Kurtuluş Grubu ise Cezayir'in tüm kentlerini denetiminde tutmayı sürdürüyor. Bombalı eylemleriyle kimseye göz açtırmamaktadır ve bugüne değin tamı tamına 30 bin Cezayir-

li ölmüştür. GIA Chelf bölgesindeki silahlı ordusunun ölüm müfrezelerini fax ile yönetir duruma gelmiştir artık. (Bkz. ***Le Monde Diplomatique***, Aralık 1994, *Cezayir: Kendini Gizleyen Savaş*, s.2) Mısır'da Yukarı Nil bölgesi İslami Cemaat Örgütü'nün — Mısır hükümetinin yadsımalarına karşın — bütünüyle denetimindedir. Ve bu gerçeği kabul etmek zorunda kalan Mısır hükümeti tüm islamcı kuruluşlara karşı, vakıfları da içerecek biçimde karşı saldırıya geçmiştir ve İslami Cemaat'ın Yukarı Nil bölgesindeki Minié kentine yaptığı baskında 28 önde gelen yönetici ve silahlı militanı öldürmüş, 250 kilo çok etkili patlayıcı, el bombaları, uzun menzilli silah ve roket atarlar ele geçirmesine karşın Minié kentinde istediği gibi bir denetim kuramamıştır. (Bkz. ***Le Monde*** , 31 Ocak 1995) Mısır'da artık bombaların patlaması, turistlerin öldürülmesi, mağazaların yağmalanması güncelleşme aşamasına varmıştır. Generaller ve bakan düzeyindekiler öldürülmektedir. Ve yangın gittikçe büyümektedir. Ama şunu açıklıkla söylemekte yarar umarım: Cezayir'den sonra çürük bir diş gibi sallanan Filistin Kurtuluş Örgütü, eğer İsrail'in desteği olmazsa HAMAS ve İslami Cihad örgütleri tarafından kolayca çekilip alınacak bir konuma gelmiştir, hem de çok kısa bir zamanda yani 1993'de imzalanan Oslo barış antlaşmasından bu yana. 1,5 yıl gibi kısa bir süreçte etkinliği İslami örgütler ele geçirmiştir ve Yaser Arafat İsrail'den çok HAMAS ve İslami Cihad örgütlerinin tehdidi altındadır artık.

Gerçeğin tespitini yapmaktan kaçınamayız: Müslüman ülkelerdeki laik hükümetler çürük bir diş gibi sallanmaktadır tüm Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da. Yangın, daha önce Bosna-Hersek programımda işlediğimiz gibi, üç sınırlı bir dünyayı gerçekleştirmede olağanüstü çabalar harcayan dünya burjuvazisinin Güney Avrupa sınırına gelip dayanmıştır. Yalnızca bu da değil... Yangın bir bakıma Avrupa içine bile sıçramıştır denebilir. Avrupa Birliği'nde 11 milyon müslüman yaşıyor. Bunların ezici çoğunluğu emekçilerdir. Fransa'nın ikinci dini müslümanlıktır. Fransa'da 3

milyonu aşkın mağribli yaşamaktadır. Ve de Avrupa'nın varoşları patlamaya hazır birer barut fıçısına dönüşmüştür. 1987 yılından bu yana Avrupa Birliği'nde özellikle gençler arasında islami hareketin önemli bir ivme kazandığını görmezlikten gelemez hiç kimse. Avrupa camilerinin çevresi bir sosyal ilişkiler kurumuna dönmüştür. En önemli ve etkin kuruluşlarından birinin adı *Diyalog 4 Bin* adını taşıyor. Değişik kökten gelen tüm müslümanlara Arapça öğretiliyor. Kuran kurslarının izleyicileri her geçen gün artıyor. Camilerin ve yan kuruluşlarının çabalarıyla müslümanlar için bir sosyal güvenlik ağı oluşturuluyor. Yoksullara yardım ediyorlar, hastalar hastanelere yatırılıyor. Aileleri ile tüm bağlantıları kopmuş gençlere yer yurt verilip, yiyecek içecek sağlanıyor. (Bkz. ***Le Monde***, 27 Ocak 1995) Ne ki iş bununla bitmiyor. Fransa'nın La Courneuve kentinde kurulmuş olan *Diyalog 4 Bin* örgütü yeraltı çalışmalarıyla ve anlaşılabildiğince tüm Avrupa'da yeraltı kollarıyla intihar timleri, kamikazeler yetiştiriyor, eğitiyor ve onları Cezayir'de, Filistin'de, Mısır ve Fas'da son derece ustalıklı planlarla etkili sonuçlar alabilecek eylemlerde, kanlı baskın ve öldürme olaylarında kullanıyor. Batılılar bu militanlara *Allah'ın Çılgınları* adını takmışlardır. *Allah'ın Çılgınları* 24 Ağustos 1994 yılında Fas'ın Marakeş kentinde, ünlü turistik Atlas Asni Oteli'ni basarak oteli hallaç pamuğu gibi atmışlar, iki İspanyol karı-koca turisti öldürmüşlerdi. 1993 yılında da yine Kazablanka'da Mc Donald's firmasını basarak koruyucusunu öldürenler Avrupa'dan gelen "Allah'ın Çılgınları"dır. Tunus da benzer kamikaze eylemlerinin tehdidi altına girmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri müslüman kamikazelerin, intihar timlerinin, yeraltındaki varlığını geçtiğimiz yıl ünlü çarşı saldırısındaki ölüleriyle kavramıştır. ABD'de oturan, Mısır'daki İslami Cemaat Örgütü'nün silahlı kolunun lideri Şeyh Ömer Abdülrahman'ın 6 şubatta Manhattan'da yapılan bir duruşmada, Çarşı katliamından sorumlu Siddig İbrahim Siddig'in açıklamalarından deh-

şete düşmüştür tüm ABD: Şeyh Ömer Abdülrahman, Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek'in öldürülmesi. Birleşmiş Uluslar'ın New York'taki binalarına saldırı: FBI'ın, önemli köprülerin, New York ve New Jersey arasındaki tünelin havaya uçurulması konusunda fetva vermiştir. (Bkz. ***Le Monde***, 8 Şubat 1995) Bu dehşetli girişimin hazırlıkları öylesine inceden inceye gerçekleştirilmiştir ki, FBI yetkilileri Hüsnü Mübarek'in 1993 baharında gerçekleştireceği ABD gezisini iptal etmeseydi suikastten kurtulmasının çok zor olacağını belirtmekten kaçınmamışlardır Manhattan Federal Mahkemesi önünde.

Tüm bunlar bize neyi gösteriyor? İslami başkaldırı bir yangın gibi gittikçe büyüyerek müslüman ülke halklarının laik devletlerini alev alev yakma potansiyelini açığa vurduğunu göstermekle kalmıyor, kapitalist metropollerde bu yangın kundaklarının düştüğünü, varoşlardan başlayan bir ayaklanmanın da gittikçe artan basıncını apaçık gösteriyor ve kanıtlıyor. Türkiye bu yangın basıncını dehşetle üzerinde taşımaktadır. Türkiye'de yer yer yangınlar çıkmaya başlamıştır. Bu yangınların birinde, Sivas'ta 37 ilerici aydınımız cayır cayır yakılmıştır. Yazarlarımız öldürülmektedir. Yazarların ve öteki yurttaşlarımızın öldürücüleri bulunamamaktadır. Bosna-Hersek olaylarının protestolarında, yeşil bayraklar alanları doldurmaya başlarken, alanlarımızda tekbir sesleri uğulduya uğulduya büyümektedir. İslamcı militanlar kendilerine bir taban bulmuşlardır ve hiç kuşkusuz bu tabanın alanı her geçen gün genişlemektedir. Birdenbire bir başkaldırıyla karşılaşılması bile olasılıktan uzak değildir artık. Bu gittikçe basıncı artan oluşumun ve yoğunluğun Refah Partisi'nin büyük kentlerini belediye başkanlıklarıyla, tüm öteki iller yerel yönetimlerde en çok başkan çıkarması gerçeği, yeni seçim sistemleri arayışını gündeme getirmiştir ama hiç kimsenin unutmaması gerekir ki, aynı düzenlemelerle yapılan seçimleri Cezayir'de ezici bir çoğunlukla FIS yani İslami Selamet Cephesi kazandı. Aralık 1991'de Cezayir Başkanı Şadli, Ce-

zayir'in öteki laik partilerinin baskısı ve ordunun dayatmasıyla iki turlu, barajlı bir seçim yasası hazırlatmıştı. Tıpkı Fransa'da uygulanan sistem gibi. Ve bizde de uygulanması istenen sistem gibi. Ama Cezayir seçimlerini bu iki turlu sistemi atlayarak kazanan yine İslami Selamet Cephesi oldu. Ve seçimleri kazanmasından 10-15 gün sonra da ordu, ülkedeki tüm seçimleri iptal ederek 12 Ocak 1992'de sıkıyönetimli, askerlerin, generallerin oluşturduğu bir Devlet Yüksek Komitesi ile ülkeyi yönetmeye başladı. Sonuçlara bakınız şimdi: Üç yılda tam 30 bin kişi öldü. İslami Selamet Cephesi'nin silahlı kolu olan GIA *"Kim ki kalemiyle bize karşı çıkıyor, kılıçla imha edilecektir!"* ilkesine bağlı kalarak (Bkz. ***Le Monde***, 21 Aralık 1994) ülkenin en önde gelen yazarları, sanatçıları, müzisyenleri, kültür ve bilim adamlarını öldürdü gözünü kırpmadan, vahşice. Vahşice diyorum, çünkü kimileri boğularak, kimileri hançerle başı kesilerek öldürüldüler. 13 yaşındaki bir kız çocuğu bile peçe takmadığı için okulun önünde bıçaklanarak öldürüldü. Yalnızca geçtiğimiz yıl öldürülen düşün adamlarının sayısı 18'i aştı. Cezayir kan içine gittikçe gömülürken dostlarım, Yüksek Devlet Konseyi bu kan gölünde bata bata gözlerden silinmeye, yok olmaya başladı denebilir. Herkes apaçık biliyor: Fransa yeterince silah göndermezse Cezayir'in laik generalleri bir gece içinde islamcılarca imha edileceklerdir. Tüm bu olgular karşısında Batı apaçık hiçbir köklü önlem alamamaktadır. Tıpkı Türkiye'mizdeki gibi. Önlemlerin nasıl alınması gerektiğini hiç kimse düşünmemektedir. Çünkü gerçekten önlem alınması, içinde yaşanılan sistemlerin kökten değiştirilmesi gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Batılılar alınabilecek önlemleri hep yüzeysel değerlendirmekte, işin köküne inmekten kaçınmaktadırlar. Çünkü işin köküne indiklerinde kendi kanlı ellerini orada suçüstü yaparken yine kendilerini yakalayacaklarını biliyorlar. 21 Ocak 1995'te Fransa'nın başkanlığında Tunus'ta yapılan "Dinsel Fanatizme Karşı Ortak Cephe" oluşturulması gülünç olmaktan öte hiçbir davranış belirleyemedi. Örne-

ğin "Dini Fanatizm" nitelendirmesiyle birlikte sorunun asıl diyalektik gerçeğini nasıl bilerek, ustalıklı bir biçimde gözlerden kaçırmak istedikleri apaçık ortaya çıkmıştır. Tunus bildirisi hiçbir sosyo/ekonomik çözümler içermeden yalnızca ve yalnızca, "*Fas, Tunus, Cezayir ve öteki laik Arap devletleri ve Fransa, açık bir kararlılıkla terörizmi, köktendinciliği, tüm aşırı oluşum ve fanatizmi*" kınamakla, "*şiddetin terk edilmesi*"ni istemekle ve bu bildiriyi imzalayan dışişleri bakanları "*çeşitli suçluluk görüntüleri içindeki gelişmeleri ve uyuşturucu kaçakçılığı ile silah kaçakçılığını*" mahkum etmekle yetinmişlerdir. Tarih 21 Ocak Tunus Deklarasyonu'na kahkahalarla gülecektir. Çünkü bütün Kuzey Afrika'yı kaplamış olan bu yangında onbinlerçe kişi harıl harıl yanarken yangını bir avuç suyla söndüreceğini sanmaktır. Aslına bakarsanız yangını söndürmeye niyetleri bile yoktur. Ruanda'da 1 milyon Afrikalıyı birbirine en acımasız ve tarihin gördüğü en büyük iç savaşta öldürtenlerin, Nyungwe ormanlarında uyuşturucu kaçaklığına Elysée Sarayı'nın arka kapıları açanların, 30 bin Cezayirlinin ölmesi karşısında vicdanlarının ezildiğini sanmak, gerçekten önlemler almak istediklerinin sanısı ve beklentisinde olmak aymazlığımızı artırmaktan başka hiçbir işe yaramaz. Tunus deklarasyonları ve öteki girişimler halkları yanıltmaktan başka bir amaç taşımamaktadır. Hiç kuşkusuz bir de yangının kendi sınırlarına gelmesini önlemektir amaç. Ama kendi sınırları dışındaki yangını onlar bilerek, isteyerek kışkırtmışlar ve sürmesini sağlamışlardır. Pandora'nın kutusunu açanlar kutudan Papa hazretlerinin haçlarıyla fırlayıp çıkmasını sağlayanlar, kutudan fırlayıp çıkan yeşil bayraklara karşı bir önlem alamazlar. Pandora'nın kutusuna haçı sokmazsanız, yeşil bayrakları da sokamazsınız. Papa hazretleri "Yeni Dünya Düzeni'ni ve yeni Avrupa'yı Hıristiyanlık temelleri üzerinde oluşturmalıyız" diye fellik fellik dünyanın dört bir köşesinde dolaşır, kitleleri önünde diz çökertirken karşısında yeşil bayrakları görmesi kaçınılmazdır. Kaldı ki yeşil bayrakların altına toplananlar,

sömürülen yoksul müslüman halklardır. Ama bu yangının bir süre sonra kendiliğinden söneceğini de batılılar çok iyi bilir: gerisinde yakılmış yıkılmış kentler, birbirini öldürmüş müslümanlar ve kendilerine daha da muhtaç, kendilerine daha da bağımlı, bir dolar için avuç açan müslüman kitleler bırakarak bu yangın bir gün onların istediği biçimde sönecektir. Bundan kurtulmanın tek ama tek yolu; yapay laik-islam görüntülerini hızla aşarak olayın diyalektik gerçeğini kavramak, bununla yoğunlaşmaktır. Müslümanlara da sosyalistlere de bu konuda önemli görevler düşmektedir. Yavaş yavaş dumanlarını duyumsadığımız yangının bir gün ülkemizde insanları boğup öldürmemesi için.

O nedenle olayı müslüman dostlarımızı da aydınlatacak biçimde ortaya çıkarmakla görevliyiz. Bu global emperyalizmin bana göre en büyük korkusudur. Ölümünün, tarih sahnesinden kanlı macerasıyla birlikte silinip gitmesinin tek yolu buradan geçer ve bu savaşım mutlaka gerçekleştirilmelidir. Bilimsel sosyalizme inananlar yanlış değerlendirmelerle olayların doğru çözümünü gerçekleştiremezler ya da günün ucuz genel geçer değerlerine yakalarını kaptırırlarsa, işte o zaman belki de yapacağımız hiçbir şey kalmayacaktır.

Dünya Gerçeği 'nin önceki bölümlerinden anımsayacaksınız: *Politik Yanardağ: Ortadoğu* konusuyla işlediğimiz gerçeklerde bayan Çiller'in Ortadoğu gezisinde Yaser Arafat ile buluşmasındaki yapaylığa değinirken *"Ortadoğu'da gerçekler televizyon ekranlarından yansıtıldığından çok daha başka odaklarda oluşturulmaktadır"* demiş ve eklemiştim: İsrail-Filistin barış süreci petro/dolar şeyhleri ve İsrail'in Batı emperyalizmiyle bütünleşmiş hegemonyaları kırılmadığı sürece, halkların kardeşliğine ve bölgede sahiden kalıcı barışın gerçekleşmesine dönüşmesinin olanaksız olduğunu söylemiş ve bu konudaki kanıtları göstermiştim. Ortadoğu'nun nasıl dinamik bir yapılanmada olduğunu, 13 Eylül 1993'te Washington'da Yaser Arafat ile İsrail Başbakanı Yitzak

Rabin'in görkemli bir biçimde "*Barış Süreci*"ni başlatmalarının simgesi karşılıklı el sıkışmalarından sonra olağanüstü politik değişimlerin ve etkileyici yeni oluşumların ortaya çıkmasında apaçık görebilirsiniz. El sıkışmanın 1.5 yıl sonrasında, şimdi Yaser Arafat eşittir Lahad olmuştur. Lahad Lübnanlı Hıristiyanların İsrail destekçisi ve birçok Filistinlinin öldürülmesinde elleri kana bulanmış bir canidir. Şimdi Gazze'de, Eriha'da, Batı Şeria'da Filistinli kitleler "Yaser Arafat=General Lahad" pankartlarıyla gösteri yapmaktadırlar. Bu müthiş değişim sürecini anlayamayanlar gerçekte hiçbir doğru politika saptayamayacaklardır. (Bkz.***Le Monde Diplomatique***, Ekim 1994) Bir de şunu anımsatmama izin veriniz: Oslo barış sürecini onaylayanlar 1993'ün eylül ayında yapılan halk oylamasında Filistin halkının %75'ini oluşturmaktaydılar. Filistinli gençler sabahlara dek süren gösteriler yapmış, kıvançlarını göstermiş, kadınlar zeytin dallarıyla İsrail yerleşim merkezlerinin çevresinde tel örgülere dek gelerek barış ve kardeşlik türküleri yakmışlardı. Ve tüm bu umutlar 1.5 yıl içinde söndü, Yaser Arafat bir işbirlikçiye dönüştü, bölgedeki tüm politik denetimi islami örgütler. HAMAS ve İslami Cihad örgütü üstlendi. Şimdi kitleler artık bu iki İslamcı örgütle bütünleştiler ve bağımsızlık savaşlarını, ondan öte yaşam savaşımlarını bu iki örgütün koruyuculuğu altında sürdürmektedirler. Soruyu işte burada yalın bir biçimde sormalıyız: Ortadoğu'nun en laik kitlesini ve halkını oluşturan Filistinliler neden islami radikalizmin etki alanı içine girivermiştir? Hem de 1.5 yıl gibi kısa bir sürede. Bu gerçeği kavrayanlar, kavramak için çaba gösterenler hem Cezayir olaylarının gerçeğini hem de kendi ülkemizde oluşumların asıl gerçeğini yani islamcı direnişin ve başkaldırışın asıl sosyal gerçeğini kavramış olacaklardır.

Ortadoğu'nun en laik, en ilerici toplumunu, yani bir zamanlar "*Filistin halkının kurtuluşu Ortadoğu'nun kokuşmuş şeyhliklerine son vermekten*" geçer diye direnen halkını bugün islamcılarır

ardına koyan ve tek direnişi yansıtan oluşumun gerçekleri şunlardır: 1993 İsrail Barış Anlaşması'ndan bu yana Filistin halkının günlük yaşam savaşımının koşulları daha da ağırlaşmıştır. Birleşmiş Uluslar'ın Ortadoğu temsilcisi Terje Larsen durumu apaçık belirtiyor: "*Yalnızca son altı ay içinde Batı Şeria ve Gazze'de yaşayan Filistin halkının yaşam düzeyi %50 daha düşmüştür.*" (Bkz.***Le Monde Diplomatique***, Aralık 1994, İgnacio Ramonet) İsrail'in 27 yıllık işgaline karşılık imzalanan ve de aslında bu işgali kaldırmayan '93 Oslo Barış Anlaşması'yla Filistinlilere verileceği vaadedilen 2.4 milyar doların bugüne kadar verilebilen miktarı yalnızca ve yalnızca 200 milyon doları bile bulmamıştır. Bu para da Yaser Arafat'ın polisine ve kendi yönetimindeki memurlarına gitmektedir. Lübnan'ın Nebatiye ve Tell El-Zaatar kamplarındaki Filistin göçmenlerinin, yani İsrail'in kendi topraklarından sürdüğü Filistinlilerin bu kamplardaki yaşam biçimi tam anlamıyla yürek parçalamaktadır. Barış anlaşmasıyla yaşam düzeylerinin birazcık iyileşebileceğini sanan bu insanlar var olanları da yitirmişlerdir. Barış anlaşmasına göre İsrail yönetimine verilmesi gereken 2.4 milyar dolarlık yardımının söz konusu olduğunu bildiren Birleşmiş Uluslar Yardım Ofisi bunu bahane ederek kamplardaki insanlara tüm yardımı kesivermiştir. Bu yardımla yaşamlarını insan onuru adına utançla sürdürenler bu yardımın kesilmesiyle tümüyle açlıkla karşı karşıyadırlar ve Nebatiye, Teel El-Zaatar kamplarında açlık, susuzluk, gıdasızlık yanında salgın hastalıklar da başgöstermiştir. (Bkz.***Le Monde Dip.*** Ekim 1994, R. Sayigh) Ve bu kamplardan isyanlar, Yaser Arafat karşıtı gösteriler başlamış. HAMAS ve İslami Cihad örgütleri son derece önemli bir taban oluşturmuşlardır. İşin asıl can alıcı yanıysa şudur: Birleşmiş Uluslar'ın Yardım Ofisi yardımı kesmiştir ama orada varlığını sürdürmekte ve de en küçük sıradan bir görevlisi ayda 1000 doları cebine atmaktadır. Kampların hemen yanı başında yoksul insanların burunları dibinde mutluluk

ve zenginlik adacıkları oluşturulmuştur. Bir başka olaya, sözüm ona barış antlaşmasından önce İsrail'de Doğu Kudüs'te çalışmaya giden Filistinlilerin sayısı en az 110 bin ile 120 bin arasında değişiyordu. El emekleriyle sömürünün en aşağılatıcı koşullarında çalışan — ve unutmayınız bu topraklar onlarındı — Filistinli işçilerin sayısı barış antlaşmasından bu yana 28 bine düşürülmüştür. Zaman zaman Batı Kudüs sınırları kapatılarak Filistinli işçilerin çalışması engellenmekte, geçen aylarda bu kapatma yüzünden çıkan başkaldırılarda Filistinlilerin öldürülmesi artık güncelleşmeye yüz tutmaktadır.

Barış antlaşmasından yani Yitzak Rabin ile Yaser Arafat'ın el sıkışmalarından bu yana geçen süreçte, yani 1,5 yıllık gibi bir süreçte, — hem de anlaşma hükümlerine tamamıyla zıt bir biçimde — İsrail 670 kilometre kare toprağı daha işgal etmiştir. (Bkz. ***Le Monde Dip***. Aralık 1994, I. Ramonet) Doğu Kudüs'te düne değin böylesi bir girişimden kaçınanlar yeni İsrail yerleşim merkezleri kurmayı hızlandırmışlar ve büyük bir bölümünü gerçekleştirmişlerdir. İsrail'in yeni yerleşim merkezleri için 3350 şantiye harıl harıl çalışmaktadır ve Filistinliler her geçen gün, daha çok yerlerinden yurtlarından olmaya başlamışlardır. Bu yerleşim birimleri tel örgülerle çevrilmekte, İsrail askerlerinin ve zırhlı birliklerinin denetiminde korunmaktadırlar. Yalnızca bu da değil, asıl acınası yanı Yaser Arafat'ın askerleri ve polisi de bu işlevi İsrailli işgalci askerlerle birlikte üstlenmektedir. Eriha'da, Gazze Şeridi'nde gittikçe ivme kazanan bu yeni yerleşim merkezleri İsrailli çocukların okulları, kreşleri, klinikler, spor alanları ve sinagoglarla donatılmakta. kendi topraklarında İsrailli çocukların kreşlerini. tertemiz okullarını gören, spor alanlarındaki çalışmalarının tanığı olan Filistinli yaşdaşları işgalci İsrail askerlerine taş atarken onların kurşunuyla vurulup ölmektedirler... Yitzak Rabin 11 bin lojmanın inşası için yeni bir emir ve izin vererek yayılmacı politikasının hedeflerine ulaşmak istemektedir

Yaser Arafat'ın barış antlaşmasıyla..:. (Bkz. ***Le Monde***, 27 Ocak 1995) Ve bu sinsi, bu aşağılık işgalci politika yüzünden Filistinli çocuklar, anneler, gençler her gün daha çok ölmektedir Yasar Arafat'ın gözleri önünde ve Yasar Arafat bu gelişmelere karşı duranları, direnenleri İsrailli askerlerle birlikte tam bir işbirliği içinde tutuklatmaktadır. Barış antlaşmasıyla birlikte yaşam tam bir cehenneme dönmüştür Filistinliler için. Ve direnişin boyutları gittikçe işgal altındaki dönemin en olgun noktalarına ulaşmakta, İsrail'in gerici ve barış antlaşmasıyla daha da yayılmacı politikası yüzünden İsrailli sivillerin de ölü sayısı yükselmektedir. Son aylarda öldürülen İsraillilerin sayısı '70'li yılları geride bırakmıştır. Ve dostlar bu direnişin tek temsilcisi İslami Direniş Örgütü HAMAS'ın askeri kolu İzzedine El Kassam'ın silahlı intihar timleri oluşturmaktadır. İzzeddine El Kasım'ın "*Savaş sürüyor. Yitzak Rabin senden nefret ediyoruz!*" afişleri tüm Filistin kamplarını ve kentlerini kaplamaktadır.

Bunca yoksulluğa, bunca işkenceye, bunca öldürmelere karşı Filistin halkı bir zamanlar ardından gittikleri Yaser Arafat'ı düşmanla tam bir işbirliği içinde görünce, yaşamının gerçeği ve insanlık onuru adına direnişini sürdürebilmek için islamcıların kendilerine sunduğu direniş politikasına ve özverisine kendilerini kaptırmayacaklardı da ne yapacaklardı peki? Yaser Arafat artık tam bir işbirlikçidir. Bunları söylemek en çok da beni incitiyor ama gerçeğin adıdır bu: Bu işbirlikçiliğin ilk örneğini Yaser Arafat 18 Kasım 1994'te direnen ve gösteri yapan Filistinlilerin üzerine polislerinin açtığı ateşle 13 Filistinlinin öldürülmesi ve 200'ün ağır biçimde yaralanmasıyla göstermiştir. Filistin halkına şimdi işkenceleri Filistin Kurtuluş Örgütü'nün gözbebeği Filistin Otoritesi gerçekleştirmektedir. Bu arada bir önemli vurgulamada bulunmak istiyorum. 1993 Oslo Barış Antlaşması'nı Filistin halkı adına imzalayan Yaser Arafat'ın Filistin Devlet Başkanı sıfatını üstlenmesi İsrail tarafından reddedilince Batılılar kendisine

Filistin otoritesi başkanı kimliği vermişlerdir. Otorite sözü yasal ya da çok kez yasal olmayan bir gücün temsili anlamına gelmektedir yabancı kaynaklı sözcüklerde. Boyun eğdirici, emirlerine, buyruklarına uyulması gereken güç. Biz de bundan böyle, batılıların bilerek adını koydukları bu saptamayla adlandıracağız Filistin yönetimini.

Filistin otoritesinin Filistin halkına tıpkı İsrailliler'in yaptığı gibi otoritesini yani egemenliğini gerçekleştirmek için işkenceler yapmaya, tutuklatmalar gerçekleştirmeye başladığını 12 Şubat 1995'de, yani 4-5 gün önce Filistin'de bulunan İnsan Hakları Komisyonları'nın ve ABD İnsan Hakları Komisyonu'nun 50 sayfalık raporundan alıntılar yaparak bilgilerinize sunacağım. Bu bilgileri ne yazık ki ne görsel ne yazılı basınımızın o pek civcivli renkli yansımalarında bulabilirsiniz. Rapor şöyle diyor: "*Birçok şiddete dayalı tutuklamalar, kör bir baskı ve işkence, basına konan sansür, anlatım ve toplantı özgürlüklerinin alabildiğine kısılması, sorgulamalardaki işkencelerde ölümlerin artması...*" 1 milyon insanın yaşadığı Gazze Şeridi ile Şeria'da tam bir işlevsellik kazanmıştır. İsrail "*Gazze Şeridi ile Şeria'da gidiş gelişleri yasakladığı için tam bir kolektif cezalandırma uygulamaktadır.*" İsrail'le birlikte Filistin polisi "*tutuklamları, sorgulamaları artan ölçekte sürdürmektedirler...*" İsrail'in baskısıyla Yaser Arafat'ın polislerinin gerçekleştirdiği tutuklamalar, Filistin'deki İnsan Hakları Gözlemcisi Rajah Sorani'nin belirttiği gibi, *yalnızca politik direnişçileri kapsamamakta, kendilerinden yalnızca kuşkulanıldığı için birçok sade Filistinlivi de içere içere alabildiğine büyümektedir.*"

Ve laik *El Hak* gazetesi durumu apaçık adlandırmaktadır: "*İnsan haklarına bu amansız saldırı bize İsraillilerin — bir zamanlar yaptığı gibi — askeri mahkemelerini anımsatmaktadır.*" Yaser Arafat'la kurdurulan bu mahkeme bile olamayan mahkemelerin otoritesi artık tam bir işgalci görünümü almış ve

yaşamını Batı'dan ve İsrail'den el altından kendisine gönderilen paralara sıkı sıkıya bağlamıştır. Peki Filistin halkı en önde direnen müslüman örgütlerin ardına düşerse size göre suçlu mudur? Bunun çözüm getirmeyeceğini daha sonraki programlarımızda, özellikle Cezayir gerçeğinde göreceğiz ama size bir olayın tanıklığını vereceğim: 22 ocakta Tel Aviv'in kuzeyindeki Netanya kentinde İslami Cihad örgütünün üstlendiği bir eylem gerçekleştirildi. Cihad örgütünün 16 yaşındaki kamikazesi karnında bastırdığı bir paketteki bombanın timini çekerek 19 İsrailli askerin ölümünü, 65 kişinin yaralanmasına neden oldu. Bu şimdiye değin görülmüş en büyük girişimdi. İslami Cihad örgütünün önde gelen etkin liderlerinden Şeyh Ahmet Yasin'in bu intihar eyleminden sonra söyledikleri bence üzerinde durulması gereken çok önemli bir oluşumun ipuçlarını taşır. (Bkz. ***Le Monde*** , 24 Ocak 1995) Şeyh Ahmet Yasin şöyle diyordu: "*Örgütümüzün saflarında yaşamaktan çok ölmeyi seven binlerce gencimiz var...*" Dostlar bu tümcenin üzerinde durunuz lütfen: "*Yaşamaktan çok ölmeyi seven gençler*

Filistin halkının Yaser Arafat'la daha da cehenneme çevrilmiş işgal altındaki yaşamı islami örgütlerin direnişiyle kitlelerin %50'sinin artık sözcüsü haline gelerek "*yaşamaktan çok ölmeyi seven*" gençlerin kamikaze intiharlarıyla büyüye büyüye direnişini sürdürüyor. Gençlerini yaşamaktan çok ölmeyi sevdirecek hale getirenlerden hesap sormasını bilmeyenler bu hesabı soranlar karşısında etkinliklerini her gün daha çok yitireceklerdir. Ve şimdi tüm müslüman ülkelerde, Cezayir'de, Fas'da, Mısır'da, Filistin'de laik ama işbirlikçi hükümetlerden ve emperyalizmin uşağı durumuna gelmişlerden işte bu "*yaşamaktan çok ölmeyi yeğleyen gençler*" islamcı örgütlerin bir büyük boşluğu doldurarak kendilerini yönlendirmesiyle tüm dünyayı sarıyor ve laik hükümetler yaşadıkları toplumlarda birer çürük diş gibi sallanıyorlar...

Cezayir olaylarının temellerine ineceğimiz ve bizim için çok

önemli oluşumların gerçekleştiği olguları gelecek programda tartışmaya açacağız.

Yeniden birlikte olmanın bize getireceği kazanımların heyecanı ile hepinizi en içten duygularla selamlıyor, saygılarımı iletiyorum.

Radyo Umut (19 Şubat 1995)

SORULAR ve YANITLARI

SORU: *Sorunlardan bahsederken bir şey dikkatimi çekti. Kapitalizmin sosyalizme bir tek silah dahi sıkmadan teslim aldığı söyleniyor. Elbette soğuk savaşı, bizler de şu ya da bu oranda izliyoruz. Bir soğuk savaş süreci yaşandı. Şimdi sosyalizm yıkıldı...Biz o dönemlerin gençliği olarak, — şu an artık çoluk çocuğa karışmış babalarız — o dönemlerde biz de sosyalizme inanmıştık. Çünkü bize cennet vaadediliyordu. Şimdi böylesine güzel ve mükemmel olarak sunulan bir sosyalizm, nasıl oldu da halkları sömüren, bizleri ezen bir düzene kolaylıkla teslim oldu? Daha doğrusu bizler nasıl teslim olduk? Türkiye'de Tansu Çiller şunu çok rahatlıkla söyledi: "Son sosyalist ülke biziz." Demek ki Türkiye'de adı konmasada belirli sosyal olgular vardır. Bu durumda bizler ve elbette sosyalist sistem nasıl böylesine kolay bir şekilde teslim oldu? Üstelik bir tek kurşun dahi sıkılmadan. O zaman ben şöyle düşünüyorum: Acaba birazcık sosyalizmden mi kuşku edelim, yoksa sosyalistim deyipte yöneticiliğe soyunanlardan mı kuşku edelim? Bu noktada beni aydınlatırsanız sevinirim...*

O.İyiler: Öncelikle Türkiye'ye son sosyalist ülke tanımlaması elbette yalnızca ve yalnızca ekonomik anlamda KİT'lere bakarak söylenen bir benzetmedir. Burada şu gerçeği görmek lazım elbette. KİT'lerin Türkiye halklarının ürettiklerinin içinde çok büyük bir ağırlığı vardı, büyük bir yönlendiriciliği vardı...Taa ki 1985'lere kadar...KİT'ler 1985'lere kadar da zarar falan etmiyorlardı. Yanlış politikalar vardı...geçelim...Sosyalizm dünyaya bir bakış, bir felsefedir...Sömürüden insanları arındırmanın, kamu

mülkiyetinin yani üretim araçlarının bazı ellerde toplanarak başkalarını o üretim araçlarından mahrum ederek, işçi konumuna yani yalnızca emeğini satan insanlar konumuna dönüştürürken çağdaş kölelik sorununun bilinçli bir şekilde sonlandırılmasının felsefesidir...Bu sosyalizm, kapitalizm yeni bir proje sunamadığı için savaşımını sürdürecektir. Bakınız, yalnızca Avrupa Birliği'nde 24 milyon işsiz var. Ve kalkınmış ülkeler dediğimiz 7'ler grubuna dahil ülkelerdeki işsiz sayısı tamı tamına 35 milyondur. Avrupada 53 milyon insan sefalet içinde yaşıyor. İngiltere'de 100 binlerce insan sokaklarda yatıyor. Fransa'da geçen hafta binalar işgal edildi. Kapitalizm dünyaya yeni bir vizyon, insanlara mutluluk getirecek bir vizyon, politik bir vizyon sunamadığı gibi, umut dahi taşıyamamaktadır. Her tarafa kan, ateş ve sömürü götürüyor. Dolayısıyla sosyalizm mücadelesi dünyayı yeniden yakalama ve düzenleme mücadelesi, her zaman gündemimizi işgal edecektir. Ama yenildik...1871'de de yenilmiştik...1917 tamı tamına 70 yıl sürdü...Ve elbette dünya burjuvazisinin bu 70 yılda sağlayamadığı kazanımları sağlayarak yine de yenilgiye uğradı...Bunun elbette nedenleri vardır...Yalnızca karşı tarafın başarısından değil sosyalizmin yanlış uygulanmasının getirdiği sorunlar var ve Marks'ın ***El Yazmaları***'nda değindiği olguların gözden kaçırılmaması gerekiyor. Elbette ideolojik mücadeleyi bu programda tamamlamamız beklenmesin. Ama umudumuzu yitiremeyiz.

****

SORU: *Laik anti-laik çatışmanın Türkiye'yi sürüklediği yer hakkında bilgilenmek istiyorum. İkinci olarak Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte bir batı kültürü ithal etme hareketi başlamıştır. Bu ithal kültürün anadolu halkına kazandırdıkları ne olmuştur? Bu konuda beni aydınlatırsanız sevinirim.*

O.İyiler: Türkiye'de şu anda durum, çok açık olarak söyleyecek olursak bana göre biraz kaygı verici...Yani henüz laik ve anti-

laik girişimlerin temelinde yatan olguları ideolojik anlamda, Marksizmin diyalektik yöntemiyle kavrayarak kitlelere ulaştırma konusunda bir çabanın yeterli bir seviyede olduğunu söyleyemeyiz. Bunu yapamadığımız zamanda galiba bizi sürükleyen birtakım rüzgarların önünden savrulup bir kenara atılmaktan hem halklarımız için, hem de bireyler için endişe duyulması kaçınılmazdır Bu yapılmalıdır... Şimdi laisizm, sekülarizasyon aslında önemli bir girişimdir. Bunun çıkış tarihi 1871'dir. Yani halkların ve işçi sınıfının kendi iktidarını kurmasıyla birlikte 1871'de, 1870 deklarasyonunda, konvansiyonda sekülarizasyon dediğimiz laisizm süreci çok önemli bir aşamadır. Sekülarizasyonu yani laikleştirmeyi sivil toplumun kurumlarına ve insanların kimliğine oturtmayı gerçekleştirebilecek bir yapılanmaya gidilemezse ve bunun ekonomik verileri gerçekleştirilemezse o zaman bu çatışmanın, bu karşı karşıya gelmenin büyük ölçüde olanaklarını emperyalistler kullanmaktadır ve bunu yönlendirmektedir. Bunu daha sonraki bir programda, islamın bu direnişi gerçekten bir dünya yaratabilir mi tartışmasında göreceğiz. Ama islamın bir direniş yaptığını görmemiz lazım...

İthal edilen batı kültürünün kazandırdığı ve kaybettirdiği nelerdir sorusuna gelince...Bu daima yapıldı. Yani 200 yıldır batılılaşmanın neresindeyiz diye hep tartıştık durduk. Şu anda, size tam rakamlarını söyleyemeyeceğim ama bir incelemede bazı ülkelerin hiçbir zaman tam olarak kapitalistleşme olanağı artık yok. Bu olanak kaçırılmıştır. Zaten böyle gerçekleşirse dünyanın bunu kaldırmasının olanağı yok. Dolayısıyla ekonomik anlamda kapitalistleşme bence bir hayaldir. Kapitalizm bir sömürü düzenidir. Türkiye'nin sömürebileceği kendi halkından başka hiçbir şeyi yoktur ve başka halklarında sömürülmesine 7'ler izin vermezler. 7'ler kendileri için en iyi sömürü mekanizmalarını gerçekleştirmektedirler. Ve bir bakıma da yetenekli mekanizmalar geliştiriyorlar. Ama şu var. Dünya kültürüne ayak uydurmak

zorundayız. Evrensel kültür diye birşey var. Marks'ın sözünü ettiği üniversel kültür diye bir şey var. Bu insanlığın sınıf mücadelesi tarihi boyunca sürdüre sürdüre getirdiği bütün kalıpların. Lenin'in deyimiyle prole-kült sorununda değindiği şekilde yeniden ele alınması ve yöneltilmesi sorunudur. Yani üniversel kültüre gidecektir insanlar. Ve bu üniversel kültüre giden insan o zaman dünyayı ayıklamasını ve birbirleriyle diyalog kurmasını, gerçekten 1793'ün istediği ekmeği, barışı ve kardeşliği işte o zaman gerçekleştirecektir. Ama üniversel bir dünyaya gitmemiz kaçınılmaz bir sonuçtur...

****

SORU: *Dinin halkın afyonu olarak kullanıldığını görüyoruz. Kesin olarak bu afyon sayesinde, artık kendimizi eli kesilmiş bir hastaya benzetiyorum. Ben diyorum ki, insanlar bilinçlenmeden bu din olgusu beyinlerine yerleştirildiği zaman, bunun kesinlikle daha sonra düzeltilemeyeceğini görüyorum. Ben buna inanıyorum. Din de diğer ideolojiler gibi kesinlikle bir insanın beynine girdiği zaman çıkamaz. Bu anlamda din terörü, diğer terörlerden daha tehlikelidir ve bu yükselişin değişeceğini de sanmıyorum. Ülkemiz içinde böyle bir tespit yapıyorum. Şu an 1950'den bu yana sistemli bir biçimde, kitlelerin içerisine din yerleştirilmeye çalışılıyor. Eğitim kurumlarından başlayarak sistemli bir şekilde insanlar bu yönde eğitiliyor. Diğer ideolojiler gibi bu dini, insanların kafasından çıkarmanın olanağı yoktur diyorum ve tehlike olarak görüyorum.*

O.İviler: Öncelikle burada sözkonusu edilmişken şunu belirtme gereksinimi duydum. Bakınız Marks. "*Din afyondur*" der. Ama aslında böyle demez, hep yanlış algılandı. Size sözcüğü sözcüğüne şu anda.belki söyleyememem ama çevirisini yaptığım için anımsıyorum. Marks gerçekte aşağı yukarı şunları söyler: "*Ezilen, yarınından umudu kesilmiş olan ve sömürülen halklar*

için din bir nefes borusu, umut borusu, bir tür acılarını dindirmek için kullandığı, ameliyatlarda kullanıldığı gibi kullanılan bir çeşit afyondur." der. Bu, diğer söylemden çok farklı bir söylemdir. Bu gözden kaçırıldı. Dinin zaman zaman gerici olmadığı zamanlar da oldu. Yani dinin ekonomik temelini, insanlarla olan mücadelesini anlayamazsanız, dinlerin bir zamanlar revülasyon yaptığını, devrimler yaptığını kavrayamazsanız ve bunun ekonomik, sosyal ve politik girdilerini ve eylemliliğini ve dinamizmini kavrayamazsanız, kendinizi umutsuzluğa teslim edersiniz. Emeviler zamanında, Abbasiler zamanında ve Avrupa gerçekten ortaçağın karanlığı içinde kendini hapsetmişken, Grek kültürüyle ilk ilişkiyi kuran Araplar olmuştur. Bugün elimize geçmiş olan Grek ilkçağ medeniyetinin belli kısmı, İbn-i Haldunlar'ın, diğer düşünürlerin bize aktarması ve Arap üniversitelerinde okutulmasıyla sağlanabilmiştir. Öncelikle olaylara böyle bakmak gerekiyor. Din insanın beynine girdiği zaman, artık şifası bitmiş bir insandır gözüyle bakmak doğru değildir. İnsandan ümidinizi kesemezsiniz. İnsan daima değişme sürecidir. Dinin ekonomik, sosyal, politik tabanını, Marksist bir şekilde yorumlayamazsanız, hem kendinizi umutsuzluğa sürüklersiniz, hem de çözüm bulmakta kendinizin önünü tıkarsınız. Bu olgunun üzerinde durmamız zorunludur.

Gezegenimizin 1994 Yılı (V)
Cezayir Olayları (2)
(Kendini Kuşatan Direniş)

Daha önce değinmiştim, bir kez daha yineliyorum: İslami direniş eylemleri tüm Kuzey Afrika'yı sarmıştır. Cezayir'in laik ama işbirlikçi generaller hükümeti ve yönetimi bir çürük diş gibi sallanmaktadır. Yangın, Fas ve Tunus'a sıçramıştır. Mısır, İslami Cemaat Örgütü'nün günlük bombalama eylemleri ve turistlere karşı girişilen suikastleri ile derin bir sarsıntı geçirmektedir. Mısır'daki İslami Cemaat Örgütü Yukarı Nil bölgesindeki Minié kenti ve çevresinde hemen hemen, denebilir ki tüm denetimi ele geçirmiştir. Ve Mısır hükümeti düne kadar önemsemez göründüğü, bir fundamentalist kalkışmayla karşı karşıya bulunduğunu yadsıyan resmi deklarasyonlarına karşın, artık gerçeği kabul etmek zorunda kalarak geçtiğimiz ay islami örgütlerle, vakıfları da kapsayacak bir biçimde mücadele bayrağı açtığını bir hükümet bildirisiyle Mısır halkına ve dünya kamuoyuna duyurmuştur. (Bkz.***Le Monde*** , 31 Ocak 1995) Ne ki dostlar, İslami Cemaat Örgütü Mısır'da şaşılası bir biçimde sendikaların büyük bir bölümüyle, öğrenci kuruluşlarını da denetimi altına almış bulunuyor. Yani olay yalnızca dinsel toplulukları, cemaatları çoktan aşmış, sosyal boyutuyla kitleler içinde dal budak salmıştır. Yine Cezayir'de, Cezayir'in dağlık bölgesi Chlef'de 10 bin kişilik tepeden tırnağa silahlı AIS, yani kapatılan İslami Kurtuluş Cephesi FIS'in silahlı askeri kolu, askeri girişimlerini ve saldırılarını faks ile yönetir duruma gelmiştir. He-

le öteki silahlı eylem örgütü Silahlı Kurtuluş Grubu GIA, tüm büyük kentlerde insanları sindirmiş, hükümet kuvvetlerini tümüyle denetiminden dışarı atmış, kentlere egemen olmuş durumdadır. Ve islamcıların bu başarısı tam 30 bin Cezayirli'nin üç yılda öldürülmesiyle elde edilmiştir. Artık her hafta bin kişi ölmektedir Cezayir'de. Ve Cezayir'in laik hükümeti çürük bir diş gibi sallanmaktadır. Kopup düşmemek için de sistemli işkencelere, kitlesel öldürmelere, gençlerin topluca dayak altında tutuklanmalarına, napalm bombalarının bile kullanılmasına başlamıştır. Olay Türkiye'de ve dünyada birçok kişinin sandığından da vahimdir. İslami Silahlı Grup öcünü almak için kitlelerin üzerine ateş açmaktadır. Onlarca kişi kanlar içinde birkaç dakikada ölmektedir. (Bkz.***Le Monde Diplomatique***., Eylül 1994) Ülkenin önde gelen, kolay kolay yetişmeyen yurtseverleri, aydınları, yazarları, kültür ve bilim adamları bu örgüt tarafından gözünü kırpmadan **vahşice** ve **hunharca** öldürülmektedir. Cezayir'in ünlü şarkıcısı ve folk müziğinin ustalarından biri geçtiğimiz aylarda, müziğin dine aykırı olduğu gerekçesiyle boğularak öldürülmüştür. Daha reşit olmadıkları halde hicap (peçe) takmadıkları için okullarının önünde öldürülen kız çocuklarının sayısı gün geçtikçe kabarmaktadır. Anne-babalar korku ve dehşet içindedir. İşte size son bir cinayet haberi: Cezayir'de kadın haklarının yürekli savunucusu, Berberi Kültür Eylemi'nin kurucu üyesi, kırsal kesimdeki kadın haklarının savunulması konusunda toplantılarıyla ünlü, 35 yaşındaki Nebile Diahnine Tizi Uzu kentinde, kendi mimarlık bürosuna giderken kafasına sıkılan kurşunlarla öldürüldü. (Bkz.***Le Monde***, 17 Şubat 1995) Nebile Niahnine 8 Mart Emekçi Kadınlar Günü'ne katılmak için hazırlıklarını sürdürüyordu."*Kim ki kalemiyle bize karşı çıkıyor, kılıçla imha edilecektir!*" ilkesine bağlı kalarak İslami Silahlı Grup 1994 yılının başına dek 24 düşün ve bilim adamını öldürdü. Yalnızca 1994 yılında öldürdüğü düşün, bilim, yazar ve müzisyen, sanatçı sayısı 18'i aştı. Öldürülenler hançerlenerek ve başları kesile-

rek öldürülüyorlardı. Kapatılan İslami Selamet Partisi geçtiğimiz ay artık kendisi de dayanamayarak, sivillerin öldürülmesine karşı olduğunu açıklamıştır ama iş işten çoktan geçmiştir. FIS, GIA üzerindeki tüm denetimini yitirmiştir ve her geçen gün ölülerin sayısı artmaktadır. Cezayir olaylarını anlamadan Türkiyemiz'de gelişmekte olan ve gerçekleşmek için fiziksel yapısına kavuşmaya yüz tutmuş girişimlerin tarihsel boyutlarını kesinlikle kavrayamayız. Ama biz bu konuyu bütünüyle ele almadan önce İslami fundamentalizmin ve saldırısının boyutlarını tablomuzu tamamlayarak genel fotoğrafını şöyle bir çekelim: Tunus, Fas, Mısır, Cezayir islami radikalizmin ateşi içinde cayır cayır yanarken, bu yangının kozalakları yangın yumakları biçiminde Avrupa'nın ve ABD'nin varoşlarına da düşmeye başlamıştır. 24 Ağustos 1994 yılında Fas'ın Marakeş kentinde ünlü turistik oteli basan ve turistleri öldüren iki islamcı genç Stéphane Ait Iddir ile Redouane (Rıdvan) Hamadi Fransa'nın La Courneuve kentinde, 1987 yılında kurulmuş *Diyalog 4 Bin* örgütünün iki militanıdır. (Bkz.***Le Monde***, 27-29-30 Ocak) Bu olayın batı metropollerindeki iki Fransız yurttaşının, biri Tunuslu, öteki Cezayirli, hangi toplumsal gerçeklerle ve bireysel konumlarla ilgili olduğunu gösterirken ve daha sonra üzerinde duracağımız önemli yanları dışında, *Diyalog 4 Bin*'in tüm Avrupa'da yeraltı kollarıyla nasıl geliştiğini ve boy attığını göstermesi bakımından son derece önemli ve anlamlıdır. Kapitalist metropollerde varoşlar patlamaya hazır, pimleri çekilmeyi bekleyen bombalar konumundadır ve bu bombaların pimlerini ellerinde tutan, yeraltında faaliyet gösteren islami radikal kökten değişim isteyen örgütler ve onların ölümü göze alan genç militanlarıdır. Ve ABD, Şeyh Abdülrahman'ın verdiği fetvanın kapsamını öğrenince dehşetle irkilmiştir. Geçen hafta bu fetvanın içeriğinden size söz etmiştim anımsayacaksınız. Şeyh Abdülrahman yayımladığı bir fetva ile Hüsnü Mübarek'in öldürülmesi, Birleşmiş Uluslar'ın New York'taki binalarının, önemli köprülerin, FBI'ın, New York-New

Jersey arasındaki köprülerin havaya uçurulmasını istemiş, bu konuda fetva vermişti.Ve bu fetva gereğince ABD'de ünlü bir alışveriş merkezine konan bombada onlarca sivil ölmüştü. Bu eylemi gerçekleştiren Siddig İbrahim Siddig'in Manhattan Federal Mahkemesi önünde bu fetva gereğince eylemini gerçekleştirdiğini söylemesi, yine bu mahkemede FBI'ın, "*Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek 1993 baharında gerçekleştireceği ABD gezisini iptal etmeseydi, kendisinin İslami Cemaat Örgütü'nün saldırısından korunmasının çok güç olacağı ele geçen planlardan anlaşılmıştır*" yollu raporunun dinlenmesi ABD halklarını elektrikli sandalye üzerine oturtulmuş gibi şarsmıştır. Çarşı saldırısında ölen onlarca insanın kanlı cesetleri yinelenerek televizyon ekranlarından gösterilmiştir. Ama geçen hafta unuttuğumuz bir gerçeğin altını burada çizelim: ABD'ye resmi vizeyle giren, Mısır'daki İslami Cemaat Örgütü'nün lideri Şeyh Abdülrahman, Mısır'da iken, Afgan mücahitlerini ABD silahları ile donatan örgütün lider kadrosunun başındaydı ve tüm Afgan islami örgütlerinin gerek ABD'den gerek Almanya'dan gönderilen silahlarla donatılmasında Pakistan yetkilileriyle tam bir işbirliği içindeydi. Şimdi ABD, komünistlere karşı silahlandırdığı, Mısır'daki yasadışı eylemlerinden dolayı hem de resmi vize ile ABD'ye konuk ettiği Şeyh Abdülrahman'dan korunmanın yollarını aramaktadır. Bu küçük ayrıntıya tüm dinleyenlerimin özen göstermenizi istiyorum. Bu gibi gerçekleri sık sık görecek ve islami direniş ve karşı saldırı olaylarının diyalektik gerçeğini bu olaylarla kavrayıp öğreneceğiz.

Bir önceki bölümde özellikle Filistin olayları ile ilgili gördüğümüz gerçekler bize aslında şu pek önemli gerçeğin gözden kaçırılmaması gerektiğini apaçık göstermiştir sanıyorum: İslami köktenciliğin dinsel görüntüsünün altında halkların derin sosyal oluşumlarının ve acımasız bir soygun düzeninin ekonomik verileri yatmaktadır. Olayı, o nedenle, yalnızca dinsel görünümlü başkaldırıyı laik düzene karşı bir başkaldırı biçiminde görenler, yapay

laik/anti-laik savaşımda kitlelere doğru mücadele perspektifleri sunamayacaklardır. Ama öncelikle şunu belirtmeliyim: Sosyalistler önemli bir kazanım olan laisizmin yanında secularisation'un gerisinde kalamazlar. Onu toplumsal dönüşümlerle sivil kurumların yapılanmasında güçlendirmeyi en önemli ereklerinden biri görürler. Aslına bakarsanız sécularisation yani toplumu laikleştirme süreci bir burjuva demokratik devriminin kapsamı içinde kalır ve bugüne değin hiçbir kapitalist devlet aydınlanma çağından beri sözü edilen, düşün ve sosyal yapısı hazırlanmış bu süreci başarıyla sonuçlandırmamıştır. İsteyerek toplumlarını bu süreçten geçirmekten kaçınmışlardır ve yine de önemli bir aşama olan devletle-din işlerini ayırmakla yetinmişlerdir. Olayı çok yakından izlediğimizde bunun da yalnızca yüzeyde kaldığını görürsünüz. Lenin, bence şimdi anlamı daha da ve gün geçtikçe doğru kavranan bir görüşün altını alabildiğine çiziyor ve buna özen gösterilmesini istiyordu: "*Demokratik burjuva devrimin tüm gereklerini sosyalist devrim aşamasında ancak en doğru biçimde sosyalistler yerine getirebilirler. Yani toplumu ortaçağ kalıntısı tüm kurumlardan arıtmayı, kadın haklarının gerçekleştirilmesini, toprak reformunun yerine getirilmesini, ulusların kendi yazgısını belirleme hakkı, okuma-yazma seferberliğini gerçekleştirerek tüm toplumu okuma-yazma bilen insanlar, konumuna getirilmesi ancak sosyalist devrimin içerdiği ilk aşamadaki burjuva demokratik devrimini sosyalistler tam ve katıksız bir biçimde yerine getirerek, toplumun uygar toplum düzeyine, sivil topluma ulaşabileceğinin kanıtlarını verir*" der Lenin ve sorar: "*Hangi burjuva devleti gerçekte kendisine ait olması gereken demokratik burjuva devrimini tam ve katıksız bir biçimde yerine getirmiştir? Yalnızca ikiyüzlüce söylemlerden başka ve gerçekleri gizlemekten başta?*" (**Toplu Yapıtları**, Lenin, C.33 / s.44-45-46) Hiçbir zaman, Lenin'in diliyle söylersek "*monarşik düzenin içini boşaltmayan*" dünya burjuvazisi, gericiliğin içini iyiden iyiye daha da dokuyarak Papa'nın haçlarıyla birlikte tarihin

hiç görmediği bir biçimde Pandora'nın kutusundan fırlamasını sağlamış, özellikle sosyalist devletleri tek kurşun atmadan yenilgiye uğrattıktan sonra, onun *"Yeni Dünya Düzeni'nin ve Avrupa'nın hıristiyanlık temelleri üzerinde yeniden inşa edilmesi"*ni sağlamak için dünyanın dört bir bucağında fellik fellik dolaştırmaya başlamıştır. Ve Papa'nın görkemli haçı ve asası karşısına da dünyamızda yeşil bayraklarla çıkmaya, alanları doldurmaya, kitleler yeşil bayraklar altında direnmeye başlamışlardır. Çünkü yeşil bayraklar altında toplananlar dünya burjuvazisinin sömürdüğü ve de zengin hammadde kaynakları ile emek gücüne sahip yoksul milyonlarca insandır... Bunun nasıl gerçekleştiğini Filistin olaylarında geçen haftaki programımızda görmüştük. Ortadoğu'nun en laik toplumu olan Filistinliler, Filistin toprakları üzerinde HAMAS ve İslami Cihad örgütünün bayrakları altında tam bir savaşım vermektedirler. Çünkü Yaser Arafat'ın barış süreci Filistin halkına yalnız ve yalnız baskı, zorbalık, yoksulluk, kan ve gözyaşı getirmiş, İsrail'le imzalanan barış sürecinden bu yana geçen 1,5 yıllık gibi kısa bir süreçte Yaser Arafat'ın laik otoritesi Filistin'de yaşamı tam bir cehenneme çevirerek, Şeyh Ahmet Yasin'in söylediği gibi *"yaşamaktan çok artık ölmeyi seven gençler"* islami örgütlerin kamikazeleri konumunda intihar timleriyle yalnızca Filistin'de değil, tüm laik ama işbirlikçi soygun düzenine karşı savaşım verip kendileriyle birlikte işgalcileri ve işbirlikçileri havaya uçururken laik yönetimler gittikçe çürük bir diş gibi sallanmaya başlamışlardır.

Cezayir halkının yaşadığı büyük trajediyi, iç savaşın boyutlarını, bir Cezayirli aydının şu özdeyişindeki kadar hiçbir şey belki de bunca anlamlı ve vurgulayıcı bir biçimde açıklayamaz. Cezayirli yazar şöyle diyordu: *"Ya kalem, ya valiz, ya tabut!"* Bu üç sözcük 21. yüzyıla girerken insanoğlunun tüm dramını ve kendisine oynana büyük oyunu tüm dünya genelinde yansıtmaktadır aslında. Her üç sözcüğü yaşamın içine açtığınızda göreceğiniz gerçekler şunlardır:

Kalem: 1993 mayısından bu yana Cezayir'de 24 yazar vahşice boğazlanarak öldürüldü. Yalnızca 1994 yılında öldürülen yazar ve gazeteci sayısı 18. Bu cinayetlerin sayısal değerlendirmesi içinde ne yazık ki öldürülen bilim adamları, türkü çığırdığı için öldürülen türkücüler, tiyatrocular, balet ve balerinler, kadın hakları savunucuları, çağdaş düşünceyi ve sanatı içeren kitapları satan kitabevleri sahipleri yok. Bu korkunç cinayetler GIA'nın, yani İslami Silahlı Grup'un *"Kim ki kalemiyle bize karşı çıkıyor, kılıçla imha edilecektir!"* ilkesine bağlı kalınarak her gün artan ölçekte yerine getiriliyor. Size bu metni hazırladığım sırada Cezayir'de tüm özenle izlememe karşın kimlerin, hangi yazar-çizerin ya da sanatçının öldürüldüğünü bilmiyorum Ama kalemleriyle ya da sanatçılıklarıyla öldürülenler artık yalnız Cezayir'e özgü değil. Ülkemizde de 37 aydınımız Madımak Oteli'nde ortaçağ görüntüleri içinde harıl harıl yakılmadılar mı? Öldürülen yazarlarımızın, çizerlerimizin, düşün insanlarımızın tabutları onları çoktan aşmıyor mu? Ve tıpkı Cezayir'deki gibi bu acımasız saldırıların öldürücülerinin hiçbirinin bulunamadığı apaçık bir gerçek değil mi? Dünyamızın dört bir yanında bu ortaçağda bile görülmemiş cinayetlerin sayıları kabararak artmıyor mu?

Valiz: Cezayirli aydının bu sözcüğü yaşamın somut gerçeğinde şöyle biçimleniyor: Sözüm ona soğuk savaşın bitiminden, yani bir başka deyişle, Avrupa'da ve Sovyetler'de sosyalist devletler dünya burjuvazisi tarafından tek kurşun atmadan dizleri önünde çökertilip teslim alındığından bu yana geçen 4-5 yıllık gibi bir sürede, tüm gezegenimizi birdenbire kaplayıveren iç savaşlardan kaçanların sayısı tam 20 milyon. Bu olay ne birinci ne de ikinci paylaşım savaşlarında bile görülmedi. 20 milyon insan başka ülkelerde, bazen de iç göçlerde kendi ana-baba ocaklarından olmuş, tam bir sefalet, tam bir açlık ve bulaşıcı sayrılıklar içinde yaşamaktadır. Size bunun en çarpıcı ve bize en yakın örneğini vereyim: Bugün halen 3 milyon Filistinli kamplarda ve dünyamızın dört bir

bucağında İsrail'in kendilerini kovması yüzünden göçmen olarak yaşamaktadır... Ve ülkemizde Kürt yurttaşlarımız hiçbir zaman gerçek sayıların yansıtmadığı biçimde kimisi batıya, kimisi Kuzey Irak'a göç etmişlerdir. Göç edenlerin herhalde onbinlerce olduğunu söylemek abartılı olmayacaktır.

Tabut: 1992 ocak ayından 1995 ocak ayına değin üç yılda saptanabildiğince Cezayir'deki iç savaşta tam 30 bin kişi ölmüştür. (Bkz.***Le Monde***, 1 Şubat 1995) 1995 yılının ocak ayından bu yana ölüm sayısı yani tabut sayısı her hafta bine yükselmeye başlamıştır. 20-25 gün önce Cezayir'in en kalabalık caddelerinden birinin önüne park etmiş bir otomobilde patlatılan bomba tam 42 Cezayirli'nin parçalanarak ölmelerine, 256'sının ağır biçimde yaralanmasına, derin sakatlıklar içinde kalmasına neden olmuştur. Yalnızca Cezayir'de değil, artık dünyamızın dört bir yanında patlatılan bombalar, köprülere, çarşılara, otobüslere konan bombalarla insanlar havaya uçurulmaktadır.

Dünyamız hiç böylesine bir iç savaşı yaşamamıştı dostlarım; öldürmeler sokak sokak, mahalle mahalle, ev ev sürdürülmektedir. Bunun en çarpıcı örneğini size Ruanda'da 1 milyon insanın öldürülmesinde dünya burjuvazisinin "suçüstü dosyası"nda göstermiştim. Şimdi Cezayir'de İslami Silahlı Grup Ramazan ayının en çok tabut taşınan ay olacağını apaçık deklare etmiş ve ilk eylemini de 30 ocakta 42 kişiyi havaya uçurarak gerçekleştirmiştir. Burada ileride değineceğim önemli bir olgunun altını çizmemiz gerekiyor: İslami Selamet Cephesi'nin silahlı ordusu, tam anlamıyla İslami Selamet Ordusu AIS, ***El Hayat El Arabia*** gazetesine gönderdiği bildiride "*Saldırılarına Ramazan ayı boyunca son vereceğini, çünkü Ramazan ayının pişmanlıklar, tanrı dininin hizmetinde olunduğu bir ay olduğu*"nu söyleyerek, öteki silahlı grup ile ilk ayrımını su üstüne çıkarmış bulunmaktadır ve bunun çok önemli olduğunu şimdilik söylemekle yetineceğim. (Bkz.***Le Monde*** ,1 Şubat 1995) "*Ya kalem, ya valiz, ya tabut*" sözcüklerinin dünyamızın dört bir

yanındaki gerçeği böyledir. İnsanlar bu üç seçenekle karşı karşıya bırakılmışlardır ve hiç kuşkusuz insanoğlu ya kalem, ya valiz, ya tabutu seçme dramıyla karşı karşıya kalmamanın yolunu bulacaktır. Bunun için yapılması gereken, olayların diyalektik gerçeğindeki dinamikleri kavrayarak çözümler üretmek ve halkların bu gerçekçi çözümlerde yunup yıkanarak savaşımlarını sonuca yani barışa, düşüncenin özgürleştirilmesine ve yaşamı daha da güzel kılmaya yönlendirilmesinde yatmaktadır.

Şimdi Cezayir olaylarını belirleyen olgulara dönelim: Ortadoğu'daki ve giderek Kuzey Afrika'daki olayların en dipte yatan ama en belirleyici gerçeğini yakalamak isteyen herkes şu iki olguyu hiçbir zaman gözden kaçırmamalıdırlar. Bu iki olgudan biri Körfez İşbirliği Konseyi'ni oluşturan yapay petro/dolar şeyhlik devletlerinin var oluşu, öteki de İsrail devletinin gerici, yayılmacı ve emperyalist politikalarıdır. Daha önce değinmeme karşın bir kez daha anımsatmak istiyorum: Körfez İşbirliği Konseyi'ni oluşturan 6 yapay petro/dolar sultanlığı bugüne değin, Arap halklarına ait olması gereken petrol zenginliklerinin üzerinde otararak 670 milyar doları batılı emperyalist metropollere kaçırmışlardır. Üstelik 200 milyon Arap açlık ve sefalet içinde yüzerken. Bugüne değin Arap halklarının yaşadığı bölgelere yaptıkları yatırım tutarı %7'yi bile aşmıyor. Bırakınız yatırım yapmayı, bu petro/dolar şeyhlikleri; Kuveyt, Umman, Suudi Arabistan, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar Sultanlıkları dahil olmak üzere kendi bencil ve batı politikalarının acımasız izleyicileri olan yapay ülkeler bölgede var olan doğal kaynakların bile kullanılmasına olanak tanımamaktadırlar. 1980'li yılların ortasına gelindiğinde dünya burjuvazisi şu gerçeği artık apaçık görmeye başlamıştır; Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkeleri, silahlanma yarışının getirdiği kuşatıcı zorlamalar ve kendi içinde gittikçe büyüyen sorunlar nedeniyle dizlerinin üzerinde artık yeterince duramamaktadır. Bunu anladıkları an, 1980'li yılların ikinci yarısından sonra

üçüncü dünya ülkelerinden aldıkları hammaddelerin düşüşünü hızla uygulamaya başlamışlardır. 1980'li yılların ortasından sonra başlayan üçüncü dünya ülkelerinin dövizli kan kaybı örneğin 1993 yılında 100 milyar dolara ulaşmıştır. Bu şu demektir: Batılılar 1993 yılında hammadde satıcısı üçüncü dünya ülkelerini, 100 milyar dolar daha yoksullaştırmışlardır. Kendileriyse 100 milyar dolar daha hırsızlama gelir elde etmişlerdir. Bunun ne anlama geldiğini Ruanda olaylarını işlerken, yalnızca kahve üreticisi durumunda olan Ruandalılar'ı nasıl yoksullaştırdığını ve de 1 milyon insanın iç savaşta ölmesine yol açan olayların tırmanma merdiveninin ilk basamaklarını nasıl oluşturduğunu anlatmıştım. Cezayir halkının da tüm geliri, tıpkı Ruanda halkının kahvesi gibi yalnızca petroldü. Petrol gelirlerinin hızla düştüğünü gören Cezayirli yöneticiler petrol üreticileri karteli olan ve kendilerinin de üyesi oldukları OPEC'te soluğu aldılar ve petrol üretiminin kısalarak fiyatlarının yükseltilmesi konusunda yalvar yakar üstelemeye başladılar. Ama OPEC'de asıl ağırlığı oluşturan Suudiler ve öteki şeyhlikler bu öneriye karşı çıkarak Cezayir önerisinin yaşama geçirilmesini tam bir sorumsuzluk duygusu ve bencilliği içinde engellediler. Çünkü, anımsayacağınız gibi, Körfez İşbirliği Konseyi'ni oluşturan ahlaksız ve soyguncu petro/dolar monarşilerinin geçim kaynağı ve yabancı bankalardaki gelirlerini kabartan dolarlar artık yalnızca petrolden gelmiyor, ondan daha çok geliri 670 milyar dolarlık dış yatırım ve ortaklıklarıyla yabancı metropollerden, emperyalizmin kendilerine sağladığı işbirlikçi ücretten kazanıyorlardı. Yine 1988'li yıllara doğru Batılılar tarım ürünlerinde %40'lara varan bir artış gerçekleştirdiler. Tıpkı 70 Afrika devletinin dörtte üçünden çoğu tüm beslenme ürünlerini, tahıl, yiyecek ve içeceklerini Batı'dan sağladıkları için bu girdilerin birdenbire %40 oranında artması karşısında ne yapacaklarını şaşırdılar ve bir Afrikalı yöneticinin o zamanlar Birleşmiş Uluslar'daki konuşmasında değindiği gibi: Umursanmaz bir biçimde Afrika halkları bütünüyle gözden

çıkarıldılar. Bunun geçerli bir gerekçesi de artık yıkılmış olan Berlin Duvarı'ndan sonra iskambil kağıtları gibi bir bir devrilen sosyalist devletlerin devir-teslim alınmasına yaptıkları yatırımdı. Dünya burjuvazisi sanıldığı kadar sonsuz güce sahip değildi hiçbir zaman. Yalnızca Doğu Almanya'nın finansmanı için Federal Almanya iki yıl boyunca türlü zorluklarla ve hem Dünya Bankası'nın hem de IMF ve öteki Avrupa Birliği üyelerinin desteği ile 16 milyonluk bir halkı ancak yutabildi. Doğu Almanya'yı yutabilmek ve hazmedebilmek için iki buçuk yıl boyunca Bundesbank faiz oranlarını hep yüksek tutmuş ve bu politika Avrupa Birliği üyelerinin hem para politikalarını, hem de kalkınma projelerini tamı tamına iki buçuk yıl erteletmiş, bu yıllarda Avrupa Birliği'ndeki işsizlik oranı şaşırtıcı bir biçimde yoğunlaşmıştır. Birçok itirazla karşılaşılmasına karşın burjuvazinin Avrupa kanadı Almanları yedeğine almıştır. Ulussuzluk aşamasındaki yeni evrilme politikasının kaçınılmaz sonucu olarak ve kendi ülkelerinde işsizlerin katlanarak artmasına polisiye önlemlerle, giderek saldırılarla karşılık vermiştir. O dönemde Paris, Londra, Roma, Viyana kentlerinde köylülerin, işçilerin eylemleri yalın bir gözle baktığınızda 1870'li yılların **komünard**'larını aratmayacak ölçeklerde tırmanmıştır. Bayan Thacther'ın "Kafa vergileri" Paris'in subvansiyonları düşürme politikaları, çok az kişi ayırdında ama, bütün bu uygulamalar gerçekte Almanya'nın Doğu Almanya'yı yutmasının finansmanını sağlamak içindi. Oysa burada şu gerçeğin altını çizmeliyiz: 1 milyar 200 milyon nüfuslu Çin'e her yıl 16 milyon yeni nüfus katılmaktadır. Ve Çin'de açlık yoktur, işsizlik yoktur, bütçe artışı vardır — yani bütçe açığı yoktur — ve ABD'den yalnızca 1994 yılı sonunda 19,20 milyar dolar alacaklıdır. Her yıl nüfusuna bir Almanya kadar nüfus eklenen Çin'in sosyalist sisteminin bu başarısı karşısında Batılıların aslında ne kadar güçsüz olduklarını görebilirsiniz. Sanayileşmiş Batılıların emperyalist politikaları tıkandığı an, yani dünya halklarını sömürme po-

litikaları çıkmaza girdiği an, işte asıl o zaman metropollerin kolonlarına dinamitler yerleştirilip kendi içine yıkılan, çöken gökdelenler gibi sistemin kendi içine nasıl yıkılıp gittiği şaşırtıcı bir biçimde görülecektir.

İşte Batı kapitalizmi her zaman içinde yaşadığı bunalımı 1988'li yıllarda aşabilmek için hammaddeleri böylesine düşüren Cezayir halkını da bile bile, onların yiyecek içeceklerini pahalılaştıra pahalılaştıra, petrolünü ucuza ala ala borçlandırır ve kendi önünde diz çökertirken ilk ayaklanma 1988 yılında Cezayir halkının başkan Şadli'nin ekmek fiyatlarına yaptığı zam dolayısıyla kendini açığa vurmuş ve günlerce süren iç savaş öncesi bu küçük ön hazırlıkta onlarca insan ölmüştür. Böyle bir sonuçla karşılaşacaklarını bilen yöneticiler, bundan kaçınabilmek için petrol fiyatlarının artmasına karşı çıkan şeyhlerin kapısını çalarak hazırladıkları kalkınma projesine yardım istemişlerdi. İstedikleri yardım tutarı Kuveyt Emiri El Cebir'in İsviçre bankasındaki özel hesabındaki 19 milyar dolardan daha da düşüktü ve de Cezayir'in bu kalkınma projesi kesinlikle geri ödeme gücüne sahip bir projeydi. Ama Kuveyt finansman imparatorluğu bu projeyi incelemeye bile gerek görmeden Londra'daki merkezlerinin görkemli kapılarını Cezayirlilerin yüzüne kapayıvermiştir. (Bkz. ***Körfez'in Kutsal Adakları***, Orhan İyiler, s. 27-28-29)

Cezayir halkının hızla artan soyulma politikasını ilk gerçekleştirenler soysuz Arap emirlikleridir.

"*Biz — yoksul ve dışlanmış müslümanlar için — yalnızca iki seçenek vardı: Sokak ve cami. Ben camiyi seçtim.*" Bu sözler Fransa'da bir Cezayirli işçi-baba ile Polonya orijinli ev hizmetçisi bir anneden doğan ve de Marakeş'te Atlas Asni baskınını gerçekleştiren Stephane Ait Iddır'ındır. (Bkz.***Le Monde,*** 27 Ocak 1995) 1988 ön başkaldırısı Cezayir'de şu gerçeği artık apaçık ortaya çıkarmıştı: Laik ama işbirlikçi ve soyguncu bir yönetim ve onun karşısında camilerin çevresinde, avlusunda, içinde yatıp kalkan, gittikçe kit-

leleşen yoksul, işsiz, yarınları için en küçük bir umutları olmayan Cezayirli gençler. Ve Stephane Ait Iddır, bir saray entrikacısı olan Fas Kralı II. Hasan'ın Fas'taki mahkemesinde arkadaşı ile birlikte bir-iki günlük davadan sonra göz açıp kapayıncaya dek idama mahkum edilmişlerdir. Belki de size bu metni hazırladığım şu sıralarda idam bile edilmiş olacaklardır. Çünkü arkadaşı Rıdvan Hamidi iri iri açılmış koyu kara gözleriyle şunu soruyordu çevresindekilere: "*Bizi bu gece hemen asarlar mı?*" (***Le Monde,*** 30 Ocak 1995) İslamın bu şehitleri, "*yaşamaktan çok ölmeyi seven gençler*"in gözünde ebedi yaşamın cennetteki mutlu simgelerini oluşturmaktadır. Nedeni pek açık: Yoksul müslümanlar kendilerinin bütünüyle terkedildikleri inancındadırlar. Önce Arap işbirlikçileri tarafından terk edildiklerini, daha sonra Batılı emperyalistlerce acımasız bir soygun ve vurdumduymaz bir bencilliğe terk edildiklerini görmektedirler. Ve tek gelirleri petrol ve doğal gaz hızla düşerken, karınlarını doyurmak için bir avuç buğdaya muhtaç edildiklerini görmektedirler. Cezayir olaylarında ilk sorumlu ve Cezayir halkına, halkımızın diliyle söylersek, ilk kazığı atan işte bu petro/dolar şeyhleri olmuştur. Ve bir zamanların, kendisinden "Afrika'nın Japonyası" diye söz edilen ve bununla gurur duyan Cezayirliler, 4.5 yıl gibi kısa bir sürede tüm düşlerinin yıkıldığını, derin bir açlık ve sefaletle karşı karşıya kaldıklarını görmüşlerdir. Ve azalan gelirler yüzünden birbirine sıkı sıkıya kenetlenmiş ve gelebilen gelirin büyük bir bölümüne el koyan bir devlet yönetimi, despotik yapısıyla ortaya çıkmıştır. Bu yapı Cezayir'in kurtuluşunu sağlayan Ulusal Kurtuluş Cephesi FLN'nin 30 yıl süren tek parti yönetiminde gittikçe bürokratlaşan ve gittikçe bir generaller yönetimine dönen doğasından kaynaklanıyordu. Ama petrol ve doğal gaz gelirlerinden bolca payını aldığı zamanlarda Cezayir halkına da bir şeyler dağıtabildiği için askeri kastın yapısı bugünkü gibi birdenbire su yüzüne çıkmamıştı. Bugün Cezayir halkının tek gelir kaynağı olan petrol ve doğal gaz gelirlerinin %85'i dış

borç faizlerinin ödenmesine gitmektedir. Borç aynı kalmakta ama Cezayir halkı borçlarının faizini gelirlerinin %85'iyle ödeyerek yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır. Batılı emperyalistlerin bu acımasız tutumu 1994 yılının, yani geçtiğimiz yıl 30 bin Cezayirli'nin ölümüyle sonuçlanan iç savaşta en acımasız noktasına ulaşmıştır. Cezayir'in kentlerinde kan gövdeyi götürürken IMF Başkanı Camdessus Cezayir'e gelmiş ve Cezayir parasının değerini %46 daha düşürmüştür hem de Babil bahçelerinde gezinir gibi tam bir vurdumduymazlık içinde. Aslına bakarsanız Camdessus, Cezayir parasının değerinin düşürülmesini en az %60 oranlarında istiyordu. Ne ki, kendi halkına kan kusturan generaller yönetimi Camdessus'un önünde diz çökerek yalvar yakar para değerini %46 oranında düşmeye razı edebilmişlerdir dünya burjuvazisinin bu para tanrısını. Düşününüz: Zaten açlığın içine yuvarlanıp gitmiş Cezayir halkı, Sosyalist Güçler Cephesi'nin Başkanı Hocine Ait Ahmet'in iki gün önce açıkladığı sayıya göre, 40 bin kişi olarak birbirini öldürürken,(Bkz.***Le Monde*** ,23 Şubat 1994) IMF'in para tanrısı kılını kıpırdatmadan, Cezayir'de her şey güllük gülistanlıkmış gibi, Cezayir halkını %46 daha yoksullaştırmış, dış borçlarını durup durduğu yerde %46 daha arttırmış, Cezayir halkının buğday ve beslenme gereksinimini %46 daha pahalandırmıştır. Bu çarpıcı gerçeği bir belge olarak bilgilerinize sunuyorum. Ve bunun islami direniş eylemlerinde nasıl gözetilmesi gereken bir olgu olduğunu tüm sosyalistlerin düşünmesi gerektiğini vurguluyorum. Cezayir'in laik ama hırsız generalleri ve devleti tümüyle ele geçirmiş olan, Ortadoğu'nun uzman yazarlarından Eriz Rouleau'nun diliyle söylersek, *politico-militaire mafia*'sı Camdessus'un önünde diz çökerken, IMF'in istemlerini yerine getirmek için ayrıca, kendi yaşamının ve var oluşunun sürgitliğini sağlaması için, daha acımasız, daha despot, daha kan kusturucu bir yönetim gerçekleştirmesi kaçınılmazdı. Ve işte Cezayir'deki yönetim bugün laik ama militer, askeri bir mafyanın elindedir. Bu mafya artık işkencelere, cinayet-

lere, toplu katliamlara başlamıştır. Bu öyle bir laik mafyadır ki, 12 Ocak 1992'de seçimlerin iptali ile kurulan Yüksek Devlet Konseyi'nin başına getirilen Muhammed Budiaf'ı bile öldürmüştür. Gerçekten de Muhammed Budiaf, Cezayir halkının önemli bir şansıydı. Cezayir halkının kurtuluş savaşında önde yer almış bir lider, sonradan iktidarı ele geçiren Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin bürokratlaşarak yozlaşmaya ve suistimallere karışan yapısı karşısında görevinden ayrılarak Tunus'ta yalnız yaşıyor ama politik tüm oluşumları yakından izliyordu. İslami Selamet Cephesi onun Yüksek Devlet Konseyi Başkanlığı'na getirilişine itiraz etmekle birlikte yine de memnun olmuştu. Dürüstlüğüne güveniyordu. Budiaf verdiği sözü tutmakta ustalıklı bir politikacıydı. Ve ilk konuşmasında tüm yolsuzluklarla savaşacağını ve ilk düzenlemelerden sonra seçime gidileceğini apaçık öylemişti. Gerçekten de ilk güvenlik düzenlemelerinden sonra Budiaf bu kez politiko-militer mafyanın üzerine yürümeye başladı. Birçok suistimal, soygun düzeninin dosyalarını hazırlatmaya, en önde gelen generaller ve subaylar hakkında soruşturmalar açtırmaya başladı ve bu laik generallerin mafya dosyaları geliştirildiği bir süreçte 29 haziranda kendi koruma subaylarınca delik deşik edilerek öldürüldü. Yani Yüksek Devlet Konseyi Başkanlığı'na getirilişinden 5 ay gibi kısa bir süre sonra. Laik generallerin mafyası dosyaların daha çok kabarmasına ve Cezayir halkının düzlüğe çıkmasına izin vermediler. Çünkü şu gerçek apaçık ortadaydı: Cezayir halkının gerçekten düzlüğe çıkarılması, bu generaller yönetiminin ortadan silinmesinden geçiyordu kaçınılmaz bir biçimde.

Daha önceki bölümlerde belirttiğim bir noktanın altını bir kez daha çizerek vurgulamak istediğim gerçeğin yanıt bekleyen sorusunu yöneltmek istiyorum: Dün Cezayir'in başına gelen bu olayın, bu soruya doğru yanıt vermediğimiz zaman bizim de başımıza gelebileceğini söylemek için hiç kuşkusuz kimsenin peygamber olması gerekmiyor. *Bir ülkede yapılan yasal seçimleri*

islami bir parti kazanırsa laiklerin bu seçimi iptal etmeleri ve laisizm adına askersel bir diktatoryayı kurmaya hakları var mıdır? Bu sorunun yanıtını şimdiden Türkiye halkları ve kamuoyu bulmak, ona göre kendini yönlendirmek zorundadır. Kim ki yüzeysel bir laisizm adına, toplumdaki sosyal soygun ve IMF politikalarının açtığı yoksullaştırma ve soygun düzeninin temellerine inmeden alelacele bir yanıt verecek ya da ilericilik adına böylesi bir projenin yanında yer alacaktır, daha ertesi gün Cezayir olaylarının Türkiye'nin gündeminde yavaş yavaş yörüngesine oturmasını kaçınılmaz kılacaktır. Cezayir'de 3 yılda Hocine Ait Ahmet'in rakamıyla söylersek 40 bin kişinin ölümüne neden olan içsavaşın daha geniş boyutlu olgularının Türkiye'nin gündemine gelmemesi için elimizde ne gibi önlemler ya da gerçekten önleyici gerçeklerimiz, mekanizmalarımız ya da gerekçelerimiz vardır? Türkiye tüm dünya halkları gibi IMF politikacıları tarafından soygun içindedir. Yoksullaşmaktadır. Dış borçları azalmakta, faiz oranları yükselmektedir. Dış ticaret açığı yıllardır 9-10 milyar dolardan aşağı düşmemektedir. Bu gerçekleri önleyemeyenler, bu gerçeklerden çıkarı olan politiko-militer düzen, laiklik adına yasal seçimleri iptal ederse hiç kuşkusuz bunu yalnızca ve yalnızca kendi kurulu soygun düzeninden pay almaktaki sürgitliğini sağlamak için yapacaktır. Ve her zaman olduğu gibi yine de en büyük kan kaybını sol verecektir. Çünkü böylesi bir girişim gericiliğe karşı laisizmi savunmak değildir temelde. Laisizmin asıl savunucuları, halkını tüm sömürülenlerden kurtarmayı becerecek olan sosyalistlerin bilimsel çalışmalarındaki ideolojik yoğunluktaki örgütlenme ve halkını aydınlatma yolundan geçer. Cezayir'deki yönetim laiklik maskesi adı altında soygun düzenini sürdüren bir totaliter rejimdir. Onların laisizmle falan hiçbir ilişkileri yoktur temelde. Bunun en belirgin örneğini geçen ayki gelişme apaçık ortaya çıkardı. Bu olguya özen göstermenizi dilerim: 40 bin kişinin ölümünden sonra, geçtiğimiz ay, 13 ocakta Roma'da, Cezayir halkının %80-85'ini temsil eden

üç büyük parti, yani; Ulusal Kurtuluş Cephesi **FLN**, Sosyalist Güçler Cephesi **FFS** ve İslami Selamet Cephesi **FIS** bir platformda biraraya gelerek bir deklarasyon yayınladılar. Bu deklarasyonda "*sivillere karşı işlenen cinayetlere ve şiddet girişimlerine son verilmesini, 1995 yılının sonunda yapılması kararlaştırılan, başkanlık seçimlerinden önce genel seçimlerin yapılmamasını*" istediler. Bu sivil yönetime dönüşün önemli bir aşaması ve ele geçirilmiş ilk büyük olanağıydı. FIS, yani yasaklanan İslami Selamet Cephesi ilk kez şiddet olaylarını kınıyor, sivil yönetimden ve çok partili bir sistemden söz ediyor, ulusal bir consensus çerçevesinde Roma'da öteki iki laik partiyle bir araya geliyordu. Bu öneriyi, Cezayir halkının %85'ini oluşturan partilerin, bu pek önemli çıkış kapısı sağlayacak önerisini askeri/politik mafya hemen reddetti. Çünkü sivil yönetime dönmek kendi kanlı iktidarının payına son vermekti. Bununla da kalmadı. Karşı olduğunu acımasız ve anlamsız bir kararlılıkla vurgulayan bir girişimde de bulundu. FIS'in yani İslami Selamet Cephesi'nin iki lideri Abbas Madani ve Ali Benhadj'den FIS'in iki nolu sorumlusu Ail Benhadj'i tutuklu olduğu yerden alıp apar topar Sahara bölgesinin Tmanrasset kentine sürdü. Bu neyi gösterir? Cezayir'deki Yüksek Devlet Konseyi'ni oluşturan generaller ne laiktirler ne de ulusal kimlikleri vardır. Laiklik her şeyden önce sivilliktir ve de onlar yalnızca ve yalnızca bir askeri/mafya örgütüdürler. Olaylarla birlikte tam bir mafya örgütüne dönüşmüşlerdir. Ulusal uzlaşmaya karşı çıkanların çok köklü çıkarları olması gerekmektedir ve bu çıkarlar vardır. Ulusal uzlaşmayı reddeden ikinci topluluk ise İslami Silahlı Grup olmuştur. O FIS'le arasındaki ayrımı artık gözden gizlemeye gerek görmeyerek Cezayir'in başına bir halife geçmesini ve tüm partilerin yasaklanmasını, partilerdeki laik ve dinsizlerle, komünistlerin öldürülmesini istemektedir. (Bkz.***Le Monde***, 17 Ocak 1995) Bu son derece önemli bir gelişmedir ve bugün-yarın İslami Selamet Cephesi seçimlerle iktidara gelmiş olsa karşısında GIA'yı yani silahlı

islamcıları bulacaktır. Olay daha sonra değineceğimiz Afgan islamcıları içindeki derin iç savaşın tohumlarını taşıdığını bize apaçık gösteriyor.

Peki dostlar, Roma Platformu'na karşı Batılıların tutumu ne olmuştur. Onlar ağırlıklarını koysa, özellikle Fransa, generaller yönetimini silahlı yardımıyla desteklemezse baştaki çetenin buna karşı çıkması çok zorlaşacakken Fransa başkanı sanki Roma Platformu hiç olmamış gibi, herkesi şaşırtan yepyeni bir öneriyle çıkmıştır. O öneri de Cezayir olayının Avrupa Birliği'nde konuşulması ve sorunun Avrupa Birliği'nce kararlaştırılmasıdır. Yani onlar da, batılılar da aslında demokratik bir çözüm olan ve önemli bir aşamayı içeren Roma Platformu'nu ıska geçmektedirler. Giderek onu engellemek istemektedirler. Çünkü bu cinayetler ve şiddet süreci içinde Camdessuslar, IMF ve Dünya Bankası yetkilileri hizmetlerindeki askeri mafyaya önerilerini daha rahat sunmakta ve askeri politik mafyaya paylar vererek önerilerini, soyguncu önerilerini daha rahat geçirmektedirler...

Hiç kuşkusuz hepimizi çok önemli, soğukkanlıca değerlendirmemiz gereken görevler bekliyor. Cezayir halkından 40 bin kişinin ölümüne neden olan sorumlular dış kaynaklıdır. IMF'dir, Dünya Bankası, Brüksel Komiserleri'dir. Onlar Türkiye halklarının yazgısını da belirlemektedirler. Onlar için Türkiye halklarının yarın birbirlerini öldürmesinin hiç mi hiç önemi yoktur. Onlar için önemli olan ne laisizm, ne sivil ve demokratik yönetimler, ne de ulusal kimliklerdir. Onlar için önemli olan, verdikleri her doların karşısında kaç dolar geriye alacaklarını bilmeleridir ve bu geriye dönen katlanmış doların halkların kanına bulanmasının onlar için dolarlarının değerini düşürücü hiçbir yönü yoktur. Kana bulanan dolarların daha da değer kazanması 19. yüzyıl kolonializminin delegelerinden kendilerine kalan en büyük öğretidir ve bu öğretiyi kapitalist-emperyalistler hiç ama hiç akıllarından çıkarmazlar.

Hepinize saygılarımı sunuyorum. Yaşama kıvancınızın dün-

yamızı dönüştürme gücüyle birleşmesini diliyorum.

Radyo Umut (26 Şubat 1995)

1 Mayısı'nı Kutluyorum Senin

Genç yoldaşım 1 Mayısı'nı kutluyorum senin. Kimsin, neredesin, ne yapıyorsun şimdi, bilmiyorum ama 1 Mayısı'nı kutluyorum tüm inancımla. Belki 1000 tepeli Ruanda'dasın... Ve bir tepede güneş yanan gözlerinde katliamları düşünüyorsun derin derin. Belki Igmond dağında sivil savaşın nasıl önlenmesi gerektiğini tartışıyorsun yoldaşlarınla... Ve bolşevik devrimin deneyimlerini gözden geçiriyorsun belki de. Ülkemdesin belki. Bir tutukevinde ya da ülkemin o güzelim dağlarında yarınların kardeşliğinin hangi gerçek yapılanmalardan geçtiğini, geçmesi gerektiğini sorguluyorsun kendi kendine... Fransa'dasın. Renault Fabrikaları'nın geçen yılki silahlı direnişe dek uzanan savaşımından sonra, komünist partinin sapmalarından nasıl arındırılabileceğini tartışıyorsun yoldaşlarınla daha da deneyimli olarak; ve belki de geçtiğimiz yıllardaki Fransız köylüleriyle tüm Avrupa kırsal kesiminin komünarları aratmayan direnişindeki, Elysée'nin yüreğini ağzına getirişinin coşkusunu nasıl yeni bir yörüngeye oturtmak gerektiğini düşünüyorsun.

Moskova'dasın yoldaşım. Ve anımsıyorsun o görkemli 1 Mayıs kutlamalarını. Politbüro üyelerinin Kızıl Alan'da önünden geçen asker ve işçileri, kolhoz çalışanlarını selamlayışlarındaki o hiç yenilmezmiş gibi görünen yere göğe sığmaz büyüklüklerini. Ve şimdi 1 Mayıs'ta düşünüyorsun nasıl iskambil kağıtları gibi devriliverdiklerini. Ve düşünüyorsun Moskova'da parlamentoyu topa tutan gerici Yeltsin güçlerinin zaferini. Düşünüyorsun büyüye büyüye gelen ihanetin, ikiyüzlülüğün, insanoğlunun en güzel düşünü

elinden hoyratça, acımasızca çekip alanların iğrenç satılmışlıklarını...

Latin Amerika'dasın yoldaşım. Ah Latin Amerika... Orada direnenlerin büyük öyküsünün süren örnekleri var hala. Ama şimdi seni çok daha başka bir şey ilgilendiriyor, biliyorum: Nasıl yenildik Nikaragua'da? Daha üç gün önce nasıl oldu da düştü solcu direnişçilerin Peru'nun 3 bin metre yükseklikteki Ayacucho dağındaki direnişi? Ve El Salvador'daki yenilginin bize düşen faturası ne?

Ve sen Çin'desin bu 1 Mayıs günü yoldaşım, biliyorum... 1 milyar 200 milyon insanın sorumluluğu senin sırtında, senin omuzlarında. Önemli gelişmeler ağzının suyunu akıtırken, batılıların nasıl olup da çıkarabileceğini düşünüyorsun azgın pazar saldırılarının içinden toplumunun inancını sosyalizme daha da yoğunlaştırarak ve hiç kimsenin burnunu kanatmadan. Ah yoldaşım gücümün yettiğince izliyorum seni Pekin'de, Tayvan'da, Hong Hong'ta...

Ve yoldaşlar hepinizin 1 Mayısı'nı yitirdiğimiz tüm devrimcilerimizin anısı önünde saygıyla eğilerek kutluyorum.

Genç yoldaşım, her zamankinden daha çok gereksinmemiz var sana. Komünistsiz bir dünyanın nasıl yuvarlanıp gidiverdiğini gördük kendi yurttaşlarının kanı içine. Nasıl yuvarlanıp gidiverdiğini görüyoruz dünya insanlarının üçte ikisinin 1 dolara avuç açan dilencilere dönüşüverdiğini ve izliyoruz insan onurunun nasıl Brüksel komiserleriyle IMF ve Dünya Bankası'nın bürokratlarının ayakları altına alındığını. Ve 2 milyon çocuğun iç savaşlarda öldüğünü, 20 milyon insanın evlerinden yurtlarından olduğunun tanıklığını yaşıyoruz 3 yıl gibi kısa bir süreçte sosyalist devletlerin çökertilmesinden bu yana... Dünyamız şimdi en çok komünistlere muhtaç. Yani sana...

Kuşkusuz çok zor işimiz. Çok zor ve de alabildiğine yoğun.

Komünizmin yeniden doğuşunu sağlayabilmek için önce kendimizden başlamak gerektiğini düşünüyorsun, biliyorum. Hangi örgütte olursan ol, dünyanın neresinde olursan ol şu soruyu sor kendine ve yoldaşlarına: Nasıl oldu da yenildik? Nerede yaptık o bağışlanmaz hatayı? Sapma neredeydi? Sana kolaycı yanıtlar verilmesine izin verme. Devrimci kahramanlıkların ardına sığınıp küçük hesapların peşinde olanları bağışlamana olanak yok artık. Devrimci konformizmin tembelliğine seni yeniden çekip almalarına izin veremezsin ağırlaşan sorumluluklarınla. Örgütünü sorgulamaktan kaçınma. Onun oportünizme düşmesine izin verme. Ve sor devrimci yoldaşım: Dünya burjuvazisinin yeni nitelikleri ne? Kolektivist sistemin kolaycı olmayan yeni politikası nasıl oluşturulacak bundan böyle? Ve dünya burjuvazisinin yozlaştırdığı işçi sınıfını ve tüm emekçileri içine düşürüldükleri oportünizm sayrılığından yeni ilkelerimizle, daha da bolşevikleşmiş yorumlarımızla nasıl kenetlendireceğiz öncünün mücadelesine? Ve bundan sonra nasıl yaratacak öncüyle birlikteliğin dünyayı arıtan yeni büyük yaşamı? Ve genç yoldaşım bunları, daha nicelerini bir bıçak gibi dayatırken kendine ve örgütüne hiç unutma sakın: 70 yıllık sosyalizm uygulamasındaki tüm yanlışlıklara karşın elde edilen o eşsiz başarıları. Onlardan birini bile gerçekleştiremedi dünya burjuvazisi 200 yıldır. Başarmasının olanaksızlığı her geçen gün daha da iyi kavranıyor. 1793'e ihanet etti dünya burjuvazisi. Sosyalizm genç yoldaşım, 1793 ilkelerini, bayrağını alıp taşımaktır dünya halklarının burçlarına...

Yoldaşım; sakın kendine şunu sorma: Bu yıl bizde kaç kişi katıldı 1 Mayıs kutlamalarına diye... Görsellikle değil savaşımımız. İğrenç bir görselliğe ve aptalca bir hedefe dönüşüyor 1 Mayıs'ta şurada burada, hele de işçi sınıfını yozlaştıran konfederasyonların yanında bayraklarımızı açmaya çabalayışımız. Aldırma sen onlara. Senin işin daha derin, daha sorumlu ve daha özverili. Unutma, bolşevikler yalnızca bir kez yasal biçimde kutlayabildiler

1 Mayıslar'ını. Ama ortaya çıktıklarında artık kitlelerle birlikte devrimi yapmış olarak kutluyorlardı. Ve bolşevikler artık 1 Mayıslar'ı işçilerin, köylülerin, kent yoksullarının hemen yanı başlarında diz dize, omuz omuza kutluyorlardı; kitlelere anlatarak, öğreterek, patırtı gürültü etmeden. Ve Lenin 1918'in ilk devrim 1 Mayısı'nda metalurji işçileri önünde inançlarını şöyle belgeliyordu: *"Torunlarımız kapitalist çağın kalıntılarıyla belgelerini büyük bir merakla izleyecekler: Nasıl olur da özel kişilerin ellerinde bulunabilir yiyecek, içecek maddelerinin alım satımı? Fabrikalar ve işletmeler nasıl olur da özel kişilerin elinde bulunabilir... Bir insan başka bir insanı nasıl sömürebilir; çalışmadan nasıl sırtüstü yaşayabiliyordu birtakım insanlar? İşte tüm bunları kafalarında canlandırmakta zorluk çekecek torunlarımız..."*

Ve biz şimdi çok daha vahim bir dünya ile karşı karşıyayız. Ve seni tükenmekte olan bir dünyayı yeniden yaratmak görevi bekliyor. Sevgili yoldaşım, bir genç yoldaşımın bir gece yüreğime yağmur gibi yağan şu sözlerini sana ileterek 1 Mayısı'nı kutluyorum ve böyle bir dünya için uğraşında sana başarılar diliyorum: *"Bizi kendinden mahrum etme... Sana gereksinmemiz var."*

Yeni Politika (1 Mayıs 1995)

Yeni Dünya Gerçeği — Orhan İyiler

Yeni bir yüzyıla girerken Yeni Dünya Gerçeği'ni kavramak kendi gerçeklerimizi en yalın, en doğru biçimde kavramak anlamına geliyor. Kendi gerçeklerimizden kalkarak dünya gerçeğini kavramaksa bütünüyle olanaksızlaştı.

Orhan İyiler'in Yeni Dünya Gerçeği yazıları dünya burjuvazisinin suçüstü dosyalarını oluşturuyor. Halklarımıza dünya burjuvazisinin bu suçüstü dosyaları okutulup eğitilmediği sürece, Promethee'nin bundan 2460 yıl önce söylediği gibi "İnsanlar görmeden bakacak, anlamadan dinleyecek, uzun yaşam günlerinde her şeyi rastgele her şeye karıştırarak tıpkı düşlerdeki şekilsiz gölgeler gibi" yeryüzü maceralarında bocalamalarını sürdürecekler. Oysa halklar kendilerine oynanan oyunu ikircimsiz bir biçim de kavradıklarında, tıpkı 1871 komünarlarının duvar afişindeki gibi "...sokak kaldırımına ayağını bastığında...çevrilen tüm dolaplardan kılı bile kıpırdamaz artık."

Gezegenimizi ve geleceğimizi kurtarmak, büyük sosyalist devrimin Renaissance'ını yaratmak için dünya burjuvazisinin suçüstü dosyalarınınn halklarca ve devrimci kadrolarca kesinlikle okunması ve kavratılması gerekiyor. Yazılan her kitap bundan böyle tıpkı Yeni Dünya Gerçeği gibi dünya burjuvazisinin ve işbirlikçilerinin tarihsel mahkumiyetini içermelidir.

ISBN 975-8110-06-3